

בישע ה' ית

ספר הקדוש עץ החיים מהאר"י ז"ל

עם שני המאורות הגדולים מסביב לו מאירים ומסבירים
דרך עץ החיים ה"ה

פנים מאירות פנים מסבירות

ביאור רחב המסביר מיב, עומק החכמה
כראוי למתחילים בתוכן עשר הספירות
והעולמות והפרצופין ותכונת השתלשלותם
זה מזה ודיוק מקומות הלכשתם זה את זה
ואשר כל אלה מתחייבים בדרך קודם
ונמשך מנקודת הצמצום עד לעוה"ז ועד
לנמה"ת ונותן דרכי התכונה בכללות כתבי האר"י ז"ל בכדי ליאות לאורותיהם גם
בדברי הוזהר והתיקונים אשר עליהם סובבים הקדמותיו ז"ל.

ביאור קצר ומספיק, לפרש דברי
המחבר זלה"ה בתכונתם הרוחני, למעלה
מהמקום ולמעלה מהזמן: ומפנה כל
מוקשה מהדרך, בהגלותו אדני החכמה
בעומק תחת, ובעומק רום:

מפעלות אדמו"ר איש אלקים קדוש האר"י החי' ר' יהודה הלוי אשלג שליט"א
רב ודמו"ץ בגבעת שאול פרור ירושלים עיה"ק תובכ"א

חלק א'

ואנו מודיעים לאנשי לבב ולבעלי היכולת שהשגנו מכ"ק אדמו"ר חסיד שליט"א הפירושים
הגיל על כל העץ החיים כמאתים קונטרסים אשר מחסר אמצעים לא עלה בידנו להדפיס
וזאת חלק זה ואנו מבקשים שתבואו לעזרתנו להוציא כל החיבור לאור.

המו"ל דוד מינצבערג משה ברוך למבערגער

גבאים דבית החסידים במאה שערים בירושלים עיה"ק ת"ו המסתופפים בצל
קדושת המחבר שליט"א.

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ט

נדפס

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

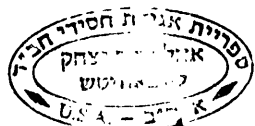
שנת תרפ"ז לפ"ק

בדפוס הר"ר שמואל הלוי צוקערמן הי"ו.

מחוסר מקום לא הדפסנו ההסכמות מנאוני קשישאי דבארעא קדישא ומחיץ לארץ
גם הפרונעמראנטען שעזרו לנו, ובעיה יודפסו בחלקים הבאים ואתם המליחה.

Rabbi JUDAH OSHLAG M. S. P. O. B. 8 Jerusalem Palestine

בישע ה'ית

ספר הקדוש עץ החיים

מהאר"י ז"ל

עם שני המאורות הגדולים מסביב לו מאירים ומסבירים
דרך עץ החיים ה"ה

פנים מאירות פנים מסבירות

ביאור רחב המסביר טיב עומק החכמה
כראוי למתחילים בתוכן עשר הספירות
והעולמות והפרצופין ותכונת השתלשלותם
זה מזה ודיוק מקומות הלבשתם זה את זה
ואשר כל אלה מתחייבים בדרך קודם
ונמשך מנקודת הצמצום עד לעוה"ז ועד
לגמלה"ת ונותן דרכי התבונה בכללות כתבי האר"י ז"ל בכדי ליאות לאורותיהם גם
בדברי הזוהר והתיקונים אשר עליהם סובבים הקדמותיו ז"ל.

ביאור קצר ומספיק, לפרש דברי
המחבר ולה"ה בתכונתם הרוחני, למעלה
מהמקום ולמעלה מהזמן: ומפנה כל
מוקשה מהדרך, בהגלותו אדני החכמה
בעומק תחת, ובעומק רום:

מפעלות אדומ"ר איש אלקים קדוש האר"י החי ר' יהודה הלוי אשלג שליט"א
רב ודמו"ץ בנבעת שאול פרור ירושלם עיה"ק תובכ"א

חלק א'

ואנו מודיעים לאנשי לבב ולבעלי היכולת שהשגנו מכיק אדומ"ר המחבר שליט"א הפירושים
הגדל על כל העץ החיים כמאתים קונטרסים אשר מחסר אמצעים לא עלה בידנו להדפיס
זולת חלק זה ואנו מבקשים שתבואו לעזרתנו להוציא כל החיבור לאור.

המו"ל דוד מינצבערג משה ברוך למבערגער

גבאים דבית החסידים במאה שערים בירושלם עיה"ק ת"ז: כב"ח המסתופפים בצל
קדושת המחבר שליט"א.

נדפס

בעיה"ק ירושלם תובכ"א

שנת תרפ"ז לפ"ק

בדפוס הר"ר שמואל הלוי צוקערמן הי"ו.

מחוסר מקום לא הדפסנו ההסכמות מנאוני קשישאי דבארעא קדישא ומחזין לארץ
גם הפרונעמראנטען שעורו לנו, ובעיה יודפסו בחלקים הבאים ואתם הסליחה.

Rabbi JUDAH OSHLEG M. S. P. O. B. 8 Jerusalem Palestine

לוח הראשי תיבות (*)

אֵלֶּם אָרִיךְ אַנְפִּי, אִי אַחֲדֵר : אַבִּיעַ אַצִּילוֹת

ברואה יצירה עשה: אב"א אחר באחר:
אחד אדם דראשון: אר"א אבא ואימא, אחד
ואחר: אר"ת אור חוה, אר"י אור ישר, אור"ם
אור המקרא אר"ם אור מקרא, אר"פ אור פנימי,
אר"ש אמת ושקר, אר"ז אחר זה, אר"ב אחר
בה, אר"פ און חוטם פה, א"ב אם בן, אע"ג
אף על גב, א"ס אין סוף, אצ"ל אין צורך לומר:

ב בא"ד באמצע דיבור, באד"ר באדרא רבא.

בִּאֲדָרִיו בִּאֲדָרָא זֹמַא, בִּאֲוִיחַ בִּאֲוֹר הוֹר
בִּאֲוִי בִּאֲוֹר יִשְׂרָא, בִּאֲוִימַ בִּאֲוֹר מִקִּיָּה, בִּאֲוִיפ
בִּאֲוֹר מִנִּימַ, בִּבְרִיָּא בְּמִהֲרָה בִּימִינוּ אִמְנֵן, בִּגְלִיעַ
בִּנְנֵן עֲדָן, בִּגְלִיד (נִי) בְּחִינֹת מִ'דַּ בְּחִי' שְׁבַעִים),
בְּנִיָּה בִּינָה נְבוֹרָה הוֹר, בְּחִימַ בְּה' מְקִיפִין,
בְּחִיפַ בְּה' מִנִּימִים, בְּה' פִּרְצוּפִין, בְּרֹצְדִיק
בְּרֹצִינָא דְקִרְדֻּנְתָּא, בְּחִי' בְּחִינָה, בִּיעַ בְּרִיאָה
יִצִּירָה עֲשִׂיהַ, בְּחִידַ בְּחִינָה ד' בְּהִתְפִּיא
בְּהִתְפַּשְׁמוֹת א', בְּהִתְפִּיב בְּהִתְפַּשְׁמוֹת ב',
בְּכִהֲאֲרִי בְּכַתְבִּי הֲאֵלֶקִי רִבִּינוּ יִצְחָק זִיל,
בְּכִימַ כָּלל מְקוֹם, בְּכִסְסָה מְקוֹמוֹת, בְּמִרְשְׁבִי

בשער מאמרי ר' שמעון בן יוחאי. במ"א במקום
אחר. במ"ר במדרש רבה. ב"ן ושם הויה
במילוי (חדין). במ"ד בסיועא דשמיא. בסו"ה
בסוד הכתוב. בע"א בענף א'. ב"ב' בכפר
בע"ה בעזרת השם. בעה"ה בעץ החייה.
בעוה"ז בעולם הזה. בע"ה בעץ חיים. בע"ב
בעלכרחו. בע"מ בעל מלת. בעשי"ט בעל שם
טוב. בת"ת בתפארת. ב"פ ב' פעמים :

ג ג'א י' אסצעות. ג'ב ג' בחינית. ג'כ גם כן.

בֵּיטָא בֶּן עֶדֶן. בֵּיר ג' ראשונות. בֵּית ג' תחתונות :

ד' דף. דארט דאס וואס. דארט דאס

חזור. דאָרײַ דאָר ישר. דאָחײַפּ דאָוון הוטס
פּת. דאָעײַפּ ראָף על פּי. דאָיק דאָרס קרמון
דבּחײַד דבּחײַה דײַ. דהײַפּ דהײַ פּרעזומין. דה
פּנימײַס. דהײַמ דהײַ סקײַן. דהתײַא דהתששטות
אײַ. דהתפּײַב דהתששטות בײַ. דײַנ דבּר
זוקבא. דײַא דעײַר אנפּין. דײַת דײַ תּחתניות
דײַז דחשולוב. דהײַג דהור וגבורה. דמײַך
דטײַ ראשונות. דחײַז דבּרײַ חכמיגו זיל. דכײַז
דכל זה. דפּפּיז דלפּי זה. דנתײַא דנקורות
תנײַן אותיות. דעײַב דעל כּן. דעל כּיהך. דעײַב
דעשר ספּירות. דעסמײַב (דעײַב סיג מײַה בן)
דצחײַמ דוסס צוסס חי סדבּר. דתײַ דעת תּיז
: יסוד :

ה הא'יק האדם קדמין. החגית החסד גבור

תפארת. ה'י היה. הים ה' סקיון. הניני
דניציון קרושין. הנץ הנזר לעיל. הים ה' ה'י
סור. ה'יע הוא ענין. ה'פ ה' פרצופין. ה'
פנינים העים העשר ספירות. העוהז העול
זהו. הק' הקדוש. הקב'ה הקדוש ברז
הוא. הקר'י הקליפות. הרשריך הראה שמי
ריח דיבור. התפ'א התפשטת א'. התי

התפטרות ב' הישית השם יתברך :

וְאֵלֶּיךָ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה בְּאַחֶרֶת. וְאֵלֶּיךָ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה בְּאַחֶרֶת.

ואחר כך. ואח"כ ואחר זה. ואכ"מ ואין כאן
סקיפה. ואבט"מ ואין כאן סקיפה להאריך. ואע"כ
ואף על גב. ואצ"ל ואין צריך לומר. ואר"מ
ואור סקיפה. ובהז"א ובהעיר אנפין. ובח"י
ובחינה. ובע"כ ובעל כרחו. ובעוה"ז ובעונותינו
הרבים. ובש"י ובשעה. ודו"ק (דיוקן). והאור
והאור חזר. והאר"מ והאור סקיפה. והאר"פ
והאור פנים. והזו"ן והעיר וניקבא. וה"פ זה
פנימיה. וה' פרצופין. וה"מ זה' סקיפין. והב"י
והמשכיל יבין. וז"ס זה סוד. וז"ע זה ענין.
ו"ס יווד ספירות. וכו' וכולי. וכו"ז וכל זה.
ובשהאר"י ובשהאור ישר. ומכ"ש ומכל שכן.
ומעים ומעשר ספירות. ונלע"ך ונראה לפי
עניות דעתי. ונר"ן ונפש רוח ונשמה. וס"א
וסטרא אחרא. וע"ך ועל דרך. ועד"ז ועל דרך
זה. וע"י ועיין. וע"י ועל ידי. וע"כ ועל כן.
ועש"ק ו' ערב שבת קודש. וק"ו קצוות. וית'
ו' תחתונות. ותי' ותיקונים :

ז"א זעיר אנפין. זא"ז זה אצל זה. זב"ז זה

בזה. ז'יג זעיר ונקוביה. ז'יג זכרונג לברכה. זה
לשוני. ז'יג זה לזה. ז'יג זה מזה. ז'יג זה כזה.
ז'יג זה ענין. ז'יג זה על זה. ז'יג זה תחתיות.
ז'יג חלק א' חב'ד חכמה בינה דעת. ח'ב'
חפצי בזה. ח'גית חסד גבורה תפארת. ח'יג חסד
ושלום. ח'יג חכמה ובינה. ח'יג חסד וגבורה.
ח'יג חכמים דל. ח'יג חכמה חסד נצח. ח'יג
ח'יג עולם הבא :

שנת'א מעמים נקידות תנין אותיות. מ'ם ט

מפירות. מ"ר ט' ראשונות. מ"ת ט' תחתונות.
מ"ר טוב ורע:

יִהְיֶה (ב') אוֹתוֹת וּרְאוּשׁוֹת דָּשֵׁם הַיִּהְיֶה). יִתְנַחֵץ
יְהִידָה חַיָּה נִשְׁמָה רוּחַ נֶפֶשׁ. יִים יוֹד סְפִירֹת
יִשְׁמֹרִית יִשְׂרָאֵל סְבֵאוֹת בְּנֵה. יִתְיַבֵּךְ יִתְעַלֵּה
כֹּאֲרִיא כָּל אֶחָד וְאַחֵר. כְּבִחִי כְּבִחִיהָ. כִּי
כָּל זֶה. וְכִיחַ וְכִי חִיצוֹן. כְּחִיב כְּתֵר חֲכָמִי
בִּינָה. לִיב כָּל כָּד. כְּמִרְשׁ כְּמוֹ שְׂכֵנוֹב. כְּנֹז
כְּנוֹכֵר. כְּנִל כְּנוֹכֵר לַעִיל. כִּעַ כִּפַּי כְּלִי סִימִי
כִּשְׁהָאִים כִּשְׁרָאִין סוּף :

צאניא לאבא ואיטא. דה'פ לה' פרצוסי

לה' פנימים. רויק לו' קצוות. רזיא זועי
אנפין. לס'א לסטרא אחרא. לעים לעש
ספירות. לעסמ'ב לעיב סיג מ'ה בין. ליר
לא תעשה :

מא א סאריד אנפין. מאוית סאור חורר

**מֵאֲרִיב מְאוּד מְקַיֵּם מֵאֲרִיב מְאוּד פָּנִים
מֵאַחֶיךָ מֵאִזְנוֹ הוֹשֵׁעַ כֹּה מֵאִם כֵּאֵין סוּף
מִבֵּד מִשׁוּחַ בֶן דוֹד מִכְתִּי מִבְּחִינָה מִי
מִיּוֹן דּוֹכְרִין מֵאֵן דֹּאמֶר מִדְּהִיד מִדֵּת הִדִּי
מִדְּהִיר מִדֵּת הִרְחֻמִּים מִיָּה (הוּיָה) בְּמִלָּה
אֱלִפִּינָן מִהֵימָּן מִלֹּאךְ הַמוֹת מוֹרִימִס מְטִי וְ**

טצי. מוֹיִם מַעֲלֵה וּמַגִּיד. מִיֵּן מִשְׁנֵה ד'. מִמִּית
מִס' תַּחֲתֵינִית. מִיִּים יוֹד כְּפִירוֹת. כִּכִּישׁ מַבֵּל
שֶׁבֶן. מִמִּ מַבֵּל מִקוֹם. מִמִּינִ מִסָּה נִשְׁפָּךְ. מִיֵּן
מִיֵּין נִקְבִּין. מִרְשָׁבִי מִאֲחֵרֵי רַבֹּו שִׁמְעוֹן בֶּן
יֹוחָי. מִיֵּשׁ מִה שֶׁכְּתִיב. מִשְׁאֵיכֶם מִה שֶׁאֵין כֵּן.
מִיֵּעַ מִצֹּת עֲשֵׂה. מִרִּית' מִצֹּת לֹא תַעֲשֶׂה :
נִהְיִי נִצָּה הוֹד יִסוֹד. נִהְיִים נִצָּה הוֹד יִסוֹד
מַלְכוּת. נִיִּיק נִיִּיצִין קְרִישִׁין. נִקִּי נִקְרָא. נִיר
נִפֶּשׁ רוּחַ. נִחַת רוּחַ נִרְןִן נִפֶּשׁ רוּחַ נִשְׁמָה. נִרְנִתִי
נִפֶּשׁ רוּחַ נִשְׁמָה חִיה יוֹחִידָה. נִתִּיא נִקְדוֹת תִּין :
אוֹתִיּוֹת :

ס"א סעדרא אחרת. ס"ג (היה במלוי יודין)

ואלף בואו). ס'יה סוד הכתוב. ספ'י ספירה :
ע"א ענה א' עמוד א'. ע"ב נהיה במילוי
יודין) עמוד ב'. עבנע"מ עוד בשר נדון עצמות
מוחא. ע"ג ענה ב'. ע"ד על דרך. ע"ה על
דרך הכתוב. ע"מ על ררך משל. ע"ה"ז עולם
הזה. ע"ז על זה. ע"יז על ידי זה. ע"י על ידי
ע"י ע"י. ע"כ על כן. ע"ד כאן. עכ"ד עד כאן
דבריו. עכ"ל עד כאן לשוננו. עכ"פ על כל פנים
ע"מ על מנת. ע"ס עשר ספירות. עסמ"ב ע"ב
ס"ג מ"ה ב"ן. ע"פ על פי. עצה"ד ע"ז הדעת
ע"ש ע"ן שכ, ע"ש"ה ע"ן שם הישב :

פ"א פרק א' פ"ב פרק ב' פ"ג פרק ג'

בפנים. פ'ג פרק ג'. פי' פירוש. פמ"א פנים
טאירות. פמ"ס פנים טטבירות. פדרים טש
רמז דרוש סיד :

צִחִים צוּמַח חֵי מַדְבֵּר :

ק'ש קריאת שמע :

רח"ו ר' חיים וויטאל. ר"כ רצונו לומר. רמ"כ

ר' משה קורדינווארי. רפ"ח (מחבר). רשב"י ר
שמעון בו יוחאי. רש"רד ראה שמיעה ריו
דיבור. רת"ם ראש תוך סוף :

ש' סער. שא"א שאי אפשר. שבאים שבאי

סוף. שִׁיב שַׁעַר בֵּי. שְׁבֹזֵא שְׁבֹעִיר אֲנִי
שְׁבִיחֵיכ שְׁבִירַת הַכִּלִּים. שִׁיב שַׁעַר בֵּי. שְׁבִיחֵי
שְׁבִסְפָּר תִּירָה. שְׁבַעֲסִי שְׁבַעֲסִיר. שְׁהֵאִי
שְׁהֵאֵם קִרְמוֹן. שְׁהֵיִעַ שְׁהֵיִעַ עֵינִי. שְׁהֵיִם שְׁהֵיִם
סִיד. שְׁהֵיִיתִי שְׁהֵיִם יִתְבַּרְךָ. שְׁזִים שְׁזֵה מִחַ
שְׁזֵיִעַ שְׁזֵה עֵינִי. שִׁיךְ (מִסְפָּר). שְׁבֹאִירָא שְׁבֹ
אַחַד וְאַחַד. שְׁבִיז שְׁכָל זֶה. שְׁמֵר שְׁבִי שֵׁ
מִאֲמִירֵי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי. שְׁנִגְלִיָּה שְׁוֹר
גִּשְׁמָה גֹף לְבוֹשׁ הַיֵּכָל. שְׁעִיז שְׁעָל זֶה. שְׁעִ
זֶה. שְׁעִיִּי שְׁעָל יְרִי. שְׁעִיִּיז שְׁעָל יְרִי זֶה. שְׁעִי
שְׁעָל כֵּן. שְׁעָם כֵּן :

תִּית תפארת. תו"מ תפארת ומלכות :

(*) הערה המעיין יבין מעצמו לנכות ולהבדל א
אותיות הפשוטות על הראשית תיבת כמו למ
מתפרש לפי זה. ויש להבין עמי שלפניו רלפין
י מתפרש אור ישר שיש להבין סאלי אם כ
אוי שאוי כשהראוי וכרוסה כ' אי אפשר להפר
כל כך :

לוח המפתחות

מפתחות הענינים מהקדמה

א' בשלחי עוקצין דלא מצא הקב"ה כלי מחזיק לישראל אלא השלום, נ' דיוקים : רבוי אנדרה אין להם פשט : תחילת השנה מרסור, שאחר השנה אמתיות, בסור, דרוש, ורמז, משינים אז הפשט.

ב' חקירה בהעלם הגוהגת בחכמת האמת : בדרות הראשונים נהגו העלמה גם בחכמות היציניות.

ג' דבחן בדעיהם : ובד' המפלגות שבסין האדם.

ד' מעם להעלם החכמה : קושיא לרבוי הזוהר דעתידיא חכמתא דא להתגלות ביומי משיחא : עיקר גאולתינו המקווה לנו הוא השנת הדעת ושלמות דגופות וצרכיב, לא יאונה, במרם השנת שלמות הדעת : וחכמת האמת מחוייב להתפשט, במרם הגאולה.

ה' ביאור המאור שבה מחורו למוטב : ודחיל אין ביד בא אלא בדור שכולו זכאי אז בדור שכולו חייב : התגלות על שנילה בחכמה יתר מהקודמים.

ו' התעוררות לבקש חכמה וסמרת החיים : קטרוג המלאכים מה אנוש כי תזכרנו וכו' : ביאור אל המגדל המלא מכל טוב ואין לו אורחין : מתן שכר הנשמות כבר מוכן מכל מראש לכל הגבורים : ענין הצורך לאדם הנשמי המורכב מנוף ונשמה :

ז' שכינה בתחתונים צורך גבוה, עדים : ב' הדרכים לחשנת השלימות :

ח' פעולות חכמי הדורות : רוממות שיטת האר"י ז"ל, קורותיו, תפוצת חכמתו, ימי חייו, בית מדרשו, והצואה שלו לתלמידים : וע"י סי, ואיד ומתי, נעשה הכדורים בכתבי האר"י ז"ל :

ט' גדלות הבעש"ט ז"ע : וההבחן בין שיטתו לשיטת האר"י ז"ל, ועדים : ותקות דורנו זה תלוי בהתפשטות חכמת האר"י ז"ל : ודתגלות שלא פרח בחיבור זה לכל אותם האוהבים להתחלל בארובות :

י' דברי הראב"ע ברחפץ הנודש מעסק התורה והמצוות : וביאור דבריו :

יא' י' קושיות במ"ד פ"ח, בד' כתות המלאכים, חסר, ואסת, צרק, ושלום, שנשאו ונתנו בבריות האדם : ב' הנהגות שבעולם הזה הרפכים זלז, שהם הנהגת המציאות, והנהגת דרכי קיומו :

יב' ב' בחי' הפניות שיש בע"ם דקדושה, וענין אורם אורם כ"ם זכ"ח : וענין ההפכי עד לפירוד גמור, שיש בין מערכת הקדושה, למערכת הס"א : ומציאות תיקון אינו נוהג לא במערכת דקדושה, ובכ"ש בממרא אחרא, זולת בהארם שבעוה"ז : וענין הצורך, למציאות מושג הזמן.

יג' צורך דשביח"ב : תכונת שביח"ב : תכונת ש"ך ניצוצין, ורפ"ח ניצוצין, וליב ניצוצין : ביאור לא נכנה צור אלא מתורבנה של ירושלם : ותוכן ב' המערכות של זה לעומת זה : תקציב אור המחוייב להיות להקדושה שהי' סיפוק בידה, להנהגת קיומו של המציאות :

י"ד

אורם של הנשמה, המה חסר וצדקה : אורם המה אמת ושלום : מעם למה נק' האמת חתם : האמת מוחה בבריות אחר, לצד שלא הי' לו אז כלי היצון לאורם :

מ"ו

ביאור הכ' ערומים ולא יתבוששו, ב' הבידורים, א' מורה, ב' אורש : אה"ר מצד היצירה, הספיק לו בידורי אורש : מ"ע ומלית שהי' לו בניע : ביאור מה שהוסיפה באיסור נניעה בעצה"ד : ומ"ש בלשון מן תמותין, כססתפק :

י"ז

מבאר המשך הפסוקים מפרשת עצה"ד.

י"ח

מבאר המעות שהי' להם בעצה"ד עדים : וענין ויפח באפיו נשמת חיים, שהוא נצחית : וענין התפרטותה מכלל לפרט : ושחי' הפרט, נק' זיעת חיים, ספין ספין :

י"ט

ביאור לדחיל הוא השמן הוא היצירה הוא המה"ם וכו' : ב' הקלקולים שנעשו בסבת החטא : ודחיל, בהזדמנות מה"ם בחרב, ומפה של מרה בקצה וכו' :

כ'

ענין העודפות, שיצאו בנופו בסבת החטא : וענין המיתה שנמשך בחיוב בסבת העצה"ד : וביאור ענין ב' הנהגות ההפוכים זמ"ז ; וביאור התוס' בספ' כתובות קיד :

כ"א

תשלום ביאור המדרש רבה פ"ח : ודחיל אכלתי ואוכל עוד : ולמה מתן שכר המפירש בתורה הוא שלימות הגוף : ודחיל כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח וכו' :

כ"ב

ביאור לדחיל, שהשלום הוא רק כלי מחזיק ברכה : והצורך לריבוי אנשים בכל דור : וענין אנשים ריקים בריבוי כבד מאור, הנצרך לכל נשמה ונשמה : ענין עוז ושלום : ושכל הדבר שב למקומו בשלום :

מפתחות מהפתיחה כוללת

א'

דחול"ץ אין לך כלעשב מלמטה שאין לו פול וכו' : ד"ח והנה, העלם החכמה וגילוי שלה בעקבתא דמשיחא :

ב'

ובד' משנה שבס' יצירה עשר ולא תשע : ולגורע תוכן הע"ם המה רק חמשה בחי' : וסבת הקישוי לפתחילים בחכמה :

ג'

להנה ע"ם וד' אותיות : יהוה ענין א' הם : וההבחן שביניהם :

ד'

ז"ם חירוש הבריאה אינה זולת בחושך לבד : והנהגת איך החושך אפשר שימשוך מן האור : דגורע הרצון לקבל שפעו ית' הי' הכלי אל השפע :

ה'

וע"כ אין כפיה נוהג בכל דוחני : וברור הרצון לקבל הכלול בהאור הי' שינוי הצורה :

ו'

ומתבאר דברי הזוהר דכ"ע אוקמא הוא וכו' דקאי על בחי' שינוי צורה הגיל וכל הברל ברוחניות נערך עפ"י שינוי צורה, שבהפניות הצורה יהיה פירוד גמור ביניהם :

ז'

וגתבאר אין הכלי יוצאת לפועל אלא בהתנכרות רצונה לתוספת משיעורה :

ח'

ב' ד"ה ולפיכך ר' הבחי' העוברים לתשלום צורת כלי : וג' בחי' אור נכונים בבית :

אמנם התפשטות אור דחסדים מהבינה ולחזק והתגברות הרצון שבו :

אלה סדר ד' בחי' בעשר הספירות :

והענין חו"ג, בהבינה הנבורה קדמת, ובדא החסד קדום ומובן בזה, בשמרשבי :

וספירת ת"ת הוא עיקר הו"א, שבספ"י זו נעשה התגברות הרצון הגיל :

והענין מבאר המסך שבכלי מלכות וזווג דהכאה וב"ם ע"ס שבכל נאצל :

ורע חלק אור היא שנכנס ביווג דהכאה נק' נה"י או בנין :

ועתה ביאור המשנה שבספר יצירה הגיל :

ג' ד"ה והנה ח' הבחנות שורשיות בעשר הספירות :

ורע המסך שבכלי מלכות שורש החושך : היגיעה מושרש בהמסך ומתן שכר מושרש באור :

המתבאר כל ענין ע"ס אינם אלא כלי שלימה אחת לבד שנכללת עוד - בא"ס ב"ה :

לענין ה' עולמות א"ק הם ענין הכתר וד' הבחי' הגיל :

לענין המלכות צריך להתחלל בכל ספירה וספירה עד הכתר :

וכיון אחר התכללות הגיל מתחיל עולם התקון :

ד' ד"ה וצריך המשך דע"ה בשער עקורים מ"ז : וצריך להבין איך אפשר בספ"י שהם למעלה מפקים שיוכלו להתפך עליונים למטה ותחתונים למעלה דח"ו במקום מדומה תליא מילתא :

והענין חשיבות הפרדנות זמ"ז בע"ס דאורי למי ההזדככות שבהם :

גם חשיבות חסדרנות זמ"ז בע"ס דאורי למי העיבוי שכל העב יותר חשוב :

אמנם מקור הע"ס שקיטתם שוה זה לזה :

ה' ד"ה אמנם דברי הע"ח שאורם ואורם הפכים זלז וביציאתם מנקב אחד מבששים זה בזה שמוה אתייליד היות בחי' כלים :

איך יציר ב' נקבים ימין ושמאל בנאצל עליון ונקב אחד לאורם ואורם והסתירות הענין המקיפין :

ו' ד"ה ובפנים חזר בראשור במלאכת הע"ס וענין חלון ובי' התפשטות ובי' בחי' התעבות שבאורי :

והנה המשך מהגיל :

ועל"ה ביאור ענין מסך ופרגוד וחלון הנוהג בע"ס :

ואחר ענין נעוץ סופן בתחילתן :

ונמצא סעלת הע"ס דאורי למי הוכות וע"ס דאורי למי העיביות :

והנה ע"ס דראש, הראשונים מא"ס ב"ה :

ונודע ביאור אורם ואורם :

ז' ד"ה עתה תכונת אורם ואורם דע"ס דא"ק :

והענין שהאורי דא"ק הם אורם ואורם הם אורם - וכבר שבחי' כלי בינה הם כ"ם ובחי' כלי מלכות הם כלי היצון :

והנהג' ב' כלים הגיל הם ב' נקבים ימין ושמאל דאין חושם אבל בפה בחי' כלי מלכות משמשת לשניהם לאורם ולואורם :

ואין כלי מלכות מתחלקת על עצמות גידין בשר עור :

לוח המפתחות

והנך בחי' עצמות שבמלכות ה"ס כלי פנימי
ובחי' עור שבה ה"ס כלי חיצון :

ח' ד"ה ועתה דברי הע"ה שטבע או"פ לזכך את
הכלי שטלובש בה, שנוהג בע"ס דפה :

והענין ע"ס דאוי' וע"ס דאוי' המה הפכיים
זה לזה :

ומתחילה כשום שאו"פ מלובש בכלי חיצון
הולך ומזככו דרג' אחר דרג' :

והנה האוי' כולו וכתר חכמה דאוי' נעלמו
בסבת התודעות הנ"ל :

ט' ד"ה וכדי מכאן מצב הספירות בתמונת כנולתא
דלא במקום מדומה ח"ו תליא מילתא :

וע"כ נ' הבחנות שבאור הבינה :

והנה ביאור מציאות ב' המצבים : אחר
באחר, ופכיים, בחי' : וענין הסולתא :

ובזה נתן מעם בעוקר סוד ההודכות :

י' ד"ה ועתה ענין הביטויש דאוי' ואוי' זב"ז בסבת
עקידתם בכלי א' דמלכות ולשון ע"ה בש'
עקודים בסוד הביטויש ומנ"א :

פ"י ביאור אור העצמים :

והנה ביאור אור הנקודות וסוד אר"ה היורד :

ועתה ביאור אור התנין וסוד הרשימו דשעמים :

ועפ"ז ביאור הרפכיות מבין הרשימו אל או"ה
היורד וסוד הכשישא :

י"א ד"ה וע"ז ביאור סוד הדתנוצצות :

והנה ענין כלי מלכות שנשאר כלי אור, ואור
הרשימו נדחה מתוכה מפני אור דניצוצין :

ואחר סיבת ירידת אור ניצוצין דחכמה לסטה
מסבור :

ועד"ז ירידת ניצוצי הבינה לסטה מסבור :

ואח"ז ירידת ניצוצי ה"א לסטה מסבור :

והנה שפסכת הסכיותם שסבין הרשימו ואור
הניצוצין, נתפרדה' החבילה, והניצוצין שנדרחו
לסטה מסבור נקראים אותיות :

י"ב ד"ה והנה שיבת החי' פכ"ב מעלמת דאוי' :
היוצא או"ה דחוי' וע"ס דאוי' קשורים זה
בזה ודרושים זה מזה :

שם ביאור דע"ה שאו"פ ואוי' מבטשין זב"ז
וכן ואותיות המה הכלים :

י"ג ד"ה והנה התפשטות ב' בעולם העקודים :
אמנם ענין מציאת אור דהתפ"ב כשלחבת
הפתנוע לכאן ולכאן :

ומבין ההבחן מבין התפ"א להתפ"ב :

י"ד ד"ה ובה צמצום חב' דהיינו העלעאת נהי'
דא"ק למעלה מסבורו :

ולפיכך ב' הפרצופין שהותקנו משום זה :
ונמצא בינה שיצאה לחוץ מא"ק :

ט"ז ד"ה וצריך תוכן התחלקות דכל פ"צ צוף לראש
ונתן או לניר וז"ל, וענין אור המלכות שלא
תצויר כלי הספי' נהי' :

ה' הפרצופין גולגלתא ועסמ"ב דא"ק, ושהמה
נמשכים זה מזה בחיוב קורם ונמשך מכה
מחשבתו ות' היחידה, ותוכן הדיוק שבהלבשתם
ז"ה את זה :

ט"ז ד"ה ולפיכך תוכן קשרי הפרצופין והערה

יש כאן קיצור עד לבלבול ותדע זה לקמן
בהקדמת אח"כ אות עש"ה :

וזה ביאור דחז"ל אין לך כל עשב מלמטה
וכו' ושענין זווג דהכאה אינו נודע בפנימיות
העולמות :

ונתבאר שבחי' מלכות דבחי' נ' נק' מסבור
ודבחי' ב' נק' פרסא, ודבחי' א' נק' קרסא :
תשלום הענינים יבואו בחלק ב' בע"ה :

מפתחות ע"ז החיים ענף א'

דף י"ז ד"ה דע בסרם הצמצום היה אור המשוש
ממלא כל המציאות, ולא היה שם שום הבחנות
אלא בהשואה, ונק' אור א"ס ב"ה.

וכאשר עליית רצון הצמצים היה לנלות
שלימות מעולתיו וכו' :

דף י"ה ד"ה והנה א"ז הצמצום שלט רק בנקודה
אמצעית ממש, ואנבה יצאו נ' חרושים מקום
פנוי, ואו"ה, וחלל ריקני :

והנה הצמצים א' ה"י בתמונת העיגול, שבה
השואה יתירה מכל התמונות שבעולם, שהיא
לסבת אור א"ס ב"ה השונה בהשואה גמורה :

דף י"ט ד"ה עור מסיף טעם להשואה התמינה
שבעולם הצמצום, לסיבת תיקון כולל כקמן
כנדול :

דף כ' ד"ה ענין שאין בנקודה שום גילוי דין, אלא
שורש לדין לאח"ז שמשם נמשך כדריד
הנק' בוצריק :

הנהת מהרחיו נקודת הצמצום שורש
להמקום, והסיבב עליה שורש לחיצוניות
העולמות והיותר טובב שורש לפנימיות העולמות:
והנה אח"ז נמשך מאור א"ס ב"ה קו כעין
צנור דק, שדרך בו נמשך מימי אור העליון
לכל העולמות :

דף כ"א ד"ה ונתבאר בסבת אור הקו ההוא יוצרק
הבחנת רת"ס מ"ס פ"א מורח מערב בעולמות
אור היותר וחננולים נמשכים מהקו בב"א :
ונשאר בחי' מקום פנוי בין עיגול לעיגול :
וכל חסדירות מסבת אור הקו :

דף כ"ג ד"ה והנה סדר ע"ס הענולים הכוללים
ופרטיים ופרטי פרטיים, שתמונתם כנלדי
בצללים כדוריים זה בתוך זה, ואשר הקו
מחבר לכולם :

דף כ"ד ד"ה ועתה אור ע"ס דיושר מהקו, נמצא
מאיר ברמיון נ' קיום, בסוד צלם אדם
ישר, בעלי קמה וקופה מרמ"ח איברים,
דע"כ נק' אור הזה צלם אלקים, וכל הקרוב
לא"ס ב"ה משובב ביותר, עד שעוה"ז בהרחקה
יתירה מכולם, דהיינו נקוי האמצעית דע"כ
נמצאת בתכלית דרגשמיית :

דף כ"ה ד"ה ועור מסיף טעם למניעת האור
מעוה"ז, משום דכל האור שבעיגולים
נמשך מאור הקו, שמשתיים ואינו מאיר לצד
מטה כנ"ל : גם בע"ס דעיגולים יצדק ימין
שמאל אמצע וכו' :

מפתחות פנים מלבוש ענף א'

ד"ה ענין המקום ונקודה האמצעית הנבחרת
שם : ומתארה, בענין ה"ס מעלה מטה
פנים ואח"ר וכו', הנבחרים ברוחניות, שהיא
למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן :

דע ב' תכונות בכל שפע, א' בסרם שמנעת
לכלל קבלה, וב' לאחר שבאה לכלל קבלה :
ובזה ענין חלק אלקי ממעל הנאמר בהנשמה
ותוכן ההבדל החלקי הרוחני :

ומרם מציאות הברל הרוחני שהיא מושכל
מחוייב :

והנך ביאור תוכן הברל הרוחני.

אמנם שלא יצויר שינוי הצורה בתחתונים
כלפי אלקיות.

ובאמת ב' כוללים חקריים, א' עולם הא"ס
ב"ה, ב' כלל המציאות מצמצים ולסטה,
וההשכל מאור א"ס ב"ה, לעצמותו ית'.

ולחבין סמרת הברואה : וגילוי כל המציאות
כולו תומ"י עם מחשבת הברואה.

ומרם סוד האחדות :

ועפ"ז ביאור אחד יחיד ומיוחד, ואיך מחשבתו
ית' מקפת כל הצורות ומוקף מהם :

והיינו אריכות הרב ו"ל בפרקי הצמצים :
עתה תבונתה של מחשבת הברואה :

וזהו החשך לקבלת השפע נק' מקום :
ובזה נדר השם של א"ס ב"ה :

אמנם סוד הוא ושמו אחד :
וזהו ביאור סוד הצמצום :

ועתה ביאור סוד מחצבת הנשמות :
ובזה שורש לכל מציאות הקלוקלים ושיטתם
של הצריקים בבריאחו ית' :

ודע סוד הוצאת יש מאין :
אמנם אפשר ב' מרחקים יש בגדלות
הרצון לקבל :

וכדי מוצא כלל דתענוגים והימורים השכיחים
אצלנו :

אמנם צריך אפשרות המשכה בלתי ישרה
שנמשכת הימנו ית' :

המתבאר מציאות הרצון לקבל אינה כלל
פחיתות בערכו ית' :

ובזה ביאור דברי הזוהר' מאן דאכיל דלאו
דילי' בהית לאסתכלי באפי' :

ובא ביאור הכ' משנה שברון שברם, וה"כ
בארצם ירשו משנה :

ועכשיו ביאור שמשבתו ית' היחידה
מקפת ומוקפה מכל ריבוי הצורות ההשכיות
שבהמשכות והמושכלות כולם שבהעולמות :

והנך ו' החכמות כלולים בחכמת האמת :
ובהנ"ל סוד מלכות דא"ס ב"ה :

ונקרים כל האורות מחייבים להסתר בסדר
שם בן ד' : ואין לך אור בלי כלי :

וזה הבחן מעצמותו ית' לאורו התחשמש
מעצמותו ית' : הרצון לקבל הוא סרת כמות האור
ומבואר ביאור הרצון לקבל הוא כלל החידוש
והיא בחי' יש מאין :

לוח המפתחות והמראה מקומות *

ובזה ענין אור וכלי, ודי' דצורות העובדים
 על הכלי שנקי' כח ופועל בהפועל, וכה ופועל
 שבהפעולה :
 והענין ביאור הכי' המים הרגו וילדו אפילה :
 והן ביאור סוד הוא ושמו אחד :
 וכבר נתבאר סחשבתו ית' עם אורו ית'
 הם אחד טעם : חמציאות השלם נקי' עולם
 איס' ביה :
 וכבר התבאר ביאור סוד הצמצום :
 ויתבאר בחי' אחרונה שבבחי' הר' היס'
 חלל הפני :
 ועכשיו ענין השמות אור וסיכ' שבספי' :
 וסיים עליונים וסיים התחתונים :
 ועיכ' ביאור תבונת עשר הכפירות דאורי'
 כהלכתם :
 אמנם המשך מהגיל :
 וזים ביאור שם בן ד' :
 ואין ביאור לצורת ד' אותיות הויה :
 ויד' ובזה ב' דבורין ובי' נוקבין הנוהג בעשר הספי' :
 ובזה ענין הזוג ד' וזכ' גוי מקרב גוי,
 והכ' וישאלו איש מאת רעהו וכו' :
 והנה חזר בהאמור בענין אור וכלי : ותוכן
 הבדל הרוחני :
 גם באיכות המשכה בלתי ישרה : וחוק
 הרצון לקבל שהיא לאין קץ :
 ונתבאר שצורת הרצון לקבל בגדלות היא
 ראש פנה באיס' ביה, וצמצום ולטפה נעשית
 בבחי' חלל פנוי :
 ובזה ההפך של מערכת הקדושה מן הסיא'
 ושהיא מתים : וסוף רגליה וירדות סות :
 אמנם זהירות שלא לערב קודש בחול :
 וביאור לנדר השם של הקליפות :
 וארחיב ב' הפכים מצויים בגדלות של
 הרצון לקבל :
 ולפי' שעבודתינו דומה, כמו להחזיק החבל
 בבי' ראשים :
 ולאידיך ב' ההנהגות ההפכות שבעותי, אי'
 להיות המציאות, כי לקיומו :
 דפלא מצד אי' נרגש החיים בסובב הבעל חי
 ומצד הב' הוא קנין חיצוני אליו :
 והענין ביאור דברי חז"ל, מתחילה ברא
 הקביה את העולם במהיר וראה וכו' :
 וכיילך שאין דין העדר נוהג בכל רוחני
 בעברו מצירה לצורה, אלא בחי' תוספת בסיה'
 והיה הוא ותמורתו יהיה קודש :
 ולפי' איר' איס' ביה מלוכש בפנימיות העולמות
 והיס' ב' ההנהגות הגיל :
 והענין כל הירוש במציאות סאור איס' ביה
 ודרכי קיומו מהארת הקי' שהים מהיר :
 ועם סוד התלבשות הקדושה בקלי' : וסוף
 ורגליה וירדות סות :
 וזים סוף עיר פרע אדם וילד :
 ונמצא האדם בעת קטנות משיג הכלי
 קכלה מסיא :
 וזסיה ביאור סיה חיל בלע ויקאנו : ורחזיל
 עבירה נוררת עבירה :

יב

ובזה סיה הנסה אלקים לקחת גוי מקרב גוי :
 וזסיה ביאור סיה וישאלו איש מאת
 רעהו וכו' :
 וזים ביאור דטלכות לית לה מרגסה ולא מירי :
 ונמצא היא נקרא מרהיר שאין בו מבחי' ד' :
 אמנם ביאור לסוד הזוג ד' וזכ' המהוייב בעיכ'
 שהיא להשראת איס' ביה :
 ועיכ' שבזיא וזק' יחד נמצאים 'הר' בחי'
 בשלימות, והלובן שבוולר היס' האור, והאודם
 שבוולר היס' הכלי :
 אמנם שפע של קיום נשפע רק ממדהיר :
 ובזה תבין סיה שאר כמות ועונה :
 ובזה יובנו ביאור לחיוב שזווגייהו תדיר,
 חזין זווגייהו ססיק : והנשמה תומי' ללירתה
 עוברת להנהגה דמדהיר :
 והנהגה ביאור, איך המלכות מסוימת על אור
 איס' ביה, וסוף ההשלח בריקים וילכו ויאמרו
 לך הננו :
 ובזה ביאור לדברי הוזהר בסיה, ראו עתה
 כי אני אני הוא וכו' :

מראה מקומות

פתיחה כוללת

אות א' דיה והנה לשון הוזהר ווי' אי' אימא
 וכו', בוזה בראשית דף י"ב :
 דיה ונודע עים אינם לא חמשה
 בחי' בחבורין : בשחק ד' סה בדרוש
 הדעת : בעיה שיא פיה : וכש' כיו' פיא
 ובי' ובמבוש שיש ח'ב פיא :
 דיה וחנה איתיות וספי' ענין א' אלא
 שעם האור נקי' ספי' והכלים לבדם
 אותיות עיה שער הי' פ' ודי' : שעהיק
 דרוש הי' מולים דף י"ט :
 דיה וברור הכלי משונה צורתה מן
 האור : עיה ש' מ' דרוש הי' דף פ"ב
 בהקדמת תיז' דף יו"ד בסוף אני חויה לא
 שנית :
 דיה ועיכ' רצון קבל הוא הכלי : שער
 מאמרי רשב"י דף י"א ע"א דיה מרוב אונים
 ע"ש דף י"א ע"א שורה י"א :
 דיה ומתבאר הרצון לקבל שחוא כללי
 מלכות שורש לחושך : שער מאמרי
 רשב"י בפ"י אר"י דף נ"ג סוף ע"א :
 אות ב' דיה ולמיכד אין האצילות עורה בשם
 עד שיתלבש בדי' בחי' : בעיה ש' פ"ז
 פ"א ובי' : שהיק ש' דרושי אביע פ"א דף פ"ז :
 שם כללות התפשטות האור נקי' חכמה
 או עצמות שהיא כללות אורי' : בעיה
 ש' מ' דרוש הי' דף פ"ב : ובעיה ש' עקורים
 פ"ח בדיה והנה : שהיק דרוש וי' פדרושי
 אביע דף צ' ע"ב :
 שם ג' בחי' בבינה עצמותה התנברותה
 שפע שהמשיכה, שהיק דף פ"ג ע"ב מבוש
 שיד ח"ב פ"א ע"ש פ"ז :
 שם הכתר היס' איס' ביה : בעיה שער
 סדר אביע פ"א ובוזהר בא דף פ"ב ע"ב :

אמנם אור דחסדים במל' בעצמות
 הבינה שהיא אור איס' כמו נר בפני
 אבוקה : מבוש שער א' היא פ"ב :
 שם אור דחסדים התפשט הימנה
 ולחזין : עיה שער פ"ז פ"א :
 שם התפשטות שיצא לחזין התנבר
 גיכ' וגשלים בחי' כלים : עיה ש' פ"ז פ"א :
 אלה ד' בחי' הנורעים ואיס' ביה : עיה
 שער פ"ז פ"א : וזהר בא דף פ"ב ע"ב :
 והענין בספי' בינה יהיה הנבורה שורש
 להחמר : אות יו"ד בהנהגה מהר"י זיל
 בוזהר אחרי דף ס"ה :
 שם גבורה שבזיא נמשך מבינה : שם
 בהנהגה מהר"י זיל אות יו"ד :
 שם זין דנקודים נחשבים לזין דבינה
 מבוש שער ב' ח"ג פ"ב : עיה ש' עתיק פ"ג
 דף ג' בתחילתו : שהיק דרוש ע"י דף ל'
 ע"א : ע"ש דרוש ד' דף כ"א :
 וספירת ספי' תית היע יחוד דחז"ג
 לפעולת כלי מלכות : עיה שער ליה
 פ"א דף נ' ע"ב :
 שם נקי' תית ע"ש שמתפאר על
 החכמה בסיה כתפארת אדם לשבת
 בית : בחי' תי' ס"ש ד' ק"א : ובתי' ע' ד'
 קט"ז : ובתי' ג' דף י"ח ע"א : ובתי' פ"ז דף
 פ"א ע"א : ובוזהר באר"י דף קט"א : ובהקדמת
 תיז' דף ח' ע"ב :
 שם חגית נקי' אבות : בחי' תי' כ"א דפ"ג :
 שם נהי' נקי' בנים : בחי' תי' חמשין דף
 פ"ג :
 והענין טבע אור העליון להתפשט
 לבחי' ד' עד שנפרד ממקומו שאינו
 חושש לשינוי צורה : עיה שער עקורים
 פ"ה ובפרק ח' :
 ודע אור עליון המתפשט להכארה
 נקי' גהי' : מרשב"י תחילת שמות :
 שם רביעי לאבות ושביעאה לבנין :
 בהקדמת תיז' דף ע"ב : ע"ש דף הי' ע"א :
 שם מלכות מתחילת אצילות נבנית
 מתית : עיה שער ליה פ"א דף ג' ע"ב : ע"ש
 בשער הכללים :
 שם והמלכות מצד ארץ שבה נמשכת
 מיסוד : מאמרי רשב"י שמות :
 ועתה ומובן הזהרה הנאמנה שבספי'
 עשר ולא תשע וכו' : עיין מאמרי רשב"י
 תרומה דף ר' יוס' :
 אות ג' דיה והנה הבחן א' אור העצמות שהוא
 כללות האור : עיה שער מ' דרוש הי' דף פ"ב :
 שם הבחן ב' אור דחסדים מעיקרא
 לתתא : עיה שער כ"ה כללי חז"ג כלל יד :
 שם הבחן ג' אור חוזר מתתא לעיקרא
 ע"ש שער הי' פ"ה : ע"ש שער ו' פ"ה : ע"ש
 שער ליה פ"ב דף פ"א ע"א בסופו : שער
 מאמרי רשב"י וזא דף כ"ה : ע"ש בשלח
 דיה כבר : ע"ש בראשית דף יו"ד ע"ג : ע"ש
 תחילת שמות : שעהיק דף פ"ה ע"ב דיה
 עוד : ע"ש בדרושי אביע דרוש א' דף פ"ז
 ע"א

י' הערה : דפי כל הספרים נרשמו לפי דפוס ירושלים.

לוח המראה מקומות

ע"א : ע"ח שער עקורים מ"ז ע"ח מ"ח : ע"ח ש' :
שער מ"ל דרוש מ"ז : ע"ח שער מ"ז מ"א :
ע"ח שער מ"ח כ"ה כלל י"ד : תיקוני זוהר ת"י
כ"ה דף מ"ח ע"ב : ע"ח ש' ת"י מ"ז מ"א ע"ב
ד"ה ושבת : ע"ח ש' ת"י מ"ז דף ק"א ע"א :

שם הבחן ד' גבורה עילאה הבחן ה' :
גבורה ת' : ע"ח ש' י"ד מ"ב : זוהר אהרי דף
רס"ב בהנהגת מרחיו : ע"ח ש' ויקרא ד"א ע"ב :
ודע המסך שבבני מלכות שורש
לחושך : שמשב"י אד"ר דף נ"ג ע"א :
שם ונעשה מסך בבלי מרכות המעכב
על אור העליון : ע"ח שער מ"ז מ"א :
הפתחאר כל ענין עם אינם אלא כלי
א' מרכות שלהשתלמותה נבחנו
לה נ' שורשים : ע"ח שער מ"ז מ"א ובי' :
תיקוני זוהר ת"י מ"ז :

שם המרכות כלולה באור אים
כ"ה שממרים הצמצום : בספר הפני בה
בתחילתו :

שם אור הקו כולל ה' עולמות א"ק
ואביע : שה"ק שער א' סוף הקדמה ד' :
שם ונק' קו משון קו המדה : בסה"ב :
וענין ה' עולמות הם כתר וד' בחי' :
ע"ח שער נ' מ"ג :

וענין המרכות צריכה להכלל בכל
ספרי וספרי' : בחפצי בה דף ב' ע"ב : בת"י
ת"י מ"ז דף ק"א ע"ב : ע"ח ש' ת"י ע' דף קכ"ז
ע"ב : באר"י קמ"א ע"ב :

וכיון יוצאים זה מזה ונקשרים זבין
ע"ד החיוב דקודם ונמשך : בזה"ק
באר"י דף קמ"ג ע"א : ובאר"י דף רצ"ב ע"א :

אות ד' ד"ה גם ארי פוגע בהמסך ונעשה
זווג-דהכאה ויוצאים ע"ס דאריח :
ע"ח שער מ"ז מ"א : שה"ק דרושי אביע
דרוש א' דף מ"ז ע"א : שער סאמרי רשבי
בשלח ד"ה כבר : שה"ק דף מ"ח ע"ב ד"ה
עוד דע : ע"ח ש' ל"ט דרוש מ"ז :

שם ע"ס דארי וע"ס דאריח שהם כ'
ספירות : שער סאמרי רשבי בראשית דף
י"ד ע"ג : ע"ח שמות בתחילתו : ע"ח שער
ל"ט דרוש מ"ז : בת"י ת"י כ"ה דף מ"ח ע"ב :
ובתיקון מ"ז דף מ"א ע"ב ד"ה ושבת :

אמנם ע"ס דאריח מתחברים ומשתלבים
יחד עם ע"ס דארי בעשר הכלים :
ע"ח שער ל"ט דרוש מ"ז :

אות ה' ד"ה וצריך שאין המדובר בערכי
מעלה ממה וכו' שבמקום המדומה
וכו' : ע"ח סוף ענף ד' ובשה"ק דף ה' :
והענין ה' המדרגות הם רפי ערך
ההדרגות וכו' : ע"ח שער מ"ז מ"א :

גם שב המרכות להיות כתר : ע"ח ש'
מ"ל דרוש מ"ז :
אמנם נמצאים כל הכלים שוים וז"ל :
ע"ח ש' ד' מ"ד בסופו : ובשה"ק ש"א דרוש
א' דא"ק דל"ו ע"א :

אות ו' ד"ה ובפנים ב' בחי' התפשטות ובי'
בחי' התעבות : בע"ח שער מ"ז מ"א :
ובשה"ק שער דרושי אביע מ"א דפ"ז : (המשך
לחלן כבר נפסל לעיל) :

והנה ע"ס הראשונים מאים ב"ה נק'
אדם קדמון : (מוסכם ומחלש בכל בהארי')
ע"ח שער א' דרוש עיגולים וישר ענף ד' ד"ה
ונתחיל דף י"ג ע"ב : שה"ק שער א' הקדמה
ד' ד"ה והנה :

שם והם שורשים לכנים דראש
נולגתא עינים אח"כ : ע"ח ש' אח"כ
בכל ההמשך :

שם ונתפשטו באריא על ע"ס : ע"ח שער
ד' מ"א ע"ח שער ה' מ"ב ע"ח שער ו' מ"א :
שם בנוגלתא ועינים אסור הדיבור :
ע"ח שער ה' מ"א :

ונודע אור המתלבש בבני נק' אריפ
ושאינו מתלבש נק' אריפ : ע"ח שער ב'
ענף נ' מ"ז ע"א :

שם בבאריא מאח"כ יש היפ והים : ע"ח
שער ו' מ"ב ד"ה ודע :

אות ז' ד"ה והענין הארי נמשך לאיק במירואו
והאריח באמצעות כל הפרצופין
העתידין להיות עוד מאיק ולמטה :
ע"ח שער י"ד מ"ב שער מרשב"י ורא דכ"ה
שם ארי מ"ז המאצ"ל ואריח מצר
הנאצל שהים נקבה תשובב גבר :
שמשב"י בשלח :

שם ע"ס דארי הים אריפ והאריח הים
אריפ : שמשב"י בשלח ד"ה כבר :

וכבר בינה הים כלי פנימי לאריפ
ומרכות כלי חיצון לאריפ : ע"ח שער
ל' מ"א ע"ח מ"ב :

ואין המרכות נבחת לעצמות גידין
בשר עור : ע"ח שער מ' דרוש י"ב ע"ח
שער מ"א מ"א דף מ"ז ע"ב :

והנה המרכות מהתפשטות הבינה :
ע"ח שער י"ד מ"ג ע"ח שער מ"ב מ"ג דף צ' :

אות ח' ד"ה ומתחילה ומתחילה נודרך על
דרגא א' שנק' עריית מלכות ל"א .
ע"ח שער ו' מ"ה :

התפשטות הארי מהא"ס אינו נפסק
אפי' רגע : ע"ח שער ו' מ"ה ע"ח מ"ז :

אות ט' ד"ה וכדי מצב הספירות בתמונת
סגולתא ע"ח ש' א' ענף ב' שה"ק הקדמה ד' :

והנה הבינה יונקת אור החסדים
ותורה עם החכמה אביא ע"ח ש' ח' מ"ז :
שם בהתנלות אריח מתפשט אור
הפנים והעצמות ושבו חרב פל"פ :
ע"ח שער ח' מ"ז :

שם אור העצמות הוא כללות אור
הנאצל : ע"ח שער ט' דרוש ח' דף מ"ב :

אות י' ד"ה והנה כללות אריח היורד ומתמעט
נק' נקודות : ע"ח שער ו' מ"ה :

ועתה ונשאר ממנו רשימו המקיים
ומחזיק לצורה הקדמת : ע"ח ש' מ"ה
ע"ח מ"ז :

וע"ז אור רשימו ואריח היורד ב'
הפכים המה : ע"ח שער ו' מ"ה ופ"ז :

שם אור רשימו מתחזק להחזיק קומת
כתר : ע"ח שער ו' מ"ה ופ"ז ע"ח ש' מ"א :

שם אור הנקודות חפץ לירד מקומת
הכתר : ע"ח ש' מ"ז מ"ז : ע"ח שער ד' מ"א :

אות י"א ד"ה וע"ז ונק' אותיות שהוא דוגמת
רפ"ח ניצוצין : ע"ח שער ו' מ"ה :

שם הארת ארי כונדר בשם אורות
והארות אריח בשם ניצוצין : בש'
מרשב"י שמות בתחילתו :

שם הניצוצין שנפלו היא בחי' רשימו
דנקודות : ע"ח ש' מ"ה :

והנה רשימו דמרכות עתה לז"א
ורשימו דאריח נשאר במקומו : ע"ח
שער ו' מ"ה :

שם מכאן ומהלך נרחין הניצוצין מפני
אור הרשימו : ע"ח שער ו' מ"ה :

ואחרי מתפשט ושוב מכתר לבינה
ומבינה לכתר : ע"ח שער מ"ל דרוש מ"ז :

וע"ז ונשאר כלי בינה ריקנית כלי
אור : ע"ח שער ו' מ"ה :

ואח"כ במל זווג דהכאה ואין עוד
ניצוצין שיפלו מהכתר : בע"ח ש' מ"ה :

אות י"ב ד"ה ונה ובהזדכך העוביות
שבשורש מזדכך גם הענף עמו : ע"ח
ש' סוף ע"ג :

שם ישיבת אור הפנים לחיוב מוכנת
להמסך : ע"ח ש' סוף ע"ג :

אות י"ג ד"ה והנה וחזר האחרים להבינה
ושם מתפשט העוביות להמסך :

(ונק' רעיתא עילאה : ע"ח סוף שער ח' מ"ז :
ותבינהו עם שה"ק בליקושים דף צ"ג סחמא
דאה"ר וענין שביה"ב עולים בסגנון איר ועין
בפנים בש' מ"ל) :

וטובו כשרהבת המתנועע רכאן ולכאן
ע"ח שער מ"ז ולא מ"ז :

(התשלום בחלק שני) :

הקדמה

מדבר, ואנו מבחינים ג' ערכים, בכמות הכח מהמועיל והמוקד שיש בהם : כח הקטן שבהם, הוא הצומח, כי הגם שפעולת הצמח, בקרבת המועיל שלה ובדחיית המוקד לה דומה, לסין האדם והחי, אמנם אין בה הרגש נבדל לענין זה אלא כח כללי משותף לכל מיני הצמחים שבעולם, שפועל בהם מלאכה הזו : נוסף עליהם מין החי, שבכל בריו ובריו בפני עצמה יש הרגש פרטי לעצמו, לקרבת המועיל ולהרחקת המוקד, ויוצא לנו בזה, ערך בעל חי פרטי אחד, משתנה עם ערך כל מיני הצמחים שבהמצאות כי זה כח המרגיש בברוריו מועיל ומוקד, שישנם לכללות כל מין הצומח, נמצא בבריו פרטית אחת ממין החי נבדל ברשותו לעצמו : והנה כח המרגיש הזה הנוהג במין החי, הוא מוגבל מאד במקום ובזמן, להיות ההרגש אינו פועל בריוחוק מקום כחום השערה מחוץ לנופו, וכן אינו מרגיש מחוץ לזמנו, כלומר, בעבר ובעתיד, אלא באותו רגע שהוא דבוק בה לבר : נוסף עליהם מן המדבר, המורכב מכח המרגיש וכח השכלי יחד ולפיכך אין כחו מוגבל בזמן ומקום, לקרבת המועיל ולהרחקת המוקד לו, כמו מין החי, והוא בסביבת המדע שלו, שהוא ענין רוחני, שאינו מוגבל בזמן ומקום, ויכול להשיג בכל הבריות למקומותיהם בכל המציאות, וכן בעוברות ועתידות משנות דור ודור, ונמצא ע"כ, ערך איש פרטי אחד ממין המדבר, משתנה עם ערך כללות הכחות, שבמין הצמחים ומין החי, שישנם בכל המציאות בזה הזמן, וכן בכל הדורות שעברו, להיות כחו מקיף אותם, וכולל בפרטיותו עצמו, לכל כחותיהם יחד :

ומשפץ הזה נוהג ג"כ בד' המפלגות שבמדרגת מין האדם דהיינו המון עם, עשירים, גבורים, חכמים, דוראי כולם באים מן המון העם, שהם הדרגה הא', ע"ד הכל הי' מן העפר, ואמנם ודאי כל מעלתו, וזכות קיומה של העפר, הוא לפי ערך ג' הסגולות צ. ה. מדבר, שהיא מוציאה מתוכה : כן ישוער מעלת ההמון עם, כפי הסגולות שמוציאים מתוכה, דע"כ מתחברים גם המה בצורת פני אדם : ולמען זה, המביע השית, בכללות ההמון, ג' הנמיות, שנקראים קנאה, ותאוה, וכבוד, שבחמתם מתפתח ההמון דרגה אחר דרגה, להוציא מקרב פני אדם שלם : והנה ע"י נמית התאוה, מוציאים מתוכם את העשירים, שהמובחרים מהם ברצון חוק, וגם האיה להם, נמצאים מצטיינים בהשגת העשירות, שהמה דרגה הראשונה להתפתחות ההמון, ובדומה לדרגת הצומח, שבכלל המציאות, אשר כח נכרי מושג עליהם, להנמיתם לסגולתם, שהרי כח התאוה במין האדם, כח זר הוא, ומושאל ממין החי : וע"י נמית הכבוד, מוציאים מתוכם את הגבורים אנשי השם, המה המושלים בבית הכנסת, ובעיר וכדומה, שבעלי רצון החוק שבהם, וגם נמית הכבוד להם, נמצאים מצטיינים בהשגת ממשלה, והמה דרגה הב' להתפתחות ההמון, ובדומה לדרגת מין החי שבכלל המציאות, אשר כח הפועל שבהם, כבר מצוי במהותם בפני עצמם, כאמור לעיל שהרי נמית הכבוד, נבדלת היא למין האדם בפני עצמו, ועמה חפץ הממשלה, כמ"ש כל שתה תחת רגליו : (תהלים), וע"י נמית הקנאה מוציאים מתוכם את החכמים, כמ"ש א' קנאת סופרים תרבה חכמה, שבעלי רצון חוק, ונמית הקנאה להם, נמצאים מצטיינים בהשגת חכמה ומושכלות, ובדומה, לדרגת מין המדבר שבכלל המציאות, אשר כח הפועל שבהם, בלתי מוגבל בזמן ומקום אלא כללי ומקיף לכל פרטי העולם, ולכל הזמנים, כאמור לעיל, וכן מטבע אש הקנאה הוא כללי ומקפת לכל המציאות, ולכל הזמנים כי זהו משפט הקנאה, שבאם שלא הי' רואה זה החפץ אצל חברו, לא הי' מתעורר לחשוך אליו כל עיקר, ונמצא שאין הרגשת החסרון מתוך מה שחסר לו, אלא מתוך מה שיש לחבריו, שהמה כל בני אדם וחיה, מכד הדורות, אשר ע"כ, אין קצה לכח הפועל הזה, וע"כ מוכשר לתפקידו הנשא והנעלה :

אמנם הנשואים בדי שום סגולה, היא, מפני שאין להם רצון חוק, וע"כ כל ג' הנמיות הנזכרים, משמשים להם יחד בערכוביאו, לפעמים מתאווים, ולפעמים מתקנאים, ולפעמים חושקים כבוד, ורצונם נשבר לרסיסים, ודומים לקטנים, שכל מה, שרואים חושקים, ולא יעלה בידם, מהשגה של כלום, ולפיכך יהי' ערכם כמו קטן וסובין, הנשואים אחרי הקמח : **ונודע** שכל המועיל וכח המוקד, עוזים בקנה אחד, כלומר, כמה שמסוגל להועיל, כן מסוגל להזיק, ולפיכך כיון שאדם פרטי אחד, עולה כחו על כל הבהמה והחי מכל הדורות והזמנים כנ"ל, כן כח המוקד שבו עולה על כולנה : וע"כ כל עוד שאינו ראוי למעלתו, באופן שימשש בכחו רק להועיל, לשמירה יתירה הוא צריך, שלא יקנה מדה מרובה ממעלת האדם, שהיא החכמה והמדע : ולמען זה הסתירו החכמים הראשונים את החכמה, מסרחבי ההמון, מפחד שלא יארע להם תלמידים שאינם הגונים, וישמשו עם כח החכמה, להרע ולהזיק, ונמצאים פירצים בתאותם ופראיותם הבהמית, בכחו הנדול של האדם, ויחריבו את הישוב כולו :

בשלהי עיקצין לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר הי' עוז לעמו יתן הי' יברך את עמו בשלום : ויש להשכיל בו רבות, א' מאין הוכיחו שאין יוהר טוב לישראל מהשלום : ב' שבהכתוב מפורש שהשלום היא הברכה בעצמה, שכתוב נתינה בעוז וברכה בשלום ולדבריהם הי' לו לומר נתינה בשלום : ג', למה נתחבר מאמר הזה לסיום הש"ס : גם צריך להבין פ"י המלות דשלום ועוז, והורחם :

וכדי לפרש מאמר הזה על תכנו האמיתי, מוכרחין אנו לבוא בדרך ארוכה, כי עומק רב בעלי הגדה דאין חקר : ובצדק דיבר הרב בעל אפיקי יהודא ז"ל, כפי דברי חז"ל, על הפסוק, סגבני באישיות אלו הכחות, רפדוני בתפוחים אלו הגדות, ופ"י ז"ל, כי כל עניני התורה והמצוה, יש בהם נגלה ונסתר, כמוש"כ תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אופניו, אמנם ההלכות דומין לאשוי יין, אשר הנותן לחבירו מתנה גביע כסף עם יין, הרי תוכו וברו שניהם חשובים, שהרי גם הגביע יש לו ערך בפני עצמו, כמו היין שכתוכו, משא"כ ההגדות, המה נמשלים לתפוחים, שתוכו נאכל וחיצוניותו נזרקת, שאין להחיצוניות ערך של כלום, ונמצא כל הערך והחשיבות רק בהפנימיות והתוך : וכן בדברי הגדה אין בהפסמיות הנראה לעינים שים טובין וחפץ, וז"ל בתוכן הפנימי הגנוז בהדברים, שאינם נכנים אלא על אדני חכמת האמת, המסיר ליחידיו כגולה, עכ"ל בשינוי לשון :

ומי יהיו להוציא זה מלב ההמון, ולברר דרכיהם, שאין השגתם שכימה גם בשני חלקי התורה הנק' פשט ודרוש : אשר סדר ד', חלקי התורה פרידים לפי דעתם, שמתחילה מבינים הפשט, ואח"כ הדרוש, ואח"כ הרמז, ובסוף הכל מבינים הסוד : אמנם איתא, בסידור הנריא ז"ל שתחילת ההשגה מתחלת מהסוד, ואחר שמשגיגין חלק הסוד שבתורה, אפשר להשיג חלק הדרוש ואח"כ חלק הרמז ואחר שזוכה האדם להשתלם בג' חלקי התורה האלו על בוריים : או זוכה להשיג חלק הפשט שבתורה ע"כ : והיינו דאמרו ז"ל במסכת תענית וכה נעשה לו סם חיים לא וכה נעשה לו סם מות ע"כ, כי לזכיה גדולה אנו צריכים להבין בפשטי המקראות, להיותנו מחויבים להשיג מקודם ג' החלקים שבפנימיות התורה, אשר הפשט מלביש אותם, והפשט לא יופשט, ואם עדיין לא זכה לזה, לרחמים גדולים הוא צריך שלא יהי' נעשית לו סמא דמותא חי, ולאפיקי מטענת המתרשלים בהשגת הפנימיות, ואיסורים בלכס דיינו בהשגת הפשט, והלואי שנשיג אותה, והיינו שמחים בחלקינו, שידבריהם דומים למי שרוצה לעלות על המדרגה הרביעית, במרם שיפס : **מדרגות הראשונות :**

אות ב' אמנם לפי צריכים להבין ההעלמה הגדולה הנוהגת בפנימיות התורה, כמ"ש במסכת חגיגה אין דורשין במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד : וכן כל הספרים המצויים לנו במקצוע הזה, חתומים וסגורים יעני כל ההמון לא יבינו וז"ל השרידים אשר הי' קורא אותם, בהיותם כבר מבינים את השרשים, מדעתם, ובקבלה מפה אל פה : אשר הוא תמיה רבתי איך מינעים ההלכות החכמה והתבונה מקרב העם אשר הוא כל חייתם ואורך ימיהם, ולכאורה הוא עון פלידי שע"כ אמרו ז"ל במדרש רבה בראשית על אהו שע"כ נקרא אהו בשביל שאהו בתי כנסיות וברי מדרשות וכו', דע"כ נדלה אשמתו וכו' : וכן חוק הטבע אשר עינו של אדם צרה, להאציץ מהונו ורכושו לאחרים, אבל כלום יש כך מי שעינו צרה, מיהאציץ מחכמתו ותבניתו על אחרים, ואדרכה ביותר ממה שהענג רוצה ליגן הפרה רוצה להניק, ומכ"ש בתורת הי' וחפצו ית' :

אמנם כן אנו מוצאים העלמות בחכמה, אפי' בחכמים החיצונים, בדורות שעברו : ואיתא בהקדמתו של הר"ם בוסריי ז"ל לפירושו על ספר יצירה, מאמר בשם אפלטון שהזהיר לתלמידיו כלשון הזה, אל המסרו החכמה למי שאינו יודע מעלתה, וכן הזהיר אריסטו, אל תמסרו החכמה למי שאין ראוי לה פן תחמסמה והוא ז"ל פירש, אשר אם החכם מלמד חכמה למי שאינו הגון לה, הוא חומס את החכמה ומשחיתה, עכ"כ : ולא כן עושים חכמים החיצונים שבדורותינו, אלא אדרבא מתאמצים להרחיב שערי חכמתם לכל מרחבי ההמון, בלי שום גדרים ותנאים : ולכאורה יש טענה גדולה על חכמיהם הראשונים, שסגרו דלתי חכמתם על קומץ קטן מיחידיו סגולה, שמצאו מוכשרים אליו ומרבית העם עזבו לגשש קיר :

(אות ג') ואסביר הענין, כי ד' מפלגות אנו מבחינים במין המדבר, במדרגה זה על זה, שהם : המון עם, גבורים, עשירים, חכמים, והם שוים בערך, ד' מדרגות שבכלל המציאות, הנקרא דומם צומח, חי, מדבר : אשר הדומם, מוכשר להוציא ג' הסגולות, צומח, חי, א

עם השנת הרעת השלימה, שאז עולה גם הגוף לשלימותו עמה בקנה אחד משש, וזה הדין נוהג בין בפרטים ובין בהכלל יחד, ועיין כל זה בווהר פרשת שלח בענין המרגלים, שהאריך בזה עשה:

אות ה) ובוה הבין משיב בווהר דבחוורא דא יפקין בני ישראל מגלותא, וכן עוד בהרבה מקומות, שאך ורק בהתפשטות חכמת הקבלה ברוב עם, נזכה לנאולה השלמה, וכן אמרו ז"ל המאור שבה מחוירו למוטב, ודקדקו זה בכונה גדולה להורותינו דרך המאור שבתוכיותה, כתפוחי זהב במשכיות כסף בה צדור זו הסנולה, להחזיר האדם למוטב, דהן היחיד והן האומה, לא ישרימו הכונה, שעליה נכראו זולת בהשגת פנימיות התורה וסודותיה, והגם ששלימות הרעת מקוה דנו, בביאת משיח צדקינו, אמנם כתיב יהיב חכמהא לחכמיין וכו' ואומר ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, ועיכ להתפשטות גדול של חכמת האמת בקרב העם, אנו צריכין מקורם, באופן שנהי' ראויים לקבל התועלת ממשיח צדקינו, ולפיכך תלויים המה התפשטות החכמה וביאת משיח צדקנו זה בזה, והבין היטב:

וכיון שכן הרי אנו מחויבים לקבוע מדרשות ולחבר ספרים, כדי למחר תפוצת החכמה במרחבי האומה, ולא הי' כן בזמן הקודם מפני היראה מתעורבות תלמידים שאינם מהוגנים, כמו שהארכנו לעיל, וממילא היה זה לעיקר הסיבה של אריכת הגלות בעוה"ז עד היום הזה, והיינו שאמרו חז"ל אין משיח בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי, היינו שכולם יהי' פרושים מדרשות אחר התאוה והכבוד, שאז יהי' אפשר לקבוע מדרשות ברבים, להכניס לביאת משיח צדקינו: או בדור שכולו חייב דהיינו בדור כזה, שפני הדור הוא כפני הכלב, ויראי חטא ימאסו, וחכמת סיפרים תסרח בהם וכו', אשר אז לא ידך גימא, יהי' אפשר להסיר השמירה היתירה, וכך הנשאר בבית יעקב ולבו דופק להשגת החכמה והתכלית, קדוש יאמר לו ייבוא וילמוד כי אין עוד חסד ופחד, פן ואולי לא ישאר עומד על מרותיו ויצא ויסחור אותה בשוק, כי כבר אפס קונה מההסון כולו, וכבר החכמה מאוסה בעיניהם באופן שאין להשיג תמורתה, לא תאיה ולא כבוד, ולפיכך כד הרוצה לכנס יבוא ויכנס, וישוטטו רבים ויתרבה הרעת בכל אותם הכדאים לה, ובוה נזכה בקרוב לביאת משיח צדקינו ופדות נפשינו בכ"א:

ועפ"י הדברים האלה, הסרתי מעלי טענה גדולה, בזה שהרהבתי מכל הקודמים אותי, ובאתי בספרי זה, בנילוי יסודות החכמה שורבן לכמות, שעד הנה לא עבר בה אדם עוד, דהיינו מהות העשר ספירות לכל משפטיהם, בישר וחזור, ופנימי ומקף, וסוד ההכאה, וסוד ההורככות אשר הסתברים שקדמוני, בכונה פזרו הדברים הנה והנה, וברמזיות דקית באופן שידו של אדם אינו ראוי לקבץ אותם אשר אנכי באורו יתברך שהופיע עלי, ובעזרת רבותי קבצתי אותם, ונליתי הדברים די באר, ובצביונם הרוחני, למעלה מן המקום ולמעלה מהזמן: והי' יכולים לבוא עלי בטענה גדולה, מסיג, אם אין פה נוספות על רבותי איב הארץ ז"ל ורחיו ז"ל, בעצמם והסתברים האמיתיים מפרשי דבריהם, הי' יכולים דגלות ולבאר הדברים בכיאר גדול, כמו שעשיתי אנכי, ואם נפשך לאמר שפניהם הי' גדול, איב מי הוא המחבר הזה, אשר ודאי זכית גדול הי' לו להיות עפר ואפר תחת כפות רגליהם ז"ל, דומר שנחלתו שפרה לו הי' יותר מנחלתם: אמנם כן, לא הוספתי על רבותי, ולא באתי בחדושה כמו שהראה במראה המקומות, עיי החיבור, שכל דברי כבר רשום וכתוב, בשמנה שערים, ובעה"ח, ומכריש, מהאריי ז"ל, ולא הוספתי עליהם אף מלה אחת, אלא הסה כינוי לכמות הדברים, ועיכ פזרו אותם אחת הנה ואחת הנה, והוא מפני שדורם לא הי' עוד כולו חייב, והי' צריכים דשמירה יתירה, כניל, משאיכ אנו שבעוה"ז נתקיימה בנו כל דברי רז"ל האמורים מראש לעקבתא דמשיחא, שכדור כזה שוב אין פחד מלגלות חכמה, כמו שהארכנו לעיל, ועיכ דברי פגזים ומסודרים:

אות ו) ועתה בנים שמעו לי, כן החכמה בחוץ תרונה, והנה עתה מרחיבות קוראה אליכם מי לה' אפי, לא דבר ריק אני מכם, כי אני חייכם ואורך ימיכם, כי לא נבראתם לחזור אחר מעשה דגן, ותפוחי אדמה, אחם וחמוריים באבוס אחר: וכמו שלא יהי' מטרת החסור לשמש את כל חמורי עולם בני גילו, כן לא יהי' מטרת האדם, לשמש את כל גופות הבריות בני גילו של גופו הבהמי, אבל מטרת החסור לשמש האדם הנעלה היסודי כדו להועיל, וכמטרת האדם לשמש דהשית ולהשלים כונתו כמו שאמר בן זומא, כל אלו לא נבראו אלא לשמשני, ואני לשמש את קוני, ואומר כל פועל הי' למענהו, כי השית חושק ומתאיה אל השלמתו כמו שאמרו בבראשית רבה פי"ח בדבר כריאת האדם, וז"ל שהמלאכים אמרו לפני יתברך, מה אנש כי תוכרנו וכן אדם כי תפקרנו, הצרה הזאת דמה לך, אמר דהם הקביה, איב צונה וארפים למה וכו' למה"ד דמך שהי' לו מגדול מלא מכל סוב, ואין לו אירחים מה הנאה למלך שכלאו

ואחר שנתמעטו ודורות, וחכמיהם בעצמם החלו לחשוק לשני שולחנות, לאמור לחיים טובים גם לחומריותם, ולכן נתקברה דעתם גם להחמק, ויפחדו עמהם, ומכרו החכמה באתנן זונה ובמחיר כלב, ומאו נהרס החומה הבצורה, אשר שתו עליה הראשונים, ויחמסו להם ההמונים, והפראים, מלאו ידיהם בכח אנשים, והחזיקו בהחכמה ויקרעו אותה, חציה ירשו המנאפים, וחציה למרצחים, וישימו להרפה לדראון עולם, כיום הזה:

אות ד) ומוזה תשפוט לחכמת האמת, אשר כל החכמות החיצוניות כלולים בתוכה, שהמה שבע נערוותיה הקטנות, כנודע והוא שלימות מין האדם, והמטרה שכל העולמות בשבילה נבראו, כמיש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, אשר עיכ נדרו לנו חז"ל (אבות ד' משנה ה'), דאשתמש בתנא חף, עיש, כי אמרו לנו להנות במיבתה, הנאה של כלום לחיי הבהשים: והיא שעמדה לנו עד היום הזה, להחזיק בחי' וחומה, על חכמת האמת, וכל נכרי וזר, לא יתפרץ להיכנס אליה פנימה, גם לא ישומו בכליהם, לצאת ולסחור עמה בשוק, כמקרה החכמים החיצונים כי כל הנכנסים כבר נבדקו בשבע בדיקות, עד שהי' בטוחים מכל חשש וחשד של כיום:

ואחר הדברים והאמת הזה, אנו מוצאים לכאורה, סתירה גדולה מקצה אד הקצה, בדברי חז"ל, דאיתא בווהר דבעקבתא דמשיחא עתידא חכמהא דא להתגלות, אפי' לצעירי ימים: אשר לפי המאמר נמצאו למדים, שבעקבתא דמשיחא, יהי' כל הדור ההוא בתכלית הגיבה, עד שאין אנו צריכים לשום שמירה, ויתפתחו מעיינות החכמה, להשקות כל הגוי כולו: אמנם במסי סומה מים וסנהדרין צ"ע, אמרו ז"ל דבעקבתא דמשיחא חוצפה יסנה וכו' חכמת הסופרים תסרח וכו' ויראי חטא ימאסו וכו' והנה מפורש שאין עוד כדור הזה לרוע ואין מכלכלים לכ' המאמרים האלה שוראי אלו ואלו דברי אלקים חיים:

זהענין הוא, כי כל שמירה המעולה, ונעילת הדלת על היכר החכמה, הוא, מפחד האנשים שרוח קנאת סופרים שבהם, מעורב בכח התאוה, והכבוד, ואין קנאתם מוגבלת, בחפץ החכמה ומושכלות לבד: ובוה נמצאים ב' המאמרים הנ"ל צדקו יחדיו, שבא זה ולימד על זה, כי מאחר שפני הדור כפני הכלב, כדומר שצוחין ככלבא הב הב, ויראי חטא ימאסו, וחכמת חכמים תסרח בהם, ממילא מותר להרחיב שערי החכמה, ולהסיר השמירה המעולה, להיותה בטוחה מאפי' מחסם ועושק, ואין עוד פחד מתלמיד שאינו הגון, שיטור אותה למכור בשוק, להמון עם, החומדים, היות שלא ימצא להם קונים על סחורה זו, כי כבר נמאסת בעיניהם, וכיון שאין עוד תקוה לנחול תאוה וכבוד על ידיה, נעשת בזה, בטוחה ומשומרת מאליה, שכל זר לא יקרב, וזאת אוהבי חכמה ותושי' לבד, ולפיכך יוסר כל בדיקה מהנכנסים, עד שגם צעירי ימים יוכלו לזכות בה:

ובזה הבין אמרם ז"ל, סנהדרין צ"ח ע"א, אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב שתמוה מאד דכל כמה שימצא איזה זכאים בדור, יהי' מעכבים הגאולה, אלא יתמו הזכאים חלילה מהארץ, ואז יהי' היכולת לביאת המשיח, אתמהא:

אמנם צריך להבין מאד מאד, שזה ענין של הנאולה, וביאת המשיח המקוה לנו בכ"א, הוא ענין תכלית הגובה של שלימות ההשגה והרעת כמשיח ולא ידמדו עוד איש את רעהו לרעת את הי' כי כולם ידעו אותי מגדלם ועד קטנם וכו', אלא שעם שלימות הרעת נשלמים גם הגופות כמיש ישע"י ס"ה, הנער בן מאה שנה ימות וכו' וכאשר יושטמו בני ישראל, עם דעת השלם יתגברו מעיינות התכונה והרעת מעל לגבול ישראל וישקו לכל אומות העולם, כמיש ישע"י י"א כי מלאה הארץ דעה את הי' וכו' וכמיש וינהרו אל הי' ואל טובו וכו' והתגברות הרעת הזה הוא ענין התפשטות מלכות המשיח אל כל האומות ולאפוקי מהמון עם גסי החומר, שזהו דמיונם דבוק בשלימות כח האגרוף, ועיכ נחקק ברמיונם, ענין התפשטות מלכות ישראל על האומות, אך ורק במין שלימה הנוהג מגופות על גופות, דיטור שחרם משלם כגאולה גדולה, להתגאות על כל בני חדר, ומה אעשה דהם אם כבר חז"ל דחו כל אותם, וכמותם מקהל הי', באמנם כל המתגאה אומר הקביה אין אני והוא יכולים לדור בדור אחד: וכן לאפוקי מאותם המועים, וסופמים דכשם שמציאות הגוף, בהכרח שיהי' מוקדם בזמן, למציאות הנשמה, והמושכלות השלימות, כך, שלימות הגוף וצרכיו, מוקדמים בזמן להשגת הנשמה, ושלימות המושכלות, באופן שגוף חלש נמנע מהשגת מושכלות שלימות, שזה טעות מר וקשה ממות, היות שלא יצויר כלל ועיקר גוף מושלם, במרם שהשיג דעת השלם, להיותו לפי עצמו, שק מנוקב ובור נשבר, לא יכיר משהו תועלת לא לו ולא לאחרים: וזאת,

השיטת כל מעשיו במוחים ונאמנים, ודין אינאה אין נוהג בו ח"ו, והיינו שאמרו ז"ל, לא זכו בעתה, ומה שלא יעשה החפץ יעשה הזמן וכמ"ש בפס"ס סוף ע"א, בשיעור הכתוב התשלח ברכים וילכו ויאסרו לך הנני ע"ש, ריש דרך היסודין שמסוגל למרס כל חוסר וגשם, עדי שיבין, איך מוציאים ראש מתוך האבוס הבהמי, כדי להנכיה על ולעלות ולטפס על דרגת סולם האושר וההצלחה האנושית, כי ישוב ויתדבק בשרשו וישלים הכונה :

אות (ח) **ולפיכך** בואו והבינו, כמה וכמה יש לנו להחזיק מובה דרבותינו המשפיעים אלינו אורותיהם הקדושים ומוסריהם נפשם להטיב לנפשינו, שנמצאים עומדים בתור, בין דרך היסודים הקשים, ובין דרך השובה, ומצילים אותנו משאול תחתית דקשה ממה, ומרגילין אותנו להגיענו לשמי עונג, לגובה העידון והנועם שהיא חלקינו, המוכן ומסתין עלינו מכל מראש כניס, אשר כאורא פועל בדורו כפי עוצם איר תורתו וקדושתו, וכבר אמרו ז"ל אין לך דור שאין בו כאברהם יצחק ויעקב! אמנם זה האיש האלקי רבינו יצחק לוריא ז"ל, מרח ומצא בעדינו מלא מרתו, הגדיל הפליא על קידמיו, ואם ה' לי לשון מדברת גדולות הייתי משבח אותו יום, שנגלה חכמתו כמעט כיום אשר נהנה תורה לישראל: אין די מלה בשיעור פעולתו הקדושה בעדינו, כי היו דלתי ההשגה נעולים בדלתים ובריה, ובא ופתחם אלינו, באופן, שכל מי שמשתוקק לכנס להיכל המדך פנימה, אין צריך כי אם קדושה וטהרה ולילך למרחק, ולגדל שער ולעבור בגדים נקיים, כדי לעמוד לפני המלכות העליונה, כיאות: והנך מוצא בן י"ח שנה, הכריע בחכמתו הקדושה לכל קידמיו עד הגאונים ועד בכלל: וכך ישיש ארץ אבירי הרועים חברים ותלמידים של החכם האלקי הרמ"ק ז"ל, קמו עמדי לפניו, לתלמידים לפני הרב, וכן כל חכמי הדורות, אחריהם, עד היום הזה, איש מהם לא נעדר, משכו ידיהם מכל הספרים והחיבורים שקדמוהו, הן קבלת הרמ"ק, והן קבלת הראשונים וקבלת הגאונים, וכל כולם דברכה, וכל חיי רוחם הדביקו בחכמתו הק' ביחוד: ומוכן מעצמו שלא על חנם זוכין לנצחון מוחלט, כמו שנחל אב החכמה ורך השנים הזה :

אולם לראבון לבינו הצליח מעשה שמן, ונעשו מעקשים בדרך התפשטות חכמתו למרחבי עם קדוש, ומעומא דמעומא, החלו לכבוש אותם: והוא בעיקר מפני שהדברים נכתבו מפי השמועה, כמו שדרש בחכמה יום יום לפני תלמידיו שכבר היה ישישי ימים, ובקאים גדולים בהשגת הזהר והיקונים ועל פי רוב נערכו אמרותיו הקדושים, לפי השאלות העמוקות שהי' שואלים היסנו כל אחד לפי ענינו, ועל כן לא מסר החכמה על הסדרים הראויים, כמו בשאר החיבורים שקדמו אליו: ואנו מוצאים בכתבים שהי' הארי ז"ל עצמו משתוקק לזה לעשות סדר בענינים, ועי' זה בשאר מאמרי רשב"י בפירוש האדרא זוטא, בהקדמה קצרה של הרחי' ז"ל: ונוסף על זה הוא קצרות זמן לימודו כי כל חיי בית מדרשו הי' כשבעה עשרה חדשים, כמפורש בשער הגלגולים שער ח' דף ס"ט, כי הניע ממצרים לצפתו, בשנת שלמי ליצירה קרוב לימי הפסח, והרחי' ז"ל הי' אז בן כ"ט שנה, ובשנת שלמי ביום ועשיק פרשת מרים, בריח מנחם אב נחלה וביום ג' דברים הי' מניא, נפטר לחיי עולם הבא ע"ש :

ואיתא שם עוד בשער ח' דף ע"א עמוד א' שבעת פטירתו נתן צוואה להרחי' ז"ל שלא ילמד את החכמה לאחרים, ולו התיר לעסוק בה בפני עצמו בלתישה, אמנם לשאר החברים אסור להתעסק בהם כלל, כי אמר שלא הבינו החכמה כראוי, ע"ש בארוכה: והא הסיבה אשר הרחי' ז"ל לא סידר כלל את הכתבים, והניחם בלי סדרים, ומכ"ש שלא ביאר הקשרים מענין לענין, כדי שלא יהי' בזה כמו מלמד לאחרים, ולכן אנו מוצאים היסנו והירות יתירה בזה כנודע להבקיאים ככהארי ז"ל :

ואלו הסדרים המצויים לפנינו בכתבי הארי ז"ל, נערכו ונסדרו ע"י דור שלישי בנ' זמנים, ועי' ג' מסדרים הראשון למסדרים הי' החכם מהרי" צמח ז"ל, שהי' בזמן אחד עם מהרי"א אוזליא ז"ל, שנפטר בשנת ת"ר, שהגיע לידו, חלק חשוב מהכתבים, וסידר מהם ה"ב ספרים, והחשוב מהם, הוא הספר ארם ישר, שאסף בו שורש ועיקר כלל הדרושים מהמצויים לו, ומקצת ספרים שסידר הרב הנ"ל נאבדו, ובהקדמת ספרו קול ברמה, מביא שם כל הספרים שסידר: מסדר השני הוא תלמידו החכם מהרי"ם פאפריש ז"ל, והגדיל ביותר כרבו, ז"ל להיות שהגיע לידו, מחלק הכתבים שהי' בידי החכם מהרי"ם וויטאל ז"ל, וסידר הרבה ספרים, החשוב מהם, הוא ספר עץ החיים, ופרי עץ חיים, שכוללים מרחבי החכמה, במלוא המובן: השלישי למסדרים, הוא החכם מהרי"ם וויטאל ז"ל בן מוה"ר חיים וויטאל ז"ל, והי' חכם גדול ובפורסם, הוא סידר שמונה שערים המפורסמים, מעובדו שהניח לו אביו ז"ל: ואנו רואים, שכך אריא מהמסדרים, לא הי' לו כל הכתבים בשלימות, וזה גרם להם כווד גדול ע"ע.

שמלאו וכו', מיד אמרו לפנינו, הי' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, עבד מאי דהניי לך עכ"ל, לכאורה יש להרהר אחר המליצה הזאת, כי איפא מצוי ועומד, זה המגדל המלא מכל טוב, אשר בזמנינו זה, באמת, שהינו ממלאים אותו אורחים על כל נדותיו: אמנם כנים הדברים, כי הנך רואה שלא טענו המלאכים, על שום ברי' מכל הבריות שנבראו בששת ימי בראשית, וזאת על מין האדם לבד, והוא להיותו נברא בצלם אלקים, ומורכב מעליונים ותחתונים יחד, והמלאכים שראו את זה, כן חמהו ונבהלו, איך נפש הרוחני זכה וברה הרד מרום המעלה, ולבוא ולדור בכפיפה אחת, עם גוף הבהמי המנוהם הזה, והיינו שתמהו הצרה הזאת למה לך: ולזה הגיע להם התשובה, שמכבר נמצא מגדל מלא מכל טוב, ודיקן מאורחים, וכדי למלאותו באורחין, למציאותו של אדם זה, המורכב מעליונים ותחתונים יחד, אנו צריכין, ולסיבה זו, בהכרח שתתלבש הנפש הזכה וברה, בצרה של הגוף המנוהם הזה, ומיד הבינו זה, ואמרו עבד מאי דהניי לך :

ותדע שזה המגדל המלא מכל טוב, יורה כללות העונג והטוב, שבשבינו ברא את הנבראים, ע"ד שאמרו ז"ל שמדרך הטוב להטיב, וע"כ ברא העולמות, כדי להנות לנבראיו: (והארכנו ענינו בפס"ס ענף א' ומשם תדרשנו), וכיון שאין ענין עבר ועתיד נוהג בו ית' צריך להשכיל שתיכף כשחשב לבראות נבראים ולהנות אותם תיכף יצאו ונתהוו מלפניו יתברך, הם וכל מילואיהם מהעונג והטוב, יחד, כמו שחשב עליהם: והיינו דאיתא בספר, חפצי בה' מהארי ז"ל שכל העולמות עליונים ותחתונים כלולים בא"ם ביה, עוד מטרם הצמצם בסוד היא ושמו אחר, ע"ש בפ"א: ומקרה הצמצום, שהוא השורש לעולמות אביע המוגבלים עד לעוה"ז, קרה, מפאת כללות שרשי הנשמות בעצמם, מחשקם להשוות צורתם ביורה להמאצי' ית' שהוא ענין דביקות: כמו שנתבאר שם, שפירוד ודביקות בכל רוחני, לא יתכן, וזאת בערכין של שיווי הצורה, או שינוי הצורה, ומתוך שרצה יתברך להנותם נטבע בהם קבלים בהכרח הרצון לקבל הנאתם, שבו נשתנה צורתם היכנו יתברך, להיות צורה זו אינו נוהגת כלל ועיקר בגדר המאצי' ית' דממי יקבל ח"ו: ולתיקון זה נעשה הצמצום והגבול, עד ליציאת עוה"ז, למציאות התלבשות נשמה בגוף גשמי, שבהיותו עוסק בתורה ועבודה ע"מ להשפיע ניר ליוצרו, תשוב צורת הקבלה להתאחד בעל מנת להשפיע: והוא שיעור הכתוב ולדבקה בו וכו' כי אז משה צורתו ליוצרו, אשר שיווי הצורה הוא דביקות ברוחני כאמור וכנכסר ענין הדביקות, בכל חלקי הנשמה על מילואם, ישובו העולמות לבחי' א"ם, כמו שהיו מטרם הצמצום: ובארצם ירשו משנה, כי אז יוכלו לשוב ולקבל כל העונג והטוב המוכן להם מכבר בעולם א"ם ביה, כאמור, ונוסף עוד כי עתה מוכנים לדביקות אמיתי, בלי שינוי צורה כלל, כי כבר גם הקבלה שלהם אינה להנאת עצמם, אלא להשפיע ניר ליוצרים, ונמצאים משתיים בצורת השפעה להמאצי' יתברך, וכבר הרחבתי דברים אלו בטוב מעט, בפס"ס בענף א' עשה :

אות (ז) **ובזה** תבין אמרם ז"ל, אשר השכינה בתחתונים צורך גבוה, שמאמר הזה מתמיה מאד: אמנם עולה בקנה אחד עם האמור במדרש הנזכר, שדימו הענין למלך שיש לו מגדל מלא מכל טוב, ואין לו אורחים, אשר ודאי, לאורחים יושב ומצפה, דאם לא כן, נמצא כל ההכנה ללא הועיל ולתוהו, וכדומה, למלך גדול שגילו לו בן לעת זקנתו, שהי' חביב לו ביותר, וע"כ, מיום הולדו חשב בעדו מחשבות, וקבץ כל הספרים והחכמים המצוינים שבהמדינה, ועשה בעדו ביה מדרש לחכמה, וקבץ כל הבנאים המצוינים ובנה, לו היכלי עונג, וקבץ כל בעלי הניגון ושיר ועשה לו בתי זמרה, וקבץ מטיב המבשלים והאופים שבמרחבי המדינה והמציא לו מכל מעדני עולם וכו', והנה נגדל הבן ובא בשנים, והוא סבך, אין לו חפץ במושכלות, והוא סומא אינו רואה ואינו מרגיש, מיופי הבנינים, והוא חרש לא ישמע בקול שרים ושרות, והוא חולה במחלת צוקר, אינו רשאי לאכול אלא פת קיכר לבד, והנה כדי בזיון וקצף :

ובזה תבין אמרם ז"ל על הפסוק, אני הי' בעתה אחישנה ופירשו בסנהדרין צ"ח לא זכו בעתה זכו אחישנה: היות שיש ב' דרכים להשגת המטרה הנזכרת, או ע"י תשומת לב מעצמם, שהוא נקרא דרך תשובה, ואם יזכו לזה יקויים בהם אחישנה, כלומר, שאין על זה זמן קצוב, אלא מתי שיוזבו יוגמר התיקון, כמובן: ואם לא יזכו לתשומת לב, יש דרך אחר, שנקרא דרך יסודין, ע"ד שאמרו ז"ל סנהדרין צ"ז אני מעמיד להם מלך כהמן, ובע"כ חוזרים מוטב, והיינו בעתה כי ע"ז יש זמן קצוב: וירצו בזה: להורות לנו, שלא דרכיו ית' דרכינו וכו', וע"כ לא יארע לו ית' מקרה מלך כו"ד הגי', אשר מרח והבין כי כ"כ גדולות ונצורות, בשביל בנו החביב, ולבסוף נמצא מתאנה מכל וכל, וכל הוצאתו וטרתתו לשוא ולתוהו לבזיון וקצף, אולם

דהיות שאין שם עוד רוח הבהמי היורד למטה, שאין היצירה שורה אלא בלב פנוי מחכמה; ומפרש ואומר שהתיבות כנויות, והטעמים כנשמות, ואם לא יבין הטעמים, הרי זה דומה למיניע עצמו לספור דפין ותיבות שבספר רפואה, שמזאת היניעה לא יוכל לרפאות סוד; רצונו לומר שבהכרח מחוייב למציאת התחבולות, לזכות להקנין הנוכח, שאז מסוגל למעשים טעמי תורה, שהוא ענין החכמה הפנימית ומסתריה, ומעמי מצייה שהוא ענין האהבה והחשבה אליו ית', שבלעדיו זה, נמצא שאין לו, אלא התיבות והמעשים לבר, שהמה נטיות בחיסור נשמות, שדומה למיניע עצמו לספור דפין ותיבות שבספר רפואה וכו', שוראי לא יושלם בו הרפואה, מטרם שמכין פירושה של הרפואה הכתובה, וגם אחר שילך ויקנה אותה בכל הדמים שיפסקי ענין, ואם סדרי הלימוד והמעשה אינם מסודרים להביאנו לזה, דומה לנמל לובש משי שהוא אינו מועיל להמשי, והמשי לא יועילנו להביאו אל שלימות הכוונה שבשבילה נברא:

אות י"א) ועפ"י הדברים הללו, השגנו פקחת עינים במאמר ר' סימון, במדרש רבה פרק ו' ע"פ פסוק, נעשה אדם, וז"ל (שכח הקביה לבראות את האדם נטלך במלאכי השרת) שנעשו כתיבת כתיבת חבורות חבורות, מהם אומרים יברא, ומהם אומרים אל יברא, הה"ד חסד ואמת נפגשו, צדק ושלוש נשקו, חסד אמר יברא, שהוא נוסף חסדים: אמת אמר אל יברא, שכולו שקרים: צדק אמר יברא, שהוא עושה צדקות, ושלוש אמר אל יברא, שכולו קטמה: מה עשה הקביה, נספ האמת והשליכו לארץ הה"ד ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקביה, מה אתה מכוה חכמים אלתכסיה (חותם) שלך, העלה האמת מן הארץ, הה"ד אמת מארץ הצמח עשיה:

והנה המאמר הזה מוקשה הוא סביב סביב, עייין לא נתבאר בזה חומר הכתוב דנעשה אדם וכי חיו לעצה הוא צריך עדיה תשועה בלב יועץ: ב', פה אמת, איך יאמר על כלל מין האדם שכולו שקרים, והא אין לך דור, שאין בו כאברהם יצחק ויעקב, נ', ואם כנים שפתי אמת, איך מלאכי חסד וצדקה הסכימו על עולם שכולו שקר. ד', למה נקרא האמת חכמים אלתכסיה, שפי' חותם, הבא בשולי המכתב, אשר בהכרח שיש מציאות שם עיקר חוץ מהחותם, אמנם חוץ מנבול האמת, ודאי שאין שם מציאות כללית, ה' היהנן למלאכי אמת, דחשוב דפועל אמת, שאין חיו פעילות אמת: ד', מה הגיע לו להאמת מתוך עיניו הקשה שנשלך עד לארץ ולתוך הארץ, ד' למה לא מוכא תשובת המלאכים בתורה כמו שמוכא השאלה אליהם:

וצריך להבין אותם ב' ההנהגות הערוכות לעינינו, ההפכים מן הקצה אל הקצה שהם ההנהגה של היות כל המציאות של עולם הזה, והנהגה של אופני הקיום, להעמדתם של כאמ"א, מהמציאות שפנינו: כי מקצה מזה, אנו מוצאים הנהגה נאמנה, בהשגחה מאושרה עד להפליא, השילטה, להנהיגות כל בריה ובריה מהמציאות, וניקח לדוגמא, כדרי הויה למציאות האדם, והנה האהבה והענין סבה ראשונה שלו, הבטוחה והנאמנה לשליחותה, והיכף אחר שנעקר מכוח אביו, ההשגחה מוטת לו מקים במיה, משומר מכל נזק, בין המצעות שבבטן אמו, באופן שכל זר לא יגע בו, שמה ההשגחה מכלכלת לו דחם חוק, דבר יום ביומו, דפי מדה, וכן מטפלת עמו בכל צרכיו, לא תשכחהו רגע, עד שירכיש לו חיל, לצאת לאוויר ארצינו המלאה מעקשים, ואז, ההשגחה משאפת לו עצמה וכת, וכמו נבחר מוויין זקן ורגיל, הולך ופותח שערים ושובר בחומותיו, עד שבא בין אנשים כאלו, שאפשר לבטוח עליהם, שיעזרוהו כל ימי חולשתו, להיותם היקרים לו מכל בני חלד, באהבה ורחמים ונענועים עצומים בעד קיום מציאותו, וכן הולכת ההשגחה ומחבקתו עד שמכשרתו למציאותו ולהשתלשלות מציאותו אחריו: וכמקרה האדם כן מקרה מין החי, ומין הצומח, כולם מושגחים בהפלאה יתירה המבטחת היותם למציאותם, וידעו זאת כל חכמי הטבע:

ומעבר מזה מקצה השני, בהסתכלותנו על סדרי העמדה וכפלה באופני הקיום שם איתם המציאות מקרני ראמים עד ביצי כינים, אנו מוצאים בלבול סדרים, כמו בין מחנה הבורחת משרה המערכה מוכים וחולים נגועי אלקים, וכך חיתם לממותים, אין להם זכות קיום, זולת בהקדם יסורין ומכאובים, ובנפשם יביאו לחסם, ואפי' כנה הקמנה שוברים שניה בעת צאתה לסעודתה, וכמה כרכורים היא מכרבת עד שמשגת אוכל לפיה די סעודתה, לזכות קיומה, וכמה מקרה אחר יכולם הקטנים עם הגדולים, ואינו צריך לומר במין האדם מוכח היצורים, אשר ידובכל ויד כל בו:

אות י"ב) אמנם גם בעשר ספירות דקדושה, אנו מבחינים, ערך של ב' הפכים, להיות מ' ספירות ראשונות עינים בצורת השפעה

על סידורם של העינים, שאינם מוכשרים כלל לאותם שאין להם בקיאות אמיתי בזהר ותיקונים, וע"כ בני עלי' הם מועטים:

אות ט) ותמור זה חביבה יתירה מודעת לנו מאתו יתברך שהגיענו וזכינו לרוח אפינו הבעש"ט ז"ל, אשר פרשת גדולתו ועוצם קדושתו, למעלה מכל הגה ומכל מלה, לא התבוננו ולא יתבוננו בו, זולת אותם הזכאים ששמשו לאורו, וגם הם לשיעורין, כל אורא לפום מאי דקביל בלבי: והן אמת, שאור תורתו וחכמתו הק', נבנים על אדני הקודש מהארי ז"ל בזהר, אמנם אין ענינם דומה זה לזה כלל, ואסביר זה ע"ד משל למי שנשבע בנהר, והוא עולה ויורד כדרך הנשבעין, שלפעמים נגלים רק שערות ראשו, ואז מטכסים תחבולות, איך לתופכו ולהצילו דרך ראשו ולפעמים נראה גם נופו, ואז מטכסים התחבולות, להופסו מכנגד לבו: כן העיני הוה, אחר שאיש ישראל נטבע במים הזרונים גלות העצים, מאז עד עתה, נמצא עולה ויורד, ולא כל הזמנים שוים, אשר בזמן הארי ז"ל לא נראה אלא ראשו, וע"כ טרח הארי ז"ל בעדינו, להצילנו דרך ראשו, ובזמן הבעש"ט ז"ל ה' הרוחה, וע"כ ה' לברכה בעדינו, להצילנו מכנגד הלב, והי' לנו לתשועה גדולה ונאמנה:

ובעזרה' חור ונהפך הגדל בדורינו זה, וירדנו פלאים, כמו מאגרא רמא לביא עמיקתא, ונוסף עלינו התנגשות העמים, אשר בלב כל העולם כולו, ונעשו הצרכים מרובים, והרעת קצרה, ומשובשה בזהמח החומר, הנוסף חלק בראש, ועכרים רוכבים על סוסים, ושרים לארץ יהלכו, וכל הנאמר במתניהן במס' סוטה הניף נהקיימה בנו בעזרה' ושוב נעשה מחיצה של ברזל, גם לאור הגדול הזה של הבעש"ט ז"ל, אשר אמרנו שהולך ואור עד נכון גאולתינו השלימה, ולא האמינו חכמי לב בהאפשרות בדור יבוא ולא יוכלו לראות לאורו, והנה חשכו עינינו נשינו טובה, ובראותי זה אמרתי עת לעשות, וע"כ קמתי לפתוח בהרחבה פתחי אורה של הארי ז"ל, שהוא הוא המסיגל ומוכשר גם לדורינו זה כניל, וטובים השנים מהאחר:

ואין להאשימו על הקיצור לשון הנהג בחיבורי, להיות זה מותאם, ומוכשר דבר אוהבי חכמה, כי ריבוי הקנקנים מפיגין טעם היין, ויוכבד המושג על המעיין: ואין אנו אחראין לשמיני הלב, בשעדיין לא לא נברא הלשון להועילם, ובכל מקים שנותנים עיניהם, מוטרן להם חפץ הבסיות, וכללל נקוט, שסאותו מקים שהחכם שואב מקורי חכמתו שואב משם הבסיל מקור אולתו: ובכיל אני עומד בראש ספרי ומהיר שוא מרחתי כגל, לבל אותם האיהבים להסתכל בארובות, זולת לאותם שדבר ה' יקר להם, והולכים ומתגעגעים לנהור אחר ה' וטובו, בכדי להשלים הסמרה שבשבילה נבראו, כי יהקים בהם ברצות ה' הכתוב כל משחרי ימצאנונו וכו':

אות ו) ובא וראה דברי פי חכם, הריא אבן עזרא ז"ל בספרו סוד מרא דף ח' ע"ב, וז"ל בא"ד, וענה שים לכך ודע, כי כל מצוות הכתובות, בתורה או המקובלות שהקנו האבות, אעפ"י שרובם הם במעשה או בפה, הכל הם לתקן הלב, כי כל דבבות דורש ה', וכל יצר מחשבות מבין: וכתוב, לישרים בלבותם, והפך זה לב חורש מחשבות אין וכו' ומצאתי פסוק אחר כולל לכל המצות, והוא, את ה' אלקיך תירא ואותו העבוד, והנה מלת תירא, כולל כל מצות לא תעשה, בפה ולב ומעשה, וזו היא המדרגה הראשונה, שיעלה ממנה, אל עבודת ה' יתעלה, שהיא כוללת כל מצות עשה, ואיה, ירגלו לבו וייריכוהו, עד כי ידבק בהשם יתברך הנכבד, כי בעבור זה נברא האדם, כי לא נברא לקנות הון ולבנות בנינים וכו' ע"כ יש לו לבקש כל דבר שיביאנו לאהוב איתו ולמוד חכמה, ולבקש האמונה, וכו', וה' יפקח עיני לבו ויחדש בקרבו רוח אחרת, או יהי בחייו אהוב ליוצרו וכו': ודע כי התורה לא נתנה אלא לאנשי דבב, כי התיבות כנויות, והטעמים כנשמות, ואם לא יבין הטעמים כל עמלו שוא ועמל ורות, כמו המיניע עצמו לספור דפין ותיבות שבספר רפואה, שמזאת היניעה לא יוכל לרפאות סוד, וכמו גמל נושא משי, והוא לא יועיל להמשי, והמשי לא יועילנו, עכ"ל אית באות:

הנשאב מדבריו ז"ל, שהוא באחת, דהיינו לאחוז בהמטרה, שעליה האדם נברא: ואומר עליה, שהיא ענין הרביקות בהשם ית' הנכבד, ואומר ע"כ, שהאדם מחוייב לחזור אחר התחבולות, שיביאנו לאהוב אותו, ולמוד חכמה ולחפש אמונה, עדי שיוכה שהשי' יפקח עיני לבו, ויחדש בקרבו רוח אחרת, שאז יהיה בחייו אהוב ליוצרו: ובכוונה גדולה מדויק זה שיהי' בחייו אהוב ליוצרו, להורות, שכל עוד שלא זכה לקנין הזה, אין עבודתו שלימה, והעבודה בהכרח שנתנה לנו היום לעשותם: וכמו שמסיים על זה כי התורה לא נתנה אלא לאנשי לבב, כלומר, שהשיגו לב, לאהוב אותו ויחמדהו, שהם נקראים בלשון חכמים חכמי לב

להפקידה, ומילוא בנינה נגמר להם אחיכ, כפיכית המאו של אדם הראשון בעץ הדעת, כמיש בעיה :

והנה נתבאר שבי מערכות זה לעומת זה, נוהגת, בקיום ופרנסת, המציאות : ותקציב אור הצריך לזה הקיום הוא שיך ניצוצין : והמה הוכנו ונסדרו, בכח שביהיכ : ותקציב הזה ראוי להתגלגל, בין בי המערכות אשר בזה תלוי סדרי הקיום והכלכלה של המציאות : ותדע שמערכת הקדושה מחויבת להכיל, לכל הפחות תקציב של רפיח ניצוצין להשלמת טיס ראשונות שלה, כניל, ואז יכולה לקיים ולכלכל מציאות התחתונים : וזה היה לה קודם חסאו של אהיר, ועיכ היה כל המציאות מתנהגת או, עי מערכת הקדושה, להיות שהיה לה המילוא של רפיח ניצוצין כאמור :

(אות יר) **ועתה** מצאנו הפתח, להמדרש הניל, בענין ד' הכתות, חסד וצדקה אמת ושלום, שנשאי ונתנו עם השירה, בבריאת אדם : כי המלאכים הללו, הם משמשי הנשמה של האדם, (ועי' בעיח ש' דרושי אביע) ולכן נשא ונתן עמהם, להיות כל מעשה בראשית לדעתם נבראו, כאמור זל : ונודע, שכל נשמה ונשמה כוללת ענין, עיס, באיפ ואיפ, והנה החסד, היא ענין איפ של מיר של הנשמה : והצדקה, היע איפ של המלכות של הנשמה : והאמת, היע אור מקיף של הנשמה : וכבר דברנו שאיפ ואיפ הפכים הם. להיות האויפ נמשך כחוק הארת הקו, שנמשך מלהופיע לנקודת הצמצום, שהיא צורת הגדלות של הקבלה : ואיפ נמשך מאור איפ ביה, המקיף לכל העולמות, ששם באים שוה קטן וגדול ועיכ איפ מאיר ומטיב לנקודת הצמצום גיכ, ומכיש לבחי המלכות : וכיון שהמה הפכים, איכ לבי כלים צריכים, כי איפ מאיר במיר, וכן אפי למלכות אינו מאיר אלא כחוק מיר, ולא כלל דבחינתה עצמה : אמנם איפ, מאיר בכלים הנמשכים מנקודת הצמצום ביחוד, שנקי כלי חיצון : **ובזה** תבין, למה נקרא האמת חותם, כי שם זה, מושאל, מחותם הבא בשולי המכתב בסוף הענינים, אמנם היא מעמיד ומקיים, כי זולת החותם, אין בהם שום ערך, וכל הכתב הוי לבטלה : וכן ענין איפ המטיב לנקודת הצמצום, שהיע גדלות הקבלה, עד שמשוה צורתה ליצירה בבחי השפעה כניל, שהיא מטרת כל העולמית עליונים ותחתונים המונבלים : **והיינן** המחאה של האמת, בבריאת האדם, כי מען שכולו שקרים, להיות שסעד יצירתו של הקביה, אין להאדם כלי חיצון, שהוא צריך להמשך מנקודת הצמצום, בשכבר נפרדה מאורו ית' כאמור לעיל : ואיכ, אי אפשר למלאכי אמת, להועיל להאדם בהשגת אור מקיף, ואיכ כל העולמות העליונים והתחתונים המונבלים, שלא נבראו אלא להשלמה הזו, ואשר זה האדם צריך להיות הנושא היחיד אליה, וכיון שהאדם הזה אינו מוכשר למסרתו, איכ כולם הם תוהו ושקר, וכל המרחא בהם ללא הועיל : **אמנם** מלאכי חסד וצדקה, שהמה שייכים ביחוד, לאיפ של הנשמה, אדרבא משום זה שאין לו כלל מבחי חלל הפנוי, היו יכולים להשפיע לו כל אורות הנשמה בהרחה יתירה, עד צד השלימות היותר נעלה, ולפיכך היו שמחים להועיל, והמכיוו כלל מאדם עד בריאת האדם : ומלאכי השלום, מענו דכולו קטטה, כלומר, איך שיהי ענין קבלתו את האויפ, אמנם סוף סוף אי אפשר שיבואי בנושא אחד עם האויפ, להיותם הפוכים זלי, כאמור, והיינו כולו קטטה :

(אות טז) **ובהאמור**, זכינו להבין המשך חפסוקים, בחסאו של עץ הדעת טוב ורע, אשר עומק רום להם, וחוז' שגילו בהם טפת, עוד כסו בדבריהם עשרה טפחים : והנה בהקדם הענין כתיב, ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים ולא יתבוששו : ודע, שענין רבוש, היע כלי חיצון, כמיש בעיח שער דרושי אביע, עיש, ועיכ מקדם לנו הכתוב, דהורות סיבת חסאו של עצהיר, עיר שאמרו זל, בהפסוק נורא עלילה לבני אדם, אשר בעליה באת עלי, כלומר, שהי מוכן לו חסאו מכל מראש : וזה שיעור הכתוב, שהיו האדם ואשתו מצד היצירה, בלי כלי חיצון, רק בבחינת כלים פנימים, הנמשכים ממערכת הקדושה כניל, ועיכ ולא יתבוששו, כלומר, שלא הרגישו בחסרונם, כי הבושה היע הרגשת חסרון : ונודע, שהרגשת החסרון, הוא סבה ראשונה למלאות החסרון בדומה, להמרגיש בחליו, מוכן הוא לקבל רפואה, אבל האיני מרגיש כי חולה הוא, נמצא נמנע ביראי מכל רפואה : אכן תפקיד הזה מוטב הוא על כלי חיצונה, שבהיותה בבנין הנף, והיא ריקנית מאור, מסבת שכאה מחלל הפנוי, נמצאת מולידה בו, הרגש הריקנית והחסרון, ומתבייש מזה, ועיכ מוכרת, שיחזור למלאות החסרון, ולהמשיך האויפ החסר לו, שהוא עומד למלאות את כלי הזו : והוה הוראת הכתוב, ויהי האדם ואשתו שניהם ערומים, מכי חיצון, ולפיכך ולא יתבוששו, שלא הרגישו חסרונם, ונמצאים משוללים מהמטרה שעדיה נבראו :

אמנם צריך להבין מאד, רוממות זה האדם יציר כפיו של הקביה, ואשתו שהקביה חלק לה עוד בינה יתירה הימנו, כאמור זל (נדה מיה) בהבנת הכתוב ויבן הי את הצלע, ואיככה נכשלו ונעשו ככסילים, לא ידעו להזהר מערמת הנחש, גם לאידך גיסא, זה הנחש, שהמקרא מעיד עליו

השפעה, ומלכות ענינה לקבלה, וכן מיר מלאים אור, והמלכות, דית לה מנרטה ולא מיר, וזיס שאנו מבחינים בכל פרצין, בי בחי באור, שהם איפ ואיפ, ובי בחי בכלים, שהם כלי פנימי לאיפ וכלי חיצון לאור בקיף : והוא מסבת בי הפכים הנז' שאיכ לבי הפכים שיבואו בנושא אהר, ועיכ צריכים לנושא מיוהר, לאיפ, ולנושא מיוחר לאור מקיף, כמו שהארבתי בפמים ענף בי ור' :

אולם בקדושה אינם הפכים ממש, להיות המלכות נמצאת עם המיר בסוד הויווג, ויהי גם תכונתה להשפיע בסוד איה, כמיש בפמים ענף ד' : משאיכ הסיא שאין להם מבחי מיר כלום ועיקר בנינם מחלל הפנוי שהוא ענין גדלות הצורה של קבלה, שעליה הי הצמצום האי שאפי אחר שהגיע הארת הקו לתוך הרשמו נשאר שורש הזה בלי אור כמשיכ בפמים ענף א' ועיכ המה הפכים מראש עד רגל לעומת החיים והקדושה, בסויהיכ זה לעומת זה עשה אלקים, ועיכ נקראים מתים כמיש שם : **והנה** נתבאר לעי' באית ו', שכל ענין הצמצום הי רק להתקשמות הנשמה בדבר השוואת היצירה ליצורם, שהיא ענין התהפכות כלי קבלה על צורת השפעה, כמיש שם, ובמצב הנז', נמצא המטרה הזאת עורגה משוללת, הן מצד בנין פרצופין דקדושה, שאין שם כלום מבחי חלל הפנוי, שהוא צורת גדלות הקבלה, שעליה הי הצמצום, ועיכ, לא יארע שום תיקון דבר שאינה שם במציאות, וכן מצד בנין הסיא, וראי אין כאן שום תיקון, אעיג שיש להם מבחי חלל הפנוי, שהרי ענינה הפוכה לגמרי, וכל מה שמקבלת למיתה עומד : ועיכ, אך לאדם דעולם הזה צריכים, שבקטנותו מצוי בכלכלה וקיום הסיא, ויורש מהם הכלים דחלל הפנוי, ובגדלותו עיבר ומתחבר לבנין הקדושה, במגולה תורה ומצות להשפיע ניר ליצורו, ונמצא מהפך גדלות הקבלה שכבר קנה, שתהי מסודרת בו רק, עיס להשפיע, שנמצא בזה משה הצורה ליצירה, ומתקיים בו הכינה : **וזה** סוד מציאת הזמן בעולם הזה, דהנך מוצא שמהחילה נתחלקו בי ההפכים הגיג, לבי נושאים נפרדים זה מזה, דהיינו הקדושה, והסיא בסוד זה לעומת זה, שעדיין נשלל מהם התיקון כניל, מפני שמחוייבים להמצא בנושא אחד, שהוא האדם, כניל : ועיכ בהכרח, למציאות סדר זמנים אנו צריכים, שאז יהי בי ההפכים באים בהאדם, בזה אחר זה, כלומר, בזמן קטנות, ובזמן גדלות כאמור :

(אות יג) **ובזה** תבין הצורך לשבירת הכלים ותכונתם, כמיש בזהר וכרארי, דנודע, דבי מיני אור נמצאים בכל עיס, בריצוא ושוב, אור הא', הוא אור אין סוף ביה, הרצוא מלמעלה למטה, ונקרא אור ישר : ואור הב', הוא תולדות כלי המלכות, השוב מלמטה למעלה, ונק' אור חוזר : אשר שניהם מתחברים לאחד ממש : ותדע, דהא דאמרין, אשר מהצמצום ולמטה, כבר נשללת נקודת הצמצום מכל אור, ונשארה חלל פנוי, ואור העליון לא יופיע עוד לבחי אחרונה, בטרם גמר התיקון שוה נאמר ביחוד, על אור איס ביה, שנקרא אור ישר, אבל אור הב', הנקרא אור חוזר, הוא יכול להופיע לבחי אחרונה, היות, שעליו לא הי מקרה הצמצום כלל :

ונתבאר אשר מערכת הסיא והקלי, הוא צורך מחוייב, למטרתה של הצמצום, והוא, כרי להטביע בהאדם כלי גדלות הקבלה, בעת קטנותו, בהיותו סמוך על שולחנה, ואיכ הרי הסיא גיכ, לשפע היא צריכה, ומאין תקח זה, בהיות כל בנינה רק מבחי אחרונה, שהוא חלל פנוי מכל אור, אשר מהצמצום ולמטה, כבר אור העליון נפרד משם לגמרי : **ולפיכך**, הוכן ענין שביהיכ, שענין שבירה יורה, ענין הפרש חלק מאור חוזר, שבעשר ספירות דעולם הנקודים, שירד מאצילות ולחין, עד לחלל הפנוי, וכבר ידעת, שאור חוזר, אפשר לו להופיע גם לחלל הפנוי : והנה בזה החלק איה, שירד מאצילות ולחין, יש בו מכל ספירה וספירה, דעיס דנקודים, ליכ בחי מיוחדות, כמיש במקסום, ועשרה פעמים ליכ, הוא שיך : ושיך בחי אלו שירדו, הוכנו, לקיום המציאות, של התחתונים, שהמה באים להם בבי מערכות, בסויהיכ זה לעומת זה עשה אלקים, דהיינו עולמות בייע דקדושה, ולעומתם עולמות אביע דסיא : והיינו שאמרו זל (מגילה ו' עיא) בביאור הכתוב, ולאום מדאום יאמץ וכו', כי כשקם זה נופל זה, ולא נבנית צור אלא מתורבנה שר ירושלם, עיש : להיות שיך הבחי האלו, אפשר להם, שיופיעו כולם דסיא, ואז נחרב חיו בנין מערכת הקדושה, כלפי התחתונים לגמרי : ואפשר להם, שיתחברו כולם דקדושה, ואז נמצא נחרבת מערכת הסיא לגמרי מהארץ : ואפשר להם, שיתחלקו בין שתיחם, בפחות ויתר, לפי מעשי בני אדם : וכך הם מתגלגלים בבי המערכות, עד גומרו של התיקון : **והנה** לאחר שביהיכ, ויירדהם של שיך בחי ניצוצי אורה הניל, מאצילות ולחין, נתבררו ועלו מהם רפיח ניצוצין : דהיינו כל מה שירד מתשעה ספירות הראשונות, שבעיס דנקודים, וטי פעמים ליכ, הוא רפיח בחי : והמה שבו ונתחברו, לבנין מערכת הקדושה : ונמצא נשאר לסיא, רק ליכ בחי, ממה שירד מהמלכות דעולם הנקודים : והי זה, לתחילת בנין הסיא, במיעוט בתכלית, שעדיין איננה ראויה

והרע בהשואה גמורה, למתוק ולערך : ועדיין נשאר מקום להרהר באימין הנחש, מפני שהשיית לא הודיעו זה בעצמו, ע"כ הקדים הנחש, ואמר כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו, ונפקחו עיניכם כלומר, מצד השיית דבר יתר הוא, להודיעכם זאת, להיותו יודע שאם תשימו לבכם לזה, לאכל על צד הקדושה, ונפקחו עיניכם מעצמיכם, להבין גודל הרוממות שבו, כי הרגישו בו מתקיות ועידון עד להפליא, וא"כ אינו צריך להודיעכם, דע' כן הטביע בכם כח המברר, פירע תועהכם מעצמכם : וצריך כתיב, והרא האשה כי טוב העץ לאכל ובי תאווה הוא לעינים וכו', פ"י שלא סמכה עצמה על דבריו, אלא שהלכה ובררה מרעתה ותבונתה, והקדישה את עצמה בקדושה יתירה, לעשות נר להשיית, כדי להשלים הכינה הנרצה הימנה, ולא כלל להנאתה עצמה : שאו, נפקחו עיניה, כדברי הנחש, והרא האשה כי טוב העץ לאכל, והיינו ע"י זה שראתה, כי תאווה הוא לעינים, כלומר, דעור מטרם שנענה בו, הרגישה מתקיות ותאווה גדולה, בראות עיניה לבד שחמדה כזה עוד לא קרה לה, בכל עצי הגן, ונתברר לה ע"י, אשר נחמד העץ, להשכיל כלומר, דע"כ יש בעץ הזה תאווה וחמדה מרחוק, יתר מכל עצי הגן, היינו להשכיל עליה, אשר בשכיל מעשה האכילה הזו, נבראו, והוא כל המטרה, כמו שנילה לה הנחש : ואן, אחר הכידורין המוחלטים האלו, והקח ספריו ותאכל, ותתן גם לאשה עמה ויאכל, ודיק הכתוב במלת עמה, כלומר, על כינתה המהורה, דהיינו רק להשפיע, ולא צריכו עצבו וזה הוראת הכתוב, שנתנה לאשה עמה, כלומר, עמה בקדושה :

אות (י"ז) ועתה נבוא לעומק הענין, והמעות, שהיה קשור ברנלה, כי זה העצה"ד מורה, היה מעורב מבחי' חלף הפניו, כלומר, מצורת הגדלות שבקבלה, שע"ה היה הצמצום, ואור העליון כבר נפרד משם, כנ"ל : וכבר נתבאר, שאדם הראשון, לא היה לו כלל בכנינה צורת גדלות, הקבירה, הנמשך מחלל הפניו, אלא כולו נמשך ממערכת הקדושה, שענינם להשפיע : כמו"ש בזה קדושים, דאדה"ר לא היו י"י מהאי עלמא ב"ס, ע"ש : וע"כ נאסר לו העצה"ד, כמו ששורשו, וכל מערכת הקדושה, שהמה נפרדים מהס"א, משום שינוי הצורה שלהם, שהיא ענין הפידוד כנ"ל, וע"כ גם הוא נצטוו עליו, והזהר מלהתחבר בו, כי יופרד מחמתו משורשו, הקדוש, וימות, כמו הס"א והקד"י שהמה מתים, לסבת הפכיותם ופירודם מהקדושה, וחי החיים, כנ"ל : אמנם השמן הוא הס"מ הוא הכה"מ, שנתלבש בהנחש, ויירד והסיתה לתוה, בדבר שקר שבפיו, לא מות המותון : ונדע, שכך דבר שקר שאין אומרים דבר אמת בתחילתו אינו מתקיים, וע"כ הקדים איתה בדבר אמת, ונילה לה מטרה הברירה, שכל ענינה לא באה, אלא לתקן העץ הזה, כלומר, כדי להפך כלי קבלה הגדולים על צד ההשפעה, וי"ש חו"ל שאמר לה, אשר אלקים אכר מעץ הזה וברא את העולם, כלומר, שהסתכל על ענין זה בבחי' סוף מעשה במחשבה תחילה וע"כ ברא העולם : וכמו שנתבאר לעיל, דכל ענין הצמצום א', לא היה אלא בשכיל האדם, העתיד להשיות הצורה של קבלה, להשפעה, ע"י לעיל, והוא דבר אמת : וע"כ היה השעה משחקת לו, והאשה האמינה אותו, בשעה שהכינה את עצמה לקבל ולהנות רק בע"מ להשפיע, נמצא ממידא, שפרח הרע מן העצה"ד מורה ונשאר עצה"ד טוב : להיות שכל ענין הרע דשם, הוא רק מבחי' שינוי צורה, דקבלה לעצמו, שהיה מוטבע בו להטביע, אמנם בקבלה ע"מ להשפיע, הרי הביאותו על הכנית שלימותו, ונמצאת שעשתה יחוד הגדול, כמו שראוי להיות בסוף מעשה : אמנם זה הקדושה העליונה, היה עדיין שלא בעונתו, שלא היתה ראויה לעמוד בה, וזאת באכילה א', אבל לא באכילה הב' (ש"ס הוזה"ק דכלא מליא בשקרא) : ואסביר דך, כי אינו דומה, המנור עצמו מהתאווה בטרם שטעמה והורגל בה, להמנור עצמו מהתאווה, אחר שטעמה ונקשר בה כי הראשון ודאי יכול להויר את עצמו, בפעם א' על תמיד, משאיכ השני, צריך לעבודה יתירה, לפרוש מתאווה דאט לאט, עד שגומר הענין : כן הרבר הזה, להיות שהאשה עדיין לא טעמה מעצה"ד, והיתה כולה בבחי' השפעה, ע"כ בקל היה מעשיה לאכול אכילה ראשונה, ע"מ להשפיע נ"ר להשיית בתכלית הקדישה, משאיכ, אחר שטעמה אותה, כבר נקשר בה תאווה גדולה וחמדה יתירה לעצה"ד, עד שלא היתה יכולה עוד לפרוש מתאווה, כי כבר יצא הענין מרשיית : והיינו שאמר חו"ל, שאכלו פנה, פ"י, מ"ס ביטולי, דהיינו בטרם שקני הכח והגבירה למשיך על יצורם, והבן היטב : ודומה למה שאמר ז"ל במס' יבמות אליבא דאבא שאיל, שאמר, הנושא יבמתי דשם נזי ולשם אישית הוי כפוגע בערור, ואמר גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה, עשיה : וי"ש ז"ל, אכלתי, ואוכל עוד, כלומר, שאפי' בו בעת, שכבר שמע בפירוש, שחרה בו השיית, מ"ס לא יכול לפרוש הימנו, שכבר נקשר בו התאווה : ונמצא, שאכילה א', היה ע"י הקדושה, ואכילה ב', היה בזהמא גדולה :

ובזה מובן חומר ענינו של עצה"ד, שנתקבצו עליו כל בני אדם למיתה, אמנם זה המיתה, נמשך מתוך אכילתו, כמו שהזהיר אותו השיית, ביום אכלך ממנו מות המות : והענין להיות שנמשך לתוך איבריו, צורת גדלות הקבירה מחלל הפניו, אשר מצמצום וזהלן, כבר אור הענין איא

עליו, שהיה ערום מכל חית השדה, איך הוציא משפתיו כסילות וריקות כזו, שבאם יאכלו לפני העצה"ד, או יתהוה מהם אלקים : ואיך כסילות זה מצא קן בלבכם : ועוד, כי להגן נאמר, שלא מפני התאווה להעשות אלקים אכלה מעצה"ד, אלא בפשיטות, כי טוב העץ לאכול וכו', שהוא לכאורה, תאווה בהמית :

(אות י"ז) וצריכים לדעת, טיב של ב' מיני הבידורים הנהנים אצלנו : בידור הא', נק' בידורי טוב ורע, בידור הב', נק' בידורי אמת ושקר : פ"י, שהשיית הטביע כח המברר בכל בריה, שפועל בה כל התועלת הנרצה, ומעמידה על שלימותה הנרצה, והנה בידור הא' הוא כח הפועל גיפני, שאופני פעילותו, ע"י הרגש מר ומתוק, שהוא ממאס ודוחה צורת המר, כי רע לו, ונאהב לו, ומקרב צורת המתוק, כי טוב לו : והנה כח הפועל הזה, די ומספיק, בדומם, צומח, וחי, שבהמצאותו, שמעמידם על גמר שלימותם הנרצה : וניסף עליהם מין האדם, שהטביע בו השיית כח פועל שכ"י, שאופני פעולתו בבידור הב' הנ"ל, שדוחה עניני שקר וריקות, במיאים עד להקאה, ומקרב ענינים אמיתיים, וכל תועלת, באהבה גדולה : ובידור הזה, נק' בידור אמת ושקר, יאינו נהג זולת במין האדם כא"י לפי שיעורו : ותדע, שכח הפועל הזה הב', נברא והניע לאדם, כמדת עמיו של הנחש, כי מצד היצירה, לא היה לו זולת כח הפועל הא', מבידורי מורה, שהיה די ומספיק לו לתועלתו בעת ההיא : ואסביר דך ע"מ, אם היו הצדיקים נגמלים כמפעלם המוב, והרשעים נענשים על מעשיהם, כדי רשעתם, בעוה"ז, היה או הקדושה מוגדרת לנו, במציאות של המתוק והטוב : והס"א היתה מוגדרת לנו, במציאות של הרע והמר : ובאופן זה, היה מצוות הבחירה מניענו, ע"י ראה נתתי לפניך את המתוק ואת המר, ובחרת בהמתוק : ובאופן זה, היו כל בני אדם כמחיים בהשגת השלימות, שבמח היו בורחים מן העבירה, להיותה רע להם, והיו מרודים במצוותיו ית' יום ולילה לא יחשו, כמו המפשים שר עתה בעניני הגוף וזהמח, להיותה טוב ומתוק להם : והנה כן היה ענין אדה"ר, מפאת יצירתו ית' אותו : והניחוחו בניע, לעבדה ולשמרה, שפירשו ז"ל, לעבדה אלו מצות עשה, ולשמרה אלו מצות לא תעשה, ומצות עשה שלו, היה לאכול ולהתענג מכל עצי הגן, ומצוות לא תעשה, היה שלא לאכול מעצה"ד מורה : אשר המצוות עשה, היתה מתוקה ונחמדה, והמצוות לא תעשה, היה הפרישה מן הפרי המר והקשה כמות : ואין לתמוה, איך אפשר להקרא כאלה, בשם מצוות ועבודה, כי מצינו כזה, גם בעבודתנו של עתה, אשר ע"י התענוג בשבתות ויו"ט, אני זוכים לקדושה העליונה, וכן על ידי הפרישה משקצים ורמזים, וכל אשר נפשו שר אדם קצה בו, אנו מקבלים שכר : והנך מוצא, שענין הבחירה, בעבודתו של אדה"ר, הי' ע"י ובחרת במתוק כנ"ל, ונמצא שחיד הגופני לבד, היה די ומספיק לו לכך תועלתו, דרעת אשר צוה ה', ואשר לא צוהו :

(אות י"ז) ועתה, נבין ערמת הנחש, אשר חו"ל הוסיפו להודיענו, אשר הס"מ היה מהלבש בו, והיינו מפני שנבהו דבריו מאד : והנה פתח, באף כי אמר אלקים לא תאכלו מכל עץ הגן, פ"י שנכנסם עמה בדברים, להיות שהאשה לא נצטווה מפי הקבירה, כנודע, וע"כ שאל אותה על דרכי הבידור, כלומר מאין הרע, שנאסר העצה"ד, ואוי נאסרו לכם גם כל פירות הגן : ותאמר האשה מפרי עץ הגן נאכל וכו', לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו : ויש כאן ב' דיוקים גדולים, א' הא הנניעה, לא נאסרה מעולם, ועל מה הוסיפה באיסור, ב', כי הטילה ספק בדברי השיית ח"ו, שהשיית אמר מות תמותו, והאשה אמרה פן תמותו, והיתכן שיהא האמינה ח"ו ברבר ה', עוד מטרם החטא : אמנם האשה ענתה לו על פי שאלתו של הנחש, דעל כן יודעה, מה שאמר ה' כי כל עצי הגן מתוקים ונחמדים, וראוים לאכול, משאיכ זה העץ אשר בתוך הגן, כבר היתה בו בקריב נגניעה, ומעמה בזה מעם קשה כמות : והוא שהוכיחה מעצמה, שסצר הבידור שלה, יש חשש מיתה אפי' על הנניעה ולכן הוסיפה להבין במצוות האיסור, על מה שטעמה מבעלה, כי אין חכם כבעל נסיון, ופן תמותו סובב על הנניעה : וכנראה, שההשיית היה מספקת לגמרי, כי מי יתערב ויכחיש כחיש המעם של חבירו : אמנם הנחש הכחיש איתה, ואמר, לא מות תמותו, כי יודע אלקים ביום אכלכם ממנו וכו' ונפקחו עיניכם וכו' : ויש דייק, מה ענין פקחת עינים לכאן, אמנם כן דבר חדש ונשגב הימנה, הודיע אותה, שהוכיח להם, שטפשות הוא לחשוב, שברא ה' דבר רע ומזיק בעצמו, והא ודאי כלפי השיית, אין זה ענין רע ומזיק, אלא זה המרירות שהטעמו בו אפי' בקירוב נגיעה, הוא רק מצדכם, להיות אכילה זו, הוא להעמיד אתכם, על גובה מעלתכם, וע"כ לקדושה יתירה אתם צריכים, בעת המעשה, שהיה כן כונתכם להשפיע נ"ר לו ית', לקיים הכונה שעליה נבראתם : ולפיכך הוא נדמה לכם כרע ומזיק, כדי שתבינו הקדושה היתירה הנדרש מכם : אמנם ביום אכלכם ממנו, פ"י, אם תהיה המעשה בקדושה וטהרה, בדירה כיום, או והיתם כאלקים יודע טוב ורע, כלומר, כמו שכלפי השיית הוא ודאי מתוק בהשואה גמורה, כן יהיה לכם הטוב

עמה תענוג מרובה ברדיפה כבירה, אמנם בתענוג זה, טפה סם המות כרוך בעקבו, שבאם לא ימשול על יצרו, וישלם את התביעה הרדופה, נמצאים האשמושים מגדילים עוד את חיבו, כלומר, לפי מדרגו של השגת התענוג מהחיכוך, כן יתרבה עליו הלוקותא, ויתחפך התענוג למכאוב, ובהתחילה שוב לתחרפאות, נולד עמה יחד, תביעה חדשה לחיכוך, ובמדה יותר גדולה מקודם, ואם עדיין אינו מושל ביצרו, ושוב משלם די התביעה, נמצא גם הלוקותא הולך ומתרבה עדיו, עד ששמיאה לו טפה של מרה בסופו, שמרעלת כל הדם, שבאותו החי: ונמצא, שמת עיי קבלת התענוג, מפני שהיא תענוג דפרורא, המקובל דק לחק נבדל של הקומה, ועיכ פועלת המות בהקומה, בהפכי מהתענוג המושפע לכלל הקומה, כאמור: והנה הגיע לפנינו, צורת הסיא העליונה מראשה עד עקבה, אשר ראשה, היא הרצון לקבל אך לעצמה, ולא להשפיע מחוץ לה, כתכונת התביעה שבבשר הטנוע, בערך כלו שיקטת החי: וגופה של הסיא, היא צורתה של מין תביעה, שאינה עומדת להפדע, שהפדעון שהוא הולך ופודע, עוד מגדיל החוב והלקותא, ביותר, כדוגמת קבלת תענוג עיי החיכוך, כניל: ועקבה של הסיא, היא המפה של סם המות, שעושקתו ומפרידו, גם פניציון חיים האחרון, עונשאר לו, כדוגמת טפה של סם המות הנז' המרעלת את כל הדם שבקומת הבעל חי: וחיינו שאמרנו זל, ולבסוף בא וניטל את נשמתו, כניל: והיינו שאמרנו שהמהימ מורמן כחרב שלופה וטפה של מרה בקצה החרב, והאדם פותח פיו וזרק בו הטפה, וסם: אשר חרבו של מהימ, הוא השפעת הסיא, שנק' חרב, פסכת הפירור המתנדל במדת הקבלה, שהפירור מחריבו, כניל, והאדם פותח בהכרח את פיו, להיות שמוכרח לקבל טפח הקיום והעמדתו, מתחת ידיו, עד שפניע אליו טפה של מרה, שבסוף חרבו, שהוא נמר הפירור פניציון האחרון של נשמת חייו, כניל:

(אות כ) **ובסבת** ב' הקלקוים הניל, נתקדקד גיכ בנין גופו של אדם להיותו מותאם מצד היצירה, בתכלית הדיוק, לקבלת טפע של קיומו, ממערכת הקדושה: כי כל פעולה מאושרה, ושל קיימא, יהיו חלקיה משומרים, מהערפה או מגרעת עד לכל שהוא, והפעולה שאינו מאושרה, ושאניה של קיימא, הוא בשביל, שהחלקיה חסרי העונ, ומצוי בהם בכל שהוא, מגרעת או העדפה: ועיד שאומלל בשירי דחור, מכך מלאכתך דבר אחד לא שכתת, לא העדפת ולא הסרת: והוא חוק מחוייב, שמהפועל השלם נמשך פעולה שלמה: ואמנם בעבור האדם, ממערכת הקדושה למערכת הסיא, בסבת הספחת הניסוף בבנינו, עיי העצה, כניל, כבר נמצאים חלקים מרובים בבנין גופו בעודפות, בלי צורך להיותם אינם מקבלים כלום, משפע של קיום המושפע מרשות הסיא: כמו שאנו מוצאים בעצם לוי עיין כוזהר במד' הנעלם חולדות וכן סניא דיבי זכו, וכן בחלק ידוע מכל אבר ואבר, ואכמס:

ולפיכך, מחוייב האדם, לקבל כלכלה לתוך גופו, יתר מהצורך, להיות העודפות הנז', מתחברים בכל תביעה, העולה מהגוף, ועיכ מקבל הגוף בשבילם, אמנם העודפות בעצמם אינם יכולים לקבל חלקיהם, ועיכ נשאר חלקיהם בגוף, בבחי' מותרות ופסולת, שהגוף מחוייב אחיכ להפלים לחוץ: ונמצאים בלי המאכל והעיכול, מתיניעים לדיק ולכמלה בשבילם, ועיכ הולכים ונפסדים, עד לכדיון, כי משפסם חרוך ככל העולה מחסרי המוג, שסופה להתפרק: והנך מוצא גם מצד בנין הגוף, שנתלה מיתתו, בקודם ונמשך מעצה:

ועתה זכינו להשכיל וזרעת, ברבר ב' ההנהגות הסותרות זו את זו עד לקצה, שעמדנו עליהם, לעיד באות יא עיש: כי ההנהגת קיום וכלכלה של בני המציאות, כבר עברה ממערכת הקדושה למערכת הסיא, והוא, בסבת הספחת, של גדלות הרצון לקבל לעצמו, הנקשר בבני המציאות, מסבת אכילת העצה, שגם פירור והפכיות זשנאה, בין מערכת הקדושה, לבנין הניפות של בני מציאות העצה: בשכבר הקדושה, אינה יכולה לקייםם ולזנם, משחך גבוה, ועיכ כדרישלא יחרב המציאות, וכדי להזמין להם מהלך יחיקנם, מסרתה לכללות השפע של קיום המציאות, שהיע רפיח הניציון שלה, למערכת הסיא, שהמה יהיו המפרנסים לכל בני העולם, בזמן המשך החיקונים: ועיכ סדרי הקיום נמצאים מכלכלים מאד, כי מרשעים יצא דשע, וממני אס' ממעשים השפע לבני העולם, מכיאים ודאי חורבן ויסורים, ואם מרבים בשפע נמצאים מכיאים כח הפירור ביותר להמקבלים, עיד שאמרנו זל, ויש לו מנה רוצה מאתם, ויש לו מאתם רוצה ארבע מאות: כדמיון התענוג דפרורא, המושג לבשר הנפרד והקיו הנז', ששכמות התענוג, מרבה הפירור והלקותא, ונמצא האהבה עצמיות, מתגבר ביותר בהמקבלים, ואיש את חבריו חיים בלעז, גם חיי הגוף מתקצרים, כי עיי ודבוי כמות הקבלה, מגיע במקום טפה של מרה שבאחריתו, ובכל מקום שהם פונים, אך מרשעים, כניל:

ובזה תבין מ"ש בתוספות בחובות דף קיד, דעד שאדם מתפלל שיכנס תורה לחוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מערבים לתוך גופו, עיש: והיינו, משום דצורת הקבלה העצמית, שהוא ההפכי מהקדושה מתרבה ומתגדל

לו להיות עמה, ככפיפה אחת, ועיכ זה הנשמת חיים הנצחית, המפורש בהכתוב, ויפח הי באפו נשמת חיים זכו, היה מוכרח להסתלק משם, ונתלה לו חיהו הוסנית בפת לחם: וחיים האלו, אינם חיים נצחיים כמפרע, שהיה לצורכו עצמו, אלא דומה בערך, לזיעה של חיים, כלומר שנתחזק לו החיים לטפין טפין, באופן שכל טפה וטפה, הוא חלק מהחיים שלו הקודמים, שהיע ניציון נשמות שנתחזקו לכך תולדותיו עד שבכל תולדותיו, מכל בני הישוב ומכל הדורות, עד דור האחרון, המשלים מסרת הבריאה, המה, בערך שישלח גדולה אחת, באופן שמעשי השיית לא נשתנו כלל וכלל, מחמת חטאו של עצה, אלא זה האור החיים, שהיה באהיר בבת אחת, נמשך ונארך, שששלת גדולה המהגלגלת, עד גלגל שינוי הצורות, עד נמר התיקון, בלי הפסק כלל כרגע, להיות מעשה הי מוכרחין להיות חיים וקיימים, ומעלין בקידש ואין מורידין, והכן זה היטב: וכמקרה האדם, כן קרה לכל בני העולם עמו, כי כלם יורו מבהי נצחית וכלית, עד גלגל שינוי הצורה, כמו האדם, כי האדם ועולם, ערך פנימי וחיצון להם, אשר החיצוניות תסיר עולה ויורד בהתאם להפנימי, ואכמס: וזיע ביועת אפיק תאכל להם, שבמקום נשמת החיים הקדום, שנפח הי באפו, נמצא עתה, זיעה של חיים באפו:

(אות יט) **וקיינן** שאמרנו זל (כ"ב יז), הוא היצירה הוא הסמן הוא מהימ, שיוור ומסית, ועולה ומקטרג, ובא ונוטל נשמתו: והיא כי ב' קלקוים כוללים נעשו בסבת החטא של עצה, קלקול הא' היע עולה ומקטרג, כי אחר שנהפתה ואכל מעצה, וקנה בכנין גופו, בלי קבלה דחלל הפנוי, נעשה מחמת זה, שנאה והרחקה, בין אור החיים הנצחי דנפח הי באפו של האדם, ובין גוף האדם: ודומה למה שאמרנו זל, כל המתגאה אומר הקביה אין אני והוא יכולין לדור במדור א', כי ענין הגאווה, נובעת מכלי קבלה דחלל הפנוי, שכבר אור העליון נהרחק ונפרד משם, מעת הצמצום וההלן, ועדיש כוזהר הק', שהקביה שונא את הגופות שבנינם אך לעצמם: ועיכ פרח ממנו אור החיים והיא קלקול א': וקלקול ב', היא ירידת רפיח ניציון, שכבר היו מחוברים למערכת הקדושה, כניל, שעתה, כדי שלא יחרב העולם, נמסרו ויררו למערכת הסיא והקיי: כי מאחר שאין מערכת הקדושה יכולה, לפרנס ולכלכל את האדם ובני העולם, מסבת השנאה, שנתהוה בין הקדושה והכלים דחלל הפנוי, כחוק ההפכים זה לזה, כניל, שאין אני והוא יכולים לדור במדור א': עיכ נמסרה הרפיח ניציון למערכות הסיא, כדי שהמה יכלכו ויקיימו את האדם והעולם, בכך משך זמן גלגלי הנשמות בהגופים כס' ריבוא דדור, ובאלף דור, עד נמר התיקון: ובוה תבין, למה המה מכונים בשם קליפות, להיות ערכם, בערך הקליפה שעל הפרי, כי קליפה הקשה חופפת ומסכית על הפרי, דשטרה ככל מיניף והוק, עד שהבוא הפרי, לירי האכלה, שבלעדה, היה הפרי נשחתה, ולא היתה באה למטרתה: כן אתה מוצא, אשר הרפיח ניציון נמסרו לירי הקליפות, כדי לככר ולהכשיר את המציאות, עד שיתחברו וישנו למטרתם הנרצה, כניל:

והנה קלקול הב' הנוכח היע, ובא ונוטל נשמתו, רציני לומר, גם זה החלק הקטן של נשמה, הנשאר לו להאדם, בבחי' זיעה, של חיים הקודמים, הרי הסיא עושקתה, על ידי אותה ההשפעה בעצמה, שהיא משפעת לו מהרפיח הניציון, שנפלו דגוריה: ולהבינך את זה צריך לצייר היטב תמונת הסיא כמות שהוא, בכדי שתוכל להשכיל כל דרכיה, וכבר הראיתי לדעת בפנים בענף ו' דכל חלקי המציאות מעולם התחתון, המה ענפים נמשכים משורשם, כמו חותם מחותם, מעולם העליון, והעליון מגבוה היסנו, והגבוה, מגבוה על גבוה זכו: ותדע, שכל הבחן שיש מהענפים על השורשים, הוא רק ביסודות החומר שבהם דבר, כלומר שחומריים שבעוהז, הכה יסודות נשמיים, והחומריים שבעולם היצירה המה יסודות רוחנים, דהיינו מבחי' רוחנית היצירה, וכן כל עולם ועולם מבחינתו, אמנם המקרים והתהלוכות שבהם, יש להם ערך שיה, מכל ענף לשורשו, כמו ב' טפות מים, השוות זו לזו, וכמו הנחתם ששוה צורתו בכל וכל להחותם, שטמנו נחתם: ואחר שהדע זה, נבקש את זה הענף, שישנו להסיא העליונה בעוהז, ואז נדע על ידו, גם את שורשו הסיא העליונה:

ומצאנו כוזהר הק' פרשת הוריע, דהננעים שבגופי בני אדם, המה ענפים של הסיא העליונה עשה: ולפיכך, נקח להשכיל את קומת הבעל הי, ואנו מוצאים בו, אשר זה הנביע המתהוה בגופו, עיי השגת התענוג, הוא המרבה ומפריא לו חיים, ועיכ ההשגחה המביעה בהקטנים, שבכל מקום שיתנו עיניהם, ימצא: קורת רוח ותענוג, ואפי' מדברים קטנים של מה בכך: להיות קומת הקטן, מחייב לרביה של חיים ביותר, כדי שיהיה סיפוק בו לצמיחה וגידול, ועיכ התענוג מצוי: והנך מוצא אשר אור התענוג הוא אבי החיים: אמנם חיק זה, אינו נהג בשהתענוג מתקבץ ומקובץ, רק לחלק נבדל של קומת הבעל חי, או אנו מוצאים בו דין הפוך: דהיינו אם יש לו מקום לקוי בבשרו, התובע אותו לגרם ולחכך, והנה פעולת החיכוך, מביאו לו גיכ שכרו בצדה, שמרניש

שכל חלק וחלק מהשגשגת, אינו מקבל את אור החיים לתוך עצמו, אלא רק משפיע אור החיים, לכללות השגשגת : וכן אתה כוצא בסדרת ימי חייך, כי בעשרים שנה, ראוי לישא אשה : ועשרה שנים, ראוי להמתין על לידת בנים, כמ"ש ז"ל : ונמצא מוליד במוח, בשנת השלשים וארבע, יושב וממתין על בנו, עד שיגיע לארבעים שנה, ימי בינה, באופן, שיובל למסור לו, את הנוני ויריעותיו, שרכש בעצמו, וכל אשר למד וירש מאבותיו, ויהיה במוח עליו, שלא יאבד זה בענין רע, שאז תיכף הולך לו לעולמו, ובנו נאחז בהמשך השלשלת, תחת אביו ;

והנה נתבאר דעיל אות ט"ו, אשר מקרה החטא של עצה"ד, היה במחוייב לאה"ר, בסויה נורא עליזה לבני האדם, עשיה : כי צריך לקנות בבנינו, כלי חצון, לקבלת אור מקיף, באופן, שבי' ההפכים יבואו בנושא אחד, כבי' זמנים בזה אחר זה, שבזמן קטנותו, יהיה סמוך על שלחן הסיא, וע"י התענוגים דפרורא שמקבל בחמתם, מתגדלים בו הכלי קבלה דחלל הפני, בשיעורם הנרצה, ואז, כשמיני לגדלותו, ועוסק בתורה ומצות, יהיה מצוי לו היכולת, להפוך כלי קבלה הגדולים, בע"מ להשפיע : שהיא עיקר המטרה, שנק' אור האמת, והחיות, כניל באות י"ד עשיה **אמנם** נודע, שבמסרם שמהחבר להקדושה, מחוייב שוב להתפרש, מב" צורת הקבלה, שהשיג משלחן הסיא : כמו שהגיע אלנו מצוות האהבה, בכל נפשך ובכל מאורך, וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, דשוב חזר ואבד, כל מה שהשיג מסיא, ודו"ק היטב : ולפיכך, הוסיף השגחתו ית', ריבוי הגופות בכל דור ודור, ע"ד שאמרו ז"ל, ראה הצדיקים שהמה מועטים, עמד ושתלן בכל דור ודור : פי', שראה ית', שסופם של הצדיקים, לדחות לגמרי ענין הקבלה העצמית, ונמצאים נתמסעים מאור מקיף שלהם, כי נדחה מהם כלי החצון הראוי לזה, וע"כ שתלן בכל דור ודור, שאין לך דור שלא יהיה בו חלק גדול מאותם הבריות שעיקר בריאתם אינם אלא כשביל הצדיקים, שהיו המה הנושאים בחי' הכלים דחלל הפני, כשבילם : שיתפעל בהצדיקים בחי' כלי חצון על ידיהם, על צד ההכרח שלא ברצונם : והוא, מפני שכל בני הישוב, יש להם דביקות זה עם זה, להתפעל זה מזה, הן בנשיות הניף, והן ברעות, וע"כ, המה מביאים במחוייב, את נשיות הקבלה עצמית, להצדיקים, שבאופן זה מסוגלים לקבל, את האור מקיף הנרצה :

אמנם לפי', היו צריכים צדיקים ורשעים, להמצא בכל דור במשקל השוה, ואינו כן, אלא על צדק אחד, אנו מוצאים אלפי רבבות של ריקים : אלא צריך שתדע, ב' מיני שלימות, הנמצאים בהבריאה : הא', הוא כח איכותו, הב', הוא כח כמותו : ולהיות שכל אותם המתנהלים דרגי הסיא, כחם דל ומצער בזוי ושפל, בלי חפץ ובלי מפרה, אלא הולכין ונהדפים כסוף לפני רוח : אי"כ, איך יוכלו כאלה, לפעול מה באנשים חכמי לב, שדרכיהם מבורר בחפץ ותכלית, ועסוד אור העליון מאיר לפניהם יומם ולילה : באופן, שיופיקו להביא נשיותיהם הקטנות בלבם : אשר ע"כ, הוסיף ית', כח הכסותו בהבריאה, שכח הזה, אינו צריך לאיכות של כלום : ואסביר לך, על דרך שאנו מוצאים, כח האיכותו בנבורה, כמו באריות ונמרים : אשר מרוב האיכות שבבחי גבורתם, שום אדם לא ילחם בהם : ולעומתם, אנו מוצאים כח ונבורה, בלי איכות של כלום, אלה בכמות לבד, כמו הזנבים : שלגורף הריבוי שבהם, שום אדם לא ילחם עמם, ומיירים האלו, בני חורין המה בביתו של אדם, ועל שלחנו הערוד, והאדם מרגיש את עצמו חש לגדם : משאי"כ, לעומת זבובי השרה, ושרצים, וכדומה, מאורחים בלתי קרואים, הגם שכחם יהיה ביתר איכות מזנבים הביתים, לא ישקים האדם, ולא ינות, עד כלה יגרש אותם מרשותו : והוא, מפני שהמבע לא הנחיל להם כח הריבוי, כמו לזנבים : וע"פ זה תבין, אשר בהכרח, מחוייב להמצא האון גדול מאד, על כל צדיק וצדיק, עדי שיפיעו בו את נשיותיהם הנסות, בכח הריבוי שבהם, משום שאין להם איכות של כלום, והבן היטב, ואכס"ל עוד : **וזה** שיעור הכתוב, ה' עוז לעמי יתן, פי', שאור החיים הנצחי, המושג בכל שלשלת הבריאה, הוא נקרא עוז, ומבטיח לנו הכתוב, שהששית נותן לנו בבטחה הע"ז הזה : אמנם יש להקשות הא כיצד, כיון דכל אחד ואחד, אינו ענין שגם לעצמו, כמ"ש ז"ל, טוב לו לאדם שלא נברא משנברא, וא"כ, איך אנו בטוחים בנצחיותו ית' : וזה שגומר הכתוב, ה' יברך את עמו בשלום, והיינו, ברכת הבנים, ע"ד שאמרו ז"ל, במסכת שבת מטיל שלום בבית בטל, כי ע"י הבנים, נמשך ונקשר השגשגת הזה עד גמר התיקון, ואז נמצאים כל החלקים בנצחיות, ואכס"ל והבן : **ולפיכך**, אמרו ז"ל, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלים, כי כמו שברכתו ית' היא נצחית, צריכים המקבלים ג"כ להיות נצחים, ובה נמצא אשר ע"י הבנים, נאחזים האבות, ועושים ביניהם שלשלת הנצחית, הראוי להחזיק ברכה הנצחית, ונמצא שהשלום הוא המחזיק ומנצח על שלימות הברכה :

ולפיכך סיימו הש"ס במאמר הזה, להיות השלום כניל, הוא הכלי מחזיק בעדינו ברכת התורה וכל המצוות, עד נאולה שלימה ולנצחיות, כביא, והכל על מקומו יבוא בשלום :

ומתגדר, בשיעור התענוג המושג לנופ, כניל : וא"כ איך אפשר לו להשיג אור תורה לתוך גופו, בהיותו נפרד בהפכיות הצורה עד לקצה מהקדושה, ושנאה גדולה מצוי ביניהם, כערך כל ההפכים ששונאים זה לזה, ואינם יכולים להמצא בכפיפה אחת : ופשוט הוא, שמחוייב מקודם להתפלל, שלא יכנסו המעדרים והתענוגים לתוך גופו, ולפי רוב המעשה בתורה ומצות, נמצא לאט לאט, זוכה להיפך צורת הקבלה לע"מ להשפיע, ונמצא משה צורתו למערכת הקדושה, וחזר להיות ההשתוות והאהבה ביניהם, כמו שהיה קודם חטאו של עצה"ד, וזוכה לאור תורה, להיותו נכנס למחיצתו של הקב"ה ;

(אות כ"א) ועתה מיכן היטב, דמה לא טובא תשובתם של המלאכי מעלה, בדבר בריאת האדם, שעמדנו בהמדרש כניל, באות י"א ע"ש : להיות, שעל אדם של עתה, לא הסכימו אפי' מלאכי חסד וצדקה, כי יצא כו"ו מתחת השפעתם, ונעשה סמוך על שלחן של הסיא, כניל, והיינו שמסמים המדרש, שנמל האמת והשליכו לארץ, מיר אמרו כולם תעלה האמת מן הארץ : כלומר, שאפי' מלאכי חסד וצדקה, התחרטו על הסכמתם, כי אדעתא דהכי לא הסכימו מעולם, שיתבזה האמת וכו' : שמקרה הזה, קרה בעת אכילת העצה"ד, שנעדר האמת מהנהגת קיום המציאות, כי נכשל ונחלש כח הברירה, המוטבע באדם מצד היצירה, שאופני פעולתו, היה ע"י הדגש מר ומתוק, כמ"ש לעיל באות ט"ו, עשיה : כי השפע של קיום, שהם רפיח בחי' שונות, כבר היו ברורים, כשמש בצהרים, ומחזירים במערכת הקדושה, וחיך אוכל ימעם, לקרב ולהשתלם, בכ" הנאהב והמתוק, ולרחות כל המר, והרע לו, באופן, שלא יכשף אדם בהם, כניל עשיה : אמנם אחר המעימה הראשונה של עצה"ד, שבחמתה נתדבק בהם, צורת גדרות הקבלה העצמית, ונעשה גופם עם הקדושה, ב' הפכים, כניל, או הגיע השפע של קיום, שהיא רפיח הבחי' הנ"ל, לירי הסיא : ונמצא שרפיח הניצוצין, שהיו כבר ברורים, חזרו ונתבלבלו בירי הסיא, ונולד צורה חדשה בהמציאות, שה"ע הצורה, שתחילתה מתוק וסופה מר : כי כן נשתנה, צורת הרפיח בירי הסיא, שאור התענוג, שעל ידיהם מביא פירור, ופפה של מרה כניל : שזה הוא צורת השקר, אבי אבות החורבנות, וכל בלבול : ויש שנמל האמת והשליכו לארץ, וע"כ ניתוסף להאדם, מתוך עמיו של נחש בירור חדש, שהוא כח הפועל השכלי, שאופני פעולתו ע"י בירורי אמת ושקר, שמוכרח לשמש עמו, בכל משך זמן מהלך התיקונים, שבלעדו הוא נמנע התועלת, כניל באות ט"ו, עשיה : ובוא והשכל כמות הבלבול שנתהוה, כסיבת נפילת הרפיח ניצוצין לירי הסיא, כי במסר שטעמו מעץ הדעת, לא יכלה האשה, אף לגנוע בדבר האסור, כניל באות י"א, דאפי' בקירוב נגיעה לעץ הדעת, תיכף טעמה, בו מרירות בטעם מזה, דע"כ הבינה והוסיפה, גם באיסור נגיעה, כניל ע"ש, ואחר מעימה הא' שכבר שלטה הנהגת הסיא והשקר בקיום המציאות, נעשה להם האיסור כ"כ מתוק בתחילתו, עד שלא יכלו עוד לפרוש הימנו, כמ"ש ז"ל, שאמר אכלתי ואוכל עוד כניל :

ובזה תבין מה שהמתן שכר שבהתורה הק', מיגדר, רק בשלות הגופות, להיות, שכל ענין התורה, הוא להבאת חיקונו של חמא העצה"ד, שנתבלבל ההנהגה של קיום המציאות על ידיה : ולתיקון זה ניתנה התורה, כדי לחזור ולהעלות הרפיח ניצוצין להקדושה, שאז ישוב ההנהגה של הקיום, אל הקדושה, ויסירו הבלבולים, מדרכי הקיום המציאות, שאז יוכשרו בני אדם לשלימותם הנרצה, מאליהם, ע"י הבירור של מר ומתוק לבד, שהוא הפועל הראשון שבמסר חטאו של עצה"ד, והבן : וכן הנביאים, אינם מדברים אלא מתיקון הזה לבד, והיא שאמרו חז"ל, כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, שהיא ענין השבת דרכי קיום העולם בהשגחה המבוררת, כמו שהיתה קודם החטא, אבל לעולם הבא, פי' גמר הענין שהוא השואת צורה ליוצרה כניל, עין לא ראתה אלקים זולתיך, עשיה, וכמ"ש, שבימות המשיח, יום מצרים לא יעלה וכו' לא עליהם יהיה הגשם וכו' והיינו ע"י בירור מיד כניל : **(אות כ"ב) ועתה** מובן לנו מאמר חז"ל שנכנסנו בו, דלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום וכו', ועמדנו בו, דמה נבחר מאמר זה לסיום הש"ס, ומובן ע"פ הנ"ל, דמסתב חטאו של עצה"ד, פרה נשמת חיים הנצחית, שנפח ה' באופן, לצרכי האדם הראשון לבדו, וקבלה לצורה חדשה, המבונה זיעה של חיים, כלומר שנתחלק הכלל לפרטים מרובים מאד, למפין מפין, שנתחלק בין אה"ר וכל תולדותיו, עד עת קץ, באופן, שאין שינוי כלל במעשה השי"ת אלא צורה נוספה יש כאן, אשר זה אור החיים הכנף, שהיה צורה באפו של אה"ר, נתפשט לשלשלת גדולה, הסתגלגלת על גרנף שינוי הצורה, בגופות מרובות, ובנוף אחר גוף, עד גמר התיקון המחוייב : ולפיכך נמצא שתיכף ביום אכילתו מעצה"ד מת, ופרח הימנו חיים הנצחיים, אלא שנקשר באבר ההולדה, (שה"ע הזווג שנק' שלום כמ"ש בוזה וכהארי') לשלשלת גדולה כאמור :

ונמצא, שאין אדם חי לצורך עצמו, אלא לצורך השלשלת כולה, באופן

פתיחה בורלת

ט

להבקיאים בע"ת, וגם שוה לכל נפש, ע"ד מתחילה למגמר והדר למיסבר:

ילאו בהם המעיינים, ובשום אופן לא יתקשרו להם הענינים: ע"כ יצאתי בפתיחה הזו לקשר רוב הענינים ויסודות החכמה במושג קצר באופן שיהי' מזומן ביד המעיין לכל מאמר ומאמר שירצה לעיין בכהארי' ז"ל: וע"כ איני מאריך לפרש כל ענין וענין עד סופו, כי זה יתבאר בפנים חיבורי, אלא מקצר ועולה, באופן שיספיק לעיין הנרצה לי. וכן אמרו ז"ל בתחילה למגמר והדר למסבר:

והנה כיו"ל לן הרב, אשר ע"ם כח"ב חג"ת נה"מ, אינם באמת אלא חמשה בחי', כח"ב ז"א ומלכות כנ"ל, והוא סוד שם בן ד', ו"ה ו"ה, דקוצו של יוד הוא כתר, והיוד הוא חכמה, והי' הוא בינה ואו הוא זעיר אנפין, הכולל ששה ספירות חג"ת נה"י. והי' אחרונה הוא מלכות: וצריך לידע, שהאותיות והספירות הם ענין אחד, אלא לפי הכלל שאין לך אור מתפשט בלי כלי, ע"כ כשאנו מדברים משניהם יחד, דהיינו כשהאור מלוכש בהכלי, אז נקראים ספירות וכשאנו מדברים מהכלים לבד, נקראים אותיות:

וזה שיתא בהמאור, אשר ה"בן שבספר התורה רומז לאור, והשחור שבס"ת דהיינו האותיות רומזים לכלים: פי', ע"ד שפירש הרמב"ן ז"ל בסו"ה יוצר אור ובורא חושך, ופי' שענין הוצאת יש מאין נקרא בורא, כי הוא חידוש מה שלא היה מטרם שנברא: והנה באור. וכל טוב ועונג הכולל באור, אין זה חידוש ובחי' הוצאת יש מאין, אלא הוא יש מן יש, דהאור וכל טוב כבר כלול במהותו ית' עצמו. וע"כ נאמר יוצר אור, דאינו ענין בריאה, אלא ענין יצירה, כלומר, מצייר האור באופן שדרי מטה ויכלול לקבלו, אבל החושך, שהיה חידוש שנתחדש עם הבריאה. בהוצאת יש מאין, כלומר שאינו כלול מ"ו במהותו ית', ע"כ נאמר ובורא חושך:

והנה החושך הוא הפכי אמיתי להאור, ולפי' צריך להבין, איך אפשר זה, שהחושך יהי' נמשך ויוצא מן האור.

ובפנים מסבירות ענף א' הארכתי בזה עש"ה, ואטייל כאן בקצרה: **דנוע** מה שיתא בזה בדרך מטרות הבריאה, שהיא להנות לנבראיו, כי מדרך הטוב להטיב, ע"ש. ומובן, דכל מה שאצלו ית' הוא רצון. יהיה אצל הנבראים חוק מחוייב ומוכרח. ונמצא דכיון שחשב הש"ת להנות לנבראיו, ח"כפ הוטבע טבע מחוייב בהנבראים. שירצו לקבל את הנאתו, דהיינו החשק הגדול לקבל שפעו ית'. ותדע שזה החשק נקרא כלי, בערך שורש:

וע"כ אמרו המקובלים שאין לך אור בלי כלי, כי הרצון לקבל הכלול בכל נאצל ונברא הוא הכלי, והוא ג"כ כל מדת האור, כלומר שמקבל בדרך קפי שיעור שרוצה, לא פחות ולא יותר, כי אין כפיה נוהגת ברוחניות, ואפי' בהגשמיים אינה מסטרא דקדושה:

וברור, שהכלי משונה צורתה מן האור, דע"כ נבחנת תחת שם כלי. ולא בשם אור: וצריך להבין ענין שינוי צורה הזאת: אמנם כן, זה הרצון לקבל עצמו הוא שינוי צורה גדולה. מפני שאין צורה הזו נוהגת כלל וכלל בהמאציל ית', דמטי יקבל ח"ו, אלא שנתחדשה ע"ד המצאת יש מאין, עכשיו בהנאצל הראשון, שבו הרצון לקבל מעילת העילות ית'. ועיין בפמ"ס ע"א:

ומתבאר בזה, מ"ש בזהר הק', דכתר עליון אוכמא היא לגבי עילת העילות, דכונתם על בחי' הרצון לקבל הכלול בנאצל הא', ומכנים שינוי הצורה הזו בשם אוכמא, משום שאינה בהמאציל ית', וע"כ הוא שורש להחושך, שהוא גזון שחור בערך האור, והפכי לו: ונתבאר בפמ"ס, דכמו שדברים גשמיים נבדלין זמ"ז ע"י גזון ומקבת, כן הרוחניים נבדלין זה מזה בשינוי הצורה שיש ביניהם, ובהגדיל

אמרו ז"ל, אין לך כל עשב מלמטה, שאין עליה מלאך מלמעלה, שמכה אותה ואומר לה גדל, שלכאורה תמוה מאד, דלמה ועל מה הטריח הש"ת מלאך ממרום, להכות ולהגדיל עשב הקטן שאין לה ערך של כלום:

והנה המאמר הזה הוא מסודות הבריאה הארוכים מלפרשם. כי לב חכמים עד אין חקר, לגלות טפה ולכסות טפחיים במליצתם הזהב, להיותם נוהרים מלגלות תורה לתלמיד שאינו הגון: אשר ע"כ אמרו ז"ל, שאין למדן מדברי אגדה, בהיות דברי האגדה חתומים וסתומים לפני ההמון כולו. ואינם מנולים וולת ליחדי מנולה שבדור וכן מצינו ג"כ בספר הזהר, שרשב"י ציוה את רבי אבא, שהוא יכתוב את הסודות, משום שיודע לגלות ברוא. עיין באידרא, פי', דאיתא שם, דעל כל דו ורו שגילה רשב"י בסודות החכמה, הי' בכו ואמר, ווי אי אימא ווי אי לא אימא אי לא אימא, יאבדין חבריי מילא דא, ואי אימא, ינדעין חייביא איך למפלח למאריהון: פי', כי היה צר לו מבי' צדדים, אם לא יגלה סודות התורה, או יאבדו הסודות גם מחכמים האסתיים יראי השם, ואם יגלה הסודות, אז יכשלו בהם אינשי דלא מעלי, שלא יבינו הדברים בשורשם, ויבואו לאכול פנה: ע"כ בחר רשב"י ברכי אבא שהוא יכתוב, בשביל חכמתו במלאכת המליצה, לסדר הדברים באופן שיהי' מנולים בכל צרכן לכל אותם שהמה כדאים להבינם, ויהיו מכוסים וסתומים לאותם שאינם כדאים להבינם: וזה שאמר, שיודע רבי אבא לגלות ברוא. כלומר, דאע"פ שמנולה, מ"מ נשאר ברוא למי שאינו כדאי: אמנם הבטיחו לנו בזהר הק', דעתידיא חכמתא דא להגלות לגמרי בסוף יומיא ואפי' לקטנים, ועוד אמרו דבחיבורא דא יפקון בני ישראל מן גלותא, פי' שבהגלות חכמת האמת יזכו ישראל לגאולה השלימה, וכן אנו רואים שלאט לאט מתגלה דברי הזהר והסודות הכמוסים בחכמת האמת, דור אחר דור, עד שנוכה שיתגלה כל החכמה הזו, ואז נוכה לגאולה השלימה:

וכדי לבוא לביאור המאמר שהתחלנו בו, נקדים לבאר את המשנה בספר היצירה המפורסמת, דאיתא שם בסוד עשר הספירות, עשר ולא חשק, עשר ולא אחד עשר: וכבר עמדו בה רוב המפרשים אמנם אנו נפרש אותה ע"פ דרכינו. באופן שיהי' הדברים מנולים לכל מבקש דבר ה':

ונודע שעשר הספירות, הם נק', כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות: ואיתא בשער הקדמות לבורנו הארי' ז"ל, בדרוש הרעת, אשר באמת אינם אלא חמשה בחי', דהיינו כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין, ומלכות: אלא שזעיר אנפין כולל ששה ספירות, חג"ת נה"י: והנה הארכתי בהרחבה בפנים חיבורי זה בענין עשר הספירות. וכאן אבוא בקצרה, כי חפצי בפתיחה כוללת הזו, ליתן לפני המעיין מושג כללי ונאמן, בהקפת רוב החכמה הארוכה הזו. והישרה אמיתית בסגנון הלימוד. בספר עין חיים, אשר רוב המעיינים נבשלין מאוד בפירוש הדברים, להיות המובנים הרוחניים שהמה למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, נכמאים ומתבארים בלשון הגשמי, המדומים ונערכים במקומות וזמנים: ועוד נוסף על זה, שאין בסוד בכהארי' ז"ל שום סדר למתחילים בחכמה זו. ונתחברו הספרים בחיבור אמרותיו הקדושים שהי' אומר לפני תלמידיו יום יום, אשר התלמידים הי' מעצמם חכמים גדולים בחכמת האמת. ע"כ אין לך מאמר גדול או קטן בכל הספרים שנתחברו שלא יהי' צריכים לו בקיאות אמיתי בכל החכמה בכללות, לכן

קודמת לחסד שלו.

וספירת ת"ת דו"א, הוא יחודם דחורג הנ"ל לפעולת הכלי מלכות, ונק' ת"ת, על שם שהאור מתפאר בעצמו על בחי' הא', שהוא החכמה שלא הספיקה בהתגברות רצונה לעשות כלי, אבל בחי' הג', שהוא חורג המתפשטים מהבינה ולחוף, הספיקו לעשות כלי מלכות, שז"ס כתפארת אדם לשבת בית: וזוהי נחבאר ג' הספירות חג"ת דו"א, והמה נק' ג' אבות, להיותם עיקר אצילותו של הו"א, ונצח הוד יסוד, נקראים בניס, להיותם מתפשטים מן החג"ת:

והענין, שמסכת הצמצום הא' המתבאר בפנים הספר היטב, נעשה מסך קשה בכלי המלכות, פירוש אשר בחי' הרי שבכלי מלכות, מעכבת האור העליון, שלא תתפשט לבחי' הרי, והיא מסכת השינוי צורה שיש שם, כמו"ש במקומו: והנה האור מתפשט ורוצה לבוא גם בבחי' הרי, כי כן טבע האור העליון להתפשט אך לתחתונים עד כמעט שהוא נפרד ממקומו, כמו"ש בפס"ס שם, וע"כ נעשה בין האור העליון המתפשט לכלי מלכות, ובין המסך המעכב שבכלי המלכות, בחי' זוג דהכאה: כעין אור השמש המכה בעשית וחוזרים הניצוצים לאחוריהם: ולכן יצא מבחי' זוג דהכאה הזאת, עשר ספירות חדשות, שנקראים ע"ס דאור חור: ונמצא שיש ב' פעמים ע"ס בכל נאצל, שהם ע"ס דאור ישר ע"פ ד' הבחי', וע"ס דאור חור כנ"ל: ור"ע שזה אור העליון שהתפשט שוב מחג"ת דו"א, לזוג דהכאה בהמסך שבכלי מלכות, הנה נקראים נצח הוד יסוד: וזוהי חבין המובא בתיקוני זוהר, דהמלכות היא רביעי לאבות, ושביעי לבנין, דהיינו שהמלכות מתחילת אצילותה נבחת מפעולת התפארת דו"א כנ"ל, ונמצאת נמשכת אחר החג"ת, שנקראים אבות כנ"ל, ומצד הארת או"ח שבהמסך שלה, נמצאת נמשכת אחרי הנהי שהתפשטו אליה לזוג דהכאה כנ"ל, והנהי נקראין בנין דחג"ת, כנ"ל, ע"כ הוא שביעי לבנין, והרי נתבאר מהותם של עשר הספירות כח"ב חג"ת נהי מלכות, בשורשם לנכון, שהוא ידיעה הראשונה בחכמת האמת, המחוייבים להמצא לעיני המעין תמיד בעיונו בחכמה הזו: **ועתה** מוכן הזהרה הנאמנה של ספר היצירה, עשר ולא תשע: פי' דכיון דמהצמצום ולמטה נעשה מסך המעכב בבחי' הרי כנ"ל, א"כ אפשר ח"ו למעט ולומר, שבחי' הרי נרחית מעשר הספירות, ונשאר בקדושה ח"ו זולת תשע הספירות. ע"כ עומד ומוזהר עשר ולא תשע: ומוזהר עוד, עשר ולא אחד עשר, פי' דאל תמעה לומר שבחי' הרי נעשה לכלי קבלה אחר הצמצום: וא"כ יש ב' ספירות במלכות אחת היא בחי' המסך המעלה או"ח תמיד, וכלי קבלה לקבל ג"כ אור ישר, ע"כ אומר, עשר ולא י"א, ודו"ק

(אות ג') **והנה** ה' הבחנות גדולות יש בע"ס הנ"ל, שא"ל יליוו מעיניך ויישירו אורחותך לנגדך בעיון החכמה: **הבחן** א' הוא אור העצמות שהוא כללות האור מא"ס ב"ה שמצוי בנאצל ההוא, והוא העיקר, להיות שאין ענין התחתון משותף כאן כלל וכלל. שנק' חכמה דאור ישר: **הבחן** ב', הוא אור דחסדים הנמשך מעליא לתתא, שהוא אור המשותף בהתקדושות גבורת הנאצל דבחי' ב' שהיא אור הבינה שמשכה כנ"ל **הבחן** ג', הוא אור דחסדים העולין מתתא לעליא ע"י זוג דהכאה כנ"ל, והוא נקרא אור חור, שקולה ונמשך מצד הנאצל לכו, במיכת העיכוב כנ"ל: **הבחן** ד', הוא אור הגבורה עילאה: דהיינו בחי' ב' שהיא עוביית הבינה, שקנתה בהתגברותה כנ"ל: **הבחן** ה', הוא גבורה תתאה והיינו הבחי' ד' אשר התגברותה הרצון נתפעל באור דחסדים המשותף מצד הנאצל, כנ"ל, שנקרא כלי מלכות דאור ישר, אשר גבורה זו ה"ס הכלי דע"ס, כנ"ל וזכור זה: **ודע**, שהמסך שבכלי מלכות היא שורש לחושך, והיינו ככת העיכוב המצוי במסך. על אור העליון שלא יתפשט בבחי' ד' והוא השורש ג"כ ליגיעה ע"ס לקבל שכר, כי ענין היגיעה היא בחי' פעולה שלא ברצון, להיות הפועל רק במנותח ניחה ליה, אלא מפאת שבעל הבית משלם לו שכר, נמצא מכלל רצונו מפני רצון של בעל הבית:

ותדע

ובהגדיל השינוי צורה. עד להפכיית. מהקצה אל הקצה, נעשה ביניהם פירוד גמור, עש"ה:

ונתבאר שם, דצורת הרצון לקבל תיכף כלול בכל אור המתפשט הימנו ית', ורק בבחי' כח נעלם, אשר אין כח הנעלם הזה מתגלה אל הפועל, זולת בהתגברות הנאצל לרצות בתוספות שפע, יתר מכפי שיעור שבהתפשטות שלו מצד המאצל: ער"כ, כשהמאצל יונעם ויכושם לחיך, יתגבר חשקו לרצות בתוספת מאכל, יותר משיעור אכילתו: ולכן, אחר שהנאצל מתגבר ברצונו להמשיך תוספת שפע. יתר משיעור שבהתפשטותו, אז נגלה הכלי קבלה בפועל: והענין הוא משום שאין צורה זו נוגת בו ית', אלא בהנאצל ע"כ אינה נגמרת אלא בהתקדושות הנאצל, והכן היטב:

(אות ב') **ולפיכך**, אין התפשטות אורו ית' יוצא מכלל מאציל לבחי' נאצל, עד שיעבור עליו ד' בחי', שנקראים חכמה, בינה, זעיר אנפין, מלכות: כי כללות התפשטות אורו ית' נקרא חכמה, שהוא כל שיעור עצמות האור של הנאצל ההוא: וכשהוא מתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו, נבחן זה לבחי' ב' שנק' בינה: ובבחי' הב' לבד יש להבחין בה ג' הבחנות, **הבחנה** א', אשר מהותה של ספי' בינה הוא עצם אחד מהחכמה: **הבחנה** ב', ענין התגברות הרצון שגילתה, שמממם זה נגלה בה שורש לכלי קבלה, ובערך הזה יש בה שינוי צורה, דהיינו עוביית בערך אור החכמה, ונקרא זה גבורה עילאה: **הבחנה** ג', היא מהות השפע שהשיגה ע"י התקדושות רצונה עצמה, שאור הזה נבחן בשם לפי עצמו, דהיינו אור דחסדים, ששפ"ל הרבה מאור החכמה, המתפשט מצד המאציל לכו, ואור דחסדים משותף ג"כ מצד הנאצל והתגברותו כנ"ל, דהגבורה שהיא בחי' אור שנתעבה, נעשה שורש לאור דחסדים: וג' הבחנות האלו יחד נקראים בשם בינה: ובחי' ב', מחכמה, כנ"ל: ונתבאר ב' הספירות, חכמה, ובינה, והכתר ה"ס א"ס ב"ה, בבחי' שהוא שורש להנאצל:

אמנם אע"פ, שבחי' ב' כבר גילתה התגברות הרצון שבה אל הפועל מ"ס עדיין איננה ראויה להיות בחי' כלי קבלה שלימה, והענין, כי ברוחניות קרובים המה מאד הכלי עם האור שבו, ותלויים ממש זה בזה, שבהעלם האור יתבטל הכלי, ובהעלם הכלי יתבטל האור, וחשיבות הכלי כחשיבת אורה, וכדומה, וע"כ לא נשלמה בהבינה צורת הכלי קבלה, להיותה מעצם אור החכמה כנ"ל, וע"כ אור דחסדים שהמשיכה ע"י התגברותה עצמה, ה' בטל בשיעור עצמותה בנר בפני אבוקה, וע"כ, זהו אור דחסדים, התפשט עוד מהבינה ולחוף מבחינתה, גם נתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו מצד הבינה, אז נשלמה הכלי קבלה: וע"כ אנו מבחינים עוד ב' בחי', בחי' ג' ובחי' ד', שמהות ההתפשטות שנתפשט מהבינה, ששם עדיין צורת הכלי כלול בכת בהעלם, בכל עוד שלא התגבר אחר תוספת, זה נק' זעיר אנפין: ומה שהתגבר לתוספת שפע, נק' כלי מלכות, שהוא כלי קבלה שנשלמה בהנאצל ההוא, שעכשיו כלול הוא מאור וכלי, וזוהי יצא מכלל מאציל, ונבחן בשם נאצל:

אלה הם ד' בחי' הנודעים בשם חור"ב וז"א ומלכות, וה"ס שם בן ד'. רח"ב ה"ס י"ה וזו"ן ה"ס ו"ה: והם נבחנים בעשר ספירות, מפני שזעיר אנפין כולל ששה ספירות, שהם חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד: **והענין** דמהותו של הז"א הוא אור דחסד וגבורה, דהיינו ב' הבחי' אור דחסדים וגבורה עילאה, שנתפשטו מהבינה ולחוף כנ"ל: ויש כאן להבחין, שבהבינה, הגבורה הוא קודם ושורש לאור דחסדים, אמנם בת"ת להיפך, אשר החסד הוא קודם לאור הגבורה, מפני שעיקר התפשטותו היא אור החסד. אלא שהגבורה מפיצה בו אנב אמיה הבינה, וזוהי חבין מ"ש בעין החיים וכמרשבי אשר בעולם הנקודים היה הגבורה דז"א קודם לחסד שלו, והיינו משום ההזו"ג דנקודים נחשבים לזו"ן דבינה, ולא לזו"ן מסש דכ' בחי' התחתונה, מרי' בחי' הנודעים, כמו"ש במקומו, וע"כ הגבורה דז"א

והתפשט בהם. אמנם לא על סידורם כבתחילה. אלא אור הכתר לא חזר ויצא ונשאר נעלם. וע"כ יצא אור החכמה בכלי הכתר. ואור הבינה בכלי חכמה. ואור ז"א בכלי בינה. ואור מלכות בכלי ז"א. ונשאר כלי מלכות בלי אור כלל ע"כ בקיצור. עוד שם עשר ספירות דעקודים יצאו מתחת לעילא. מתחילה יצא המלכות. ואח"כ הו"א. ואח"כ הבינה. ואח"כ החכמה. אח"כ הכתר ע"כ.

וצריך להבין היטב. ענין יציאת הספירות מעילא לתתא ומתתא לעילא. הנזכר בדברי הרב. דודאי. שאין המדובר בערכי מעלה מטה קודם ואח"כ. שבזמן ומקום. אלא בערך קודם ונמשך. עילה ועילוי: וא"כ איך אפשר שהמלכות תצא בתחילה. ואח"כ הו"א. ואח"כ הבינה. עד הכתר שהוא השורש לכולם. יצא לאחרונה. שהיא תמוה לכאורה. ומי ומה נתן והיפך העליונים למטה והתחתונים למעלה:

והענין דכבר נתבאר סדר ע"ס דאור ישר. שהם ה' מדרגות זה למטה מזה. דהיינו על פי שיעור הדרגות דכל אורא. מאור העב שנשתנה צורתו. דהיינו הבחי' הד'. אשר בחי' א'. להיותה בבחי' העלם בכת. היא חשובה במדרגה. ובחי' ב' שכבר יצאה מכח אל הפועל ע"י שהתגברה ברצון. גרוע מבחי' א'. ובחי' ג' גרוע מבחי' ב'. עד שבחי' ד' שהיא המלכות. גרוע מכולם בשביל העוביות שבה שהיא יותר מכולם. כנ"ל ע"ש:

גם נודע. שאחר שיצאה כלי המלכות עבר עליה צמצום הא'. שלא לקבל בבחי' ד'. שזה הכח העיכוב נקרא מסך: ואשר האור ישר יורד מא"ס ב"ה. ופוגע במסך שבהמלכות. אז נעשה זוג דהכאה. ויוצא ע"י זה ע"ס דאור חוזר. כמו"ש בפנים בענף ג' ע"ש. והנה בע"ס דאור חוזר האלו. נהפכו המדרגות בערך ע"ס דאור ישר. דע"ס דאורי יהי' כל היותר זך. יותר עדין ביותר משוכת כנ"ל. אמנם בע"ס דאור חוזר. יהי' כל היותר עב. יותר עדין ויותר משוכת. והיא משום שהמלכות היא הכתר והשורש לע"ס דאורא האלו. לסבת מסך העב שלה המעכב על האור מליד על הבחי' ד' שלה. וע"כ שב המלכות להיות כתר. בסוד נעוץ סופו בתחילתו. כמו"ש בענף ג' בפמ"ס ע"ש. ונמצא שהו"א מקבל האור מהכתר דאור"ת. וע"כ נחשב הו"א לדרגת חכמה. והבינה נחשבת לדרגת בינה משום שמקבלת מז"א השב להיות חכמה כנ"ל: והחכמה דאורי. נחשב באור"ת. לז"א. להיותו מקבל האור"ת מהבינה: וכתר דאור ישר. נחשב למלכות באור"ת. להיותו מקבל מהו"א כנ"ל: והנך מוצא, שכל הך בהמדרגה, יהי' יותר נמוך במעלה ושבת. והבן היטב:

אמנם ע"ס דאור"ת מתחברים ומשתלבים יחד בעשר הכלים. ובחיבורם כאחד. נמצאים כל המדרגות בערך השוה: כי המלכות. יהי' קומתה שוה עם הכתר מצד האור"ת ששב המלכות להיות כתר כנ"ל: וכן הו"א. שוה עם החכמה להיות הו"א בחי' חכמה דאור חוזר כנ"ל: והחכמה שוה קומתה עם הכתר להיות הכתר מקבל ממנה האור"ת. כמו שהחכמה מקבל מהכתר את האור ישר. וכיון שהו"א שוה קומתו עם החכמה כנ"ל והחכמה עם הכתר. נמצא גם הו"א. שוה קומתו עם הכתר. והבן: ונמצא בזה. שבסיבת יציאת הע"ס דאור"ת מבחי' הד'. הושוו כל המדרגות שבע"ס. בקומה שוה עד הכתר:

(אות ה') **והנה** עשר ספירות דעולם העקודים חזרו ונתעלמו. וצריך להבין סיבת הסתלקות שלהם: והנה הרב אומר הטעם דבעת שיצאו לא יצאו שלימים, וע"כ חזרו והסתלקו כדי לקבל תשלומיהם כמו שמוכח בדבריו לעיל:

אמנם צריך להבין ענין החסרון, וענין התיקון שהגיע להם ע"י הסתלקותם הזה, וכאן כתב הרב שהחסרון היה מפני שהכתר לא יצא אלא בבחי' נפש, ובמקום אחר כתב שהחסרון היה מפני שאור פנימי ואור מקיף יצאו מנקב אחד. והיה מבטשים זה בזה וז"ל בהיכל א"ק שער ו' שער העקודים פ"א בא"ד ואח"כ באו הטעמים התחתונים. שהם מתחת לאותיות. שהם בחי' אורות היוצאים דרך הפה של א"ק משם ולחוץ, והנה ככאן התחברו האורות חיבור גמור. כי הרי הם יוצאים דרך צנור א' לבד וכו', וכיון שכבר נתחברו האורות המקיפים ופנימיים יחד, לכן

ותדע, שאין כאן בעוה"ז שום מציאות או הנהגה, שלא יהיה מושרשת בעולמות העליונים, שמשם מתפשטין ענפים לעולמות התחתונים. עד שנמשך ונגלה לנו בעוה"ז: והנך רואה שכללות העבודה והיגיעה, מושרשת בהמסך שבכלי מלכות, הבעכת לאור העליון הנחמד לה, מפאת המאציל שרוצה להנות כנ"ל, וכל מה שהוא מחשבה בהמאציל, הוא חוק מוכרח ומחויב בהנאצל, כמובן שאין צריך לכלי מעשה, אלא מחשבתו ית' גומרת, וע"כ היא בוחרת בעצמה שלא לקבל אור העליון, שלא יבוא לידי שינוי צורה כנ"ל, וע"י בפמ"ס ע"א: ונמצא ערך כח העיכוב שבהמסך, שוה עם ערך היגיעה: וענין השכר שבעל הכית נתן לפועל, נשרש באור חוזר היוצא ע"י זוג דהכאה, אשר על ידי שהמסך נעשה שורש לאור"ת, נמצא בזה שחוזרת להיות כתר לע"ס הללו דאור"ת וגם לאור"ת, כמו שיתבאר עוד, אשר כל הריח הזה הגיעה לה, מסבת פעולת העיכוב כנ"ל.

המתבאר מהנ"ל, שכל ענין עשר הספירות אינם אלא כלי האחת הנקרא מלכות, אלא להשתלמות צורתה, נבחנו לה ג' שורשים, שהם ג' בחי'. חכמה, ובינה, וז"א, הנמשכים זה מזה כנ"ל: ודע שהמלכות הו"ו עדיין כלולה באור א"ס ב"ה שמתרם הצמצום, שנקראת מלכות דא"ס. שבה היתה ענין הצמצום הא', כמו"ש בפנים מסבירות ענף א', שלסבת השתוות הצורה להמאציל, נתעלה רצונה מלקבל בבחי' הד', ואז נמשך לה מא"ס ב"ה אור הקו, שאור הקו הוא כולל לכל האור הנמשך בה' עולמות, שנק' אדם קדמון, אצילות בריאה, יצירה, ועשיה, שאור הזה בכללותו, מכונה בשם קו, מלשון קו המידה להיות נמשך בהעולמות, במדה ומספר קצוב בכל עולם ועולם, כצורת כלי מלכות דאור"ת עולם, כמו"ש בפנים בהרחבה.

וענין חמשה העולמות הנ"ל, הם מכש ענין הכתר וד' הבחי' הנודעים שבעשר הספירות אשר עולם הא"ק הוא עולם הכתר, ועולם האצילות הוא עולם החכמה, ועולם הבריאה הוא עולם הבינה, ועולם היצירה הוא עולם של זעיר אנפין, ועולם העשיה הוא עולם המלכות, אלא שבכל עולם ועולם יש ע"ס, וכל ספירה וספירה מע"ס של העולם, כלולה ג"כ מע"ס, כמו"ש בפנים:

וענין התחלקותם לה' העולמות הנ"ל, הוא משום שמתחילה צריכה הכלי מלכות, להכליל בכל ספירה וספירה עד הכתר, וזה מתהווה: בהתפ"א דאח"פ דא"ק, ששם נכללה בזו"ן: ובתתפ"ב, דאח"פ נכללה בבינה: ובעולם הנקודים, נכללה בחכמה: ובעולם האצילות נכללה בכתר:

וכיון שנכללה המלכות בכל ספירה וספירה, אז מתחיל עולם התיקון, שראשם הוא עולם האצילות הנ"ל, דהיינו ששם מתלבש אור א"ס ב"ה בבחי' א', ואח"כ מתלבש אור א"ס ב"ה בבחי' ב', וברא עולם הבריאה: ואח"כ מתלבש בבחי' ג', ויצר עולם היצירה: ואח"כ מתלבש בבחי' ד', וברא עולם העשיה: כמו שיתבאר בפנים, בהרחבה איך כל אלו יוצאים זה מזה, ע"ד החיוב דקודם ונמשך, ונקשרים אלו באלו.

(אות ד') **וצריך** מקודם להבין תכונת כל עולם ועולם מא"ק ואב"ע. שאבארם אחד לאחד: ונתחיל מעולם הכתר, שהוא עולם אדם קדמון. וכלי ראשון שלו הוא עולם העקודים: וז"ל הרב ז"ל בשער עקודים פ"ג בא"ד. והנה כל עשר ספירות יצאו, אבל לא יצאו יחד כולם. רק מתחילה יצאה בחי' מלכות מעולם העקודים. ומלכות הו"ו יצאה בבחי' נפש וכו'. ואח"כ נמשכו ויצאו שאר החלקים עד הכתר וכו'. וכבוא הכתר נמצאת המלכות שלימה מכל ה' אורות פנימיים שהם נפש רוח נשמה חיה יחידה וכו'. והיו חסרים עדיין כל הספירות הנ"ל. שיצאו בלי תשלומין. לכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל לקבל תשלומיהם. ואמנם עתה בחזרה היה הכתר חוזר בתחילת כולם. והנה בהתעלם הכתר עלתה אור החכמה במקום הכתר. ובינה במקום חכמה. וז"א במקום בינה. ומלכות במקום ז"א: ואח"כ נתעלם גם החכמה להמאציל. ועלתה הבינה אחר החכמה לכתר. והו"א לחכמה. ומלכות לבינה: ואח"כ נתעלם גם הבינה. ועלה הז"א לכתר. והמלכות לחכמה: ואח"כ נתעלם גם הז"א. ועלה המלכות לכתר. עד שנסתלקה גם המלכות למאציל: ואח"כ שוב חזר האור מהמאציל,

לכן מכאן התחיל להתהוות בחי' כלים וכו' לכן ה' אורות פנימיים והאורות מקיפין יצאו קשורים יחד, וע"כ נקראים עקודים מלשון ועקוד את יצחק וכו' ולכן בצאתם יחד חוץ לפה קשורים יחד הם מכים זה בזה ומכששים זה בזה, ומהכאן שלהם אתייליד היות בחי' כלים וכו' עכ"ל : פי' דאורות דאזון ורחוטם ה' האור פנימי מתפשט דרך נקבים השמאלים דאזון ורחוטם, ואור מקיף היה מתפשט דרך נקבים הימנים דאזון ורחוטם. וע"כ נתקיימו ולא נסתלקו. משום שיש כלי מיוחד לאור, וכלי מיוחד לאור, אמנם באורות דפה. שאין שם אלא נקב אחד. והיו האור והאורם בכלי אחד. ע"כ היו מכששים וכו' וע"כ ה' מסתלק האור ונפלו הכלים למטה. כלומר נפלו ממעלתם. וניתוסף עיבוי על עיבוי הקדום. וכוה נעשו כלים. כי המסתלק האור גומר ומשלים בחי' הכלים : וכדי להבין היטב ענין הב' נקבים. דאזון. ורחוטם דא"ק. וענין נקב אחד. דפה דא"ק. וענין ה' פנימיים וה' מקיפין. וענין הביטוי וענין הכלים והעיבוי. צריך אני להאריך להיות שדברי הרב בענינים האלו נאמרים בקיצור נמרץ, ומכ"ש בעניני המקיפין, שלכאורה מותר את עצמו בכל דרוש ודרוש, דפסם אומר שמחוטם, ולמעלה מחוטם, ה' בהם ה' אורות פנימיים כח"ב ז"ן וה' אורות מקיפין כח"ב ז"ן, אמנם מפה ולמטה נפסקו מקיפי כינה ז"ן, ולא נשאר אלא ב' מקיפין כתר חכמה, וה"פ כח"ב ז"ן, ופעם אחר שמעולם הנקודים ולמטה נפסקו המקיפין התחתונים, אבל באורות דפה יש עוד ה' אורות מקיפין וה' אורות פנימיים, ופעם אומר שבכל אבי"ע יש ה"פ וה"מ, ועוד סתירות כא"ל :

(אות ו') ובפנים הספר באתי בארוכה, ופה אקצר ועולה כדי שלא לצאת מהענין, וע"כ בענף א' וענף ד' בסדר עשר הספי' בסוד ד' הבחי' דע"ס דאור ישר ואור"ה, ונתבאר שם, שבכל עשר ספי' נמצא ב' בחי' התפשטות וב' בחי' התעבות, המתפשטים מהשורש, שהיא הכתר דע"ס האל, דמתחילה מתפשט החכמה, והיא בחי' התפשטות בהרחבה, כלומר שהתפשטות זוהי כולל כל האור הנמשך מא"ם אל הנאצל ההוא, והכלי שנק' אור העב, דהיינו הרצון לקבל הכלל בהתפשטות האור, שמחמת זה קונה שינוי צורה מהמאציל שאין בו בחי' קבלה, וע"כ נעשה כהה מן האור, עדיין איננה מגולה, בהתפשטות זוהי דהרחבה, כל עוד שאינו מתגבר ברצונו אחר תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו, אמנם כלל הוא מאור העב הנ"ל, מצד המאציל שרצונו להשפיע אליו, ולפיכך הוא מחויב לגלות כלל קבלה שלו, ולהוציאה מכח אל הפועל, ולפיכך היא מתעבה בדרך התפשטותו, כלומר שמתגבר ברצונו להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו, וזה ההתעבות שנעשה בהתפשטות זוהי, נגדר בשם לפי עצמו, מסבת התגברותו, ונקרא בינה דכחה מן אור החכמה, שבה נגלה הרצון לקבל בפועל : וכינה זו אינה ראויה עוד לבחי' כלל ממשי, להיות עצמותה מעצם החכמה כנ"ל, אלא היא שורש לכלי, כי אין הכלי יכול להתגלם בשלימות, וזאת מהתעבות השפע בהתפשטות השני, שהיא נק' התפשטות ע"י חלון, פי' שתוספת השפע שהמשיכה הכינה ע"י התגברותה, מתפשט היסנה ולחון, ונקרא אור דחסדים, לאפוקי מהתפשטות דהרחבה הא', שנקרא אור העצמות :

והנה התפשטות דע"י חלון המתפשט מהכינה נקרא ז"א, והוא מתעבה ג"כ בדרך התפשטותו, כמו התפשטות הא', והיינו שגם הוא מתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו מן הכינה, שבוה הוא מוציא כלל הקבלה הכלל בו אל הפועל כנ"ל, והנה ההתעבות השני זוהי, נקרא בשם לפי עצמו, משום דע"י התגברות נעשה כהה מן האור, דהתפשטות, ונקרא מלכות :

והנה בחי' ד' שהיא ההתעבות שנעשה בהתפשטות שעי' חלון שנק' מלכות, היא הכלי קבלה הנמורה, ולא ג' בחי' שקדמו לה שהמה נשתלשלו רק לגלות בחי' זו הר', על דרך הנ"ל.

ועליו עובר סוד הצמצום הא', ומונעת את עצמה שלא לקבל שפע כבחי' זו הר', מטעם שינוי הצורה שמתגלה בה, וכח העיכוב הזה, נק' מסך או פרגוה, כלומר כי מעכבת את השפע להאיר ולהתפשט בעצמה, והכן : וזהו כל ההבדל מן התעבות הא' שנעשה בהתפשטות דהרחבה בין

התעבות שנעשה בהתפשטות ע"י חלון, כי בהתעבות הא' אין הצמצום שולט שם, וע"כ היא ראויה לקבלת אור, וע"כ נקראת חלון, כלומר מקבלת, כמו הבית המקדש אור יומם ע"י החלון שבו משא"כ התעבות ב' שולט, עליה כח הצמצום, ומונעת את עצמה מלקבל השפע בעוביית שלה, וע"כ נקראת מסך, כלומר מעכב על האור, והכן :

ואחר שנגלה בחי' ד' עם המסך שלה כנ"ל, שוב מתפשט האור אליה, והמסך מעכב עליו כנ"ל, ואז נעשה מזה בחי' זוג דהכאה ויוצא מזה עשר ספירות דאור חוזר כמו"ש בענף ג' עש"ה : וסידור ע"ס האל, הם בהיפך מן הע"ס דאור, שהם יוצאים מתחת לעילא, כי המסך שהוציא את האור הגדול הזה, והוא שורש לו, נעשה לכתר, שז"ס נעוץ סופן בתחילתו, דכמו שהכתר היא תחילה וראש לע"ס דאור, כן הסוף שהיא המלכות נעשה תחילה וראש לע"ס דאור"ה, ושב המלכות להיות כתר לע"ס ההם, וז"א דע"ס דאור"ה נעשה עכשיו לחכמה, כי המקבל הראשון מן השורש נקרא חכמה, ועד"ז השאר, עד הכתר דאור"ה, שנערך למלכות בע"ס דאור"ה, להיותו מקבל מן הו"א דאור"ה, שהוא חכמה דאור"ה, והכן :

ונמצא דע"ס כח"ב ז"ן דאור"ה, נבחנים המדרגות בערך הזכות מאור העב, שכל הוד ביותר הוא עליון וחשוב ביותר, ובע"ס כח"ב ז"ן דאור"ה, נבחנים המדרגות בערך העוביות, שכל מדרגה שהיא עב ביותר, יהי' עליון וחשוב ביותר כנ"ל, וכוה נמצאים העליונים דע"ס דאור"ה, יהיו לכמה בע"ס דאור"ה, והתחתונים דע"ס דאור"ה, יהיו למעלה בע"ס דאור"ה :

והנה ע"ס הראשונים המתפשטים מא"ם ב"ה, נק' אדם קדמון, והם שורשים לכלים דראש, וע"כ נק' הע"ס ע"ש כלל הראש, דהיינו גולגלתא עינים, אונים, הם כח"ב דע"ס דא"ק, וחוטם, ופה, ה"ם ז"א, ומלכות, דע"ס דא"ק, ונודע שע"ס נכללים זה מזה, כמו"ש בפנים, ע"כ נתפשטו כל אור"ה מגולגלתא ועינים ואח"פ הנ"ל, על ע"ס : ומע"ס שנתפשטו בגולגלתא ועינים, שהם כתר וחכמה דע"ס דא"ק אסור בהם הריבוי, ואין לנו עסק בהם, ואנו בתחילים לדבר מאח"פ ולמטה, דהיינו מכינה ז"ן דא"ק.

ונודע שעשר הספי' ה"ם כתר וד' הבחי' ח"ב ז"ן, ויש בהם אור"ה, ואור"ה פ"י מה שכבר התלבש בכלל נקרא אור"ה, ומה שעוד לא התלבש בכלל נק' אור מקיף, ונמצא שבכל אור"ה מע"ס דאח"פ דא"ק יש ה' פנימיים כח"ב ז"ן, וה' מקיפין כח"ב ז"ן :

(אות ז') עתה נבאר תכונתם עצמם של אור"ה ואור"ה דכללות ע"ס דא"ק, והנה כבר נתבאר ענין ע"ס דאור"ה וע"ס דאור"ה שיש בכל ע"ס, שגם בע"ס דא"ק האלו יש ע"ס דאור"ה מכתר עד מלכות, ועד"ז ע"ס דאור"ה ממלכות עד הכתר, והנה האור ישר נמשך וזכא בשלימות אל הנאצל ההוא, אמנם ע"ס דאור"ה לא נמשך במילואו תיכף אל הנאצל ההוא אלא הוא נמשך באמצעית כל הפרצופין הנאצלים אחר אדם קדמון :

והענין דכל הנמשך מצד המאציל נמשך בכל השלימות, וככל המילואים, שהוא ע"ס דאור ישר : משא"כ ע"ס דאור"ה, שנמשכים מצד הנאצל דהיינו מכח העיכוב שבבחי' ד' שנק' מסך כנ"ל, זה אינו יוצא תיכף בכל מילואו, אלא כל נאצל ונאצל יש לו חלק בו, והוא נפרה ונרבה לפי ריבוי הנאצלים, כמו"ש בפנים ; וכוה תבין, שע"ס דאור ישר וחלק מע"ס דאור"ה ה"ם אור"ה, וכללות האור"ה ה"ם אור"ה :

וכבר נתבאר לעיל, שיש ב' נוקבין בע"ס, דהיינו ההתעבות שבהתפשטות דהרחבה, וההתעבות דהתפשטות ע"י חלון, שנק' כינה ומלכות, ותדע שבחי' כינה ה"ם כלל פנימי, שבה מתלבש כל אור"ה : והמלכות, ה"ם כלל חיצוני, שבה מתלבש כל אור"ה, כלומר שהאור"ה נקשר בה, להיותה בעלת המסך שאינו ראוי לקבלה מפני כח העיכוב שבו, אלא הוא השורש לע"ס דאור"ה כנ"ל :

והנה נתבאר היטב תוכנם של אור"ה ואור"ה, ותוכנם של כלל פנימי, וכלי חיצוני, וכוה מוכן לשון הרב ז"ל המוכא לעיל באות ה' בענין ה"פ וה"מ שיצאו קשורים זה בזה וכו' דרך פה דא"ק וכו' עש"ה פ"י דסוכב על סה שביאר בשער מנח"א פ"א, אשר אור פנימי ואור"ה דע"ס דאונים, וכן אור"ה ואור"ה דע"ס דחוטם, יצאו בב' כלים, כלל פנימי לאור"ה וכלל חיצוני לאור"ה, והם מרוחקין זה מזה, כי מנקב און ימין יוצאים ה' מקיפין כח"ב ז"ן

עמו, והוא מפני שהאור ישר והאור"ה קשורים ותלויים זה מזה. (אות ט) וכדי לבאר זה, אקדים לבאר ענין מצב הספירות בתמונת סגולתא דטעמים, כזה. . . דהיינו הכתר למעלה באמצע, ותחתיו בימינו החכמה, ובשמאלו הבינה וכו'. כנודע: וצריך להבין את זה, דח"ו להבין זה בציוור מקומות המדומות לעין גשמי, וכן ענין פכ"פ ואחור באחור, הנוהג בע"ס, דח"ו אין כאן לא עורף ולא עיפוי: והענין, דכבר נתבאר בסדר ד' הבחי' דאור ישר המתפשטים מא"ס ב"ה שה"ס הכתר, שההתפשטות דהכתר נקרא חכמה, והוא מתעבה בדרך התפשטותו שה"ס התגברות הרצון להמשיך שפע יתר מכשיעור התפשטותו, דע"כ נבחן לב' בחי' בחי' א', הוא כללות כל האור המתפשט מהא"ס אל הנמצא, והוא, שנק' חכמה, ובחי' ב', היא בחי' ההתעבות, שנקנה לו ע"י התגברות הרצון להמשיך שפע חדשה, ונקרא בינה כנ"ל.

וע"כ יש בספ"י בינה ג', הבחנות, הבחן א', הוא עצם בינה, שהיא חלק מהחכמה עצמו: הבחן ב', היא אור שנתעבה בה, דהיינו ע"י התגברותה להמשיך שפע חדשה מהכתר: הבחן ג', היא מהות השפע, שהיא יונקת מהכתר, שנקרא אור דחסדים, שהוא שפל הרבה מאור החכמה הנמשך ישר מהמציא, משא"כ אור הבינה שיונקת מהכתר, הוא משותף ע"י הקדם ההתגברות שלה שנתעבה בשבילה כנ"ל:

והנה בעת שהבינה יונקת אור דחסדים מהכתר, אינה יונקת אז אור החכמה מספ"י החכמה, וע"כ נחשבת ע"ס החכמה אחר באחור: ונמצא, שאור החכמה, שהוא אור העצמות דכללות הע"ס שבנמצא, הוא נפסקת הימנו, בשביל הבינה שהסבה פניה לינק אור דחסדים מהכתר, אמנם בעת שמתגלה בחי' הד', וע"ס דאור"ה היוצאים הימנה, שהיא ג"כ בחי' אור דחסדים, עוד במדה יתירה מאור דחסדים שבבינה, אז אין הבינה צריכה עוד אל יונקת אור דחסדים מהכתר, כי מגיע לה מאור"ה דמלכות בשפע גדול, וע"כ מחזרת פניה אל החכמה, ושוב יונקת אור החכמה, ואז נמשך גם אור החכמה בשפע, בכללות הע"ס שבנמצא, והיא, וזה נק' פנים בפנים דח"ו, שהריוחו בסבת אור"ה העולה מהמלכות: אמנם מפרס הנלות הכלי מלכות, היה הבינה נותנת פניה אל הכתר, שזהו מצב הסגולתא דטעמים, אשר הבינה נמצא מתחת הכתר כמו החכמה, אלא שהחכמה יונקת מהכתר אור דעצמות, והבינה יונקת מהכתר אור דחסדים, וכיון שאור העצמות הוא כללות האור שבהנמצא, ע"כ נבחן החכמה לבחי' ימין, ואור דחסדים נבחן לבחי' שמאל, להיותו משותף בגבורה, כנ"ל:

והנה נתבאר אשר אור העצמות אינו יכול להתפשט בכללות ע"ס דאור ישר, לסיבת הבינה שהיא עמו אחר באחור, וז"ל ע"י זוג דהכאה בהמסך שבכלי מלכות, שאז אין הבינה צריכה עוד לאור דחסדים, ושבה פכ"פ ע"ס החכמה, ונמצא אשר בעת שהסתלקו הע"ס דאור"ה מעולם העקודים כנ"ל, נמצא שגם אור העצמות דע"ס דאור ישר ג"כ הסתלקו עמו, כי אור החכמה והאור חוזר תלויים זב"ז כנ"ל, ולא נשאר שם בעולם עקודים וז"ל בחי' אחוריים רבינה, דהיינו אור דחסדים וגבורה שלה, כנ"ל:

ובזה תבין דברי הרב ז"ל שהבאנו לעיל, אשר מטבע של האור פנימי לזכך הכלי שהוא מלוכב כנ"ל, כי סובב על אור החכמה שמתלבש בפנימיות הנמצא, ע"י הבינה ששב עמו פכ"פ, כנ"ל, שעל ידי זה נמצאים מורכבים אחוריים דהבינה: וכיון שאחוריים דבינה שהיא בחי' ב', הוא השורש, לבחי' ד', כנ"ל, א"כ, כיון שמורכב השורש, מורכב עמו גם הענף ובחי' הד'.

(אות י) **ועתה** נבאר ענין הביטוי דאורות פנימיים עם אורות מקיפים בסבת עקודתם זה כזה, שהבאתי לעיל כאות ה', ואביא עוד לשון הרב ז"ל בשער עקודים פרק ה' שמבאר שם בעצמו ענין הביטוי הזה בארוכה, וז"ל בקיצור באמצע דיבור, נמצא שיש [בהתפשטות האור דעולם העקודים והסתלקותו בחזרה אל המציא] ג' מיני אורות: אור הא' הראשון שבכולם דהיינו אורות דעקודים נקרא טעמים, הב' הוא הרשימו שנשאר עוד מזה האור אחר הסתלקותו ונקרא חנין; הג' הוא האור הבא אליו דרך עציית הספירות שאז הוא דרך אחוריים שהוא דין ונקרא נקודות: ובבוא אור ג' שנקרא נקודות, ופוגע באור הב' שנקרא רשימו שהוא

זו"ן, ומנקב אחוץ שמאל יוצאים ה' פנימיים כח"ב זו"ן, ועד"ז בחוטם ולפיכך משמיענו כאן בע"ס דפה דא"ק, שאין כאן ב' כלים מיוחדים, אלא שניהם, הן ה"פ והן ה"מ, יצאו מקושרים בכלי אחת, שהוא הפה שנק' מלכות דא"ק, דהיינו בחי' ד' כנ"ל, אבל כל פנימי שהיא בחי' ב' ובחי' בינה, אין כאן, כנ"ל ודו"ק:

ואין להקשות ע"י, איך אפשר לאור"ה שה"ס ע"ס דאור"ה להתלבש בכלי דפה שה"ס בחי' ד', שהותתקנה בסוד המסך ואינה ראוי לקבלה, כנ"ל: והענין, דהמלכות עצמה, נבחרת על ד' בחינות מיוחדות, שנקראים, עצמות, גידין, בשר, עור: העצמות דהמלכות, יורה על עצם בינה, שהוא בחי' ז"א ממש, דהיינו ההתפשטות ע"י חלון, אלא שנתעבה בדרך התפשטותו מסבת התגברות הרצון להמשיך תוספת שפע יתר מכפי התפשטותו מהבינה, וע"כ נגדר בשם לפי עצמו כנ"ל, ולכן נבחרים בה ב' הבחי', בחי' א', הוא העצמות שבה, שהוא חלק הז"א: ובחי' ב', היא העוביות הנוסף בה מחמת התגברותה, ונקרא גידין: ומה שנוטלת מכת הצמצום, דהיינו כח העיכוב שלא לקבל שפע באור העב הזה, אשר נק' מסך, שהיא בעל הוויג דע"ס דאור"ה כנ"ל, הוא בחי' ד' דהמלכות, ונקרא עור: ואור"ה העולה מהמסך מכה הוויג, נקרא בשר, והוא בחי' ג' דהמלכות:

והנה מוצא, אשר המלכות היא כלולה ג"כ מהתפשטות הבינה, ואדרבא היא עצם בינה כנ"ל, ותבין אשר בחי' העצמות שבמלכות נעשית לכלי פנימי לה"פ דאורות דפה, ובחי' העור שבה נעשית לכלי חיצון לה"מ דאורות דפה: ונתבאר היטב, איך ה"פ כח"ב זו"ן וה"מ כח"ב זו"ן, יצאו בכלי אחד שהיא המלכות, ובה עצמה יש ג"כ ב' כלים פנימי וחצון, אמנם מקושרים זה בזה, דהא כל הד' הבחי' הבה רק כל א' שהיא המלכות:

(אות ח') **ועתה** נבאר ענין ההכאה והביטוי, שהי' בין אור"ה דאור"ה בסבת עקודתם בכלי אחד, ועיין בעה"ח בהיכל א"ק ש"ב ע"ג, וגם בשער עקודים פ"ב, שטבע של אור"ה לזכך את הכלי שהוא מלוכב בה ע"ש: לפיכך, כיון שבע"ס דפה דא"ק היו האור"ה והאור"ה קשורים בכלי אחד דמלכות, היה האור"ה הולך ומזכך את הכלי מלכות דרגא אחר דרגא, וזהו סיבת הסתלקות של ע"ס דפה, שנק' עולם העקודים:

והענין דכבר נתבאר לעיל באות ו' ואות ד', אשר ע"ס דאור"ה הם בערך ההפכי מע"ס דאור ישר, כי בע"ס דאור ישר, יהי' המדרגות מתעלים זה על זה לפי הזכות שלהם, עד השורש שהוא ה"ח שבכולם: אבל בע"ס דאור"ה, יתעלו המדרגות זה על זה לפי העוביות שלהם, עד השורש שהוא היותר עב מכולם, שהיא בחי' הד', ובמלכות ששב להיות כתר: ובחי' ג' חכמה, ובחי' ב' בינה, ובחי' א' ז"א, והכתר לבחי' מלכות.

ומתחילה נזכר המסך בדרגא אחת, דהיינו שנוזכך צורת אור העב דבחי' ד' שבו וקיבל צורת העוביות דבחי' ג', וזה נקרא שאור המלכות נסתלקה מביקומה ועלתה לכלי דו"א, מפני שגם אז נתפשט האור ישר מהא"ס על המסך, וגם אז שלט בהמסך כח העיכוב עד שנעשה זוג דהכאה, ויצאו ע"ס דאור"ה מהמסך דבחי' ג', אמנם אינם עוד בקומת הכתר פבתחילה אלא הם בקומת חכמה, והיינו משום דהעוביות דבחי' ז"א ובחי' ג' דאור ישר יש לו ערך חכמה באור"ה כנ"ל, ונמצא שהמסך לא שב להיות כתר בסבת האור"ה, אלא שב להיות חכמה: ואח"כ נזכך עוד, וקיבל הויכוח דבחי' ב', שהיא בחי' בינה, וגם שם נתפשט אליה האור ישר עד לזוג דהכאה והעלאת אור"ה, אמנם בקומת בינה, וכמו שאבדה לה העוביות דבחי' ג' ובחי' ד' כן נחסרו לה ב' ספירות הראשונות דאור"ה כנ"ל: ואח"כ נזכך עוד וקיבל הויכוח דבחי' א', וגם נדווג בו האור"ה מהא"ס ועלה אור ההוויג אמנם בקומת ז"א, ונחסר לה גם בחי' בינה: ואח"כ נזכך עוד עד לצורת השורש, שעלתה למעלה הכתר, ואז אין עוד עוביות כלל בהמסך, וא"כ אין עוד עטה בחי' זוג דהכאה מאור ישר, וע"כ נעלם האור"ה לגמרי מע"ס דעקודים, ועיין בפנים בענף ג' וענף ד' שנתבאר כ"ז בארוכה:

והנה נתבאר שכיון שגם אור"ה מלוכב בכלי מלכות, לכן הוא הולך ומזכך דרגא אחר דרגא, ובדרך זיכוכו הולכים ונעלמים הע"ס כח"ב זו"ן דאור חוזר, מפני שבעת עלייתה לבחי' כתר שוב נאבד מהמסך כל הסגולה שלו להעלות אור"ה כנ"ל, אמנם גם הע"ס דאור ישר ג"כ נסתלקו

פ' דבריו, לפי המתבאר לעיל בסדר התפשטות האור לעולם עקודים, שמתחילה מתפשט האור מא"ס ב"ה עד לזווג דהכאה במסך שבכלי מלכות, ואז יוצאים הימנה ע"ס דאוי"ח מתתא לעילא כנ"ל באות ו' שיש להם ערך הפכי והעליונים דאוי"י יהי' תחתונים באר"ח, שבע"ס דאוי"ח מתמעטים המדרגות בערך הויכוח, שז"א שהוא זך מהמלכות יהי' במדרגה פחותה מהמלכות, והוא רק בערך חכמה בע"ס דאוי"ח: והכינה שזכה ביותר מהז"א, נתמעטה במדרגה ואין בה אלא ערך כינה: והחכמה שזכה ביותר מהכינה, נתמעטה במדרגה ואין לה אלא ערך ז"א: והכתר הלאה בערך מלכות, כמו"ש שם ובפנים בענף ג', אמנם אחר שהאוי"י והאיד"מ מתחברים ומשתלבים יחד, לפיכך נעשה בזה ערך השוה, שכל אורא מע"ס יהי' קומתו עד הכתר, כמו"ש באות ד': וכצ"ל הזה דעולם העקודים דהיינו ההתפשט ושוב דאור א"ס ב"ה מכתר עד מלכות וממלכות עד הכתר, והאור מתחבר יחד עם האוי"י בקומה שוה עד הכתר, נקרא מעמים, או התפשטות א' דעקודים:

והנה נתבאר לעיל אות ח' שבסבת האו"פ שכלובש ג"כ בכלי מלכות שטבעו לזכך את הכלי. ע"כ הולך ומזדכך המסך בסבתו בדרך הדרגה, שמתחילה מקבל זיכוך כבחי' הג' ונקי' שעלה המסך לז"א, ואז אור א"ס כ"ה מתפשט ושוב מכתר עד המסך שבכלי ז"א, ומז"א לכתר, שזוה נתמעט ערך האו"ח העולה מהמסך לדרגת חכמה, כערך ז"א של או"ח: ועד"ז יורדים המדרגות בהזדככות המסך עד להזדככות דבחי' כתר דאו"י ואז במל המסך, ונשבת זווג דהכאה, כנ"ל: והנה כללות האו"ח הזה, היורד מדרגא לדרגא עד שנעלם כלול נקרא אור הנקודות: מפני שסוד המסך נמשך מנקודת הצמצום, דע"כ טעם ג"כ לאור ישר מלכו' ולהתפשט בתוכו, כמו נקודה האמצעית דצמצום הא', דקישטה בעצמה ועוכה את האור שבה, ובחירה ביותר בהזדככות מעוביותה, כדי להשוות צורתה אל המאציל, כמו שנתבאר בארוכה בענף א' בפנים מסכירות, וע"כ טוטבע בהמסך כת הזה דהיינו הרצון להזדככות, והכן היטב:

ועתה נבאר סוד הרשימה שהוא אור התנין, דנוע דאע"פ שהאור מסתלק מ"מ מניח אחריו רשימו, וע"כ כללות ההתפשטות א' דעולם העקודים שהתפשט ושוב מכתר למלכות וממלכות לכתר, ויצאו שם ע"ם שקובתם שזה עד הכתר באור פנימי, ועד"ו ע"ם דאז"מ, וכנ"ל באות ז', [עשיה שלא הי' כאן כלי מיוחד דאז"פ וכלי מיוחד דאז"מ] והכלי הזה בכללה נקרא כלי דכתר, מפני שכל ע"ם היו בקומת כתר, ולכן אע"פ שחזר ונסתלק התפשטות הזה, מ"מ נשאר הימנו רשימו המקיים ומחזיק את צורה הקודמת שם, שלא תבטל לגמרי בסבת הסתלקות האור:

ועפ"ז תבין איך אור הרשימו הנשאר מהתפשטות הא' ואור חוזר היורד שהיא אור הנקודות, המה ב' הפכים ומכים ומבטשים זה בזה, כי אור הרשימו מתחזקת על התפשטות הא' שהאור הישר היה מתפשט עד המסך דכח' ד', והפצה מאוד שהמסך ישאר עקוביות דכח' ד' דוקא, דק ע"י סגולת העוביות היתה שבהכח' הד' יש לה ערך דקומת הכתר כנ"ל: אמנם אור הנקודות דהיינו המסך עצמו, אורכה הוא מתחזק בכל כחו אך להזדכך מאוד העב שבו, שהוא כח' דין וחפץ להזדכך לגמרי, ולהשוות צורתו להמאציל ית' כי נמכע בו התחלה הראשונה מנקודת הצמצום, שהוא שורשו כנ"ל, והבן היטב:

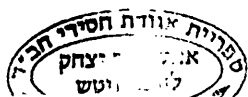
(אות י"א) וע"ז נבין אור הרביעי, שנפלו ע"י בימושם דאור הרשימו עם אור הנקודות, שנקראים אותיות, שהם דוגמת רפ"ח ניצוצין דשבה"כ דעולם הנקודים: וצריך שתדע, שבכל מקום שמוכא בזוהר תיקונים ובכחארי"ז ל"שון ניצוצין או נצצין או התנצצות, יורה על כחי אור חור: כי הארות אור ישר, מוגדר בשם אורות או נהורין וכדומה,

והאזרות אר"ח מוגדר בשם ניצוצין או זיקין או התנוצצות וכדומה: וכו' חבין דענין הניצוצין שנפלו ע"י ביטוש דהרשימו באר"ח היורה, הוא ג"כ בחי' רשימו, אלא שהיא רשימו דאור חוזר וע"כ מוגדר בשם ניצוצין: והנה נחבאר לעיל אות ח', סדר הירידה דאר"ח, שמתחילה קיבל לזיכור דז"א ונמצא נעתק מבחי' ד' שהוא כלי מלכות האמיתית, וכשאר א"ס ב"ה התפשט ושוב להמסך שבכלי ז"א, יהי' אור המלכות הזה בקומת חכמה, ונגרע מכללות האור דהעקודים בחי' הכתר, מפני שהמלכות שכו"א לא שב להיות כתר אלא חכמה, [ונחבאר שעיקר נותן מדת הקומה בכללות הע"ס של הנאצל הוא אור המלכות כנ"ל ועי' בפנים מסבירות ענף ד'] ונמצא כלי מלכות האמיתית בלי אור, והיה צריך להשאר בה ב' רשימות, רשימו א' מאור הטעמים, שהוא מקיים ומחזיק העוביות דבחי' ד' כמה שיכולה ורשימו ב' מאור הנקודות, דהיינו מזה האור המיוחד להמסך וחפין בהורככות כנ"ל: אמנם שניהם אינם יכולים להשאר ביחד, שהמה הפכים זה לזה, כי במקום שנמצא הרשימו דהטעמים נקרא כלי דכתר, על שם שע"ס שלו המה בקומת הכתר כנ"ל, ובמקום שנמצא רשימו דאור חוזר היורה, נקרא כלי דחכמה, או דלמטה מכתר, וע"כ נסתלקה מהמלכות גם הרשימו שלה, ועלתה ג"כ לכלי ז"א, ורשימו דאר"ח היורה נשאר על מקומו: ונמצא שכאן נדחה הרשימו בשביל הניצוצין דאר"ח, אמנם מכאן ולהלן נדחין הניצוצין דאר"ח, בשביל אור הרשימו:

ואחר זה בעליית המסך למקום בינה כלומר שקיבל זיכוך דבחי' ב' ואור א"ס ב"ה מתפשט ושוב מכתר לבונה ומבינה לבתה או נגרע ג"כ בחי' חכמה ונמצא כלי ז"א נשארין בלי אור, ונשאר גם שם ב' רשימות, מאור הטעמים, ומאור חוזר ההפכים וז"ל, וכאן גבר הרשימו על הניצוצין דאור"ה שהרשימו דטעמים נשאר בכלי ז"א וע"כ נשאר בבחי' כלי דכתר: אמנם הרשימו דאור"ה, שהיא הניצוצין דכלי חכמה, המה נדחין למטה מטבור, כלומר למטה מכלי דכתר, כי התפשטות עולם העקודים היא עד הטבור, דמלכות דעקודים נקרא טבור: וכבר נודע ששם נשארין ניצוצין דכתר דאור"ה היורה, שקרוב בחי' כתר דחכמה, דהרשימו דמלכות דטעמים שהמה בחי' כתר מטעם ע"ה לז"א כנ"ל, וניצוצין שנפלז מכלי ז"א שהמה ניצוצין דחכמה שבחכמה, נפלז למטה מטבור, ששם כתר חכמה כנ"ל: ועד"ן, בעליית המסך לחכמה כלומר שנזדכך לבחי' א', עדיין הי' אור א"ס מתפשט ושוב מכתר לחכמה ומחכמה לבתה, שאור הזה הוא בקומת ז"א ונגרע ג"כ קומת הבינה, ונשאר כלי בינה ריקנית בלי אור ונשארו ב' רשימות כנ"ל ורשימו דטעמים נשארו במקומם, ורשימו דאור"ה היורה נדחין ונפלז למטה מניצוצין דחכמה שלמטה מטבור, כנ"ל: ואח"ן נזדכך עד לבחי' הכתר שהוא השורש, וממילא אבד כל בחי' העוביות שבו וממילא בטל הזווג דהכאה, ואין עוד אור"ה, ונמצא שלא נפל כלל ניצוצין מבחי' הכתר, אלא נשאר שם רשימו דהטעמים לבדה:

והנה נתבאר היטב, ענין ההפכיות בין הרשימו וא"ח היורה, דע"כ
נתפרדה החכילה, ורשימו דע"ס דהטעמים נשארים במקומם, שהם
בחי' כלים כח"ב ז"ן דכתר עד הטבור דא"ק, והניצוצין שהם רשימו
היורה, נפלז לחיין ממדרגתם שהיו בו, ומכונים למטה מטה, כלומר
ממלכות דעקודים, שהם בחי' כלים כח"ב ז"ן דחכמה, כנ"ל שהם
נקראים אותיות :

(אות י"ב) והנה סיבת ההודרכות כבר נתבאר לעיל אות ט' בסופו משום
 דאורי"פ קשור בכלי מלכות, שהוא באמת רק כלי חיצון
 לאורי"מ, כמו"ש באות זי"ן ע"ש, ועל כן בהיות האורי"ח עולה ומשיב חוב
 פנים בפנים כנ"ל באות טו', נמצא בחי' עוביית דבינה הלכה הימנה, דחורה
 ומתעצמת עם החכמה לעצם אחד כמו שהיו מתחילה, ובהבטל העוביית
 שבשורש בטל עמו ממי"א גם העוביית שבנקמ, ובה תשכיל שסדר
 התעצמות הבינה עם החכמה היא מזככת עמה גם המסך, וגם הוא עולה
 על ידה ובסבתה, מדרגא לדרגא עד שמתעלם: שמתחילת ביאת האורי"ח אל
 הבינה, והיא מתחלת להחזיר פניה אל החכמה, עולה בזה המסך
 ד' ובחי' ג': וכשיונקת אור החכמה מפנים דחכמה, נמצא המסך
 דבחי'

ב' אורות הללו, וענין הצמצום החדש הזה, צריך ביאור רחב, שיתבאר במקום
אמנם נבאר כאן בהם לפי הצורך במקום הזה:

והנה האורות שלמטה מסביר דא"ק: כבר נתבאר לעיל אות י"א, שהם
האותיות והניצוצין, שנפלו ע"י הביטוש דהרשימו דכתר ומעשים
ברשימו דחכמה ונקודות, עד שיצאו למטה מכל הרשימו דכתר, שמקום
יציאה הזה, נק' נה"י ולמטה מסביר, עש"ה: והנה עתה אחר שחזר התפשטות
הב' לעולם העקודים, כנ"ל, שהיא רק אור החכמה בכלי דכתר, אי"כ נעשה
שוב השתוות, בין רשימות דמעשים לרשימות דנקודות, דשניהם בחי' חכמה
ולפיכך נמשכו ועלו כל הכח"ב ז"ן דרשימות הנקודות דלמטה מסביר,
ונתחברו שוב עם הרשימות שלמעלה מסביר: והיינו שאומר הרב, שהא"ק
העלה האור שמטבירו ולמטה, למעלה מסבירו.

אמנם צריך להבין למה נקרא זה צמצום: והענין, משום דב' בחי' יש
בהניצוצין שעלה הא', הוא ניצוצין דכתר דא"ת היורד, שנשאר
מטביר גופי', שהוא מלכות דעקודים, ובחי' הד'. אשר אור דהתפשטות ב'
אינו מגיע אליה, להיותו מבחי' ג' ועוביות מהתפשטות אחורים דהבינה
כנ"ל: הבחן הב' הוא ניצוצין דחור"ב ז"ן, שהמה מבחי' ג' כנ"ל באות י"א
וי"ב עש"ה:

ולפיכך, אחר שעלו חור"ב ז"ן דניצוצין, נתרבו שם האורות יותר מקדם,
לסיבת העוביות שנתוסף עליהם מחמת נפילתן למטה מסביר, וע"כ
נמשך שם ג"כ ניצוצין דכתר שבמטביר, שהמה בחי' הד', וממילא נתפשט
ונתחדש עליהם האו"י דא"ס ב"ה, שאינו נפסק מהנאצלים אפי' רגע כנ"ל,
ונעשה הווג דא"ת בבחי' הד' וע"כ יצאו ע"ס חדשים בקומת כת, כמו
בהתפשטות הא':

והנה רואה, איך שנעשה מהניצוצין שעלו ב' בחי' ע"ס; דמחור"ב ז"ן
דניצוצין, שהתקנו בעלייתם לכו', להיותם מבחי' ג' כמו התפשטות
הב', נמצאים מחוקנים בבחי' ע"ס בקומת חכמה. ומניצוצין דכתר, הותקנו
ע"ס חדשים בקומת כת: וב' פרצופים האלה, המה שורשים לפרצופי או"א
וישמות דאצילות, שפרצוף החדש בקומת הכתר ה"ס או"א, ונקרא חכמה,
ואבא דאצילות: ופרצוף דאור הישן, שהיא בקומת חכמה, ה"ס ישמות.
ונקרא בינה, ואימא דאצילות: ובשורשים אלה, תבין המוכר באירא זוטא,
דאבא הוציא את אימא לחוץ אודות בנה, ואבא עצמו התתקן כעין דר"ג:
כי פרצוף העליון שהוא בקומת כת. שנקרא אבא, התתקן כעין דר"ג, כי
העלה אליו בחי' הד', שה"ס הנוקבא והמלכות: והבינה, שה"ס פרצוף
התחתון, שקומתו למטה מכתר. נמצא שיצאה חוץ מאבא, לסיבת הנוקבא,
שה"ס בחי' הד', אשר מעכבת ומסיימת על אור העליון, שלא יתפשט למטה
הימנה, דע"כ נקראת בחי' ד' הזו פרסא, בלי נקב הנוהג בבחי' ב', ואין
ישמרת מלכישין לאור הכתר מסכת הפרסא הזו, והבן:

ונמצא שבחי' ב' שה"ס בינה שעליה לא ה"ל כלל הצמצום הא' נמצאת
ננרעת עכשיו, שנתצמצמה ג"כ, לסיבת מציאותה למטה מבחי'
ד': והיינו שאמר הרב, שהא"ק צמצם את עצמו בהעלאת אור דמטביר
ולמטה, דמוכב על בחי' ב' שנתצמצמה עכשיו, בסכת העליית מ"ן, כנ"ל
והבן זה:

(אות ט"ו) וצריך שתדע, התבדל הגדול בין ראש לגוף, שהראש נקרא
ג"ר, והגוף נקרא ז"ק או ז"ת או ז"ן: וגם הגוף עצמו
נחלק לג' ז"ן: ושורש ההתלקות הזה, הוא משום דער הפה, שה"ס
מלכות, נמצא האו"י בעיקר הבנין, והאור"ה העולה ומתחבר עמו, הוא רק
בחי' לבוש אליו, והפכי לו, הגוף, שהיא התפשטות המסך עצמו, כאותו
שעור שמלכיש דמפירות דראש, וע"כ יהיה האור"ה, עיקר בנינו, וע"ס דאור"ה
כמו ענפים אליו: אמנם נקרא ז"ן, אע"ג שעיקרו אינו אלא מלכות כנ"ל.
והוא משום דאין לך אור המלכות כלל בהמציאות, וז"ל ע"ס נה"י דז"א
המתחברים עמה בזווג דהכאה כנ"ל, וע"כ נחשבים שניהם לאחד, המתפשטים
בסוד האור"ה: וכבר נתבאר לעיל, שענין המסך המעכב, והאור"ה היוצא
במכתו, אינו נחשב על המאציל. רק על הנאצל לכו', ולפיכך הראש נבחן
שהוא עצמות אור המאציל, והגוף נבחן על פעולת הנאצל עצמו לכו'
והבן היטב:

והנה

לכתי' ב': וכשמחשבת עם החכמה לעצם אחד, אז עולה המסך לבחי' א'
עד שמתעלה לבחי' השורש, שז"ס המוכר באר"ה, ואשתא"ב ניצוצא: ואכמ"ל
היוצא מזה, שאור החכמה שהוא כללות אור העצמות שבהנאצל הא'.
דהיינו עולם העקודים, ואור חזר העולה מכלי מלכות: נמצאים
קשורים זה בזה, ורדופים זה מזה: כי כלעדי האור"ה לא יוכל אור החכמה
להתפשט בהנאצל, מסיבת הבינה שמישה פניה לינק אור דחסדים
מהכתר, ואחוריה לחכמה, כלומר שלא תינק ממנו אור העצמות, אלא בצאת
האור"ה, נמצאת הבינה משיבה פניה אל החכמה, ורק אז יוכל אור העצמות
להתפשט בהנאצל: ונמצא אור העצמות תלוי באור"ה: אמנם, בעת שיבת
חור"ב פכ"פ, ופסקה יניקתה מהכתר, נמצא מתבטל העוביות שבה, וממילא
בט"ל ג"כ העוביות שבהענף שהוא המסך, וממילא נעלם ג"כ האור"ה, ונמצא
שהאור"ה נדחה ונדרף בסכת אור העצמות:

ובזה יתבאר היטב, לשון הרב ז"ל שהבאתי לעיל אות ה', אשר אור"ה ואו"י
מבטלים זה בזה, וממכתאם אתיילדו היות הכלים: כי אור"ה ה"ס
אור החכמה המתפשט בהנאצל בסיבת האור"ה כנ"ל, ואו"י ה"ס המסך
שהוא כלל היצון שקשור בו כל האו"י העתיד לצאת בעולמות מבחי'
האור"ה, כנ"ל באות ז' ע"ש: ואעפ"י שהמה תלויים זה בזה, מ"מ האור"ה
המתפשט ע"י השבת חור"ב פכ"פ מבטל באו"י, שמוכך להמסך וגורם
להסתלקות האור מעולם העקודים, ובה נתרדו ג"כ הרשימות דמעשים
דאור"ה זה מזה כנ"ל, ורשימו דאור"ה נדחה חוץ ממחיצתה, דהיינו למטה
מטביר, שנקראים אותיות, והמה הם הכלים כנודע, ודו"ק היטב:

(אות י"ג) והנה נתבאר היטב סיבת הסתלקות, מפאת הורכבות המסך ע"ד
המדרגה, עד שנעלם כל האור"ה, ועמו גם אור העצמות דכתר
וחכמה דאור ישר: אולם עוד לא נשאר כך, אלא אחר העלמת אור
העצמות, מפאת הבינה שהחזירה פניה אל הכתר לשפע אור דחסדים, נמצא
שחזר אליה האחוריים והעוביות כמקדם, ואם כן חזר העוביות שלה גם
אל המסך שהוא ענף שלה, כנ"ל. ונודע שאור הישר מן המאציל אינו נפסק
מהנאצלים אפי' רגע, ולפיכך אחר שהמסך חזר ונתעבה, שוב נתחדש עליו
אור ישר דא"ס, על ד' הבחי' הנודעים עד לזווג דאור"ה, ושוב מתפשטים
הע"ס דאור"ה ואור"ה בעולם העקודים, וזה נקרא התפשטות ב' דעולם העקודים:
אמנם, מאחר שהחור"ב שבו להיות פכ"פ ע"י האור"ה כנ"ל, נמצא שוב
מודככת העוביות ואחורים דבינה כנ"ל, ועמה גם העוביות דהמסך שהוא
ענף שלה, ושוב מתבטל זווג דהכאה והאור"ה, וחזרת הבינה לינק אור
דחסדים מהכתר, ונמצא שוב מסתלק אור העצמות כמקדם: וכמו כן על
דרך זה, אחר ששב האחורים והעוביות אל הבינה, חזר ונמשך העוביות
גם על המסך, וממילא שוב מתחדש האו"י על המסך, שבסגולתו מתפשט
ג"כ אור העצמות כנ"ל: ועד"ה, תמיד חזר חלילה, שבביאת האור"ה, שב
ומתפשט אור העצמות, ובביאת אור העצמות, מסתלק האור"ה, ובהסתלקות
האור"ה, שוב מתעבה המסך, ושוב מתחדש האור"ה, ושוב מתפשט אור
העצמות, וחזר חלילה. וכך, כנ"ל: ונמצא התפשטות הב' הזה, תמיד כמו
שלהבת המתנענע לכאן ולכאן. והיינו שאומר הרב, שאו"י ואו"י הנעקדים
בכלי אחד, הם מכים זכ"ן, ומבטלים זכ"ן:

ומובן הבחן הגדול מן התפ"א דעקודים, שהיה בקומת הכתר משום דאור"ה
מודווג עם המסך דבחי"ד, להתפשטות של עתה, שהוא רק בקומת
החכמה להיות כל עוביות דהמסך הוא רק התפשטות מעוביות הבינה, ע"ד
עוביות דז"א, שע"כ אינו ממשיך אלא קומת אור החכמה, כנ"ל באות ח',
וגם אור הזה אינו קבוע וקיים, אלא כשלהבת המתנענע לכאן ולכאן, והנה
נתבאר היטב, שענין התפ"א דעקודים, היא ענין נמשך מהסתלקות דהתפ"א
גופיה. ודו"ק:

(אות י"ד) ובה נבוא להבין דברי הרב ז"ל בשער נקודים פ"א וב': אשר
הא"ק צמצם א"ע, והעלה כל האורות שמטביר ולמטה
למטביר ולמעלה, ועלו למין לע"ב דגולגלתא, ופרים שם חד פריסה בגוי
מעוהי, והאור שעלה מנה"י יצא דרך עינים, עד שנמשך למטה מסביר,
נתפשטו ע"ס דעולם הנקודים, ומן האור שנתחדש ע"י עליית מ"ן, נמשך
ג"כ ובקע להפרסא ויורד למטה מסביר, שמתפשט דרך נקבי המטביר ויסוד
דע"ס דעולם הנקודים: ומב' אורות אלו, נבנו הע"ס דהנקודים, ע"ש: וענין

ובזה יתבאר לך, ה' פרצופין הכוללים דא"ק, הנקראים, גולגלתא, ע"ב, ס"ג, ס"ה, זכ"ן, על סדר אצילותם, והלבשתם וא"ז ואיך הם נקשרים זכ"ן, ויוצאים זה מזה ע"ד קודם ונמשך, מחמת מחשבתו ית' היחידה ומיוחדת, שמתכבדת היטב בפמ"ם בענף א', שה"ם להנות לנבראיו, אשר מחשבתו ית' זו ה"ם השורש לבחי' הכלי, ולבחי' הצמצום הא', שנעשית בבחי' הר' אמנם בהמשכה בלתי ישרה, כמ"ש שם באות ו' ע"ד משל מעשיר וכו': וע"ש באות ח'. אשר מחשבה היחידה הזאת, מקפת כל המציאות וכל העולמות, וכל ריבוי הבחי' והצורות וההנהגות עד נטר התיקון, שכולם יחזרו ויתחדו באור א"ם כ"ה שמתרם הצמצום, ביחודו הפשוט בצורה האחת שעומדת ע"ינו "להנות לנבראיו". עש"ה: והנה תיכף מסוד הצמצום בבחי' הר', שה"ם גדלות הרצון, בערך מלכות דא"ם, נתגלו בהרשימו שנתרוקנה מהאור, ד' צורות של הדרגה, בבחי' הכלי. שנק' חו"ב וז"א ומלכות. ובהם או"פ ואו"ם. הרי י"ב צורות: ואח"כ שנמשך האור על בחי' הרשימו הנ"ל. עד לנקודת הצמצום, כי אורו ית' אינו נפסק כלל כנ"ל וזכור זה, אז נמשך הקו הרק לתוך הרשימו ונקרא דק, משום דאור העצמות אינה מתפשט להנאצל, וז"ל בהאור"ה העולה בזווג מהמסך כנ"ל, ובסגולת האור"ה נתגלה צלם א"ק בסוד פרצוף גולגלתא. שנק' בדונמא תחילת הקו: והוא מתפשט על כ"ה בחי', דיש כח"ב ז"ן באורך וכן בעובי יש כח"ב ז"ן כנ"ל שמשום הדמלכות שב להיות כתר, ע"כ מתפשט כל אחד מכח"ב ז"ן לע"ם עד הכתר, ונקרא בדונמא גולגלתא. עינים. אח"פ, או גולגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וכ"ן שכא"א קומתו עד הגולגלתא והבן, ומפנימית הנאצל הזה יוצאים האורותיו לחוץ, ע"ד שנתבאר בדף ל"ב בפמ"ם בענף ג' אות כ', ע"ש היטב סדר יציאת האורות לחוץ בסיבת הזדככות המסך:

(אות ט"ו) ולפיכך מתחילה יצא הע"ב לחוץ, ויציאה היא ענין גרעון שמסכת הזדככות בחי' הר' דא"ק הפנימי שנק' פה וקיבלה לעוביות דבחי' ג', ואחר שאור א"ם נמשך על מסך זה. יוצאים ע"ם חרשים בקומת חכמה כנ"ל, שנקרא ע"ב: ונמצא שע"ב היוצא לחוץ נגרע מע"ב הנשאר בפנימיות הא"ק, בקומת כתר: ונמצא שכתר דע"ב החיצון מלביש על חכמה דגולגלתא, ומתפשט עד הטבור דא"ק הפנימי, ויש בו ג"כ כ"ה בחי', דע"ם דא"י שלו שהם, גולגלתא. עינים, און, חוטם, פה שלו מתפשטים כא"א בסגולת האור"ה על ה' בחי', עד כתר ע"ב, אמנם כתר דא"ק הפנימי, נשאר מגולה כנ"ל: ונבחן בו ג"כ ראש וגוף, כנ"ל שספה ולמטה נק' גוף, להיותו רק התפשטות המסך לכה, וע"כ נעקרים שם האור"פ והא"ם בבחי' הר' דע"ב לכה, דע"כ היה מוכרחים לחזור ולהסתלק, כנ"ל, שהם נק' עולם הנקודים, שהוא בחי' ז"ן וגוף דע"ב החיצון, כנ"ל: וכבר נתבאר, שמן ההסתלקות גופי, חזר העוביות אל המסך, והגיע שם התפשטות כ', כנ"ל אות י"ג וי"ד, שהוא המשיך האורות דלמטה מטבור למעלה מטבור, שמהקלאה הזו מתתקנים או"א עילאין, והופרם פרסא מתחתיהם, וישמיות מהפרסא עד הטבור, אשר כל הקלאה הזו נקרא פרצוף ס"ג החיצון, כלומר, שיצא מדרגתו הקודמת, שבע"ב החיצון ה' הבינה בקומת כתר חכמה שה"ם אור האון עד שכולת הזקן, אמנם בפרצוף זה, שנעשה מניצוצין, שנפלו מאורות דפה דע"ב החיצון,

נמצא שהבינה דפרצוף זה היא מתחת כל ע"ם דא"א עילאין, ונגרעת משום זה בבחי' הכתר כנ"ל: ומקומה ספה ולמטה, כלומר, משכולת הזקן שהוא סוד גולגלתא שלו, וכמו שהע"ב החיצון מלביש רק למלכות דכתר הכללי, ומ"ר נשארים מגולים, כן הס"ג החיצון, אינו מלביש רק למלכות דכתר דע"ב, דהיינו ספה ולמטה, ומ"ר שלו שה"ם כללות הראש, נשאר מגולה: וכמו שהע"ב הוציא ענפיו דרך שערות רישא, כן ס"ג הזה הוציא ענפיו דרך שערות אח"פ, שית' במקומם, שה"ם האור הנגרע מהם בסבת יציאתם. בערך העליון, שנשאר שם בהשערות, בסוד מקיפים, ע"ד מקיף חזור: והס"ג הזה מלביש להא"ק משכולת הזקן עד סיומו, דהיינו בחי' הראש שלו שה"ם ג"ר, נמשכין עד הטבור, שהם בערך, גולגלתא, עינים, ואון, חוטם; ופה שלו מתפשט בעצמה לע"ם דגופא, ע"ד פפה דע"ב החיצון כנ"ל: ומקרה, אורות דפה דס"ג החיצון, כמו מקרה אורות דפה דע"ב החיצון, שמסכת עקידתם בכלי אחת, נעשה גם בהם הזדככות המסך בדרך המדרגה, עד שנודכך לבחי' הכתר ונעלם כל ההתפשטות: שז"ס שבירת הכלים ונפילת רפ"ה ניצוצין כמ"ש במקומו: אמנם זה קרה רק בבחי' ז"ן שלהם, ולא כג"ר שלהם, והיינו משום תיקון הפרסא, כמו שית' במקומו: ואח"כ נמשכו ועלו גם הניצוצין שנפלו ספה דס"ג החיצון, בסוד ע"יות מ"ן, כמ"ש במקומם, שאו"א המ"ה החדש, והותתקנו ע"ם דאצילות בסוד י"ב פרצופין: אשר כל הבחי' הקודמות נכללים בעולם האצילות, כמ"ש בע"ה, ומקולם האצילות נחתם עולם הבריאה, באופן שכל שנמצא באצילות נחתם בהבריאה, ומהבריאה נחתם היצירה, ומהיצירה נחתם העשיה, וע"כ אין לך שום מציאות או הנהגה בתחתונים שאין לה יחס ישר להעליונים, שסטנו יוצא ונמשך עד למתות תחתון:

זה שאמרו ז"ל, אין לך כל עשב מלמטה, שאין לו מלאך מלמעלה, שמכה אותה ואומר לה גדל: כי כל הנמשך מעולם עליון לתחתון, הוא נמשך ע"י זווגים, אלא העולמות נחלקים לפנימיות וחיצוניות, אשר בחי' הפנימיות של העולמות, מאצילות ולמטה, אינו נמשך דרך זווג דהכאה בהמסך כנ"ל, אלא דרך זווג יסודות, כמ"ש במקומו אמנם בחי' החיצוניות שנמשכים מעולם לעולם, נמשכים ע"י זווג דהכאה: שז"ס ע"ה מכה וכו', וזה שדקדקו חו"ל, שהמלאך שבעולם היצירה, שהוא השורש להעשב דהעולם עשיה, הוא משפיע לה ומגדלה, בבחי' זווג דהכאה, והיינו מכה ואומר לה גדל, דאמירה ה"ם השפעה, כנודע: ונתבאר היטב ענין קודם ונמשך, דגולגלתא ע"ב, ס"ג, דא"ק: ואיכות הלבשתם זה על זה, ושכל תחתון הוא בערך ז"ן דעליון, שנמשך רק מניצוצין דאורות הפה דעליון: ונתבאר, שביציאת הע"ב לחוץ, נכלל המסך בבחי' ג', וביציאת הס"ג לחוץ נכלל המסך בבחי' ב', לנוק' דאבא, וביציאת המ"ה מפנים לחוץ, נכלל המסך בבחי' א', שזה ית' עוד במקומו: ומלכות דבחי' ג' נק' טבור, ודבחי' ב' נקרא פרסא, ודבחי' א' נקרא קרומא, ואכ"ס להתאריך יותר, רק קשרתי העינים בשורשם, בדרך קצר וקל, שזהו כונני במקום הזה, ובפנים הספר מתבארים הדברים בהרחבה בע"ה.

תשלום עינים האלו יתבאר בהפתיחה כוללת לחלק הב' בעז"ה

עין החיים ענף א'

דרך קצרה

יז

פרק (א) דע וכו' מכלא כל המציאות וכו' דברים הללו צריכים ביאור, דמטרים שנאצלו העולמות, איך ה' שם בחי' מקום של מציאות, שה' אור הפשוט ממלא אותו כולו: וגם ענין עליית הרצון להתצמצם כדי להוציא לאור שלימות פעולתיו, דמשמע מדברי הספר, דכבר ה' שם איהו חסרון חיו; גם ענין נקודה האמצעית אשר בו ממש, ששם ה' דבר הצמצום, שהיא מתמיה מאור, דהא כבר אמר שאין שם ראש וזוהר, וא"כ איך יש האמצע; אמנם כן, הדברים הללו עמוקים מני יום, וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם: דע שאין לך שום מהות של ישות בהעולה, הן מן המוחשות אל החוששים שלנו, והן מן המושכלות בעין השכל שלנו שאינו כלול בבואר ית', דהא כולם נמשכין לנו הימנו ית', וכלום יש לך גותן מה שלא יהי' בו, וענין זה כבר מבואר היטב בספרים; אמנם צריך להבין, אשר אותם המושגים, שהם גפרדות אצלו, או הפכויות, עדי"מ, דמושג החכמה נבחן בהפרש מן מושג המתיקות, שהחכמה והמתיקות ב' מושגים נבדלים המה זה מזה, זכן מושג הפועל הוא ודאי בהפרש מן מושג הפעולה, שהפועל מפעולתו בהכרח ב' מושגים נבדלים זה מזה, ומכ"ש המושגים ההפכיים, כמו המתיקות והמרירות, המה נבדלים ודאי כל אחד לעצמו; אמנם אצלו ית', יהי' החכמה, והתענוג, ומתיקות, וחריפות, ופעולה, ופועל, וכדומה מן הצורות המושגות וההפכויות, כל זה כלול כאחד באורו הפשוט, בלי שום הכר והבדל ביניהם כלל, אלא כמושג אחד יחיד ומיוחד: אחד, יורה שהוא בהשואה אחת; יחיד, יורה על הנמשך היסנו, שגם כל אלו הריבויים המה אצלו ית' בצורת יחיד, כמו עצמותו ית'; ומיוחד, יורה אשר גם שהוא פועל ריבוי הפעולות, אמנם כח אחד פועל כל אלה, וכולם חוזרים ושבים ומתחידים בצורת יחיד, שצורה זו היחידה, בולעת כל הצורות המתארים בפעולותיו; והוא ענין דק מאוד, ולאו כל מוחא סביל דא: וכן פי' רנו הרמב"ן ז"ל, על ענין אחדותו ית' בסוד אחד, יחיד, ומיוחד, וזה לשונו, בפירושו על ספר יצירה פ"א מ"ו, יש הפרש מן אחד, ויחיד, ומיוחד: שם המתפרש, כשהוא מתיחד לפועל ככה אחד, נקרא מיוחד: וכשהוא מתחלק, לפעול פעולתו, כל חלק שממנו נק' יחיד: וכשהוא בהשואה אחד נקרא אחד, ע"כ לשונו הו"ד: וכמ"ש הרמב"ם ז"ל, הוא היודע, הוא היודע, והוא המדע ע"כ: כי מאד נבזה מחשבותיו ממחשבותיו ודרכיו מדרכיו, וצא ולמד מאוכלי המן, שהמן נקרא לחם מן השמים, כשום שלא נחגשם כהתלבשותו בעוה"ז, ואמרו חז"ל שכל אחד ואחד היה מועם בו כל מה שרצה, ונמצא שהיה בו בהכרח מן הצורות ההפכיות, דהיינו אחד מעם בו מעם מחוק, והשני מעם בו מעם חריף ומר, אשר המן בעצמו, היה בהכרח, כלול משני ההפכיים יחד, דכלום יש לך גותן מה שאין בו, וא"כ איך אפשר שיהיו ב' הפכים בנושא אחד, אלא על כרחך, שהוא פשוט ומופשט מבי' המעשים, ורק כלול הוא מהם, באופן, שהמקבל הגשמי יכול להבדיל לעצמו, זה המעם שרוצה: ועל דרך זה תבין כל דבר רוחני, שהוא בעצמו יחיד ופשוט, אמנם כלול מכל ריבוי הצורות שבעולם, דבביאתו ליד מקבל הגשמי והמוגבל, או יעשה כה המקבל צורה נבדלת אחת, מכלל ריבוי הצורות, המתחידים כמהות הרוחני ההוא: ולפי' יש להבחין תמיד בהשפעתו ית', ב' בחי', הא' היא צורת מהות השפע העליונה, טרם ביאתה לכלל קבלה, שעדיין הוא אור פשוט וכולל: הב', היא אחר שהגיע השפע לכלל קבלה, שעיי' קתה צורה נבדלת אחת וחלקית, לפי תכונת המקבל:

(ב) ובה' נבוא להבין מ"ש המקובלים בטהות הנשמה, וזה לשונם, אשר הנשמה, הוא חלק אלוהי ממעל ממש ואין בה שום שינוי כלל מן ה"כ", אלא במה שהנשמה הוא חלק ולא כלי: ודומה לאבן הנחצב מחהר, שטהות החר ומטהות האבן שוה, ואין שום הבחן מן האבן אל החר, רק בזה, שהאבן הוא רק חלק מן החר, והחר הוא בחי' ה"כ", עד כאן תמצית דבריהם ז"ל: ולכאורה הם דברים מתמיהים בתכלית, וביותר קשה להבין, איך יתכן לדרוש בחי' הבדל וחלק מן האלקיית, עד לטהות, לאבן הנחצב מטהר, דבשלמא אבן, הוא נחצב מטהר, עיי' גרין ומקבת, אבל באלקית, כביכול, איך, ובמה, יתפרדו זה מזה:

ענף א'. דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון הפשוט ממלא כל המציאות ולא היה שום מקום פנוי, בבחי' אור ריקני וחלל, אלא היה הכל ממלא מן אור א"ס פשוט והיה, ולא הי' לא בחי' ראש ולא בחי' סוף, אלא הכל היה אור פשוט שוה בהשואה א', והוא הנקרא אור אין סוף: וכאשר עצה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים להוציא

ומרם נבא אל הביאור, נסביר מהות ענין ההבדלה, הנוהג ברוחניים: ודע, אשר אישים הרוחניים מתפרדים זה מזה, רק על פי שינוי צורה בלבד, דהיינו, אם דבר רוחני אחד, קונה בעצמו שתי צורות, כבר אינו אחד, אלא שנים: ואסביר לך, בנפשות בני האדם, שהם ג"כ רוחניים: וגודע חוק הרוחני, אשר צורתו פשוט כלי, וזה ודאי שיש ריבוי נפשות, כמספר הנפשות, שהנפשות מאירים בהם, אלא שהם נבדלים זו מזו, עיי' שינוי הצורה שבכל אחת ואחת: וע"ד שאמרו חז"ל, כשם שפרצופיהם אינם שוות זו לזו, כך דעתיהם אינם דומות זה לזה: ויש בסוגלת הגוף, להבדיל בצורות הנפשות, עד להבחין בכל נפש לפי עצמה, שזו נפש טובה, וזו נפש רעה, וכדומה, בצורות הנבדלות: והנך רואה, דכמו דבר גשמי, מתחלק ונחתך ונבדל, בגרין, ותנועה בהרחקת מקום בין חלק לחלק, כמו כן דבר רוחני, מתחלק ונחתך ונבדל, בסבת שינוי צורה מתוך חלק, ולפי שיעור שר ההשתנות, כן ישוער המרחק מן חלק לחלק, וחזרו זה היטב:

(ג) אמנם עדיין לא הונח לנו, אלא בעוה"ז, בנפשות בני אדם, אבל בדבר הנשמה, שאמרו בה שהוא חלק אלוהי ממעל, עדיין לא נתבאר, איך נבדלת היא מאלקית, עד שיתכן לקרותה חלק אלקי: ואין לומר, על ידו שינוי הצורה, דה"ל לומר כן, דכבר ביררנו, שהאלקית הוא אור פשוט, הכולל כל מיני ריבוי הצורות, והפכיות הצורות שבעולם, באחדותו הפשוט, בסוד אחד יחיד ומיוחד, כלי: וא"כ, איך יצויר לנו בחי' שינוי הצורה, בהנשמה, דתהיה משונה מהאלקית, שמשום זה תהיה נבדלת, לקנות שם חלק, הימנו ית': ובאמת, אשר קושיא זו נוהג ביותר, באור א"ס ב"ה שמתרם הצמצום, שמכבוד בדיק, אשר זה המציאות שלפנינו, כל העולמות עליונים ותחתונים יחד, נכתיבם בשני הבחנות, הבחן הא', הוא צורת כל המציאות הוה, איך שהוא בטרם הצמצום, דהכל היה אז בלי גבול וכלי סוף, והבחן הוה נקרא, או א"ס ב"ה: הבחן הב', הוא צורת כל המציאות הוה, שכבר בא מהצמצום ולטמיה, אשר הכל היא בגבול ומדה, והבחן הוה נקרא, ד' העולמות, אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה: וגודע, שבעצמותו ית', לית מחשבה תפיסא ביי' כלל וכלל, ואין בו שום שם וכנוי, דכל מה שלא נשיג איך נגדרה בשם, דכל שם, ענינו השגה, שיוורה, שמושג לנו בבחי' שם הוה: וע"כ, ודאי שבעצמותו ית' אין שום שם וכנוי כלל וכלל, וכל השמות והכינויים, המה, רק באורו ית' המתפשט היסנו, אשר התפשטות אורו ית' מטרם הצמצום, שהיה ממלא כל המציאות בלי גבול וסוף, הוא נקרא בשם אין סוף ב"ה: ולפי זה, צריך להבין כמה שאור א"ס ב"ה מוגדר לעצמו, ויצא מכלל עצמותו ית', עד שנוכל לגדרה בשם, כמו שהקשינו בהנשמה כנ"ל:

(ד) ולהבין באפס מה במקום גבוה הג"ל, צריכים להרחיב הדברים: ונחקור, בקומב כל זה המציאות שלפנינו, ותכליתה הכללית, שכלום יש לך פועל בלי תכלית, וא"כ תכלית זה מה הוא, אשר לסבתה, המציא ית' כל המציאות הוה שלפנינו, בעולמות העליונות ועולמות התחתונים: אמנם כן, כבר הורו לנו חז"ל בהרכבה מקומות, אשר כל העולמות כולם לא נבראו אלא בשביל ישראל המקיימים תורה ומצוות וכו', וזה מפורסם: אלא צריך להבין בזה, בקושי של הוזהר, שהקשו עיי', אם הכונה

היה אור עליון וכו' יורינו בזה בתחילת דבריו, שכל המדובר בספר ההיא, אינו בעצמותו ית', אלא באורו המתפשט מן עצמותו ית'; וכל המציאות שלפנינו, הן העולמות העליונים, והן העולמות התחתונים, כולם הם, התפשטות האור מן עצמותו ית': ואנו מכחינים במציאות הכללי הוה, ב' עיקרים גדולים. הא', מכונה אור א"ס ב"ה, שהוא צורת מציאות הכללי הוה, מטרם הצמצום: הב', המה החמשה העולמות, וכל מלואם שהם, אדם קדמון. אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה, שהיא צורת התפשטות האור מעצמותו ית'. מהצמצום ולטמיה: וכך האורות ותקונים שישנם בעיקר הב'. נמשכים מעיקר הא':

הפשוט: דמהצמצום ולטמיה אין לך שום אור, שלא יהי' מורכב מבחי' כלל, שהיא בחי' אור שנתעבה, אמנם מטרם הצמצום, אין שינוי הצורה, מורכבת באור המתפשט הימנו כלל, אלא אור פשוט, בסוד הוא ושמו אחד: ממלא כל המציאות וכו': כלומר דאע"ג שיש במציאות הוה, בחי' מקום בהכרח, שהיא ענין הרצון לקבל מן עצמותו ית', הכלול באור א"ס ב"ה, כביכול, שהרצון הוה ה"ס המקום של מציאות הוה, כמו"ש בפנים מסבירות עש"ה, אבל לא הי' שם משום זה שום בחי' עיבוי בהאור, ומכ"ש סיום וגבול, אלא אור א"ס ב"ה, היה ממלא את כל המקום, אפי' דבחי' אחרונה:

מקום פנוי, ואויר ריקני, וחלל: דמסכת הצמצום נעשו ג' מעומין כאלו כמו"ש לקמן:

ולא הי' לא בחי' ראש ולא בחי' סוף: דמשורש הצמצום, נמשכו ב' מיעוטין, הא', היא בחי' האמצע והסוף, שהמה עשר ספירות דעגולים, הב' היא בחי' ראש, שה"ע ע"ס דיושר:

והוא הנק' אור א"ס ב"ה: משום שאין בו אפי' מבחי' עגול:

וכאשר עלה ברצונו וכו', עיי' בפמ"ס בענף זה, ושם נתבאר, דהרצון לקבל, הכלול באור א"ס ב"ה, נקרא בדונמא, מקום, והיא מלכות דא"ס: אמנם אינו עולה בשם דפי עצמו, שיהי' נקרא מקום, או מלכות, משום שצורתו אינו משונה כלל מן האור: והיינו דאיתא בפרקי דר' אליעזר, פ"א, דמטרם שנברא העולם, היה הוא ושמו אחד עכ"ד, הוא, יורה על אור א"ס ב"ה, ושמו, יורה על בחי' המקום, שכלול באור א"ס ב"ה, כי שמו בני' הרצון לקבל האור מעצמותו ית', כו' שמו בני' רצון: ומשמיענו, שהוא פשוט ואחד, בלי שום שינוי צורה ביניהם, בכל יכלתו ית': וכאשר עלה ברצונו הפשוט להתצמצם, פי', כי הרצון שה"ס מלכות דא"ס, בחר ביתר דביקות והשוואת הצורה להמאציל ב"ה, כי בהכרח, שיש במלכות דא"ס, בחי' דונמא של שינוי הצורה, בערך עצמותו ית', דמשום זה יצא מכלל מאציל לבחי' נאצל, והוא מבח הרצון לקבל הכלול שם, שאינו נוהג ח"ו כלל וכלל בעצמותו ית': וע"כ, עדה הרצון להתצמצם מבחי' הר', דסבת בחירתו ביתר דביקות והשוואת הצורה להמאציל; וסוד בחי' הר', עיי' כאן בפמ"ס להוציא

הכונה של בריאת העולמות, היא בשביל להנות לנבראיו, אי"כ, מה הי' לו ית', לברוא את העו"ה, הגשמי העבודה מלאה ויסורין, דבלי זה, ודאי שהיה יכול להנות להנשמות כמה שרוצה, כביכול, ולטהר הביא את הנשמה כגוף עבוד ומנוחה כזה: ותי' על זה, דמאן דאכיל דלאו דלוי כהית לאסתכלי באפי' וכו', פי' דבכל מתנת חנם נמצא פנים של בושט פנים, וכדי למנוע מהנשמות ספגם הזה, ברא את העו"ה, שיש כאן מציאות של עבודה, ונמצאו נהנים לעתיד מיגיע כפיהם, כי נוטלים שכרם משלם, חלף יגיעתם, וניצולים עי"ז ספגם של בושט ע"כ, ודבריהם ז"ל אלו, מוקשים מאד סביב סביב, דמתחילה קשה, הא עיקר מנסתנו ותפלתנו הוא מאוצר מתנת חנם חנו, ואמרו ז"ל אשר אוצר מתנת חנם, מוכן הוא, רק בשביל הנשמות היותר גדולות בעולם: וביותר קשה עיקר תירוצם, שתירוצו, אשר בכתנת חנם נמצא חסרון גדול, דהיינו הבושט פנים הנמצא לכל מקבל מתנת חנם, שלהשלמה הוה, הכין ית' את עו"הו, שיש בה מציאות יגיעה ועבודה, כדי שבעו"ה יטלו את שכרם, חלף מרחמם ויגיע כפם, ותירוצם תמוה מאוד, הא למה זה דומה, אל אדם האומר לחבירו, עבוד עמי רגע אחת קטנה, ותמור זה אתן לך מכל תענוגי עולם ושכיות החסדה, בכל ימי חיך: דאין לך מתנת חנם גדולה מזו, משום דהשכר אין לו שום חשבות עם העבודה, דהרי העבודה היא בעו"הו, עולם עובר, שאין לו ערך של כלום, כלפי השכר והתענוג של עולם נצחי, דאיוה ערך יש, אל כמות עולם עובר, נגד כמות עולם נצחי: ואצ"ל באיכות היגיעה, שאין בה ערך של כלום, כלפי איכות השכר, וכמו"ש ז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק צדיק ש"י עולמות, וכו': ואין לומר, דמקצת השכר נותן הש"ת חלף מרחמם, והשאר בכתנת חנם, דא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, דהא נשאר הפגם של בושט פנים, בשאר המתנה: אלא שאין דבריהם אלו מובנים כפשוטם, אלא יש כאן כוונה עמוקה:

ומרם שאנו נכנסים בביאור דבריהם ז"ל, צריכים להבין, במחשבתו ית', בבריאות העולמות והמציאות שלפנינו, אשר לא יצאו פעולתם לפניו ית', בדרך ריבוי מחשבות, כמו דרכנו: כי הוא ית', אחד, יחיד, ומיוחד, כנ"ל, וכמו שהוא פשוט, כך אורותיו הנמשכים הימנו, פשוט, ומיוחד, בלי שום ריבוי צורות, כמו שכתוב, לא מחשבותי מחשבותיכם ודא דרכי דרכיכם וכו': ועל כן תבין ותשכיל, דכל השמות והכנויים וכל העולמות העליונים והתחתונים, הכל אור פשוט א', יחיד ומיוחד, דלגבי הש"ת, האור הנמשך, והמחשבה, והפעולה, וההפעול, וכל מה שהכל יכול לחשוב ולהרהר, המה אצלו דבר אחד מסמ:

ועל פי זה תשפוט ותשכיל, אשר במחשבה אחת נאצל ונברא כל המציאות הוה, עליונים ותחתונים יחד, עד ככלות הכל בגמר התיקון: אשר אותה המחשבה היחידה, היא הפועלת את כל, והיא עצם כל הפעולות, והיא מקבלת התכלית, והיא מהותה של היגיעה, והיא עצמה מציאות כל השלימות והשכר המקוה: כמו שפי' הרמב"ן ז"ל, בסוד אחד יחיד ומיוחד, כנ"ל: **והיינו** שהאריך הרב ז"ל בפרקים הראשונים שבהספר הזה, בענין הצמצום הא', להיות ענין הזה התמור שבחבורות, כי בהכרח היא, אשר גם הקלקולים וכל מיני החסרונות, המה נמשכים ובאים הימנו ית', וכמו"ש יצר אור ובורא חושך, והנה הקלקולים והחושך המה הפכי אמיתי לו ית', ואיך אפשר שימשך זה מזה, ואיך באים ביחד עם האור והעונג, שבמחשבת הבריאה: ואין לומר, שהם כ' מחשבות מיוחדות זו מזו, כזו, דח"ו לומר ולהרהר כזאת, כנ"ל, וא"כ איך כ"ו נמשך הימנו ית', עד לעולם הזה, המלאה חלאה ויסורין וזוהמא גדולה, ואיך הם מתכללים יחד במחשבה היחידה: **(ה) עתה** נבא אל הביאור, בצורת מחשבת הבריאה: דזה ודאי, אשר סוף מעשה במחשבה תחילה, כי אפי' באדם גשמי בעל ריבוי מחשבות, גם בו יבוא סוף המעשה במחשבתו תחילה, עדי, כשעוסק בבנין ביתו, או מבינים, שמחשבה הראשונה שחשב בעסק זה, הוא שחשב צורת בית לשבת בו, וע"כ מוקדם לו ריבוי מחשבות וריבוי פעולות, עד שגומר צורה זו, שחשב מראש, וצורה זו, באה לו, בסוף כל פעולותיו: והנך

להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכנויו אשר זאת היתה סיבת בריאת העולמות כמבואר אצלינו בע"א ח"א:

והנה אז, צמצם את עצמו בנקודה האמצעית אשר בו, באמצע ממש: וצמצם האור ההיא, ונתרחק אף צדדי סביבות הנקודה האמצעית, ואז נשאר מקום פנוי, ואויר, וחלל ריקני מנקודה האמצעית ממש:

והנה הצמצום הזה הי' בהשוואה א' בסביבות הנקודה האמצעית הריקנית

רואה, שסוף מעשה במחשבה תחילה: והנה הסוף מעשה, הוא הקוטב והתכלית, שבשכילה נברא כל אלה: והיינו, כדי להנות לבריותיו, כמו"ש בזוהר: ונודע, שחשבתו ית', גומרת ופועל תיכף, דלא אדם הוא, להיות מחוייב לכלי מעשה, אלא המחשבה לברה, גומרת כל הפעולה, תיכף ומיד: ולפי זה מוכן, שתיכף בחשבו ית' על דבר הבריה, להנות לנבראיו, תיכף נמשך ונתפשט האור הזה הימנו ית', בכל צביונו וקומתו וכל גבהם של התענוגים שחשב בהם: שכל זה, נכלל כאותו המחשבה, שאנו מכנים אותה מחשבת הבריה, והבין זה היטב, כי מקום שאמרו לקצר הוא: **וזהו** שאמר הרב ז"ל, דמתחילה הי' אור א"ס ב"ה סמלא את כל המציאות: פי', כיון דחשב הש"ת, להנות את הנבראים, והאור התפשט ויצא מלפניו, כביכול, תיכף הוטבע באור הזה, הרצון לקבל את הנאתו: ותשפוט ג"כ, שזה הרצון, הוא כל מדה גדולה של האור המתפשט, כלומר, שמדת אורו ושפעו, הוא כפי השיעור שרוצה להנות, לא פחות ולא יותר, ודו"ק בזה: וע"כ, אנו מכנים מהותו של, הרצון לקבל, המוטבע באור הזה, מכח מחשבתו ית', בשם, מקום: עדי, באמרנו שאדם אחד יש לו מקום לקבל פעודת ליטרא לחם, והשני אינו יכול לאכול יותר מחצי ליטרא לחם, באיזה מקום אנו מדברים, לא מגודלם של בני המעיין, וזאת מגודל של החשק והרצון לאכול: ובני עולם אומרים, שבני אדם קטנים אוכלים יותר מבני אדם גדולים: והנך רואה, שמדת מקום הקבלה, של הלחם, תלוי בשיעור הרצון והחשק של האכילה, ואצ"ל ברוחניות, אשר הרצון של קבלת השפע, הוא המקום של השפע, והשפע נמדדת במדת הרצון:

ובזה, ארוה לך להשכיל, כמה שאור א"ס ב"ה יצא מכלל עצמותו ית', להיות נגדר בשם אור א"ס כנ"ל, והיינו בחבחן הזה הנ"ל, אשר באור הזה כלול בו, הרצון לקבל מעצמותו ית' כנ"ל: והוא צורה חדשה, שהיא אינה כלולה ח"ו כלל וכלל, בעצמותו ית': וזה הצורה, היא ג"כ כל גדלו של האור הזה, כנ"ל: ודו"ק, כי אי אפשר להאריך כאן:

אמנם, בכל יכלתו, לא הי' נבחן צורה החדשה הוה לבתי' שינוי מאורו ית', שיש שאינא בפדריא, שטרם שנברא העולם, היתה הוא אחד ושמו אחד: הוא, יורה האור שבא"ס ב"ה: ושמו, יורה על המקום, שהי' הרצון לקבל מעצמותו ית', הכלול באור א"ס ב"ה: ומשמיענו, שהוא ושמו אחד, כלומר, ששמו, שהי' הרצון, לא נבחן בו שום שינוי צורה והבדל מן האור שבו, והאור והמקום, אחד הם ממש, דאם הי' שם איוה שינוי ונרעון בהמקום, בערך האור א"ס ב"ה, או ודאי הי' שם ב' בתי' כנ"ל, ודו"ק:

וזהו דבר הצמצום: אשר הרצון לקבל, הכלול באור א"ס ב"ה, המכונה מלכות דא"ס, קיטטה בעצמה להתעלות, ולהשוות צורתה ביותר, לעצמותו ית': וע"כ, מיעטה את רצונה מלקבל שפעו ית', בבתי' הד' שברצון, כמו"ש זה לקמן, בכוננה, דעל ידי כן יתאצל ויבראו העולמות עד לעו"הו—שבאופן זה יהיה מתתקן צורת הרצון לקבל, וישוב אל צורת ההשפעה, וזוה תבוא בהשואת הצורה אל המאציל: והנה אחר שמייעטה בהרצון לקבל, ממילא נסתלק משם האור, דכבר נודע, דהאור תלוי בהרצון, והרצון הוא מקום של האור כנ"ל: ועתה

להוציא לאור שרימות פעולתו: וזה כלל הפעולות של התיקונים, המסוככים ובאים בעולמות אבי"ע, עד גמר התיקון: ומשמיענו, שכל הסיבוב הזה היתה תיכף בכונת הצמצום ועליית הרצון, שבוה ישוב צורת הקבלה אל צורת ההשפעה:

ושמותיו וכינויו: דהיינו, י"ג מדות הרחמים, שהן הם הראשון של כל התיקונים הנ"ל, שסופם להפך כלי קבלה על כלי השפעה:

צמצם את עצמו: פי', דמיעטה בגדלות הרצון דלקבל שיש בה, כי ד' בחי' יש ברצון דלקבל, הנק' חכמה, וכינה, תפארת, ומלכות, וגדלות הרצון נק' מלכות, שהיא בחי' הד' הנ"ל:

בנקודה אמצעית: פי', דמקום המצומצם מתבאר על דרך תמונה עגולה בדורין, וכל כדור נערך הסוף שלו במרכזו, דהיינו נקודה האמצעית אשר בו, והיא בחי' אחרונה הנ"ל:

באמצע ממש: דתמונה הד' עצמה, כודלת ג"כ את הג' הבחי' הראשונות, ואומר, אשר הרצון נתעלה רק מבחי' האחרונה של הבחי' ד', אבל לא מג' בחי' הראשונות שלה, והיינו, כמו אמצעי דאמצעיות, בחי' הד' שבהם:

וצמצם האור ההיא: עליית הרצון, שלא רצתה לקבל בשיעור דבחי' הד', וענין של הסתלקות האור, הוא ענין א': משום שלא יצויר ברוחניות שום מהות, שיהי' שלא לרצון:

ונתרחק אל צדדי סביבות וכו' פי', דאחר הצמצום, שנסתלק האור, נבחנו בהמקום המצומצם, ד' צדדין, דהיינו ד' בחי' הרצון, חו"ב ותו"מ, כנ"ל, שהם עתידים לקבל הארות מיוחדות זו מזו, כמו"ש לקמן, ואומר, שנתרחק מבחי' הד', אף צדדי סביבות הנקודה האמצעית, כלומר אל בחי' ג' הצדדים, שהם חו"ב ות"ת:

ואז נשאר מקום פנוי, ואויר, וחלל: ג' חדשים יצאו עם הצמצום: הא', הוא מקום פנוי, כלומר, שנעשה מופנה לקבל תיקונים ושלימות, דבאור א"ס ב"ה, לא הי' מקום כזה כנ"ל: הב', הוא אויר ריקני, כי נסתלק האור, מכל ד' הבחי' שבבחי' הד', אשר בג' בחי' הראשונות שלה, חזר אח"כ הארת הקו, וע"כ נרשם גם בג' הבחי' אויר ריקני, וכמו"ש בפמ"ס: הנ', נק' חלל פנוי, והיא הבחי' האחרונה שבבחי' הד', כי נתרחק ממנה הרצון, וע"כ לא הגיע שם אח"כ אור הקו, ונשארה חלל פנוי, שאינה מוכשרת עוד, לקבל שם אורה הקדום, עד גמר התיקון:

מנקודה האמצעית ממש: דהיינו בחי' אחרונה דבחי' הד', כנ"ל, ואע"ג דגם בג' בחי' ראשונות נגע הצמצום, דהיינו מטרם ביאת הקו כנ"ל, אמנם כיון שלא הי' הצמצום מצדם כלל, ע"כ לא נקרא הצמצום בשבילה: **והנה** הצמצום הזה וכו': צריך לידע בכאן, שאין ענין העדר וחרטה נהוג ברוחניות, וע"כ, באמרנו שצמצם א"ס את עצמו

עין החיים ענף א'

היה באופן שמקום החלל היה עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה. ולא היה בתמונת מרובע בעד זווית נצבת, לפי שגם א"ס צמצם בבחי' עגול בהשוואה א' מכל צדדים: והסבה היתה, לפי שאור הא"ס שיהצמצם עצמו בהשוואה א' הוכרח ג"כ שיצמצם עצמו בהשוואה א' מכל הצדדים, ונודע בחכמת השיעור, שאין תמונה כ"כ שוה כתמונת העיגול, משא"כ בתמונת המרובע בעד זווית ניצבת בולטת, וכן תמונת המשולש, וכיוצא בו בשאר התמונות: וע"כ מוכרח היה להתצמצם בבחי' העיגול; והסבה היא בשביל שהיה שוה כנ"ל: גם בזה

פ' בא ד' מ"ב איתא מאנא בעיגולא דאיהו יו"ד ועי' פ' פקודי דרנ"ח דקאמר כי ההיכלות ומה שבהם הם עיגולים:

עוד יש סבה אחרת והיא בעבור הנאצלים אשר עתיד להאצילם אח"כ בתוך המקום החלל ההוא וריק ופנוי

אשר מתחילה היה רק כהה מן האור העליון, וע"כ נקראת חושך בערך האור, אבל לבסוף, משתלשל ויוצא מחמתה הקליפות וס"א והרשעים, שהם נחתכים לגמרי על ידי משורש החיים, יורה לשון סוף דבר, ואומר יורדת מות, פ"י, דרגליה, שהוא בחי' הרצון להנות, שיש שרגליה של המלכות, בסוף משתלשל היסוד בחי' המות בהתפשטות אורו ית', בסוף משתלשל היסוד בחי' המות לס"א, ולגיונוני ונמשכים אחרי הס"א:

(1) אמנם אפשר להקשות, כיון דהבריות בהכרח מחויב להצמצם בהם, וזה השינוי הצורה, הנ"ל, ממחלתו ית', דאם לא כן, איך ימשכו היסוד ית', ויצאו מכלל בורא לכלל נברא, דלא יצויר זה, אלא ע"י שינוי צורה כנ"ל: ועוד דהא צורה הו' של הרצון להנות, היא עיקר טיב כל הבריאה, אשר מחשבת הבריאה סוכבת עליה: והיא ג"כ מדת כמות הטוב והעונג, כמו שהארכנו לעיל, שעי"כ נקראת מקום: ואיך נאמר עליה, שנקראת לעיל, והוא נמשכת עד לבחי' מות, כנ"ל, כי עושי חושך, והוא התחתונים, בחי' הפסק ופירוד מתי החיים בהמקבילים התחתונים, מה ענין תחרדה הגדולה ח"ו: ועוד צריכים להבין, מה ענין תחרדה הגדולה הו' המניע להמקבילים מחמת שינוי הצורה מעצמותו ית', ולמה חרי בה, האף הגדול הזה:

וכדי להסביר לך די באר את הענין הדק הזה, צריך לבאר מקודם, מוצא כללות התענוגים והיסורים, המורגשים בעולמינו, ותשכיל זאת, בהידוע, אשר כל ענף יהי' טבעו שוה לשורשו, ולכן כל הענינים הנחוצים בשורש, יותרצה בו גם הענף ויאהב אותם ויחמדם, וכל הענינים שאינם נחוצים בשורשו, גם הענף מתרחק מהם, לא יסבול אותם, וישנא אותם, והנה חוק זה, הוא נוגה, בכל שורש עם הענף שלו, ולא יעבור: ובאשר שהוא ית' וית', הוא שורש לכל ברייתו אשר ברא, ועי"כ כל הענינים הכלולים בו ית', ונמשך לנו היסוד בהמשכה ישרה, יבושם לנו, ויונעם לנו, באשר שטבעינו קרובה לשורשנו: וכל הענינים שאינם מצויים בו ית', ולא נמשך לנו היסוד בהמשכה ישרה, והיו אלו נגד הטבע שלנו, קוטבה של הבריאה עצמה, דהיינו אנו אוהבים את וית' קשה לנו לסובלם: דהיינו אנו אוהבים את המנוחה, ואנו שונאים את ענין התנועה השגת המנוחה, אנו עושים שום תנועה, וזאת בשביל שלנו בעל תנועה, והיה זה, בשביל שהשורש שלנו כולל, ועי"כ וזאת בעל מנוחה, שאין התנועה נוגדת בו כלל, ועי"כ הוא ג"כ נגד טבעינו והיא שנואת לנו: ועד"ו, אנו אוהבים

דרך קצרה יט

עצמו, דא יהיה המוכן שנשתנה משום זה חמציאות הקדום, הנק' אור א"ס ב"ה, אלא המוכן היא, שמכח הצמצום יצא מן הא"ס ב"ה עולם חדש, דהיינו, זה העולם שהתצמצם, אבל במציאת הקדום, דא נתהוו שום שינוי עי"ו: אלא תחילת פעולת הצמצום, מיוחס לא"ס ב"ה, והיינו רק לבחי' הד', שהיא מלכות דא"ס ב"ה, כנ"ל, אמנם פעולה עצמה, היא ענין מיוחד בפני עצמו, ונקרא עולם הצמצום: והוא ע"ד שאיתא בכ"מ, אשר מלכות דעולם העליון נעשה כתר לעולם התחתון, ומ"מ נשאר עולם העליון ככל העשר ספירות בלי שינוי כלל:

בהשוואה א': דלא ניכר שם הבחן מדרגות, אלא כל ד' הבחי' מקבילים האור בריחוק מקום, וקטן וגדול, שוים הם בקבוצת אור מאור המקיף:

היה עגול מכל סביבותיו: כלומר, דפעולת הצמצום, היא רק מכח הנאצל לבדו, ע"י שהעלה רצונו מבחי' הד', כנ"ל, ולא כלל מצד המאציל, וע"כ יכונה זה דתמונת דבר עגול כדורי, אשר סופו וגבולו יוכן בתוכיות שלו ובמרכזו, אבל מחוצה לו, דא יוכן שום גבול, לא ראש ולא סוף, כי מצד המאציל, אין כאן שום גבול: וע"כ נמצא מקיף עליה, ומאיר בה בהשוואה, אלא בריחוק מקום, מכח נקודה האמצעית, שנסתלק הרצון ממנה, כנ"ל, ועי' בפמ"ס:

ולא היה בתמונת מרובע: דאם הו' הצמצום מצד המאציל, או הו' מקום המצומצם מכונה בתמונת המרובע, המורה על הבחן ארבעת המדרגות, דארבע הבחי' הנ"ל, חו"ב ות"ת ומלכות, שחו"ב מכונים דרום צפון, ות"ת ומלכות מכונים מרח מערב: כי כן תמונה המרובעת, יוכנו הנבולים שבה מחוצה לה, בדיוק, ולא כלל מתוכיותה: וע"כ אומר הרב ז"ל, דלא היה תמונה מרובעת, משום שהגבול אינו מצד המאציל, כנ"ל:

לפי שגם א"ס וכו' בהשוואה א' וכו': כלומר, שאור א"ס נסתלק מסבת הנקודה שבהנאצל, ולא מחמת עצמו, א"כ לא עשה בדרך הסתלקותו שום הבחן בין המדרגות של הנאצל, אלא בהשוואה א':

והסבה לפי שאור א"ס שוה וכו': פ"י, כיון דבאור א"ס עצמו, לא נבחן כלל בחי' המקום לבחי' שינוי, ואפי' בחי' אחרונה שברצון, שוה צורתה כמו האור עצמו, כנ"ל, איך יתכן להיות איוה הבחן בין ד' הבחי' שבהמקום גופי', בערך הא"ס:

ונודע בחכמת השיעור וכו': דע, שכל שבע החכמות כלודים בחכמת האמת, והיינו על פי דרכים ידועים, כמו שתמונת העגולים מיוחס למקום של צמצום א', וע"ד שפרשנו ואכ"מ להאריך:

כי ההיכלות ומה שבהם עגולים: כי חוק זה נשאר לקביעות, ועי' בפמ"ס: עוד יש סבה וכו': דבזה מוסף מעם לשבח בענין הצמצום בבחי' העיגול ולא במרובע:

בעבור הנאצלים וכו': כדי שיגיע עד ידו זה

(1) ועתה יתבאר ענין מחצבת הנשמה, שאמר, שהוא חלק אלקי סמל וכו'; שהקשינו לעיל, איך ובמה ישתנה צורת הנשמה מאורו הפשוט, עד שתהיה גבולת בזה מן, הכל, ית' כנ"ל: ועתה מובן, כי נעשה בה באמת, שינוי צורה גדולה, כי הגם שהוא ית' כולל כל הצורות שאפשר לחשוב ולהרהר, אמנם אחר האמור לעיל, אתה מוצא, צורה אחת, שאינו כלול בו ית', והיינו הצורה דהרצון לקבל, דח"ו מבי יקבל: אמנם הנשמות, שכל בריאתם הוא, משום שרצה ית', להנות להם, שוה הוא מחשבת הבריאה כנ"ל, א"כ בהכרח שנמשכו בהנשמות החוק הזה, לרצות ולחשוק לקבל שפעו: ובוה נמצאים נבדלים היסוד ית', משום שנשתנה צורתם היסוד ית', דכבר נתבאר דמהות גשמי נחלק ונבדל, ע"י כח התנועה וריחוק מקום, ומהות רוחני, נחלק ונבדל ע"י שינוי צורה, ולפי שיעור שבהשגחות הצורה זה מזה, כן ישוער המרחק בין זה לזה, ובאם ששינוי הצורה יגיע להפכיות כמש מן הקצה אל הקצה, או נעשה חיתוך והבדל גמור, עד שלא יוכלו לינק זה מזה, כי וריים נחשבים זה לזה:

ובזה הבין שורש הקלקולים, שנכלל תיכף במחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו, אשר אחר כל ההשתלשלות דהי' עולמות הכוללים, שהם, אדם קדמון, ואבי"ע, ונתגלו הקליפות ג"כ בד' עולמות אבי"ע, דמוטאה, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים, או נמצא לפינוי, גוף העבור הגשמי, שנאמר עלי', כי יצר לב האדם רע מנעוריו, משום שכל יניקתו מנעוריו הוא משמרי הקליפות, שכל עניני הקליפות והטומאה, הוא ענין צורת, הרצון, אך לקבל' שיש בהם, ואין בהם מרצון להשפיע ולא כלום: ובוה נמצאים הפכיים היסוד ית', שהוא ית' אין לו רצון לקבל ח"ו כלל וכלל, וכל רצונו הוא, רק להנות ולהשפיע: ועי"כ נקראים הקליפות, כחיים, כי בהפכיות צורתם מתי החיים, נמצאים נחתכים סמני, ואין בהם משפעי ית' כלום: ועי"כ, גם הגוף הינוני ע"י שמרי הקלי', הוא נמצא ג"כ נחתך מחיים, והוא סלא וזהמא, וכ"ז הוא משום, הרצון אך לקבל' ולא להשפיע, הנטבע בו: כי רצונו תמיד פתוח, רקבל כל העולם ומלואו לתוך בטנו: ועי"כ רשעים בחייהם נק' כחיים, כי מתוך שינוי צורתם עד לקצה, מן שורשם, שאין להם מבחי' השפעה כלום, נחתכים היסוד ית', והמה כחיים, מש: ואעי"ג שכדומה, שגם הרשעים יש להם מבחי' השפעה, שנותנים צדקה וכדומה, אמנם כבר אמרו עליהם בזה, דכל חסד דעבדין לגרמיהו הוא דעבדין: דעיקר כוונתם הוא לעצמם ולכבודם, ע"ש: אמנם, הצדיקים העוסקים בתורה ומצוות ע"ם שלא לקבל פרס, אלא להשפיע ג"ר ליוצרים, מוככים את גופם בזה, ומהמכים את הכלי קבלה שבהם, על בחי' השפעה: ע"ד שאמר רבינו הקדוש גלוי וידוע וכו' וא נהניתי אפי' באצבע קטנה (כתובות ק"ד): ובוה נמצאים דבקים בו ית' ממש, להיות שצורתם שוה לגמרי ליוצרים, בלי שום שינוי צורה כלל: וזה שדרשו ז"ל על הפסוק, ולאומי אלי הקשיבו, ודרשו, עמי אתם בשותפות, אשר הצדיקים המה שותפים עם הבורא ית', כהיות שהוא ית' התחיל הבריאה, והצדיקים גומרים אותה, להיותם מהמכים הכרי קבלה, על כלי השפעה: ודע, דכל ענין החידוש, שהמציא הבורא ית' בזה הבריאה, שאמר ז"ל, שהוציא אותה יש מאין, אין זה חידוש גופל, וזאת על הצורה של הרצון להנות, המוטבע בכל נברא: דיותר מזה, לא נחתך כלום בסוד הבריאה: שוים יוצר אור ובורא חושך, ופ"י הרמב"ן, דמלת בורא, יורה חידוש, דהיינו מה שרא הו' מקודם זה: והנך רואה שלא נאמר ובורא אור, דהיינו משום שאין בו חידוש, על דרך המצאת יש מאין, כי האור וכל הכלול באור, שהוא כל המוחשות והמושכלות הנעיסות שבעולם, כל זה נמשך, יש מן יש, כדובר דכבר כלולים הם בו ית', וא"כ אין בהם בחי' חידוש: ועי"כ נאמר יוצר אור, להורות שאין בו בחי' חידוש ובריאה: אבל על החושך, שהוא כולל כל המוחשות והמושכלות הכלתי נעיסים, עליהם נאמר, ובורא חושך: כי המציא אותם יש מאין ממש, כלומר, שאין זה ח"ו במציאותו ית' כלל וכלל, אלא שנתחדש עכשיו: אשר השורש לכולם, הוא הצורה של הרצון להנות, הכלול באורותיו המתפשטים היסוד ית', כנ"ל,

אזהבים את החכמה והגבורה והעושר וכל המעלות הטובות, היינו משום שהמה כלולים בו יח', שהיא שורשינו: ושונאים אנו מאוד את הפוסק, כמו הסכלות והחולשה והעניות והביונות וכדומה, היינו בשביל שאינם מצויים כלל ועיקר בשורש שלנו, וע"כ הוא מאוס לנו ושנוא לנו עד אין לסבול:

אמנם צריך לחקור, איך אפשר שימשך לנו איזה המשכה, ולא יהי' ישר ממנו יח', כי אם מקוטבו של הבריאה עצמה: אלא למה הדבר זה דומה, לעשיר אחד שקרא לאדם מן השוק, ומאכילו ומשקהו ומעניק אותו מספף וזהב בכל יום ויום, וכל יום מרובה משל חבריו: ותבחין שאדם הזה טועם במתנותיו העצומים של העשיר, ב' טעמים, משונים זה מזה, בבת אחת, כי מצד אחד טועם תענוג גדול לאין קץ מכל ריבוי מתנותיו, ומצד השני קשה לו לסבול ריבוי ההטבה, ומתבייש בעת קבלתו, שמביא לו אי סבלנות, מחמת הריבוי מתנות שמרבה עליו בכל פעם: והוא ודאי שהתענוג שיש לו מהמתנות, נמשך לו ישר מן העשיר הנותן, אמנם הקושי סבלנות, שהוא טועם בהמתנות, וזה אינו נמשך לו מן העשיר הנותן, אלא מתוך סהותו עצמו של המקבל, שנתעורר בו בושא, מחמת הקבלה, והסתגל חנם; ובאמת שגם זה סובב לו העשיר כמובן, אבל הוא בלתי ישר:

המתבאר לנו מכל האמור, אשר כל הצורות הנמשכות לנו בהמשכה בלתי ישרה היסנו יח', יהי' בו קושי הסבלנות והוא נגד הטבע שלנו: ובה תבין, שהצורה הרעה שנעשה בהמקבל, דהיינו, הרצון להנות, אינו באמת שום מחיתות וחסרון בערכו יח', ואירבא וזה עיקר הקוטב של בריאתו, דבאל זה אין כאן בריה כלל כנ"ל, אמנם המקבל, שהוא הנושא את הצורה הזו, מרגיש בה מחמת עצמו, בחי' קושי סבלנות, והיינו משום שלא נמצא צורה זו בשורש שלו, וד"ק היטב:

ובזה הרוחנו להבין את תי' הוזהר, אשר עיה' נברא, משום דמאן דאכיל דלאו דל"י, בהית לאסתכלי באפי', שלכאורה הוא תמוה מאוד כנ"ל: ועתה יונעמו לנו דבריהם מאוד, דכונתם על ענין שינוי הצורה של הרצון להנות, שנמצא בהכרח בנשמות, כנ"ל, משום דמאן דאכיל דלאו דל"י, בהית לאסתכלי באפי', כלומר דכל מקבל מתנה מתבייש בעת הקבלה, והיינו משום שינוי הצורה מהשורש, שאין בו צורה זו של קבלה, וכדי להקן זאת, ברא את העיה', אשר הנשמה באה בה ומתלבשת, בגוף: ועי' עסק התורה ומצוות ע"מ לעשות נ"ר ליוצרו, נתהפכו בזה כלי קבלה של הנשמה, על כלי השפעה, כלומר שמצד עצמה לא היתה חפיצה בהשפעת הנכבדה: אלא מרצית בהשפעת, רק כדי להשפיע, נ"ר ליוצרה, משום שהוא רוצה שהנשמות יהנו משפעו יח': וכיון שהוא מנוקת מן הרצון לקבל לעצמה, שוב אינה בהית לאסתכלי באפי', ונגלה על ידי זה, תכלית השלימות של פעולתו: וענין הצורך והחיוב של השתלשלות הרחוק עד עיה', יתבאר לקמן, שמלאכה הגדולה הנ"ל, שהיא התהפכות צורת הקבלה על צורת השפעה, לא יצויר וזלת בעיה' כמ"ש עור:

ובא וראה, אשר לרשעים, משנה שברון שברם: כי אוחזין ההכל בבי' ראשית, כי העוה"ז נברא עם חסרון וריקות מכל שפע הטוב, וכדי לקנות הקנינים הטובים צריכים התנועה, שכבר ידעת שריבוי התנועה מדיאב את האדם, להיותה המשכה בלתי ישרה, ממהותו יח', אמנם להשאר ריקן מהקנינים והטוב גם זה אי אפשר, שהוא ג"כ מתנגד להשורש, דהא השורש מלא מכל טוב, וע"כ בוחרים בסבל ריבוי התנועה, בכדי להשיג מילוא הקנינים; אמנם כיון שכל קנינם ורכושם הוא אך לעצמם, נמצא בזה שאין אדם מת וחצי תאותו בידו, ונמצאים סובלים מבי' הצדדים, הן מצער ריבוי התנועה, והן מצער החסרון של הקנינים, שחסר להם מחציתם; אבל הצדדים בארצם ירשו משנה, דהיינו אחר שמהפכים את הרצון לקבל' שלהם, על רצון להשפיע, או ירשו משנה; כי מלבד שמשגיגים את שלימות התענוג ומבחר הקנינים, המה משיגים ג"כ, השואת הצורה ליוצרה, יח', שבוה נמצאים בדביקות האמיתית, ואז נמצאים ג"כ בסוד המנוחה שהשפע מגיע אליהם מאליה, בלי שום תנועה ועמל:

כנ"ל, והענין הוא כי בהיות הנאצלים בתמונת העיגולים הנה אז יהיו כלם קרובים ודבוקים בא"ם הסובב אותם בהשואה א' נמורה והאור והשפע הצריך להם יקבלו מא"ם מכל צדדיהם בשיקול א', משא"כ אם היו הנאצלים בבחי' מרובע או משורש וכיוצא בשאר תמונות, כי אם היו בהם זוית בולטות קרובות אל האצילות יותר משאר צדדיהם לא היו מקבלים אור א"ם בהשואה א', ובסוף ע"ג יתבאר טעם למה הוצרך הצמצום הזה ומה ענינו:

ענין הצמצום הזה הוא לגלות שורש שורש הדינים כדי לתת מדה"ד אח"כ בעולמות ובה ההיא נקרא בוצינא דקרדנותא כמו חמי קורדנייתא:

הנהגה מהרח"ו: ונלע"ד כי נקודה האמצעית דא"ם שם היה שורש הדין ונתגלה אח"כ למטה וממנו נעשה המקום שהוא דוגמת הכלי, וממה שסובב עד הנקודה ההיא נמשכו חצוניית העולמות ומהיות סובב נמשך פנימיות ודי בזה שלא נחטא, והזהר שא"ל תחשוב כי שם בנקודה ההיא הי' גילוי דין ח"ו:

והנה אחר הצמצום הנ"ל אשר אז נשאר מקום החלל ואויר פנוי וריקני באמצעית אור א"ם ב"ה ממש כנ"ל הנה כבר היה מקום שיוכלו להיות שם הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים ואז המשיך מן אור א"ם קו א' ישר מן האור הענוג שבו מצמעה למטה

(ח) ועכשיו שוכנינו לכל הנ"ל, יובן לנו באפס מה, עוצם יחודו יח' ויח', אשר לא מחשבותי' מחשבותינו וכו', וכל ריבוי הענינים והצורות המושגים לנו, בכל זה המציאות אשר לפנינו, כל זה מתיחד אצלו יח', במחשבה יחידה אחת; דהיינו מחשבת הבריאה כדי להנות לבדיותו; אשר מחשבה היחידה הזאת, מקפת כל המציאות באחדות נמורה עד גמר התיקון, כי הוא כל מטרות הבריאה כנ"ל; והוא הפועל כלומר, ע"ד כח הפועל בנפעל, כי מה שהוא אצלו יח' רק מחשבה, יהי' בהנבראים חוק מחוייב בהכרח, וכיון שחשב עלינו להנות אותנו, נתפעל בנו בהכרח ענין הזה להיות מקבלים שפעו הטוב; והוא הפעולה, כלומר אחר שהוטבע בנו החוק הזה של הרצון לקבל הנאות, או נגדרים אנו לעצמינו בשם פעולה, שמתחת שינוי הצורה הזאת, יוצאים אנו מכלל בורא לכלל נברא, ומכלל פועל לכלל פעולה, כנ"ל; והיא הגייעה והעבודה, שמתחת כח הפועל בנפעל כנ"ל, מתגברת והולכת כמות חשק הקבלה שבנו, ע"ד השתלשלות העולמות, עד לבחי' גוף נפרד בעוה"ז, דהיינו בהפכיית הצורה מבי' החיים, שאין בנדרו להשפיע מחוצה לו כלל וכלל, שהוא המביא להגופים את היתיה, וכל מיני יסורים ויגיעות להנשמה כמ"ש עור; והיא ענין עבודת השי"ת בתורה והמצוות, כי ע"י הארת הקו בהמקום המצומצם, נמשכים השמות הק' והתורה ומצוות, ועי' העמל בתורה ומצוות ע"מ להשפיע נ"ר ליוצרו, לאט לאט מתהפכים הכלי

ידי זה תיקון גדול להתחתונים המקבלים מהאצילות:

כי בהיות הנאצלים בתמונת של עגולים וכו': פ' דאין ברוחניות ענין חילוף והעדר וכן אפי' אח"כ בביאת הקו שהיא ענין היושר מ"מ לא נעדר התמונה הקודמת אלא שנקבעו מחמת זה שני הסדרים של העגולים ושל היושר כולם: קרובים ודבוקים בא"ם: פ' דמצד אור א"ם עדיין אין כאן שום צמצום ונרעון עד הבחי' הד' שלא יהי' ראוי וכדאי לאורו ומכ"ש שאין שום הבחן מדרגות בג' בחי' הקודמים, שע"כ הא"ם מאיר בהם בבחי' או"ם בהשואה:

שורש הדינים וכו': כלומר דפה לא נגלה עוד שום דין אלא בחי' סוף לבד באור־העליון: שהוא אח"כ שורש לכל הדינים להיות התחתונים נבדלין מהאצילות על ידה, כמו שמוהיר למטה כדי לתת מה"ד וכו' פ' דכל אותם שנמשכים מבחי' הד' שולט עליהם הדין וכח ההוא נק' בוצד"ק: פ' אור קשה כי יש קושיית בבחי' ד' שאינו עוזבת אור עדיון מלעבור את דרכה ולמטה וממנו נעשה המקום וכו' עי' בפמ"ס וממה שסובב עד הנקודה: כלומר בחי' האחרונה שבבחי' ד' נעשה לחצוניות, ומהיות סובב היינו ג' בחי' הראשונות של בחי' הד' ה"ם פנימיות:

באמצעית אור הא"ם מ"מ: דהיינו בבחי' האחרונה שבבחי' הד' שהוא אמצעית העגול, כלומר סופו, דכל תמונות של עגולים יהי' סופם במרכזם כנ"ל:

הנה כבר היה מקום שיוכלו וכו': דעליית הרצון מן בחי' הד' גרמה להסתלקות אור מן ג' בחי' הראשונות, שבוה נעשה מקום לכל העולמות דאב"ע, שהם כל מהלך התיקונים השופעים ע"פ מדות של ג' מדרגות הראשונות, שהיא ענין שר הקו כמר שיתבאר:

ואז המשיך מן אור א"ם קו א' וכו': ענין הקו היא ביאת האור ע"פ תכונת ג' בחי' הראשונות, ואפי' בחי' הד' אינה מקבלת אורה עצמה אלא רק על פי התכונה של ג' מדרגות הראשונות, ובחי' האחרונה שבה נמצאת כלי אור, וע"כ נק' קו להורות שיש לו ראש וסוף, כמ"ש:

מלמעלה למטה וכו': כלומר מא"ם המקיף אל המקום המוקף דנקודה האמצעית ע"ד הנ"ל כי מסבת הצמצום דעליית הרצון מבחי' ד' כנ"ל, נתרשם רק בחי' פנימי ומקיף, משום דהגבול היא יצא מכל הנאצל, אבל מצד העליון דהיינו המאציץ, עוד לא היה שום גבול, וע"כ רשימו דהגבול רק בבחי' תוכיותו של הנאצל, אבל המאציץ מצדו הנם שנסתלק באורו מן הנאצל. היינו רק לפי ערכו שר הנאצל עצמו, אבל מצד המאציץ נמצא מקיף עוד עליה בהארתו ממקומו בהשואה א' מכל הצדדים בשוה, אבל עכשיו כהשא"ם המשיך אל הנאצל אור חדש, בתכונתו של רצון הנאצל, דהיינו שלא להאיר לבחי' הד', א"כ גם המאציץ עצמו נכנס בפעולת הגבול, כי הוא עכשיו אינו משפיע בהשואה

עין החיים ענף א'

דרד קצרה

כא

הכלי קבלה שבנו, על כלי השפעה; והוא כל שכל המקוה לנו, דכל כמה שכלי הקבלה אינם מתוקנים, אי אפשר לנו להרחיב פינו לקבל שפעו ית', והיינו משום פחד הדשנות הצורה, בסוד כאן דאכיל דלאו דלי' בהית לאסתכלי באפי', כי משום זה הי' הצמצום חא' כניל, אבל בהיותנו מתקנים את כלי קבלה שלנו שיהי' ע"ם להשפיע, משווים אנו כזה את הכלים ליצורם, וראויים אנו לקבל את שפעו עד אין קץ:

זהנך רואה שכל אלו הצורות ההפכיות שבכל זה הברואה שלפנינו, דהיינו צורת הפועל והנפעל, וצורת הקלוקלים והתיקונים, וצורת העבודה וכתן שכרה, זכו, כיון הוא נכלל רק במחשבתו ית' הנ"ל, היחידה ובחלית הפשיטות, דהיינו, להנות לנבראיו' בדקדוק לא פחות ולא יותר; ועד"ו הנ"ל נכללים ג"כ בהמשכה חתא, כל ריבוי המושכלות, הן המושכלות שבתורתנו הק', והן החכמות החזוניות, וכל ריבוי הבריות והעולמות, ושינוי ההנהגות שבכל אחת; כל אלו יוצאים ונובעים רק ממחשבה היחידה הנ"ל, כמו שאבאר בהמשך ביאורנו במקום בסי':

ובהנ"ל יוכן, המובא בחי' זוהר טבחי' המלכות דא"ס כ"ה, שע"ז נרעשו חספים סקול המתייחסים, דהיתכן לכות שם מלכות בא"ס כ"ה, דא"כ יש גם שם ט' ספירות ראשונות וכו'; ובדברינו מתבאר היטב, דענין הרצון לקבל הכלול באור א"ס כ"ה בהכרח כניל, היא נקרא מלכות דא"ס כ"ה; אלא ששם לא עשתה המלכות בחי' סוף ונכול על האור א"ס כ"ה, משום שעוד לא נגלה בה שינוי צורה סתמת הרצון לקבל, וע"כ נק' א"ס כ"ה, כלומר שהמלכות אינו עושה שם בחי' סוף וכו', לאפוקי מאחר הצמצום ולמטה, נעשה בכל ספירה ומרצוף בחי' סוף בכח המלכות:

(ט) ונרחיב כעת את הענין הזה, להבין היטב ענין הסוף שנעשה בדבר המלכות: ונקדים סתחילה לבאר, מה שגדרו לנו המקובלים וסובא בוהר ות', שאין לך שום אור גדול או קטן הן בעולמות העליונים והן בעולמות התחתונים, שלא יסודר תחת הסדר, של השם בן ארבע אותיות הויה:

וזה סותאם עם הכלל, המובא בעה"ת, שאין לך אור בעולמות שלא יהי' מלוכש בכלי; פי' דכבר ביארתי ההבחן בין עצמותו ית' לאור המתפשט היסנו ית', שהיא רק בבחי' הרצון להנות, שנכלל באור המתפשט, שהיא בחי' שינוי צורה מעצמותו, שאין בו ח"ו הרצון הזה; ובה נגדר אור זה המתפשט, בשם נאצל כניל, דמסתב שינוי צורה זו יוצא האור הכלל המאציל לבחי' נאצל; ומבואר ג"כ, שהרצון להנות הכלול באורו ית', היא ג"כ מדרתו של גדלות האור, והיא נק' מקום של האור, כלומר שמקבל שפעו ית' במדת רצונו לקבל וחשקו, לא פחות ולא יותר כניל:

ומבואר ג"כ, שענין זה של הרצון לקבל היא כח בחי' החדוש, שנתחדש בבריות העולמות, על דרך המצאת יש מאין כמש', כי רק צורה הוואת לבדה, אינה כלול ח"ו כלל בעצמותו ית', ורק עכשיו המציא אותה הבורא ית' לצורך הברואה, שז"ס ובורא חושך, מפני שצורה זו היא השורש לחושך כניל, מפני שינוי צורה שבה, וע"כ כזה היא מן האור המתפשט בתוכה ובסתתה:

ובזה תבין, שכל אור המתפשט היסנו ית' תיכף נבחן בזה ב' בחי'; בחי' א', הוא עצבות האור המתפשט, טרם נגלה בו הצורה של הרצון להנות; ובחי' ב', הוא אחר זה שנגלה בו הצורה של הרצון להנות, שאו נחעבה ונחשך כעת, בסבת הקנין של שינוי הצורה כניל; והנה בחי' א' הי' האור, ובחי' ב' הי' הכלי; וע"כ נבחן בכל אור המתפשט, ד' בחי', בדבר התפעלות הכלי; כי צורת הרצון לקבל, שנק' כלי אל האור המתפשט, אינו נשלם בבת אחת, אלא בדרך פועל ונפעל, ויש ב' בחי' בפועל, וב' בחי' בנפעל, ונק' כח ופועל בהפועל, וכח ופועל בהנפעל; והענין, משום דהכלי הוא שורש החושך כניל, אשר הוא הפכו מן האור, וע"כ מחויבת להתפעל לאט לאט, ע"ד המדרגה, בדרך עילה ועלול, שז"ס המים הרו וילדו אפילה, כי החושך, הוא תולדה מהאור עצמו, ונתפעל היסנו ע"ד הרוין וליריה שה"ע כח ופועל;

ומשתלשע ויורד תוך החלל ההיא, וראש העליון של הקו נמשך מהא"ס עצמו ונוגע בו אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס, ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה, ובמקום החצץ ההיא האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות כזה, וקו זה כעין צנור דק א' אשר דרך בו מתפשט ונמשך מימי אור העליון של הא"ס אל העולמות אשר במקום אור וחלל ההיא:

ונבאר עתה קצת ענין חקירת המקובלים דעת איך יש ראש תוך סוף בספירות הנ"ל אמנם בהיות כי הקו ההיא ראשו נוגע באור א"ס מצד העליון וסופו אינו נמשך למטה עד מקום אור א"ס הסובב תחת העולמות ואינו דבוק בו דכן אז יצדק בו ראש וסוף, כ"א היו דרך ב' הקצוות מקבצים שפע הא"ס היו ב' הקצוות בחי' ראשים שזים זר"ז ורא הי' אז בחי' מערה ומטה, וכן אם הי' הא"ס נמשך מכל סביבות צדדי המקום החצץ ההיא לא הי' דא מערה דא מטה דא פנים לא אחור דא מורה ורא מערב וצפון ודרום, אך בהיות אור א"ס נמשך דרך קו א' וצנור דק בלבד יצדק בו מעלה ומטה ופנים ואחור מורה ומערב וכמ"ש בע"ה בענף זה בכ"ז דברינו: והנה בהיות אור א"ס נמשך בבחי' קו ישר תוך החלל דא נמשך ונתפשט תיבה עד למטה אמנם הי' מתפשט דאט לאט ר"ל

והיינו, כי בהכרח, שנכלל תיכף בכל אור המתפשט בחי' הרצון לקבל כניל, אלא שאינה עולית בשם של שינוי הצורה, עד שיוקבע בהאור, זה הרצון להרוא, ולזה לא די בחי' הרצון לקבל הנכלל בהאור מצד המאציל, אלא הנאצל בעצמו, מחוייב לגלות, הרצון לקבל שבו, בפועל, מצד עצמו, כלומר, שמחוייב להמשיך שפע ברצונו, ביותר מכפי שיעור האור של ההתפשטות שבו מצד המאציל, ואחר שנפעל הנאצל מכח עצמו בגדלות שיעור רצונו כניל, אז נקבע בו החשך והרצון לקבל, ואז אפשר לאור להתלבש בכלי הון בקביעות:

והן אמת, אשר אור א"ס כ"ה התפשט, כביכול, ג"כ על ד' בחי' הנ"ל, עד שיעור גדלות הרצון מצד הנאצל עצמו כניל, שהיא בחי' הד', דבלאו הכי לא הי' יוצא כלל מבחי' עצמותו ית', להיות נקבע בשם לפי עצמו, דהיינו א"ס; אמנם, בכל יכלתו ית' לא נשתנה הצורה כלל, מחמת הרצון לקבל, ולא נבחן שם שום שינוי, בין האור, והם אחד ממש; והיינו דאיתא הרצון להנות כניל, והם אחד ממש; והיינו דאיתא בפירדריא, דקודם שנברא העולם הוא, ושמו, דקודם אחד: דבאמת קשה הלשון הכפול, והי' לו לומר קודם שנברא העולם מה ענין שבו שם, וזה לא הכוונה, על אור שנברא העולם היה הוא אחד: אלא הכוונה, דיש שם בחי' א"ס כ"ה, שהוא טרם הצמצום, דאע"פ, דיש שם בחי' מקום, ובחי' הרצון לקבל השפע מעצמותו ית', אמנם בלי שום שינוי והבחן, בין האור ובין המקום: והוא אחר, דהיינו האור א"ס כ"ה; ושמו אחר, דהיינו הרצון להנות

בהשואה א'. אלא לפי תוכן בחי' העיבוי שבהכחי, דע"כ לבחי' האחרונה שבבחי' הד' אינו משפיע כלום, אשר לפי זה נמצא שכל בחי' שהוא זכה יותר ונקיה ביותר משינוי צורה, נמצאת חשובה ביותר, ומקבלת שפעה יותר בהרחבה, והרי נעשה עכשיו הנבול מצד הא"ס:

וראש העליון של הקו וכו': שנמשך מא"ס עצמו כנ"ז שנכנס בהנבול: אינו נוגע באור א"ס, כי דא השפיע לבחי' האחרונה שבבחי' ד':

ודרך הקו הזה וכו': שנמשך מא"ס כלומר ע"פ ד' הבחי' במדותיו, דע"כ נק' קו המדה:

ובמקום החלל וכו': פי' מסבת התיקונים ש' בחי' הד' נמשכים האבי"ע:

וקו זה כעין צנור דק וכו': ענין הדקות שלו הוא מחמת שאינו כלול מבחי' ד' והיא בדוגמת בחי' ג' אות ו' דהויה:

מימי אור העליון וכו': עי' באורך ששפע של הע"ס נבחים על ב' בחי' על בחי' אור ועל בחי' מים ודו"ק, כי האור של בחי' ג' נקרא מים:

ונבאר עתה וכו' איך יש רת"ס וכו' איך אפשר שימשך מן בחי' הא"ס בחי' סוף ונבול:

אמנם בהיות הקו ההיא וכו': פי' דיש כאן ב' מיעוטין; מיעוט, א' היא מה שלא נמשך האור אל המדרגה הד', שוהו עושה בחי' סוף וסיום; ומיעוט הכ', היא כמה שלא נמשך האור, מאור המקיף אל המקום החלל, דרך כל סביבותיו דאור מקיף, אלא ממקום אחד בלבד, דהיינו ממקום ספי' המלכות, כלומר דגם אות"ס כולל ד' הבחי' בערך התחתונים, ולא מאיר מן בחי' ג' בחי' הראשונות, אלא מבחי' מלכות דא"ס לבד; שמסתב ב' מיעוטין הללו, נעשה הן בספי' דעגולים והן בספי' דיושר ד' הבחנות דמעלה ומטה פנים ואחור, וד' הבחנות מורה מערב דרום צפון, כמו שיתבאר למטה:

וסופו אינו נמשך למטה וכו': כי אור הקו אינו מאיר לבחי' האחרונה שבבחי' הד', וע"כ נקראת מטה, דסופו הוא במרכזו: עד מקום אור א"ס הסובב תחת וכו': פי' לאור א"ס המורם והמסתלק מן בחי' אחרונה הנ"ל, שנק' תחת העולמות והבן:

דרך ב' הקצוות מקבילים: דהיינו שהי' מקבל השפע גם בקצה שרמטה לבחי' הד':

מכל סביבות צדדי המקום וכו': דהיינו מכללות ד' הבחי' שבא"ס כניל, שהם עושים בתחתונים ד' צדדים כנ"ל: דרך קו א' וצנור דק וכו': מלת קו יורה שיש לו ראש וסוף כניל, ומלת צנור דק יורה על מיעוט הב' הנ"ל, שאינו נמשך מכל סביבות צדדי המקום כנ"ל אמנם הי' מתפשט לאט לאט וכו': פי' על סדר התכללות הספי' זה כזה, שמתחילה התפשט הכתר בכל הע"ס

להנות הכלול שם בלי שום שינוי ח"ו כלל וכלל: והבן סה שרמוז ו"ל אשר שמוי בגי' רצון, דהיינו הרצון להנות:

וכבר נתבאר בענין סוף מעשה במחשבה תחילה, שהוא מחשבת הבריאה שהתפשט מעצמותו ית', כדי להנות לנבראיו, ונתבאר שאצלו ית' המחשבה והאור הוא ענין אחד: ובוה סובן שאור א"ס ב"ה שהתפשט מעצמותו כולל כל המציאות שלפניו עד גמר התיקון העתידי, שהיא הסוף מעשה, אשר אצלו ית' כבר נגמרו כל הבריות בכל שלימותם והנאתם, שרצה להנות אותם: והנה זה המציאות השלם בכל צרכו, נקרא אור א"ס ב"ה:

וכבר התבאר אשר הנקודה האמצעית, שה"ס הרצון להנות, הכלול שם, קישטה את עצמה, להשוות צורתה להמציאות ביהר שאת, ואע"ג שמצד המאציל אין בה שום שינוי צורה בכל יכרתו, אמנם נקודת הרצון הרגיש בזה כעין המשכה בלתי ישרה מטהותו ית', ע"ד המשל הנ"ל מהעשיר עש"ה, וע"כ מיעטה את רצונה מבחי' אחרונה, שהוא תכלית הגדלות של הרצון להנות, כדי להוסיף בדביקות בבחי' המשכה ישרה מטהותו ית', כמו"ש לעיל: ואז נתרקן האור מכל בחי' המקום, כלומר מכל ד' המדרגות שיש במקום, ואע"פ שלא מיעטה רצונה אלא מבחי' הר', אמנם מטבע הרוחני שאינו נחלל לחלקים, ואחר זה נמשך שוב אור א"ס ב"ה אל המקום שנתרקן, אלא לא מולא את המקום בכל ד' בחינותיו, אלא רק על ג' בחי', כמו שהיה הרצון של הנקודת הצמצום, ונמצא אשר נקודה האמצעית שנמצאצמה, נשארה חלולה וריקנית, כי לא האיר האור אלא עד בחי' הר', ולא עד בכלל, ונפסק שם האור א"ס:

ויתבאר לקמן, ענין התכללות הבחי' זה מזה חנוהג בעולמות העליונים: ובוה תבין אשר הר' הבחי' נכללים זה מזה, באופן שגם בבחי' הר' עצמה יש ג"כ כל ארבעת הבחי': ונמצא בזה שגם בבחי' הר' הגיע האור א"ס ב"ה דהיינו לג' בחי' ראשונות שבה, אלא בבחי' האחרונה של בחי' הר' לבד, נשארה ריקנית בלי אור: וזכור זה:

ועכשיו נבאר, מהות הר' בחי' עולה ועולה, המוכרחים להתפעלות שלימות הצורה של הרצון לקבל כניל, בסוד המים הרו וילדו אפילה, כניל ע"ש: דהנה בהאצילות יש ב' בחי' אור, בחי' הא' נק' אור, ובחי' הב' נק' מים, כי בחי' הא' נמשך מעילא לתתא בלי סיוע מצד התחתון, ובחי' הב' נמשך בסיוע מצד התחתון, ע"כ נק' מים, שכן טבע האור שישודו למעלה, וכן טבע המים שישודו לתתא, והבן: וגם במים עצמם יש ב' בחי' דהיינו מים עליונים, שהם ע"י בחי' הב' שבד' הבחי', ויש מים תחתונים, שהם ע"י בחי' הר', שבד' הבחינות:

וע"כ יש בכל התפשטות של אור ע"ס: דהא"ס, שה"ס השרש והמאציל נק' כתר: ואור ההתפשטות עצמו נק' חכמה, שהוא כל שיעור ההתפשטות האור מעילא, מא"ס ב"ה: וכבר נודע, שבכל התפשטות אור מעילא, כלול בו הרצון לקבל כניל, אלא אין הצורה של הרצון לקבל נגלית בפועל, עד שיתעורר הנאצל לרצות ולהמשיך אור, יתר מכשיעור התפשטותו, וא"כ כיון שהרצון לקבל כלול בבחי' כח תיכף באור ההתפשטות, ע"כ מחוייב האור לגלות הכח אל הפועל, וע"כ מתעורר האור להמשיך תוספת שפע, יתר משיעור שבהתפשטותו מצד הא"ס, ובוה מתגלה הרצון לקבל בפועל, באור ההוא, וקינה צורת החדוש בשינוי צורה במעט כניל, כי נעשה כזה כהה מן האור, כי נתעבה מחמת חידוש הצורה הנ"ל, וזה החלק שנתעבה נקרא בינה, וז"ל אני בינה לי גבורה, שבאמת הבינה היא חלק מן החכמה, דהיינו עצם אור ההתפשטות דא"ס כניל, אלא משום שהתגברה ברצון, והסמיכה שפע יתר משיעור ההתפשטות שבה מהא"ס, מחמת זה, קנתה שינוי צורה, ונתעבה מעט מן האור, ויצאה בשם למי עצמה, שהיא ספי' בינה: והנה מהות תוספות השפע שהמשיכה מהא"ס, ככה התגברות הרצון שלה, נק' אור של חסדים, או מים העליונים כניל, מפני שאור זה לא נמשך ישר מהא"ס ב"ה, כמו אור החכמה,

כי בתחילה התחיל קו האור ההיא להתפשט שם ותיכף בתחילת התפשטותו בסוד קו נתפשט ונמשך ונעשה כעין גנל א' עגור מסביב והעגור הזה היה בלתי דבוק עם האור א"ס הסובב ע"יו מכר צדדיו שאם יתדבק בו יחזור הדבר לבמו שהי': ויהיה מתבטל באור א"ס, ולא יתראה כחו כלל, ויהי' הכל אור א"ס כבראשונה, לכן העיגול הזה סמוך אל עיגול א"ס ובלתי מתדבק בו, וכל עיקר התקשרות ודביקות העיגול הנאצל ההיא עם א"ס המאציל, היא ע"י הקו ההיא הנ"ל, אשר דרך בו יורד ונמשך אור מן א"ס ומשפיע בעיגול ההיא: והא"ס סובב ומקיף עליו מכל צדדיו, ורחוק ממנו בהשוואה א' מכל צדדיו, כי גם הוא בבחי' עגול סביב

אלא ע"י סיוע של הנאצל, שהתגבר ברצון כניל, וע"כ עולה בשם לפי עצמו, להיות נק' אור דחסדים, או מים: והנך מוצא עכשיו בספי' הבינה, שהיא כלולה מג' בחי' אורות: בחי' א', היא אור עצמותה של הבינה, שהוא חלק מאור החכמה כניל: ובחי' ב', בחי' ההתעבות ושינוי צורה שבה שקנתה ע"י התגברות הרצון כניל: ובחי' ג', היא אור דחסדים שהגיע לה, ע"י המשכחה עצמה מהא"ס ב"ה:

אמנם, עדיין לא נגמר בזה הכלי קבלה על שלימותו, להיות הבינה מעצם אור החכמה, הנעלה מאוד, שהוא ההתפשטות הישר מאור א"ס ב"ה, ע"כ נגלה בהבינה, רק בחי' שורש שורש כללי קבלה, ובחי' פועל לפעולת הכלי, דהיינו, שזה אור דחסדים, שהמשיכה בכח התגברותה, שוב התפשט היכונה, והתפשטות אור דחסדים היות, נקרא זעיר אנפין, או חג"ת, כמו"ש במקומו: והנה אור ההתפשטות הזה, ג"כ התגבר ברצונו, להמשיך שפע חדש, יתר מכשיעור שיש בהתפשטות שלו מן הבינה, וע"כ נבחר התפשטות הזה ג"כ לב' בחי', כי אור ההתפשטות עצמו נק' ז"א או חג"ת, ובחי' ההתגברות שבו, נק' מלכות: שז"ל עשר הספירות: כתר, ה"ס א"ס: חכמה, הוא אור ההתפשטות מא"ס: בינה, ה"ס אור החכמה שהתגבר להוסיף שפע, שעי"כ נתעבה כניל: ז"א, הכולל חג"ת נה"י, ה"ס אור דחסדים, המתפשט מן הבינה: ומלכות, ה"ס התגברות בהתפשטות אור דחסדים: וז"ל ד' אותיות, דש בן ארבע: דקצו של יור, ה"ס א"ס, כלומר, כח הפועל הכלול במחשבת הבריאה, כדי להנות דבריותי, שה"ס כלי הכתר: ויור, ה"ס חכמה, דהיינו בחי' הא', שהיא בחי' כח שבפועל, הכלול תיכף באור ההתפשטות של הא"ס: והא ראשונה, ה"ס בינה, דהיינו בחי' ב', שהיא בחי' יציאת הכח אל בחי' פועל, דהיינו האור שנתעבה מן החכמה כניל: ואז, ה"ס זעיר אנפין, או חג"ת נה"י, דהיינו התפשטות אור דחסדים שיצא ע"י הבינה כניל, שהיא בחי' ג', בחי' כח לגילוי הפעולה כניל, הא תתאה שבהיות, ה"ס מלכות, דהיינו בחי' הר' בחי' גילוי הפעולה בשלימות חסדו, דהיינו בחי' בחי' דחסדים, שהתגבר להמשיך תוספת שפע יתר מכשיעור התפשטותו מהבינה כניל, ובוה נקבעה צורת הרצון לקבל, על היכנו, והאור מתלבש בהכלי שלו, שהוא הרצון לקבל, הנגמר רק בבחי' זו הרביעית כניל, ולא קודם היסנה: ובוה תבין בפשיטות, שאין לך אור בעולמות עליונים ותחתונים, שלא יהי' נסתר תחת סדר שם בן ארבע, שה"ס ד' בחי' הנ"ל כי בלא זה לא נקבע הרצון לקבל, שצריך להיות בכל אור, כי הרצון הזה הוא המקום והסדה של כל האור ההיא כניל:

ואין

הע"ס שבו, ולאחר סיום כל ע"ס שבכתה, התפשט החכמה בסל ע"ס שבה, ועד"ו כל השאר כמו"ש: כי בתחילה הותחל וכו' להתפשט שם: פי' רביאית הקו הי' ע"ד התכללות הספי' ומ"ו, ומתחילה נכלל מלכות דא"ס עצמו בסוד הקו, דהיינו שנתפשט בה האור רק לג' בחי' ראשונות דבחי' ד', ולבחי' אחרונה דבחי' ד' לא נמשך האור הישר דבחי' הקו:

ויתכף בתחילת התפשטותו בסוד קו וכו': דהיינו, בהתפשט הקו דרך מלכות דמלכות דא"ס, עשה ב' כתר, שבכ"א עשר ספירות, שהיא ע"ס דכתר דיושר, וע"ס דכתר שר עיגולים, שיצאו שניהם בכת אחת: ומ"ש לקמן, שהעיגולים קדמו דיושר, היינו דוקא במהות בנינם, שהמה נבנים תיכף בצמצום א', בערך שאינם מונבדים מצד העליון, אלא מצד המקבל עצמם כנ"ל, דע"כ המה נבנים רק בפנימי ומקיף, אבל הקו שבו נרשם הנבול גם מצד העליון כנ"ל, שהיא בנין דיושר, בא לאח"כ כנ"ל: אבל ערך הארת העיגולים, בא להם בב"א עם הקו:

והעגול הזה הי' בלתי דבוק וכו': פי' כיון דכל התפשטות הקו אינו רק על ג' בחי' הראשונות, אבל לבחי' אחרונה אינו מאיר, וע"כ נמצאת בבחי' זו, בתכונת מקום פנוי בלי אור העליון, וכבר ידעת שכל הספי' נתכללו זו מזו, וא"כ נמצא דבסוף כל כס ספי' וספי', נמצא מקום פנוי הנ"ל, ונודע דגם מלכות דא"ס עצמו נכללה בבחי' הקו כדי להאיר למטה, וא"כ נשאר ג"כ בסיום מלכות דא"ס, זו הבחי' הנ"ל הפנוי בלי אור, וערכו כעין אור מפיסק בין הא"ס ובין הנאצלים, ודו"ק:

שאם יתדבק בו יחזור וכו': פי', אם יגיע לשם אור העליון, א"כ יתבטל כל מלאכת הצמצום הנעשה בבחי' הו', ופשוט: וכל עיקר התקשרות וכו': כלומר, דלכאורה קשה, אם הסיום דכל ספירה היא בבחי' האחרונה הנ"ל, שהוא פנוי מאוד, א"כ איך האיר העדיון בתחתון, כיון שבחי' האחרונה מפיסקתו בדרך אלא שזה יתבאר לקמן, פ"ג, איך יש בסגולת בחי' האחרונה, להעלות תמיד אור חוזר מתתא לעילא, שבוה האו"ח, מתקשר האור העליון ועובר לספי' התחתונה, אשר כל זה מתהווה בבחי' הקו כמו"ש, וע"כ נמצא כל דביקות נאצל במאצל, אינו אלא ע"י קשר האו"ח שבראשו של הקו בסוד מלכות דא"ס כנ"ל, אמנם חוץ ממקום הקשר הזה, אין להנאצל שום קשר עם המאציל, מסיבת בחי' האחרונה כנ"ל ודו"ק: והא"ס סובב וכו' ורחוק ממנו בהשוואה וכו': פי' דב' בחי' אור, נמצא ב"ס דעגורים, בחי' א', מצד רשימו דכלים דעגולים עצמם, והיינו מה שמקבלים מאו"מ, ממרם ביאת הקו כנ"ל, שאז עוד לא נמצא בחי' גבול מצד המקיף, ע"כ הם מקבלים תמיד הארה זו מאו"מ, שהוא בהשוואה א', אמנם יש ריחוק מקום בין העיגולים, ובין אור המקיף, והינו מחמת בחי' אחרונה שנשארה פנויה מאוד כנ"ל, וע"כ גם העיגולים

עין החיים ענף א'

דרך קצרה בנ

העניינים מקבלים האור דרך הקו, שהוא דבוק בראשו עם המאציל, אפי' בבחי' הד', דהיינו עי' האו"ח, כמו"ש, אשר בסגולת האו"ח הזה נעשית הבחי' הד' בחי' משפעת:

כן הוא מוכרח שהארת א"ס וכו': דרך קו ההוא לבד וכו': כלומר, דאפי' העגולים, שתכונתם עוד נכנה מטמם ביאת הקו, דע"כ מקבלים הם בחי' הארה דרך אור מקיף, אמנם מרחוק היא, אבל עיקר הארתם מוכרחים לקבל מבחי' הקו דוקא בלבד, דאם יוכלו לקבל כד הארתם מאו"מ, א"כ יתבטל שוב כל הגבול דבחי' אחרונה:

יוד מדות וי"ס וכו' וקצבה ומספר קצוב: מדה, יורה על ענין בחי' אחרונה, שהוא מודדת את הספירות ומסיימת אותם: ספירה, יורה על שפע עצמות האור, שבא בהמדה: ומספר קצוב, יורה על ע"ס דאור ישר הבא מעילא לתתא, ועל ע"ס דאור"ח העולה מתתא לעילא, דהיינו מבחי' האחרונה עד כתר, כמו"ש, שזהו המספר הוא מחוייב להיות בכל ספירה לא פחות ולא יתר: כדי צרכם בלבד וכו': פי' באופן שיעלה ענין התיקון כהלכתו, בסו"ה כי לא ירח ממנו נדח:

היותר דבוק עם הא"ס: משום דאין בשורש הכתר שום בחי' כלי, וכל ריחוק מקום ה"ס שינוי הצורה, שהיא רק מתכונת הכלי, ועד"ו יתר הבחי' שהיא לפי מדרגתה:

הוא הנק' כתר דא"ק וכו': דע"ס הם כח"ב וז"ל, שהוראתם הוא לפי ערך התקרבותם לבחי' כלי ממש, שהוא מלכות: וחכמה, בינה, וועיר אנפין, המה ג' בחי' הראשונות, שמתכונתם יוצא התגלות הכלי, לפעולה וכתר ה"ס א"ס וע' בארוך:

ונמשך מעט וחזר להתעגל וכו': דאע"ג דאמר דע"ל, שהעניינים ויושר יצאו בב"א, היינו דוקא בנ' ראשונות דיושר, כח"ב, אבל ז"ת יצאו ונמשכו לאחר תשלום העניינים דאורו הספי', ומאי דקאמר ונמשך מעט, יורה על ו"ת חג"ת נה"י דיושר, שנמשכים לאחר השכום י"ס דעגולים:

את כל המציאות, כנ"ל: וז"ס הוא ושמו אחר כנ"ל: ואע"ג שמקום הקבלה של זה המציאות הי' ודאי בבחי' ד', וגם בתכלית גדלות הרצון לקבל, עד בלי גבול ושיעור, מ"ס אין שם מחמת זה הפכיות הצורה ח"ו, ואפי' שינוי צורה לא נרגש שם כנ"ל, אמנם בצאת הרצון להתעלות ולהסתלק מגדלות הצורה, של הרצון להנות, דהיינו בחי' אחרונה שבבחי' ד' כנ"ל, או נקבע השינוי צורה בבחי' ד', בשיעור חוק, להיות כל אור א"ס הסתלק על ידה, ואפי' מג' בחי' הראשונות, כנ"ל, שבוה נעשה מקום של האור כולו, פגיו וריק סן כל ארבעת הבחי', ואז נמשך להמקום, שיש בו כבר הרשימו של ד' הבחי', נמשך אור חדש, כפי רצון החדש של המקום, דהיינו רק על ג' בחי' של כל בחי' ובחי', ובחי' אחרונה שבבחי' הד' נשארה חלל פגיו כנ"ל, אשר חלל הפגיו הזה, לא יוכשר לקבל אורו עד גמר התיקון:

ובזה תבין ההפך, בין סטרא דקדושה לבין סטרא אחרא: להיות מרפזין דאביע דקדושה מתוקנים ע"ד התפשטות הקו, המתוקן במדת הרחמים, שהיא רק על ג'

עליו, כנ"ל, כן הוא מוכרח שהארת א"ס בנאצלים תהי' דרך קו ההיא לבד. כי אם היה האור נמשך להם גם מכל סביבותיהם היו הנאצלים בבחי' המאציל עצמו בלתי גבול וקצבה, ולא עוד אלא אפי' גם קו ההיא דק מאד, ולא בהתחברות גדול, כדי שיהיה האור הנמשך אף הנאצלים במדה וקצבה, אשר לסבה זו נק' הנאצלים יוד מדות וי"ס, להורות שיש בהם מדה וקצבה ומספר קצוב, משא"כ בא"ס: וכמו"ש בספר הזוהר פ' פנחס, פקודא תליסר דא ק"ש וכו' אבל לא אית לי מדה ולא שם ידוע כגונא דספירן וכו' דכל ספירה אית לה שם ידוע למדה וגבול ותחום ע"כ, ובהיות הקו דק, ימשיך להם שפע כדי צרכם בלבד, בערך היותם נאצלים, ולא יותר מדאי בערך היותם מאצילים:

והנה העגול הזה הראשון היותר דבוק עם הא"ס הוא הנק' כתר דא"ק: ואח"כ נתפשט עוד הקו הזה, ונמשך מעט, וחזר להתעגל ונעשה עיגול ב' תוך עיגול הא', וזה נק' עגול החכמה דא"ק: ועוד התפשט יותר למטה, וחזר להתעגל, ונעשה עגול ג' תוך עגול הב' הזה, ונק' עגול בינה דא"ק: ועד"ו היה חוזר ומתפשט ומתעגל, עד עיגול יוד, הנק' עגול מלכות דא"ק: והרי נתבאר ענין יוד, ספירות שנאצלו בסוד יוד עיגולים זה

בעלת חמדה של השפע ההיא: גם נתבאר, שכל השינוי צורה שבין מאציל לנאצל, הוא בבחי' הרצון לקבל שיש בהנאצל, שאינו ח"ו נהג כלל במאציל העליון: ונתבאר ג"כ, אשר ענין דבר גשמי נבדל ונתחלק ע"י גרון ומקבת, שמרחיק חלק מחבירו על ידיהם, ובוה נשארים נבדלים זה מזה, וענין רוחני נבדל בכח השתנות הצורה, שנקנה לחלק היסגו, וענין פירוד החלק זמ"ז מגיע, באופן שמתגדל בהחלק בחי' שינוי צורה עד להפכיות ממש, מן הכלל שבוה נפרד ומתרחק, עד שאין להם שום יחס ביניהם כלל, וכמו זרים נחשבים זה לזה, כמו"ש לעיל:

גם נתבאר, אשר ענין שינוי הצורה הזאת, דהיינו הרצון לקבל שיש בכל נאצל וגברא, אע"ג שאינה נמצאת בעצמותו ית' ח"ו כלל וכולל, מ"ס היא נמשכת היסגו ודאי, אלא שהמטבה הזו נק' המטבה בלתי ישרה, ע"ד המשר מעשיר כנ"ל, כי זהו עיקר קוטבו של מחשבת הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו, שמוה הוטבע חוק מחוייב בהנבראים, לקבל הנאתו בחשק נמרץ, וכיון שהמחשבה ההיא, כדי להנות לבריותיו, הוא ודאי בלי שיעור, מובן סאליו, אשר גם הרצון והחשק המוטבע בהבריות, לקבל הנאתו ושפעו, הוא ג"כ בלי שיעור:

ונתבאר אשר כל זה המציאות אשר לפנינו, כבר היתה כלולה בא"ס ב"ה בטרם הצמצום, שה"ס התפשטות כל אורות והנשמות הכלולים במחשבת הבריאה כנ"ל, אמנם הרצון להנות שהיא נק' מקום, המחזיק בתוכו את אורו ושפעו כנ"ל, היא נמצאת שם בתכלית השלימות ודבקות בהמאציל, כי בכל יכולתו, לא נבחן שם כלל בחי' שינוי הצורה במקום ההוא: שו"ס שאמר הרב ז"ל, בתחילה היה אור א"ס ממלא

ואין להקשות על זה שהיור רוכז להכמה וה' לבינה, דהא כל עצמות האור, שאך יש בע"ס, הלא הוא נמצא בספירת החכמה, ובינה וועיר אנפין ומלכות, המה רק לבושים בערך החכמה, א"כ הי' צריך לה להחכמה, לתפוש אות היותר גדולה בשם בן ד': והענין הוא, דענין האותיות דהשם בן ד', אינם מורים ומרמזים, על שיעור וכמות האור שבע"ס, אלא שהם מורים בערכי התפעלות הכלי, כי הלבן שבקלף הס"ת, הוא מרמז על בחי' האור, והשחור שהיא האותיות שבס"ת, מרמזים על בחי' איכות הכלים: וע"כ הכתר, כיון שהיא רק בחי' שורש דשורש אל הכלי, לכן מרמזו רק בקיצו של יוד: והחכמה, שהיא בחי' הכח טרם שנתגלה לפועל, ע"כ נרמז באות היותר קטן שבאותיות, דהיינו היות: והבינה, שבה יצא ונגלה הכח אל הפועל, נרמז באות הרחבה שהוא הא': והוא, כיון שאינו אלא בחי' כח לגילוי הפעולה כנ"ל, ע"כ נרמז באות ארוך ודק, שהוא האו"מ: שהקויות, כורה שערין הויית כלי טמון בו בכח בהעלם: ואריכות הקו, כורה שבסוף התפשטותו נגלה על ידו כלי נמורה ושלובה: כי החכמה לא הספיקה בהתפשטותה, לגלות כלי שלובה, כי הבינה עדיין איננה כלי ממש, אלא בחי' פועל הכלי כנ"ל, שע"כ רגל היות קצרה, להורות שערין קצר הוא שלא גילה, ע"י כח הטמון בו, וע"י התפשטותו, בחי' כלי שלמה: וגם המלכות, נרמזת כאות ה', כמו ספירת הבינה, שהיא אות רחבה, שנגלית בשלימות הצורה: ולא יקשה לך ע"י, מה שהבינה והמלכות יש להם אותיות שוות, והיינו כשום, שבעולם התיקון חסה באמת דומים זה לזה, ושואלים בליהם זל"ז, ובספירה ותלכנה שתייהם יחדיו, שיתבאר במקומו:

(י) ובה תבין ענין דבר ונוקבא הנבחרים בכל ע"ס, (כי יש ב' בחי' דבר ונוק' בחי' א' הוא חכמה ובינה, בחי' ב' הוא ז"א ומלכות), והענין, דמלת דבר, יורה אך משפיע ולא מקבל, ומלת נוקבא, יורה מקבלת ולא משפעת: והנה כל החידושים והתולדות וריבוי הצורות, יוצאים רק על ידי בחי' נוקבא, כי הוא בעלת ההריון, ונכנסת והמניקה, והמגדלת בנים, אשר כל אלו אינם נבחרים בחדר כלל, כי אין בגדר חדר זולת להשפיע לחניך: והשפעת הדרר נבחן כשינס, בחי' א', הוא בחי' שפע של המציאות, דהיינו ללית בנים, ונשמות חדשות: ובחי' הב' הוא שפע של קיום המציאות, דהיינו מוץ ומחיה להחיות בני ביתו, והנה החכמה והז"א הם ב' דבורין, מפני שהם שניהם בחי' התפשטות כנ"ל, דחכמה הוא התפשטות אור מן הכתר, והז"א הוא התפשטות האור מן הבינה, וע"כ כלים שלהם דקים, להיותם כלולים בהתפשטות רק בבחי' כח לבד, שבהחכמה כולל הכח אל בחי' פועל, ושורש לכלי, ובחז"א כלול הכח, לבחי' גמר פעולה של כלי: וע"כ, כיון שאין בהם כלי קבלה, חסה מסוגלים רק להשפיע: ותבינה והמלכות, הם ב' נוקבין, כי הן שתייהן, בבחי' אור שנתעבה, כנ"ל, דהיינו שנתעוררו להוסיף במשכת שפע חדשה משרשם, יתר מכפי שיעור התפשטות שלהם, אשר ע"י אתערותא דלתתא שלהם, בדבר חוספת שפע, גמרו בוה צורת הרצון שלקבל, שהי' כלל בהדבורין, רק בבחי' כח כנ"ל: וע"כ נגמרו בהם הכלי קבלה שמשום זה נקראים נוקבין:

ובזה תבין, סוד הווג של דבר ונוק' הנוהג באורות עליונים, באופן, שאין שום דבר נמשך לתתא, זולת ע"י וזוג דו"ג: שהוא סוד טמיר ונעלם, וע"כ אאריך פה מעט, כדי להרחיב הדברים: ואגב אורחא, אבאר הפ' הנסה אלקים לקחם לו גוי מקרב גוי וכו', דמה ענין הפליצה הזאת, גוי מקרב גוי, ומה טיבה של הפלאה הזו, דודאי כל בחי' גאולה, היא גוי מקרב גוי: וכן סו"ה וישאלו איש מאת רעהו וכו', כלי כסף וכו', שמתמיה מאד שהשי"ת לא הי' לו עצה אחרת להוציאם בכסף וזהב, זולת ע"י רמאית ושאלה שמתמיה מאד:

והנה כבר נוכחנו לדעת, ענין הכלי והמקום באורות עליונים, שה"ס הרצון לקבל ההנאה והשפע הכלול בכל תחתון: ובארנו ג"כ, שהרצון לקבל הכלול בהנאצל, זו עצמו הוא מדת שפעה, לא פחות ולא יתר, כי בגשמיים המוכרכים, יצויר קבלה יתר מכפי שרועה, דהיינו ע"י כפיה והכרה, שזה ודאי אינו נוהג באורות עליונים: וע"כ הרצון לקבל, שנמצא בהנאצל, היא

וב"ז הוא בחי' י"ס הכוונות וכו':
פי' דע"ס דאדם קדמון. המה כוללים
לכולהו עוצמות דאבי"ע, שהם נחשבו
רק לבחי' לכושים לא"ק:
אלה א"פ פים וכו': ומהם אינו עוסק כלל
בספר ההוא, רק מא"ק ור' לבושיו
אבי"ע:

ובולם כגלדי בצלים וכו': לאפוקי
מעניול שטחי, דיש בו פנים ואחור, אלא
כדורי, שאין בו רק מפנימי ומקיף, וסופו
באמצעו כנ"ל:

והנה הבחי' המהבר כל העיגולים
יחד וכו': דשפע העצמות אינו
מגיע לעיגולים, אלא דרך קו כנ"ל, שהוא
מחברם יחד: כדמיון ג' קיום וכו' דקו היסוד
היא חח"נ, וקו שמאל הוא כנ"ה, וקו האמצעי
הוא דה"י וכן ע"ד כנולתין חב"ד חג"ת נהי"ם
כמו"ש:

מתחתית סיום כל העיגולים:
פי' דהקו מתפשט עד נקודה האמצעית,
שהיא הסיום דכולם, אבל לא עד כנ"ל:

לבא עי"ז במיעוט הרביות, לכן שיתף עמו מרח
הרחמים, דהיינו שצמצם א"ע מבלי להתפשט לבחי'
הר', וחזר וקבל הארתו דרך קו דק, שה"ס ג' בחי'
הראשונות של בחי' הר', שכליו דקים כנ"ל, ועי"ב נק'
מדת הרחמים, כלומר שאין בהם חשש דינים כנ"ל:
וכייל לנו הרב ז"ל בכמה מקומות בספר הזה, אשר
תכונת הרוחני אינו כלל בבחי' עובר מסקום למקום
ויהי' נעדר מציאות הראשון למציאות הב', כדרך דבר
גשמי, שפושט צורתו הראשונה ולבוש צורה שנית,
ונמצא צורה ראשונה נעדרת היסנה: אלא אם דבר
רוחני עובר מבחי' לבחי' אחרת, אינו מחליף צורתו,
אלא הוא בחי' הוספת הצורה, וכל מקום שעובר בו
נמצא קונה מקומו לנצחיות, שו"ס הוא ותמורתו יהי'
קודש, שהקדשים מסודרים תחת חוק האורות העליונים,
ועי"כ גם בהם אינו נוגח חילוף ותמורה:

ולפ"ז חבין, דלע"ג שאמרנו שא"ס צמצם את עצמו,
וחזר והמשך הארותי' דרך קו דק וכו', אין
הכוונה שנעדר ח"ו מחמת זה צורה הקדומה, שמתרם
הצמצום, אלא שכללות דא"ס התצמצמה וקיבלה לצורת
הקו הדק, עד שנתפשטה לכולהו עולמות דאבי"ע,
אמנת בחי' הא"ס גי' לא נשתנה כלל, ועי"כ מתלבשים
זה בתוך זה, כי אור א"ס מתלבש בתוכיותם ובפנימיותם
דאבי"ע: וז"ס, שיתף עמו מדה"ר, כלומר דמן הצמצום
ואילך, יש ב' הנהגות, כי ניהוסף ונשתתף עם מדה"ר:
והנה נחקק רב', דהיינו הנהגה של המציאות, והנהגה
של קיום המציאות: הנהגה א', נמשכת במה"ר,
והנהגה ב', נמשכת ממדת הרחמים, ועי"כ אין לך דבר
בכל העולמות, שצמצום ולמטה, שלא יהי' משותף מן
ב' ההנהגות הנ"ל, וכל דבר ודבר נבחן בו ענין
מציאותו לבד, וענין קיום מציאותו השתתף עם ענין
המציאות: ער"ם, האדם נולד בסוד ההנהגה של
המציאות, הנמשך מא"ס, והוא חי, אבל קטן וחלש,
ואין לו זכות קיום כלל, אמנם משתתף עליו, סוד
הנהגה של קיום המציאות, הנמשך מהארת הקו, כנ"ל,
ועי"ס ההנהגה הזו, הוא ניוון, וממשיך ימי חיותו
נקיומו, וקונה כל מעלותיו: וסימן לרבר, דכל מה
שנמשך עי' גיעה, היא מבחי' הנהגה הב':

והענין, דכל חידוש בחבריה מחוייב להמשך מן
הא"ס, כי כל העולמות העליונים והתחתונים כל
פרטיהם משתדשים שטה, בסוד אין כל חדש תחת
השמש כנ"ל, ועי"כ משהו האדם וכל דבר חי בסוד
הנהגה א', הנמשכת מהא"ס ביה: אמנם כשנולד,
תיכף עובר עליו סוד הצמצום דבחי' אחרונה, ועי"כ
אע"פ שהיא בריה שלימה והי, אמנם אין לו זכות קיום
כלל, מחמת שהיא כלול מבחי' אחרונה שבכלכות דא"ס,
שהוא מדת הדין, ובסוד השפע של הארת הקו, שהוא

בתוך זה, וכ"ז היא בחי' י"ס הכוללת
דרך סתם כל בחי' העוצמות כולם,
אמנם מבואר ופשוט שכמה מיני עוצמות,
נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו אלה א"פ פים
ורבוא ריבואות, וכולם כאחד הם בתוך
המקום החלל ההיא הנ"ל, ואין דבר
חוצה לו: והנה כל עולם ועולם יש בו
י"ס פרטיות, וכך ספי' וספי' פרטיות
שבכל עולם ועולם כלול מיס' פרטי
פרטיות, וכולם הם בצורת עיגולים זה
בתוך זה, וזה לפנים מזה, עד אין קץ
ומספר, וכולם כגדלי בצדים זה בתוך
זה, ע"ד תמונת הגלגלים, כנ"ל בספרי
תוכניים: והנה הבחי' המחבר כל
העיגולים יחד, היא ענין קו הדק
הזה, המתפשט מן הא"ס, ועובר
יורד ונמשך מעניול על עניול עד סיום
תכלית כולם כנ"ל, ודרך קו הזה נמשך
האור והשפע הצריך לכ"ז או"א מהם,
והרי נתבאר בחי' יוד עיגולים של י"ס:

ועתה נבאר בחי' הב' שיש ב"ס, הלא
היא בחי' אור היושר, כדמיון ג' קיום,
בצורת אדם העליון: והנה דרך קו הנ"ל
המתפשט מלמעלה למטה אשר ממנו
מתפשטים העיגולים גם הקו ההיא
מתפשט ביושר מלמעלה למטה,
מראש גג העציון של עיגול העליון
מכוסם עד למטה מתחתית סיום כל
העיגולים ממש, מלמעלה למטה כפוף
מ"ם, בסוד צלם אדם ישר בעל קומה
זקופה, כפוף מר"ח אברים מצטיירים

היא בחי' המציאות במהותם עצמם: עיקר ב', היא
בחי' הקיום של זה המציאות:

דמלא גדול אנו רואים בכל בריה ובריה, שמצד אחד
נראה כמו שהוא חי ומצוי ברשות עצמו, כלומר
שהבורא ית' יוכה אותו במתנת רוח החיים, והוא כבר
שלו בטבע: ומצד השני, אנו מרגישים בכל בריה
ובריה, אשר אין לו רוח החיים בטבעו ממש, אלא רק
בבחי' קנין מלאכותי, דהיינו על ידי אכירה ושתיה
הולך וקונה לו מדת ימי חייו, ואם ישב איהו ימים ולא
יקנה לו החיים מן החוץ או נופל וכת: עי"כ מצד א',
נראה שהחיים מן החוץ בא לו במקרה, ומצד הב' נראה
שכל החיים של החי בא לו במקרה, עי' קנין, עי"ד
העשירות, והכבוד, וכדומה: ולמה זה, וישב בשמים
ישח לנו שלכאורה הוא כמו לעג שלועג עד בריותי,
ואם רצה ית' ליתן לנו מתנה חשובה הווי, ולכחבנו
בין החיים, הי' לו ליתן לנו עכ"פ משך עי' שנותנינו
הללו בטבע, ולמה עוד מטריח אותנו לקנות אותו מן
החיות, עי' אכירה ושתיה וכו':

והענין הוא עי"ד שאמרנו חו"ל: מתחילה ברא הקב"ה
את העולם במדת הדין, וראה שאין העולם כדאי,
שיתף עמו מדת הרחמים, פי' דבריהם, עי"פ הנ"ל, אשר
בסוד א"ס שמתרם הצמצום, וצאה הכלי קבלה בחכיות
הגדלות, וגם בתכלית השלימות, דהיינו שהי' אור א"ס
ממלא את כל המקום אפי' לבחי' אחרונה שבבחי' הר',
שה"ס מדת הדין כנ"ל, אמנם נקודת הרצון נתערה
מבחי' זו אחרונה, שהרגישו בחי' שינוי הצורה, שז"ס
ראת שאין העולם כדאי, והמקבלים יהי' יכולים עוד

על ג' מדרגות הראשונות של קבלה, נפרשים מבחי'
אחרונה שבבחי' ד', ועי"כ אין בהם הפכיות הצורה מן
המאציל, ועי"כ דבוקים בו ית': אמנם ה"ס"א והקל"י,
כליהם מתוקנים מבחי' ד', ומבחי' אחרונה שבה,
בתכלית הגדלות של הקבלה, עד שאין בהם מניצוצי
ההשפעה ולא כלום, ונמצאים בתכלית הריחוק וההפכיות
מן המאציל, שאין ענין המאציל אלא להשפיע ולא כלל
לקבל, וה"ס"א בכל פנותיהם שהם פונים יהי' רק לקבל
ולא כלל להשפיע, ובוה נחתכים מהשורש ומהחיים,
כאבר הנחתך ונבדל מן קומת החי, שאין לו עוד עסק
של כלום עם האברים החיים: **ובזה תבין, סו"ה,**
ורגלי' יורדות מות, שבזוהר פירשו על רגלי המלכות
המתלבשים בראשין דקליפות הטמאות, שנקראים מות,
פי', דסוף דבר נק' רגלים, כי הרגלים הם סוף הקומה,
והיינו בחי' אחרונה שבבחי' ד', הנקרא מלכות, שהיא
מתלבשת בשרשין של פרצופין דקליפות, כלומר שנטלו
זה הבחי' האחרונה לחלקם, דהיינו רצון של קבלה
בתכלית הקצה, שהוא נקי לגמרי מניצוצי השפעה,
שהיא כל גדרם של ה"ס"א כנ"ל, והמה הם המות כנ"ל:
אמנם צריך להבין, ענין ההתלבשות הנאמר על רגלי
המלכות, שה"ס אלקיות, שהי' מתלבש וכו'
בהמות ח"ו, דאיהו ענין רחמי להתלבש א"ע בהמות
ח"ו: וצריך להבין את זאת באר הוטב, שהיא מהררים
התלולים בשערה, והזהר מאד שלא להתפא את המטרה
בעירוב קודש בחור נקראים בשם קליפות: ואבאר זה,
צריך להבין, למה נקראים בשם קליפות: והוא דבר רך
עדי"ם כמו אדם השולח שנהג לחבירו, והיא דבר רך
ולח, ועי"כ מתיירא שלא יתטף ולא יתקלקל בדרך,
שבמשך הדרך עלולה להתקלקל עד שלא יהי' הסתנה
ראוי' לכולם, לכן כדי להיות בטוח, שיגיע המטנה ליד
חבירו בכל הדרו ושלימותו, משים אותה בתוך תיבת
עץ קשה, ובוה בטוח שיגיע ליד חבירו בטוהרה
ובשלימות, ועדין המה כל ענין של הקליפות, שהמה
באמת רק שומרים לקדושה, אלא כל עוד, שהענינים
מצויים במהלך דרך תיקונם, או רשע מבחיר את הצדיק,
והס"א מסבב על הקדושה, כמו קליפה הסובבת על
הפירי, שבוה נשמר הקדושה שבסוף דבר יבואו לשורשם
בתכלית הגדלות והנקיות:

(יא) וארחיב הענין הזה, כי מאוד נכבד הוא: והנה
נוכחת לדעת, אשר כל מדת גדלות השפע תלוי
במדת הכלי קבלה, שהיא ענין הרצון של קבלה כנ"ל,
וכל הצמצום א' לא בא אלא לחקן את זאת, על דרך
התיקונים של עילה ועלול בכל פרצופי אבי"ע, אשר
כל התיקונים האלו, נצרכים לחיקון נקודה האמצעית
שנתצמצמה, דהיינו בחי' אחרונה שבבחי' ד' כנ"ל, אשר
בגמר החיקון, כשהי' הנבראים יכולים להשתלם בבחי'
אחרונה לבחי' הר' הנ"ל, או ישובו לשורשם שבא"ס
ב"ה, כי יוכלו לקבל זה השיעור הגדול, של אור א"ס
ב"ה בלי גבול, באשר שיש להם כלי הקבלה של בחי'
הר' בשלימות, וגם בטוהרה, כלומר בלי שינוי צורה
כנ"ל, אמנם טרם עלות נמר התיקון ככל משפטו
וחקתו, יהי' הכלים הנמשכים מבחי' אחרונה הנ"ל,
בחי' גרון מפריד אלוף ח"ו, כי יש בהם בחי' שינוי
הצורה, עי"ד הפכיות הצורה, שהוא מפריד את המקבלים
של סוג הזה, מן שורש החיים כנ"ל: והנה מוצא שכל
השלימות והמטרה הנרצה לנו, אינו אלא השגת הכלי
קבלה היותר גדולים: ולעומת זה אנו רואים, שכל ענין
הפירודא והס"א, משוער לפי מדת השגת בגדלות כלי
קבלה, דהא כל ענין ושבת הקדושה ורום מדרגותי,
הוא משוער, רק לפי מיעוט ונקיות של כלי הקבלה
כנ"ל:

ולפ"ז נמצא לנו החיוב, לאחוז את החבל בשני ראשים
שלו: דהא אם אנו מתאמצים בעבודה, כדי להקטין
ולנקות את הכלי קבלה שלנו, ולעשות את רצוננו רק
לחשפוע, כדי לחשוות את הצורה ליוצרה: נהי' בזה
מחוסרי השלימות, דשלימות השפע צריכה לכלי קבלה
היותר גדולים כנ"ל:

ולאידך גיסא, אם אנו מנדילים את הכלי קבלה שלנו,
או אנו נופלים ח"ו לבאר שחת תחת השואת ה"ס"א
והקליפות כנ"ל, אמנם זה סוד הכתוב באיוב, התשלה
ברקים ויכבו וישובו ויאמר כך הגנו: שז"ס התיקונים
הכוללים, המשותפים בכל עניני הברואה: עיקר א',

עץ החיים ענף א

פנים מאירות כה

שהם בדרך הענולים: דענין התחלקות והבחן המדרגות נמשך מהארת הקו, שהענולים ויושר מקבלים הימנו:

ב' בחי' דרך ענולים ודרך קוים: כי הענולים נמשכים מרשימת המקום פנוי מרם שהאיר בה הקו, והיושר נמשך מהארת הקו עצמו, כנ"ל, שאין העדר והשתנות ברוחניות, אלא הענינים נוספים בערכי התלבשות וע"ז:

שהענול הסובב על כולם וכו' נלגל הכתר וכו': פי' דר' הבחי' הי' כלולים במלכות דא"ס נ"כ, אלא שלא הי' שום שינוי צורה בבחי' הד', וממילא אין כאן הבחן כלל בבחי' א', לבחי' שניה, דכל ענין ההבחן הוא בערכי ההתעבות, עד שמחגלה כלי הקבלה האמיתית, שהוא בחי' ד', שיש בה בחי' עיבוי ושינוי צורה ממש, שכ"ו לא הי' כלל באור א"ס כ"ה, כנ"ל, אבל מהצמצום ולמטה, שנתהוה בבחי' הד' בחי' עיבוי ושינוי צורה, נמצאו או נבחן כל הד' בחי' בהבחן ההתעבות שלהם זה יותר מזה, וע"כ נתהוה תיכף בעת הצמצום הבחן הע"ס דענולים, שהם עינול הכתר, והחכמה, והו"א, והמלכות, אשר היו מקבלים הארתם, מא"ס המקיף עליהם בחשואה א', בלי הבחן המדרגה: אלא אח"כ, בהארת הקו, נעשה גם בהארת ענולים הבחן מדרגות, כנ"ל, ואז נמצא הכתר שאין בו כלל בחי' כלי, הוא ודאי יותר קרוב אל הא"ס, כי ענין הריחוק מקום, הוא ע"פ ערך שינוי צורה שיש בכלי הקבלה, והחכמה, שהוא עכ"פ בחי' כח לכלי, הוא פחותה מן הכתר, והבינה, שהיא בחי' פועל לכלי, עוד גרועה ממנו, והו"א, שהיא בחי' כח לפעולה גמורה, עוד גרוע מהבינה, והנוק', שהיא בחי' פעולה הגמורה שבכלי הקבלה, הוא פחותה מכולם:

אמנם נלגל הב' וכו' יש הפסק וכו': פי' דביאת הקו הי' בסוד התכללות הספירות זה מזה, ויצאו ע"ס בכתר בשלימות, ואח"ז יצאו ע"ס דחכמה, וכבר נודע שבחי' האחרונה שבמלכות נשארה פנוי בלי אור, נעשה מחמתה בחי' הפסק בין ספירה לספירה, והבן:

עד שנמצא עוה"ז וכו': היינו בערך ענולים:

ועוד יש סבה ב' קרובה אל הנ"ל: פי' דבמשעם הקדום מבאר הבחן המדרגות לפי תכונת הכלים דענולים עצמם, וכאן מוסיף מעם ע"פ הארת הקו, אשר גם הענולים מקבלים עיקר הארתם ממנו: וידוע שהארת הקו יהי' האור עצמו בבחי' ראש תוך סוף, כנ"ל, כי בו יש בחי' הגבול מצד המאציל נ"כ, כנ"ל:

הוא מתפשט ואח"כ מתעגל וכו': פי' דהענינולים מסבבים דוקא על הראש דיושר ולא על ו' ספירות תחתונות דיושר, ונמצא בביאת הקו, ונמשך ג"ד דיושר שהם כתר חכמה בינה נמשך עמו יחד כל עשר ספירות

מ"ס נ"כ בכללות, וכל ספי' מהם בפרטות מ"ס, עד אין קץ, ע"ד הנ"ל בענין י"ס שהם בדרך עינולים: והנה בחי' זאת הב' נק' צלם אלקים, ועליהם רמז הכתוב באמרו ויבא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים, וכמעט כל ספר הזוהר ותיקונים רוב דבריהם כולם מתעסקים בבחי' ב' הזאת בלבד, כמו"ש הישב במ"א: והרי בזה מתקיימים ב' הסברות הנ"ל, כי יש ב' בחי', דרך עינולים, ודרך קוים, ושניהם כא' שובים דברי אלקים חיים, ובוה יתיישב לך כמה מאמרים הנראים כחולקים זה על זה בענין סדר ומצב הי"ס, גם נתבאר לך החקירה הנ"ל, איך יהי' ראש וסוף מעלה ומטה בענין הי"ס, והנה הוא מבואר בכל ב' בחי' אלו, הא' בחי' הי"ס בציור ענולים זה תוך זה, וזו פשוט הוא שענינול הסובב על כולם שהיא נלגל הכתר, הנה הוא דבוק עם הא"ס יותר מכולם, ולכן היא משובת מכולם: אמנם נלגל הב' הנק' חכמה, יש הפסק בינו ובין הא"ס, והוא נלגל הכתר, לכן מעלתו למטה ממעלת הכתר: וכן נלגל הבינה הוא רחוק מהא"ס שיעור שני עינולים, ומעלתו למטה ממעלת חכמה: ועד"ז כל עינול ועינול מכל העולמות כולם, אשר בתוך החלל, כל הקרוב אל הא"ס יותר מחבירו הוא עליון מאוד ומשובת מחבירו, עד שנמצא עוה"ז האמצעי החומרי היא נקודה האמצעי התיכוני תוך כל העינולים כולם, בתוך כל המקום החלל ואור הפנוי הנ"ל, וגם הוא מרוחק מן הא"ס, הרחקה גמורה יותר מכל העולמות כולם, וע"כ הוא כ"כ גשמי וחומרי בתכלית הגשמיית עם היותו נקודה האמצעית בתוך כל העינולים והבן זה הישב:

ועוד יש סיבה ב' קרובה אל הנ"ל, כי הנה נתבאר איך הקו הנמשך מא"ס הוא המתפשט ואח"כ מתעגל, ומתפשט

דהיינו בגלות בארץ העמים, ואז ויתעברו בגוים וילמדו ממעשיהם, כי באים לידי קטנות הדעת, וע"כ אינם יכולים לעסוק בתורה ומצוות לשמה, דהיינו ע"ס להשפיע נתת רוח ליוצרים, כי הכלי קבלה מנושמים בהם, ועי"ז הס"א מתדבק בהם ומביא את קבלת השפע שמקבלים, לבחי' מות ופרורא כנ"ל, ונעשין כלי קבלה שבתם בכל פעם ופעם יותר מנושמים, ונפרדין בריחוק יותר מרשות הקדושה, כי הכלי קבלה והשפע מתגדלים זה ע"ז: עד"ס מי שיש לו שפע של מנה רוצה מאתים, אבל מי שיש לו שפע של מאתים רוצה ארבע מאות, וכן להלן, נמצא ששיעור השפע שהס"א עושקת, עוד מגדיל ביותר ומרחיב את הכלי קבלה, שז"ס עבירה גוררת עבירה, אמנם

מדת הרחמים, משם נמשך לו משך ימי חייו, וכל מעלותיו, ובוה יוכן סהות הקליפות בסוד זה לעומת זה עשה האלקים: דהנה מציאותם ודאי שהם נמשכים ג"כ מבחי' אלא ע"י שבירת הכלים, כמו שיתבאר בפ"ה: אמנם ענין קיום מציאותם אינו נמשך מהארת הקו, שהיא מדת הרחמים, אלא מהארת הרשימו, דהיינו מקום החלל שהותצמצם, משם מניע להם השפע של קיום המציאות: דכבר ביארתי בפ"ה הקצר שהארת נמשכת למקום החלל מסוד אור המקיף, המאיר לתוך המקום החלל בהשואה א' בלי חילוק דרגות, ונמצא שמאיר נ"כ אפי' לבחי' אחרונה, אלא הוא הארה מרחוק מאד, כלומר הארה מוקטנת, ומשם שורש השפע של קיום המציאות לקליפות, אמנם בי"ע דקדושה יהי' שורש השפע של קיום המציאות בסוד מדת הרחמים שהוא הארת הקו, שכליו דקים, שאין בהם מבחי' האחרונה, ודו"ק בזה, שוהו כל ההבחן בין הקדושה, ובין הס"א הנק' מות:

ועם זה יבואר ענין התלבשות קדושה בקלי', בסוד ורגלי' יורדת מות, דכבר ביארנו שאין התיקון עולה כחלכתו זולת בהשגת כלי קבלה היותר גדולים, דהיינו מבחי' ה' בסוד מדת הדיון, שז"ס הכ' בתיקוני זוהר א"ס לא נתיח ותודיה עלי' עד דיהבין ליה בת זוגיה, פי' דעיקר כל התיקונים הוא לחקן את בת זוגיה דא"ס, דהיינו בחי' הד' הנ"ל, הנמצאת בתכלית השלימות בא"ס, וכל ענין שיתוף דמדה"ר לא בא לשנות הכלי קבלה ולמשכן, אלא להמציא כל תיקוני דאבי"ע, שסופם לחקן את הבחי' האחרונה, ולהפך אותה על בחי' השפעה, שאז לא יהי' נבחן בה שינוי צורה כנ"ל, ואז תהי' נקראת בת זוגיה דא"ס, והבן: ולפי' תבין בפשימות שאנו מוכרחין בהשגת הכלי קבלה הגדולים, כדי לחקן אותה כנ"ל, והנה בסוד מלכות דקדושה א"א להשיג את זאת, להויתר כבר משותפת במדת הרחמים, שאינו מאיר לבחי' אחרונה דקבלה, וכמו שאמרנו תו"ל כל המתנאה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בסודו אחר, פי' כי המתנאה על חביריו נמצא אינו מרגיש רק את עצמו וכסנו, ובוה מתנשם אצלו כלי קבלה שלו עד להשכיית הצורה ופרורא, וע"כ אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בסודו אחר, כי נגרש מחמת זה מסדור הקדושה תיכף ומיד, ונפול לסדור הקליפות והס"א, להיות עוורו משתחו עם הס"א, כי כסמרא דקדושה אין בחי' בלי הקבלה הגדולים האלו, וא"כ איך אפשר לנו עוד לקבל בחי' הגדולות דקבלה מבחי' מלכות דקדושה:

ו"ס עיור פרא אדם יולד, שכל אדם בקטנותו הוא מסוד תחת הנהגת הס"א והקליפות עד י"ג שנים, אשר כל שפע של קיום מציאותו אינו נוטל מרשות הקדושה ממדת הרחמים, אלא מתחת רשות הקליפות ומדת הדיון, ונעשה זה בכוונה כדי שישג מהקליפות במשך זמן קטנותו את בחי' הכלי קבלה היותר גדולים כנ"ל, שאינם נמצאים אלא במדור הס"א והקליפות: ופי"ג שנים ואילך נכנס תחת הרשות דקדושה עליפי בחירתו, וכבר יש לו כלי קבלה בכל שלמותו, וע"כ אין חסר לו זולת כלי השפעה, וע"י עסק התורה ומצוות ע"ס שלא לקבל פרס, אלא לעשות נ"ד ליוצרו, שהוא בחי' השפעה בלי שום קבלה, והוא משוה צורתו לחי החיים, כי נמצא מתייחד עמו ית' בהשתוות הצורה והשפעה כנ"ל, ובוה נכנס למדור של הקב"ה ומקבל אור פני מלך חיים:

ונמצא באמת אשר הנשמה הקדושה מצויה הוא באדם גם בעת קטנותו, מרם בא לכלל שנים, אמנם מגורה ומסוגרת במלבוש הקליפות, כי בגלוי הוא עושה אז רק מעשיהם של הקליפות, רק למלאות בטנו: אשר באמת זה בכוונה רצויה לטובת שלימות הנשמה כנ"ל, וזוהי נקרא התלבשות הקדושה בקליפות המתים, בסוד"ה ורגליה ויורדת מות, כי רגלי המלכות דקדושה, כלומר סוף קומת המלכות, שהם בחי' אחרונה שלה ויורדת מות, שמתלבשת בראשי הקליפות, כדי שבני אדם ושיגו דרך הקליפות את בחי' הכלי קבלה היותר גדולים, שעליהם סובב התיקון כנ"ל ודו"ק:

ו"ס"ה חיל בלע ויקיאו מבטנו תורישנו אל: שלפעמים נסמכים בני ישראל תחת רשות הס"א והקליפות, דהיינו

אמנם כל זה הוא לטובת בני ישראל, כי ע"י ממשלת הס"א עליהם כנ"ל, נמצאים הכלי קבלה מתגדלים בכל מדרג, ואע"פ שהס"א עושה את כל שפעם לבחי' פירודא ומותא, אמנם השי"ת יודע מחשבת לבם של בני לאביהם, וע"כ אחר שהס"א בולעים חיל גדול המביא את כלי הקבלה על שלימותו, אז עוזר השי"ת וגואל אותם מתחת הס"א, כי מאיר עליהם רוח חכמה ובינה, וממילא עוסקים בתורה ומצוות ע"מ להשפיע, וכלי הקבלה הגדולים שהשיגו ע"י הס"א והקלי' מתהפכים על כלי השפעה: וז"ל, מבטנו כלומר אחר שמתגדלים הכלי קבלה, אז תורישנו אל, שהקדושה יורשתם:

ובזה תבין סו"ה, הנסה אלקים לקחת לו גוי מקרב גוי וכו', כי האומות נקראים גוים ע"ש נאים, שאין להם חפץ אלא לעצמם, וכל מה שמחזין להם הכל בטל ומבטל בפניהם, כלא וכאפס, מפני שהמה דבוקים ונמשכים אחר הס"א והקליפות, שאין בהם בחי' השפעה ולא כלום כנ"ל, אמנם כבר נתבאר שענין הגאולה אי אפשר להיות רק דוקא ע"י השגת הכלי קבלה הגדולים האלו, שהם צריכים להתהפך על כלי השפעה כנ"ל, והיינו הפלאה הגדולה שהכתוב משמיענו, אשר השי"ת המציא א"ע לנו עד שנגדלו כלי קבלה שלנו בשלימות בבחי' גוי, ואז נגלה עלינו ונאלצנו, כדי שיעלה התיקון והגאולה על הכלית שלימותו כנ"ל, וזה שיעור הכתוב גוי מקרב גוי, והבן:

וזסו"ה דבר אל בני ישראל וישאלו איש מאת רעהו וכו', כלי כסף וכלי זהב ושמלות, כי אם היו בני ישראל במצרים כל זמן הארבע מאות שנים, היה הענין הנ"ל של השגת כלי קבלה נעשה מעצמו ע"י הקטנות הבא מקושי השעבוד, אבל כיון שהקב"ה מיהר את הקץ על ר"י שנים, וא"כ זה שהיו צריכים להשיג מהמצרים במשך קץ שנים החסרים מ"ח שנים, הי' מוכרחים ליטול מהם ע"י שאלה במצות השי"ת, כי לא הי' אפשר להם ליטול דרך מתנה וכדומה, כי אלה הי' בחי' הכלי קבלה היותר גדולים, שעדיין לא הי' ראויים שיוכלו להפך אותם על כלי השפעה, וע"כ נטלו בדרך שאלה ע"מ להתחזק, וכינוי לבני נגאלו, והפכו אותם על כלי השפעה, ועלו לכלים דקדושה לנצחיות, וענין כסף וזהב ונתנושתי היינו מבחי' ג' עולמות ב"ע דוהב נק' כלים דכריאה, וכסף נק' כלים דיצירה, ונחשת נק' כלים דעשי', שיחבאר זה במקום:

(יב) וז"ל שאתא בזוהר, אשר המלכות לית לה מנרמה ולא מירי, וכל מה דאית לה יהיב לה בעלה ז"א, פי' המלכות היא ריקנית מכל שפע מצד עצמה, וכל השפע שיש בה בא לה מצד הו"א, ש"שפיע בה, והיינו משום הבחי' אחרונה, שיש בה, המכונים רגלים כנ"ל, שהמה יורדים ומתלבשים בס"א הנק' מות, לכן אע"פ דנתכללה בהארת הקו, מ"מ כבר נשתרש בה בחי' האחרונה אשר האור העליון אינו מגיע שם, וע"כ לית לה מנרמה ולא מירי, והבן:

ונמצא דכל השפע היורד לתחתונים הוא ע"י הו"א, שהם בחי' ג', כלומר שכולל ג' בחי' הראשונים מתבוננת הכלי, ולא כלל מבחי' ד' הנ"ל, וע"כ נק' הו"א מדרת הרחמים, משום שבשפע שלו אינו נכלל בחי' הד' שהיא מדרת הדין כנ"ל:

אמנם מבחי' ז"א לבדו לא יכול לצאת שום חידוש במציאות אל העולמות התחתונים, משום דאור א"ס אין יכול להתיר בו, דבכר ידעת שאור א"ס נשפע דוקא ע"י בחי' הד' כנ"ל, אשר בחי' זו איננה בבנין הו"א כנ"ל, ועכשיו יתבאר סוד הוונ דדבר ונוקבא המחוייב בעולמות העליונים, דהנך רואה דהן הו"א והן חנוק, בהיותם בפני עצמם יחי' שניהם מחסרי השלימות, כי פרצוף הו"א יש לו השלימות בענין השפע להיותו נבנה מ" בחי' הראשונים שאין בהם מדרת הדין כלום, אמנם כלי קבלה שלו אינם שלימים שהוא חסר מבחי' הד', שהיא גדלות הקבלה, ומסכה זו אין אור הא"ס שמטרים הצמצום יכול להתיר עלי', בהיותו בלי חנוק, כי אור א"ס אינו נשפע וזולת על גדלות הקבלה, שהיא בחי' הד' כנ"ל, גם פרצוף חנוק יש לה השלימות בכלי קבלה, אמנם אין לה השלימות בשפע, כי אם יושפע בה לבדה השפע, אז יצא השפע הזאת לפירודא ולקליפות הנאותים

ומתפשט יותר למטה ומתעגל, עד סיום תכלית כל העיגולים, ועיגול המתהווה ראשון במקום ראשית הקו, הנה הוא מעולה ומשובח מכל העיגולים אשר תחתיו, כי הנה הוא נמשך מראש הקו, ועוד כי הנה הוא מקבל הארה בהיותו במקום גבוה יותר מכולם זהו העיגול העליון שבכולם יהי' נקרא מעלה, והעיגול היותר פנימי הוא אמצעי ותיכון שבכולם, אשר הוא תחתון שבכולם, אשר הוא מקבל האור מתחתית הקו ההוא, יהי' נק' מטה: ובענף ג' בענין יו"ד עיגולים דעולם הנקודים, יתבאר הא"ך גם בחי' י"ם של העיגולים יש בהם בחי' קוים ממש עם היותם עיגולים, מלבד בחי' הי"ם של היושר הנעשה בציר מראה אדם ע"ש ושם תכלית דרוש העיגולים, ושם יתבאר לך איך גם ב"ם העיגולים יצדק בהם ימין שמאל ואמצע עם היותם בדמיון עיגולים זה תוך זה: והנה גם בבחי' ב' של היושר, שהיא בציר אדם, יצדק שם מעלה ומטה פנים ואחור, כי פשוט הוא שהקרוב אל ראשית הקו יהי' ראש, ושל מטה ממנו יהי' גוף ושלמטה ממנו יהי' רגלים וכיוצא בזה בשאר פרטי פרמיות, ובענף ג' יתבאר ג"כ בענין יו"ד עיגולים דא"ך ע"ש, והוא ענין זה שנתבאר בענף זה, איך כל העולמות הם בבחי' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, והנה בחי' א' נרמז בזוהר בכ"מ בפרט בפרשת ויקרא דף ט' וי"ד, איך אפי' הרקיעים והארצות כגלדי בצלים זה בתוך זה ע"ש, וכך כפ' בראשית דף י"ט, וז"ל, כולא איצטריך לקוב"ה למברי עלמא בהו ולא תתקנא עלמא בהו, וכולא, כוחא לגאו, וכמה קליפין חפין למוחא, וכל עלמא, כגוונא וכו', כולא איהו דא לגו מן דא, ודא לגאו מן דא וכו', והרי מוכרח איך כל העולמות זה סובב לזה, וזה סובב לזה, ואע"פ שמשם נראה להיפך, שהיותר פנימיות הוא מות, והחופף עליו היא קליפה הגדולה ממנו, אם תפקח עיני שכלך תבין ותראה, כי מאמר זה מדבר בערכינו אנחנו שוכני ארץ התחתונה, אשר היותר קרובה עלינו הוא הנק' קליפה הסובבת בערכינו, אשר המוח היא, אשר לפנים הימנו, והוא הגלגל הסובב עליו, ואח"כ גלגל אחר היותר פנימי ממנו בערכינו, והוא המוח אשר לגלגל אחר, וכעד"ז עד אשר נמצא שהא"ס

הוא

ספירות דעגולים עד מלכות, באופן שכח"ב דיושר עומדים בכל המקום דכל עשר ספירות דגני העגולים, וז' תחתונות נמשכין כולם בתוכיות של העגול העשירי שהוא מלכות דעגולים, וכו' הוא ע"ס דכתר דעגולים ויושר: ועד"ז ע"ס דעגולים ויושר דחכמה, שמתחילה נמשך הקו לג"ר דחכמה דהיינו כח"ב ונמשך עמו יחד כל ע"ס דעגולים דחכמה עד מלכות: ונמצאים כח"ב דיושר תופסים מקום גנים של העגולים דכל ע"ס שלהם, וז"ל תחתונות נמשכין בתוכיות של העגול העשירי דהיינו מלכות דעגולים: ועד"ז בינה וזו"ג דעגולים ויושר ונמצא שיש התפשטות דו"ס תחתונות דיושר בין כל עגול ועגול, דבין עגולי כתר לעגולי חכמה מפסיקין ז"ל דיושר דכתר, אשר עגול הראשון דחכמה מתחיל אחר סיום מלכות דו"ל דיושר דכתר: ועד"ז בין עגולי חכמה לעגולי בינה, אשר עגול הראשון דבינה מתחיל אחר סיום מלכות דו"ל דיושר דחכמה, ועד"ז בינה וזו"ג: והיינו דקאמר מתפשט ואח"כ מתעגל והבן:

ועגול המתהווה ראשון וכו' משובח מכל אשר תחתיו: פי' דע"ס דעגולי הכתר המה מקבלים הארתם מראשית הקו, שהוא כח"ב דכתר, אמנם עגולי החכמה המה מקבלים הארתם מתחתית קו היושר דכתר דהיינו אחר המלכות דו"ל דכתר, ועד"ז כולם, עד ע"ס דעגולי מלכות דעגולים שהמה מקבלים ממלכות דו"ל דו"א דיושר, ונתבאר שכל הקודם הוא משובח:

אשר הוא מקבל האור מתחתית הקו ההיא: פי' מתחתית הקו דספירה הקודמת, שהחכמה מקבל מתחתית הקו דכתר דהיינו ממלכות דו"ל דיושר כנ"ל, ועד"ז הבינה מתחתית הקו דחכמה, והו"א מתחתית הקו דבינה, עד מלכות מתחתית הקו דו"א כנ"ל:

כי מאמר זה מדבר בערכינו וכו': פי' כי הוזהר מדבר על דרך קבלתינו השפע מהעליונים, וע"כ כשמצייר זה בבחי' עיגולים יהי' היותר פנימי בחי' מות, והרב מדבר על מצב העולמות עצמם, כשנשפע השפע מעילא לתתא, ואז ודאי היותר פנימי הוא קליפה, כי עיקר הוא התוכן של הרברים, אשר סוד העגולים הוא אשר המוח והגבול שיש בהם הוא מכח הנאצל עצמו, ולא מצד המאציל, ע"כ נחשב סופו וגבולו במרכוז שכלפי עילא נחשב לחיצון, וכלפי דידן נחשב לפנימי, ודו"ק:

הוא לפנים מכל האצילות והוא מוח פנימי לכולם, וכל הנאצלים קליפין שלו. והגלגל היותר קרוב אלינו הוא התצון שבכלם, וקליפה לכולם, ואמנם בבחי' העולמות בעצמם אינם כך, אלא הפנימי שבכולם הוא הקליפה והסובב על כולם הוא

הנחתים בבחי' הד' כנ"ל, דמסכת זו אתתקן בה בחי' הד', בסוד מקום הפנוי מכל אור כנ"ל:

וע"כ כדי להמשיך התחדשות השפעה לתחתונים מאור א"ס ב"ה, מחויבים הו"א והנוק' להזדווג, ואז נחשבת הנוק' כגופו של ז"א ממש, בסוד היחוד, ובזה נמצא שהו"א נשלם בכל ד' בחי' של קבלה, ונמצא בזה מוכן להשראת אור א"ס עליו שממנו הצמצום, והוא משפיע אור א"ס לתחתונים, ונמצא אשר השפע הזה היוצאת לעולמות מסוד זווג ז"א ויחד יש בה שלימות מאור ושפע מצד הו"א, ויש בה שלימות בכלי קבלה מצד הנוק', והבין: וז"ס שאמרו ז"ל שהלובן שבויר נותן אביו, והאורם שבו נותנת אמו, כי הלובן הוא שם השפע והאור, שהיא בא במדה"ר מצד הו"א, והאורם שבויר, הוא שם הכלי קבלה, שנקרא אורם, משום מדה הדין המצוי בכלי הקבלה, והיא אינו יכול להמשיך מו"א, כי אין בו סמך"ד כלל, וע"כ נמשך מהנוק' בסוד זווגו עמה:

אמנם כ"ז נאמר רק בבחי' החידוש ותולדות חדשות הנמשך מהנהגה של המציאות, שבא מא"ס שממנו הצמצום, כנ"ל, אבל בחי' השפע של קיום המציאות לבד, הנמשך מהנהגה ה' של קיום המציאות, שבא מצד הארת הקו שלאחר הצמצום, אפשר לשפע זו להמשיך לעולמות גם מבחי' ז"א לבדו, כי הו"א מוכן תמיד להשראת הקו מצד בנינו עצמו, כי גם הקו הוא רק כולל ג' בחי' הראשונות ולא בחי' ד', כנ"ל:

ובזה תבין דברי הרב ז"ל בדרושו אבי"ע, שכתב בסוד שאר כסות ועונה, אשר ביצירה ועשיה, אין שם בחי' עונה, אלא שאר כסות לבד עכ"ל: פי', שסוד עונה ה"ס הווגו לנשמות ותולדות החדשות בהמציאות, שמתוכם להמשיך מא"ס כנ"ל, וע"כ מחויב למציאות בחי' הד', שאינה ב"א, וזאת בעת הווגו עם המלכות, כנ"ל: אמנם שאר, שה"ס שפע של מזון להחיות העולמות, דהיינו השפע של קיום המציאות לבד, הנמשך מהארת הקו, כנ"ל, יכולה להמשיך מהו"א לבדו, בלי עזרת הנוק', וע"כ בעולם היצירה, שכל שפע של עולם זה הוא בחי' הו"א לבדו בלי הנוק', יוצא משם בחי' שאר, שה"ס שפע של קיום המציאות, ומעולם העשי' שה"ס הנוק' לבדה בלי שיתוף דו"א, יוצא רק בחי' כסות, שה"ע כלי, אבל שאר לא יוכל להמשיך משם, כנ"ל:

ובזה יובנו ג"כ דברי הזוהר, דהכמה וכונה וזוניהו תדיר ולא אחפשיין לעלמין, אבל ז"א ונוק' אין וזוניהו תדיר אלא וזוניהו פסיק, ע"כ: ותבין עם הנ"ל, כי חכמה ובונה אינם מוציאים תולדות חדשות בהכריאה, וכל שפעם הוא לצורך הו"א עצמו, שה"ס מדה הרחמים, הנמשך מהארת הקו, וע"כ וזוניהו תדיר ולא פסיק לעלמין, דאין בו חשש מיניקת החיצונים, שיעברו השפע לבחי' פירודא, משום דאין שם כלל מבחי' כלי קבלה, שהחיצונים נאחזים בה, שה"ס בחי' ד', כנ"ל: אבל הו"א ונוק' זווגו שלהם הוא לתולדות חדשות לתחתונים, שהיא נמשך ע"י אור א"ס שממנו הצמצום, ששם גם בחי' אחרינה ככל הדרה ושלימותה, בלי שום שינוי צורה כלל, וע"כ אין אור א"ס יכול לשרות על הו"א, וזאת בעת זווגו עם המלכות, שבחי' אחרינה אינה מצויה רק בהמלכות כנ"ל, ע"כ לא יכול להיות וזוניהו תדיר, דבזה היה כל השפע הנשפע מהם עוברת לס"א הנאחזים בבחי' אחרינה כנ"ל, והי' בא השפע לכלל פירודא מהפניות הצורה כנ"ל, וע"כ נעשה בהם תיקון הזה, אשר הם מתחברים רק לצורך הולדה בהמציאות, ותיכף בשגולדת הנשמה, באופן שדיה לה להתפרנס ולהתגדל תחת הנהגה ה', תיכף ומיד נפסק הווגו החשוב הזה, הקשור בא"ס שממנו הצמצום, ועוברת התולדה לתחת הנהגה של קיום המציאות, הנמשך סמדה"ר, ומהארת הקו כנ"ל, שכן הצמצום ולמטה: אשר מן הלידה ואילך, אין להנשמה הנולדת הואת שום שפע וזכות קיום עוד מבחי' הנהגה א' שממנו הצמצום, אלא הכל כאשר לכל, גמשיך לה ע"י הנהגה ה' מהארת הקו, ע"ס מדותיו ותיקוניו באבי"ע, אשר בסגולתם, מקבלת הנשמה כל שלימותה, ומהפכת כלי קבלה שלה על כלי השפעה, ואז גמצאת שבה לשורשה ממש לסוד אור א"ס שממנו הצמצום ודו"ק:

והנה

עין החיים ענף ב

הוא המות, אבל כפי ראות עינינו זה שאנו רואין בעינינו תחילה נק' חצון, והוא הקליפה שהוא הגלגל היותר קרוב אלינו, וכל מה שמתרחק מאצלינו וסובב כל שאר הגלגלים נק' פנימי בערכינו ונק' מוח לכל מה שלמטה הימנו: גם במאמר זה יובן הבחי' ה' הנק' ציור אדם ביושר, שכולל כמה עולמות, כנוכר בס' הזוהר פ' תולדות דקל"ד וכמא דב"נ איהו אתפליג לכמה שייפין וכולהו קיימן דרגין על דרגין מתתקנין אלן על אלן וכולהו חד גופא הי' עלמא, ובענף ד' נבאר לך האיד כל הבחי' מצטיירין בציור אדם, והם דא לנו מן דא ודא לנו מן דא, עתיק לנו מן א"א, א"א לנו מן א"א, וא"א לנו וכו', עד סוף כל המדרגות, ושם יובן היטב כפי היותם דא לנו מן דא, דא מוחא ודא קליפה, ע"ש היטב, הרי נתבאר ענין ב' בחי' שיש בי"ס א' בחי' עיגולים, וא' בחי' יושר כמראה אדם:

ענף ב הקדמה א' כוללת מן הא"ס עד הזו"ג. דע כי תחילת הכל היה מציאות אור פשוט ונק' אור א"ס ב"ה, ולא הי' שום חלל ושום אור פנוי אלא הכל היה אור א"ס: וכשעלה ברצונו להאציל הנאצלים ולברוא נבראים לסבה נודעת, והוא לקרוא רחום וחנון וכיוצא, ואם אין בעולם מי שיקבל רחמיו ממנו איך יקרא רחום וכן עד"ז שאר הכנויים, הנה צמצם עצמו באמצע האור שלו בנקודת המרכז האמצעי אל הסביבות והצדדים, ונשאר חלל עגול בשוה

והנה אחר כל האריכות הנ"ל מתבאר לנו במובן טעם, לדעת איך ספירת המלכות עושיית בחי' סוף וסיום לשפע אין סוף, הנמשך בהעולמות שמצמצום ולמטה: דהיינו, כנ"ל, אשר אין לך שום דבר מתהווה בהמציאות ככולהו עלמין שלא יהי' נמשך ובא מאור א"ס שממנו הצמצום, אשר נשפע ע"י זווג דו"א ומלכות כנ"ל, דשניהם ביהו"ש להם כל ארבע הבחי' של קבלה, וע"כ הם אז ראויים להיות מרכבה לאור א"ס הנ"ל, אמנם אין זווג ושפע התהוות של אותו המציאות, באופן אלא דוקא לסוד התהוות של התפרנס ולהתגדל תחת הנהגה ה' שיהי' מוכשר אח"כ להתפרנס ולהתגדל תחת הנהגה ה' של הארת הקו, וע"כ אחר שגולד בשיעור הזה, תיכף נפסק הווגו של ז"א ונוק', והוא שלא יתעוררו התצונות והקליפות למשוך לעצמם מאור א"ס ב"ה הנעלה הוה, להיות מושרשים בבחי' אחרינה של עושיית הפסק וסוף שהמלכות מצד בחי' אחרינה זה מזה, וממלכות לאור א"ס, ונתפרדים הו"א ומלכות זה מזה, ומהמלכות עצמה אין קלי' יכולים לינק, כי לית לה סגירה ולא מיד כנ"ל, וזו"א עצמו, ג"כ אינם יכולים לינק, משום שמתוקן במדה"ר, ואין בו סחלק הקליפות כלום, דהיינו, מבחי' אחרינה כנ"ל: וגם תבין עכשיו סו"ה הנ"ל התשלח בריקים וילכו וכו' שהפסק הזה מציור לנו כל מהלכי

פנים מאירות

כז

דע וכו' אור פשוט: כלומר, שאינו מורכב מבחי' כלי, דמן הצמצום ולמטה אין לך אור בלי כלי, שקשור בהכלי כשלהבת נחלת:

ונק' אור א"ס ב"ה: והוא מסכה הנ"ל, משום דהכלי עושה גבול בהאור, וכיון דאין שם כלי, אי אפשר להיות שם בחי' סוף וסיום כלל, וע"כ נק' אין סוף: ולא היה שם שום חלל וכו': כלומר דאע"ג דהיה שם השרשים דכל ארבע הבחי' שברצון לקבל, אמנם בכל יכלתו לא היה ניכר בהם משום זה שום שינוי צורה, שו"ס הוא ושמו אחר המובא בפ"א: שמו בני' רצון:

וכשעלה ברצונו: כלומר, דמלכות דא"ס שה"ס הרצון לקבל הכלול באור ההיא, קישטה את עצמה והעלה וסילקה את רצונה מבחי' הד', כלומר שמיצטה ברצונת מלצות בגדלות הקבלה בשיעור של בחי' הד', כי בחרה להשוות צורתה ביותר להמאציל: לסבה וכו' רחום וחנון: משמיענו בזה, שתיכף בעת הצמצום ציירה בעצמה כל מהלך התיקונים העתידים לצמות מבח צמצומה, אשר שרשיהם דכולם הם י"ג מדות של רחמים: אשר בסגולתם, ישובו כלי קבלה ויותהפכו על כלי השפעה, ואז יושר צורתה אל המאציל, כמו"ש בפ"א: דע, דכל ערך פירוד רוחני אינו אלא על-פי שינוי צורה, וכל דביקות רוחני אינו אלא בשיווי צורה:

ואם אין מי שיקבל רחמיו וכו': היינו על דרך שאמרו ז"ל הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', דהיא ענין ההשפעה כנ"ל:

באמצע האור וכו': כבר נתבאר בפ"א, וצריך להבין, אשר ענין הצמצום וענין האמצע באים כאחד, כי ממנו הצמצום לא הי' שום שינוי צורה ניכר בבחי' הד', וא"כ איך היה שם בחי' אמצע וסוף, אמנם בהסתלק הרצון, לקבל עם בחי' הד', ונתעלה האור משם, א"כ נעשה בזה גבול בבחי' הד', שלא יתפשט עוד שם האור, וע"כ נעשה שם סופו של התפשטות אור, והנך רואה שהצמצום והסוף באים כאחד: ולא נקרא עדיין הגבול בבחי' סוף, אלא בבחי' אמצע ומרכז, כי כח הגבול אינו כלל מצד המאציל, וזאת מצד הנאצל עצמו, ע"כ דומה בבחי' עגול אשר סופו באמצעו, שלא נבחן כלל הגבול מחוצה לו:

ונשאר חלל עגול בשוה מכל צדדיו: פי', דאע"ג דהצמצום לא הי' אלא בבחי' הד', אמנם האור נסתלק מכל הבחי', אפי' מנ' בחי' הראשונים, והיינו משום שאין הרוחני נחלק, ע"ר שאמרו ז"ל, נדר שהותר מקצתו הותר כולו, וזאת בסבת שינוי צורה, שוה לא נעשה וזאת אחר הצמצום, ודו"ק: והנה ד' הבחי' נק' ד' צדדים, דרום, צפון, מורת, מערב, כמו"ש לקמן: והנה לפי זה היה צריך להיות במקום החלל ד' מדרגות, וזו

זה למטה מזה, אמנם לא נבחן בו אלא בחי' פנימי ומקיף לבר, משום דעדיין לא היה שום גבול מצד המאציל, וע"כ עדיין מאיר שם המאציל בהרשימו, בהשוואה א' על כל ד' הבחי' יחד, אלא באור מצומצם, וע"כ אינו נבחן שם שום צדדין, ודו"ק:

עד שנמצא עולם האצילות וכו':
יורה, שמשורש הזה נמשכים כל בחי' ספירות דעגולים, שישנם באב"ע, דהיינו מן הארת המקיף בתוך הרשימו, בהשוואה א' מכל צדדיו: וקמן וגדול שוין שם, כל עוד שלא הופיע הארת הקו ברשימו, אשר הארה זו נשארת ג"כ בעולמות אפי' אחר ביאת הקו בהרשימו, ונקבעו בזה ב' מיני הארות, עגולים, ויושר, והבן:

נמשך דרך קו א' ישר דק: דתמונה זו מראה ב' ענינים, א' דיש בו גבול מצד העליון המקיף ג"כ, וב' שאין בו עוביית אלא הוא דק, ודרינו, משום שאין אור הקו מניע לבחי' הגדלות דכלי קבלה בבחי' אחרונה ה' שה"ס כלי, שנק' אור שנתעבה, דמחמת ההתגברות הרצון לקבל קנתה השינוי צורה כנ"ל: והיא, משום שגם המאציל האיר, על-פי הגבול שהנאצל עשה לעצמו, וז"ל ספירות דיושר, ששורה עליהם הגבול מב' הצדדים, הן מצד העליון המשפיע, והן מצד התחתון המקבל:

דק כעין צנור א': כנ"ל, משום דאין בו מבחי' אחרונה דבחי' ה':

אבל נשאר מקום פנוי וכו': היינו, משום דבחי' אחרונה נשארה פנויה מהארת הקו כנ"ל, וכיון דכל הספירות נתכללו זה מזה בהארת הקו, נמצא דגם מלכות דא"ס אתכללת מכל ה' הבחי', אשר ג' בחי' הראשונות קבלו הארת הקו, ובחי' ה' נשארה מקום פנוי בלי אור, ואחרי' הכתר דאצילות ג"כ נכלל מכל ה' בחי', ובחי' אחרונה נשארה בה פנוי בלי אור, ועד"ו שאר ספירות, ונמצא בין כל ספירה עליונה לתחתונה נשאר מקום פנוי, המפסיק ביניהם:

וררך קו הזה נמשך וכו': מלת דרך, יורה, על ענין אור חוזר דאתתקן בראש הקו, כמו"ש לפנינו, ודרך הזה נעשה שם במקום הפנוי המפסיק בין כפירה לחברותה, שהוא מלא אור, וע"כ דרך שם, נמשך הקו ואינו נפסק מסיבת מקום הפנוי:

ועי"כ מתדבק המאציל בנאצל יחד: כי אינו נפסק מסיבת מקום פנוי, שיש בין מלכות דא"ס לספירות דאב"ע, כנ"ל:

ולא עוד אלא אע"פ שכל האצילות עגול וכו': פ' דלא נתתקן דרך זה אלא בראש הקו, וע"כ לא יוכלו העגולים לקבל עצמות האור מא"ס ב"ה אלא דרך ראש הקו, וע"כ נבחן גם בעגולים רת"ס, ואע"ג שהם מקבלים ג"כ הארת המקיף בהשוואה א', מה דאתתקן בהם מטרם ביאת הקו, כנ"ל, אמנם מסבת מקום הפנוי שיש בין ספירה לספירה כנ"ל

בשוה מכל צדדיו, עד שנמצא עולם האצילות וכל העולמות נתונים תוך עגול זה, ואור א"ס מקיפו בשוה: והנה כאשר צמצם עצמו, אז דרך צד א' מן החלל נמשך דרך קו א' ישר דק כעין צנור א' הנמשך מא"ס, אל תוך החלל וממלא אותו, אבל נשאר מקום פנוי בין האור שבתוך החלל, ובין אור א"ס המקיף את החלל, שאל"כ יחזור הדבר לכמות שהיה, ותחזור ותתחבר האור הזה שבתוך החלל, עם הא"ס כבראשונה יחד: וע"כ לא נתפשט ונמשך האור רחב אל תוך החלל, רק דרך קו א' לבד, ודרך קו הזה נמשך ויורד אור א"ס אל תוך החלל העגול שהוא הנאצל, ועי"כ מתדבק המאציל בנאצל יחד: ולא עוד, אלא אע"פ שכל האצילות עגול, והא"ס מקיפו מכל צדדיו בשוה, עכ"ז אותו המקום הנשאר דבוק בו סמך, ונמשך הימנו ראש הקו הזה, נק' ראש האצילות העליונה, וכל מה שנמשך ונתפשט למטה, נק' תחתון האצילות, ועי"כ נמצא שיש בחי' מעלה ומטה

הקבלה שלה, שהיא בחי' ה', שעי"כ נסתלקו כל ד' בחי' שיש בהמקום, ונשארו ד' רשימות פנויים מאור: וחזר הא"ס והשפיע, לתוך ד' בחי' של המקום, אולם על-פי קישומין של הנאצל, דהיינו שכל בחי' ובחי' מהר' הבחי', לא האיר אלא בג' בחי': ונמצא בזה דכל ספירה וספירה נשאר בה בחי' האחרונה בלי אור: והנה התפשטות שני הזה אחר הצמצום, נק' הארת הקו, כמו שנתבאר בפ"א באורך:

אמנם צריך להבין, דגם מטרם ביאת הקו לתוך המקום המצומצם, לא הי' המקום פנוי וריקן לגמרי בלי אור כלל, אלא שהיה הארה מצומצמת: אשר את"כ, בביאת הקו, בא לה אור גדול בשפע, והבן זה: וכבר נודע, שאין ענין הפשטת הצורה והלבשת צורה חדשה ברוחניים, מורה, שצורה הקודמת נעדרת והולכת לה, כמקרה הנשמיים בעוה"ז, אלא שניהם נקבעים בה לצנתיית, מחמת שאין ענין העדר נהג בדבר רוחני, וזכור זה לכל המקומות בחכמה זו, שנאמר שם ענין פשוט צורה ולבושת צורה חדשה, כי לשבה זו מסתככים רוב המעיינים, כי א"א להעיר זה בכל ענין וענין:

ובזה תבין, שבמטרם הצמצום, שהי' הוא ושמו אחר, שכל המציאות שלפנינו כבר כלול שם, בסוד הכל ערוך מכל מראש, ובעליו נקודת הרצון להתצמצם, אז נוסף צורה חדשה, דהיינו בחי' המקום שהותצמצם: ונשאר שם ד' רשימות, ד' בחי' שברצון כנ"ל, שנק' חכמה, בינה, ז"א, ונוק', והשראת השורש עליהם היא כתר: ואלו הם השורשים, של כל בחי' י"ס דעגולים, בכל מקום שנמצאים בעולמות דכל אבי"ע: ובהם יש אור פנימי, ואור מקיף, דהנה אור מקיף כתוב בספר, שאור א"ס מקיף את המקום, מכל צדדיו בהשוואה אחת, יורה בזה שלא נסתלק אור א"ס ב"ה לגמרי מהמקום, אלא נשאר מאיר בהמקום, בבחי' א"ס: והנה זה האור, שמקבלים ד' בחי' המקום, מן אנה"ס, נק' אור פנימי דעגולים ההם:

והנך רואה, ככה ענינים, שנתהוה תיכף עם עלות הרצון להתצמצם:

מהלכי הבריות שבעולמות התחתונים, שהמה יוצאים מא"ס ב"ה בדמיון ברקים, כלומר בלי תפישת זמן, דהיינו, ע"י זוג ז"ל, שתיכף באותו הרגע שהנשמה נולדת תיכף נפרד הוונג שלהם, כי עובר על הנשמה בחי' הצמצום א', ועל ידיה נמצא שנכנסת תחת הארת הקו הנמשך ע"י הו"א עצמו ומדת הרחמים, ומשם מתבלבלת ומגדלת הנשמה עד גמר התיקון, ששבה לשורשה לא"ס, וזה שיעור הכתוב, התשלח ברקים, יורה על מציאות התולדה שנמשך מא"ס, ועוברת ע"י זוג ז"ל להעולמות, ואז יוכלו, כלומר, שכבר אינם הולכים בהנהגת הא"ס כמו שנולדו, אלא בהנהגה אחרת, שהוא מסוד הצמצום שהתהוה סומטבו של הברואה עצמה, כנ"ל, ואח"ז שהולכים בהארת הקו ע"י כל תיקונים דאבי"ע, ואז וישבו ויאמרו לך הננו, כי מהפכים ומשיכים את הכלי קבלה להשפעה, ונמצאים בהשוואת הצורה, ובה שבים לאור א"ס שמטרם הצמצום:

ובזה תבין ותשכיל את דברי הוזהר, בסו"ה ראו עתה כי אני הוא אני ראשון ואני אחרון ואין עוד אלקים עמדי, ופירשו ז"ל אני הוא, אין לי אח, ואין לי בן, ואין לי נוק', ואין עוד אלקים עמדי, דלית עמי שיתופא כלל, עכ"ל: ותבין ע"פ הנ"ל דהא כל עניני העולמות העליונים והתחתונים יתר יצאו ע"י הארת הקו במקום המצומצם, שה"ס ראה שאין העולם בדאי שיתף עמו מדת הרחמים, דהיא הנותנת לנו בכל המציאות הנמצא באב"ע, שנמצאים תחת הנהגה המשותפת, מהנהגת מרה"ד, שה"ס הנמשך מא"ס מטרם הצמצום, שהוא לצורך התהוות הברואה, ומהנהגת מדת הרחמים, שה"ס הנמשך מהארת הקו במקום הפנוי מאחר הצמצום ולמטה: וע"כ נמצא אור א"ס נשפע בעולמות רק כשתופא דמרה"ד: והנה כל הבחן בין המדרגות ראש תוך סוף, הוא נמשך רק מהארת הקו, כמו שנתבאר לעיל, והם סוד אח בן נוק', כי התכונה ובינה מכונים בשם אח, והוא מכונה בשם בן, והמלכות מכונה בשם נוק', וענין הכינויים האלה יתבאר במקומם: והיינו דפירשו בזה, שלעת התיקון כשהבריות ושתלמו בהשוואת הצורה מכלי הקבלה שבהם, שאז ישובו לשורשם, אז נאמר עליהם מקרא הנ"ל, דהיינו אין לי בן ואין לי אח ואין לי נוק', כלומר דאין כי עוד הבחן מדרגות, חכמה, ובינה, וז"ל, ע"ד ראש תוך וסוף, כי כל הבחן הזה הגיע לנו רק מחמת שינוי הצורה דבחי' ד' אבל בשלא יהי' השינוי צורה, שוב לא יהי' מדרגות, כי לא יהי' צורך לשיתוף דמרה"ד, כי יוכלו לקבל בסוד מרה"ד, משום דאין כאן עוד שום דין, וז"ל ובלע הכות לגצח וסחה ה' דמעה מעל כל פנים אבי"ע:

ענף ב דע כי בזה החלל נמצא א"ס לכל הקדושים וכו' בתחילה יצאו י"ס דרך עגולים וכו' ואח"כ נמשך היושר וכו', אבל בבחי' פנימיותו ועצמותו של אדם זה אין אנו רשאים לדבר בו וכו' ונדבר במה שנאצל הימנו וכו':

ורנה בדבר מציאות עגולים ויושר שהספר האריך בהם מאוד בכ"מ, ועכ"ז נשארו נעלמים שדברי הספר מותרים לכאורה זה את זה ככל פנה וצער, וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם:

גם ענין הצמצום צריך עוד ביאור רחב, כי כאן מביא הא"ר ז"ל ענין הצמצום על דרך נקודה בגו עגולא, ובספרו חפצי בה סביא הא"ר ז"ל ענין הצמצום, בבחי' תמונה מרובעת וכיון שענין הצמצום הוא שורש לכל חכמת האמת, ודאי צריך להבין איך אלו ואלו דברי אלקים חיים: ובאמת מובאים ב' בחי' הצמצומים הנ"ל גם בתיקוני זוהר, בסוד ריבועא בגו עגולא, ובסוד עגולא בגו ריבועא:

ומתחילה אבאר היטב תכונת אורות וכלים ד"ס דעגולים, ותכונת אורות וכלים ד"ס דיושר, וערכם זה על זה, במצאם ומובאם: והנה הארכתי בפ"א די כאר, בסבת הצמצום, שהיא בחי' קישום בנקודת הרצון, דבחי' אחרונה דבחי' ה', להשוות צורתה להמאציל, שאין בו צורת הקבלה כלל ועיקר: שנקרא הוספת דבקות, כלומר שדביקות הרוחני יושר, רק בהשוואת הצורה זה לזה: וע"כ מיעטה את גדלות הקבלה

פנים מסבירות

הא' הוא המרכז, שהיא כינוי לגבול העולה מתוכיותו של התחתון, ונק' ג"כ נקודת דאמפנות, או נקודה בגו עגול, דכ"ז הוא כינויים, לגבול העולה מתוכיות הנאצל עצמו לכדו:

הב', היא ההבחן של י"ס, שהמה כח"ב וז"ג, כנ"ל, דכיון דניכר שינוי הצורה בנקודה דאמפנות, שהיא בחי' הדי', א"כ נבחן ג"כ ג' מדרגות הקודמת אליה, שכל אחת מעולה מתחתיה בהכר כלי קבלה, שבה, כמו"ש בפ"א ע"ש:

הג', היא בחי' או"פ שלהם, שמיניע אליהם מצד המקיף והמאציל, כי אין שום כח נגלה מצד המאציל לבחי' גבול, ואדרבה כבר נודע, שגם באור א"ס ב"ה המקיף, יש שם בחי' הדי' בחכיות גדולות, ועכ"ז היה אור א"ס ב"ה ממלא כל המציאות: אלא היא נאשר גם עכשיו מאיר לתוך י"ס דחלל בהשוואה א', כלי שום הבחן מדרגות מצדו: ואור זה המגיע להם הוא נקי אור פנימי, אלא שהיא הארה מצומצמת, לסבת הנקודה עצמה כנ"ל:

הד', היא בחי' או"פ עצמו, כי הא"ס, מאיר עכשיו בחי' השפעה ממקומו, ברחוק מן המקום, כלומר, כיון דנקודת הרצון של בחי' הדי', נתמטת, ולא הי' בה שום רצון לקבל, ממלא אברה הבלי קבלה שלה, ולא יכלה לקבל אל תוכה האור א"ס ב"ה במקום, והנקודה דאמפנות נתרקה מהאור, וע"כ אנו מכנים זה, בשם הרחקת מקום, לא"ס ב"ה, והבן היטב:

והנה אח"ו שנתמצמה, המשיך א"ס אליה הארת הקו, שענינו, השפעה רחבה מצד המאציל, אמנם רק על ג' בחי' שבכל ספירה וספירה, אשר בזה הוכפל כח הגבול שבספירות, גם מצד המאציל, כמו"ש לעיל: ובוה נוספו עוד ענינים חדשים:

הא', היא חקפו של הגבול מצד א"ס ב"ה, כי הוא משפיע לפי חיק שבחור הנאצל:

הב', היא י"ס דיושר, דהיינו, שכל בחי' ובחי', קבלה גבול החדש, המוגבל הן מצד התחתון והן מצד העליון, כנ"ל:

הג', היא אור הפנימי של י"ס דיושר, שבא האור לכל אחת מהם בשפע, וגם בהבחן הצורה דכל אור, דכל בחי' שהיתה כלולה ביותר מן בחי' הרצון לקבל, היתה קבלת אורה יותר במיעוט:

הד', היא אור מקיף של י"ס דיושר, שהא"ס ב"ה, מאיר על הישר ממקומו, בסוד הרחקת מקום, כדי להתחיל ולהשיב הכל על הבחי' שלו, בסוד א"ס ב"ה לא נחית יחודא עליה עד דיהביגין לי בת זוגיה: כמו שפרשתי בפ"א ע"ש:

ובוה חמצא, שבהארת הקו ניתוספו עוד ד' צורות על ד' צורות הקודמות של העגולים, אמנם כולם מאירים בעולמות, כמו שיתבאר במקומם לנכון, ובוה נתבאר שכל העגולים של עולמות אבי"ע יהיו שורשם בבחי' הרשימו מן הצמצום, וכל פרצופי הישר דכל העולמות, יהיו שורשם מהארת הקו:

והנה יש בהרשימו מה שאין בהארת הקו, ויש בהארת הקו מה שאין בהרשימו, דיש מעלה בהרשימו דקטן וגדול שוין הם, בקבלת הארתם מאור המקיף, ויש מעלה בהקו להיות השפעתו בהרחבה, ובבחי' הדביקות בלי הרחקת מקום כמו בהעגולים:

(ב) והנה הארת הקו, שהוא ע"ס דיושר באו"פ ואו"מ, נקרא צלם אדם וסוד פרצוף, אמנם בתחילת התפשטותו נקרא אדם קדמון, שהוא השורש לכל הפרצופין שבעולמות אבי"ע, ונבאר בו קצת מה שמוכרח להענין:

והנה תחילת הבחן הפרצוף הוא ראש וגוף, דסוד הראש נקרא ההארה במקום יציאתה, וכל המתפשט הימנה נקרא גוף: וערך הראש על הגוף הוא בערך האור על הכלי, וכל שיש בגוף נמשך מהראש: אמנם גם בראש נמצא עשר ספירות, דהיינו, גולגלתא, כתר: עינים, חכמה: אונים, בינה: חוסם, ו"א: פה, מלכות: אלא שאינם בעלי השפעה לתחתונים, מטעם שכלים דראש דקים המה וזכים המה, כמ"ש במקומו לנכון, והוא משום שהאורות קדמו לכלים, דמתחילה התפשט אור א"ס ב"ה לעשות כלים ועובר על

עין החיים ענף ב

ומטה באצילות, דאלי"כ לא היה בחי' ראש ורגלים מעלה ומטה באצילות: והנה האור הזה המתפשט תוך החלל הזה, הנה הוא נחלק לב' בחי', הא', שכל האורות שבתוך החלל הזה, מוכרח היא שיהי' בבחי' עגולים אלו תוך אלו, והמשל בזה אור ספי' הכתר עגול א', ובתוך עגול זה עגול חכמה, וכיוצא בזה עד תשלום י"ס העגולים, שהם י"ס דא"א, ואח"כ בתוכם י"ס אחרים שהם י"ס דאבא, אלו תוך אלו עד מיום כל פרטי האצילות, וכל עגול מאלו יש אר"מ עליו כמוהו ג"כ עגול אחר כמוהו, נמצא שיש אר"פ ואר"מ, וכולם בחינות עגולים: והבחי' הב' הוא, כי באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר בחי' אור, דוגמת העגול ממש רק שהוא ביושר, ויש בו בחי' א"א ואר"א וזו"ג, וכולם ביושר, ולבחי' זו קראו בתורה צלם אלקים, כי הוא קו ישר ומתפשט דרך קוים, וכמעט כל ספר הזוהר והתיקונים אינם מדברים אלא מזה הישר, כמ"ש בע"ה: ודע שיש בזה האצילות מיני עולמות עד אין קץ, ואין עתה ביאורם, אבל נתחיל עתה עוד פרט א' הכולל כל מציאות החלל הזה, וממנו מתפשטים כל העולמות כמ"ש בע"ה, והוא בחי' מציאות אדם קדמון לכל הקדומים הנז' בספר הזוהר והתיקונים, ואחריו נמשך כל המדרגות כולם: דע כי בזה החלל נמצא א"ק לכל הקדומים, ויש בו מציאות י"ס, והם ממלאים כל החלל הזה, אמנם בתחילה יצאו י"ס בדרך עגול אלו תוך אלו, ואח"כ בתוך כל העגולים נמשך דרך ישר, ציור אדם א' באורך כל העגולים הנ"ל בציור הזה, ואין אנו עסוקים כלל בבחי' עגולים, אלא בבחי' הישר לבד, ולקמן אבאר בע"ה עוד מציאות עגול ויושר מה ענינם: והנה נמצא ע"י הצמצום הזה הנ"ל כאשר נעשה אדם, הנ"ל, הי' בו בחי' עצמות וכלים, כי צמצום האור נורם מציאות הויות הכלים, כמ"ש

על ד' הבחי' הנודעים עד שנגמר בחי' אחרונה שבבחי' הדי' שנק' מסך דכלי מלכות, ואז ככה האור על המסך: כמו אור השמש על מראה לטושה דכיון דאור השמש אינו יכול לעבור ולבקוע את המראה הלטושה ע"כ חוזרים קוי האור לאחוריו: ואף כאן, כיון דמסוד הצמצום ולהלאה, אין בחי' אחרונה עוזבת את האור עליו להתפשט בה כנ"ל, ע"כ נעשה בחי' זווג דהכאה, וזוה נולדים ויוצאים ע"ס דא"ה, שבוה שב המלכות להיות כתר לע"ס ההיא, להיותה השורש להם, וכל שורש

פנים מאירות כט

כנ"ל, אינם יכולים לקבל מא"ס אלא הארה לבד, אבל לא עצמות האור: וע"י בפמ"ס בענף זה:

דאלי"כ לא הי' בחי' ראש ורגלים וכו': ראש ורגלים נהג בפרצופין, מעלה ומטה נהג בספירות, שענינם יתבאר לקמן בע"ה:

והנה האור הזה המתפשט וכו' יש בו ב' בחי': פו', ב' בחי' כלים שבהם ד' בחי' אור, כי בבחי' א' שהם כלים דעגולים, יש אר"פ בתוך הכלים ואו"מ מחוץ להם, ועד"ו בבחי' ב' שהם כלים דיושר יש ג"כ אור פנימי בכלים דיושר ואור מקיף דיושר מחוצה להם: וענין אר"פ ואו"מ ע"י פה בפמ"ס:

אור ספי' הכתר וכו': שמות הספי' הם: כתר, חכמה, בינה, חסד, נבונה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, ושמות הפרצופין ית' לקמן:

שהם י"ס דא"א וכו': שמות הפרצופין הם, עתיק ונוק', אריך אנפין ונוק', אבא ואימא עילאין, ישראל סבא ותבונה, ועיר אנפין ורחל, יעקב ולאה, דהספירות נבחות על ה' בחי', כח"ב ו"א ומלכות, ובכתר יש עתיק ונוק' בחצי כתר העליון, ואריך אנפין ונוק' במחצית הכתר התחתון: וכן בחכמה ובינה, במחציתם העליון דח"ב אבא עילאה ואימא עילאה: ובמחצית החכמה ובינה התחתונים יש ישראל סבא ותבונה: וכן בועיר אנפין דבמחצית העליון דועיר אנפין יש ו"א ורחל ובמחצית התחתון יש יעקב ולאה: ופרצוף המלכות לפעמים נכללת בצד שמאל דו"א ולפעמים מתתקנת לפרצוף נפרדת לעצמה, כמו"ש במקומם:

נמצא שיש אר"פ ואו"מ וכו': פו', אר"פ היא, מה שמתלבש בכלי, ואו"מ הוא מה שעתיד להתלבש בכלי ההוא, דהאור המתלבש בכלי נמצא מתפשט להתחתונים, וכל עוד שאינו מתלבש בכלי אינו מתפשט להתחתונים, וע"כ כל כמה שהתחתונים כראי לקבל אורו ית', זה השיעור מתלבש בכלי, ונק' אור פנימי, וכל האור העתיד לבא בתחתונים, הוא אינו מתלבש בכלי, ומ"מ מגיע ממנו הארה מרחוק אל התחתונים, וע"כ נבחן שהאור מקיף להכלי, ומאיר בו ממקומו מרחוק, והבן:

דע כי בזה החלל נמצא א"ק לכל הקדומים וכו': נודע, דכל העשר ספירות, בעיקרם אינם אלא חמשה בחי', שהם כתר

שורש היא כתר כמו"ש לנכון בפ"ד, וזה ההתפשטות דע"ס דא"ו מא"ס, וע"ס דא"ו מבחי' אחרונה, נק' ראש, כלומר תחילת התהוות הארה ההיא, והנך רואה שהאור קדום לכלי, כלומר שכן האור עצמו נמשך ויוצא הכלי, מסכת הוויג דהכאה בבחי' אחרונה, וע"כ אין הכלי מתגלמת כל צרכה בסוד שינוי הצרה מן האור, כנ"ל ע"ש: וזה הכלל דהעליון המשפיע להתחתון אינו יכול להשפיע זולת דרך כלי היותר עב, ותחתון הרוצה לקבל מהעליון אינו יכול לקבל בכלי עב, אלא דוקא בבלי

עין החיים ענף ג

פנים מאירות

כתר, חכמה, בינה, ז"א, מלכות, כי הועיר אנפין לבדו, יש בו חסד, נבונה, ת"ת, נצח, הור, יסוד, מהעשר הספירות: ומכל בחי' שבחמשה הבחי' הנ"ל, מתפשט עולם מיוחד, דעולם אדם קרמון הוא עולם הכתר, ועולם האצילות הוא עולם החכמה, ועולם הבריאה היא עולם הבינה, ועולם היצירה היא עולם הועיר אנפין, ועולם העשיה היא עולם המלכות. ואמנם אינו כלי ממש וכו' אלא שבערך האור וכו': ענין כלי, אינו בדמיון כלי גשמי, אלא יש לה קשר עם האור בעצם, ע"ד האור הקשור בהפתילה, ושלחבת בנחלת, כלומר שלא הי' מציאות אל האור וולתה, והבן:

והנה הא"ק הזה מברית מן הקצה אל הקצה: פי' הכלול מן כל התיקונים והאורות העתידים להופיע בהעולמות עד גמר התיקון:

אבל בבחי' פנימיות וכו' אין אנו רשאים לדבר וכו' ונרבו במה שנאצל היסוד: פי', דהנהגת העולמות עד גמר התיקון נמשכין רק מהאצילות שנאצל מהא"ק, אשר אורות דא"ק מתלבשים ועלמים בעולם האצילות, ואינו מתגלה מהאורותיו עצמו, וולת בגמר התיקון: ע"כ אין אנו רשאים להתעסק בהא"ק בעצמותו, אלא במה שנאצל היסוד, דהיינו האצילות, והבן: וכל המדובר מאורות דא"ק, אינו רק להבין ולהשכיל בשורשים של הנהגת האצילות, איך הם נקשרין ונמשכין מהא"ק, וזה נ"כ רק מבינה שלו ולמטה, להיות הבינה שורש לכלי, וע"כ נק' הבינה דא"ק אור שיוצא לחוץ מא"ק דרך הנקבים, כלומר עד לזווג דאור"ה במלכות, שה"ס כלי קבלה, ונוק', אבל מכתר וחכמה דע"ס דאור ישר דא"ק, שה"ס כללות האור שמתפשט בו מא"ס, אין אנו רשאים להתעסק בו, והבן:

ענף ג הספירות הם אור ישר וכו': זה החוק מתחיל, מהארת הקו ולמטה, שבוה יוצא האור מבחי' אור פשוט: ומעתה נמצא שכל אור, מורכב מאור ישר ואור חור: י"ס מ ל מ ע ל ה ל מ ט ה וכו': והתחלה הו נשאר בהם חוק קבוע, שהוכן המלכות בזה כמו מעיין נובע, שהאור ישר מתפשט אליה ומכח העיכוב שבהמלכות על האו"י יוצאים מזה עוד עשר ספירות דאור"ה, שעד"ו נשאר האור בהתפשט ושוב, והאורות מתגדלים:

בעת שובו אל מקורו: כלומר בעת שהמלכות מעכב על האו"י להתפשט בבחי' ד' שבה, והאור שב למקורו: וז"ס י"ה ו"ה וכו': כי סוד שם בן ד', הוא ד' בחי' הנודעים, חו"ב ו"א ומלכות, וקוצו של הו"ד ה"ס השורש והכתר, והנה האור ישר מתפשט מקוצו של יו"ד עד הי' תתאה, ואו יוצא מכח הי' תתאה עוד ע"ס, עד קוצו של יו"ה, שהיא מלמטה למעלה בסדר הו"ה:

ומקום האור לעולם הוא יו"ד: פי', דיו"ד גרמן, ברישא, גועא, ושבילא

כמו"ש לקמן בע"ה: ואין לנו רשות לדבר בו יותר במקום גבוה כזה, והמשכיל יבין ראשית דבר מאחריותו, כמו"ש בע"ה בדרושים אחרים הבאים לפנינו: ואמנם אינו כלי ממש, אלא שבערך האור שבתוכו נקרא כלי, אמנם הוא יך ובהיר בתכלית הזיכור והדקות והבהירות, והנה הא"ק הזה מברית מן הקצה אל הקצה מקצה עליון עד קצה התחתון בכל חלל האצילות הנ"ל, ובוה האדם נכללו כל העולמות כמו"ש בע"ה, אבל בבחינת פנימיות ועצמותו של אדם זה אין אנו רשאים לדבר בו ולהתעסק כלל, אמנם נתעסק ונדבר במה שנאצל ממנו, והוא כי הנה היות אור הא"ס גדול מאד לכן לא היו יכולין לקבל א"ס לא באמצעית הא"ק הזה, ואפי' מזה הא"ק לא היו יכולין לקבלו אם לא אחר יציאת האור חוצה לו דרך נקבים והחלונות שבו, שהם אח"פ כמו"ש בע"ה:

ענף ג הספירות הם אור ישר ואור י"ס מלמעלה למטה, דהיינו מכתר עד מלכות, וחור עוד בעת שובו אל מקורו האיר עוד והאציל י"ס אחרים מלמטה למעלה, בחר במלכות, חכמה ביסוד וכו' עד מלכות בכתר, וז"ס נעוץ סופן בתחתון ותחתון בסופן, וז"ס יה' וה' הו"ה, וסוד תרין יודין שבא, כזה "א" ומקום האור לעולם הוא יו"ד, וכתר ה"ס

ויו"ד נק' נשמה, והי' נק' גוף, וכמו"ש לעיל, שכן הי' ראשונה נתחלק ג"כ על ואו וה' תתאה, נמצא שנתחלק הגוף על ג' בחי', דהיינו הי', ואו, הי' תתאה, ומסוד הוא הי', דהתפשטות א' דעולם עקורים, נפרדו מהם ונעשו מהם, ב' המקיפין הנק' לבוש והיכל, שהם ב' מקיפים דיושר, חיה ויחידה:

וז"ס צמצום הב', המובא בשער הנקודים, דא"ק צמצם את נה"י שלו שמתבטרו ולמטה, והעלה אותם מתבטרו ולמעלה, דהיינו גם אור הנק', שהי' בכלי יו"א כנ"ל, העלה אותה מתבטרו ולמעלה דהיינו לבחי' התוך לה' עילאה, ואח"כ נתפשט מן התוך מהי עילאה אור חדש מתבטרו ולמטה דא"ק, שהם ע"ס דעולם הנקודים:

וז"ס ביה הו"ה צור עולמים פי' ב' עולמים עולם העקורים עד הטבור ה"ס י"ה אשר מן י"ה אלו לבד, מתפשט הו"ה שלימה למעלה מתבטרו בעולם העקורים, ונתפשט הו"ה שלימה דע"ס למטה מתבטרו הנק' עולם הנקודים ע"ש בשער הנקודים:

ועתה נתבאר ענין התחלקות הגוף לשנים, שהם תוך ד', ומטבור ולמטה ה"ס י"ה וכו' ב' דשם בן הנמשכים ג"כ רק מבחי' ב' ואחר שנתבאר שכל בחי' הגוף אינו אלא בחי' מלכות דראש, נמצא שהמלכות הוה נתחלק לג' ראשונות כח"ב דמלכות עד הטבור, וז"א ומלכות, דמלכות, הנמשכים מבינה דמלכות, הם מטבור ולמטה, אמנם ו"א ומלכות האמיתיים של ספי' המלכות

בכלי היותר זך, כמו"א בכהא"י ו"ל בכמה מקומות, ע"כ כלים דראש כולם, ראויים רק לקבל מהעליון, אבל לא להשפיע לפרצוף התחתון, חוץ מנוק' דפה דראש, שהוא ג"כ בעלת השפעה בסוד המאורות, והענין, דפה ה"ס מלכות דראש כנ"ל, שה"ס בחי' הד' עצמה, שהיא מתפשטת לבחי' גוף דאיתו הפרצוף, ובוה תבין ערך הראש על הגוף כערך ט"ס ראשונות על בחי' מלכות, דכל הגוף הוא רק התפשטות בחי' המלכות דכללות מהראש דהפרצוף ההיא:

אמנם הגוף עצמו נבחן על ב' הבחנות שהם: תוך, וסוף, שו"ס רת"ס המובא בזוהר ובספרים בכ"ס אשר הכתר שה"ס האור במקום יציאתו ובחי' השורש היא נקרא ראש, ובחי' א' ובחי' ב' שהם חכמה ובינה נק' תוך, וז"א ונוק' שהם בחי' ג' ובחי' ד' נקראים סוף: וזהו לפי הבחן הספירות בפרטות ויש ג"כ בגוף לבד ע"ס אשר הראש נחשב לכתר אמנם לפי הבחן הפרצוף יש בראש כל ע"ס, דהיינו גולגולתא ורשר"ד כנ"ל, והגוף אינו אלא התפשטות ספי' אחת דראש, שהיא בחי' הד' הנק' פה ומלכות דראש: והנה הגוף בלבד נבחן על תוך וראש, דמגרין עד הטבור נקרא תוך, ומטבור עד סיומו נק' סוף:

והענין יתבאר לקמן בעולם העקורים דבהתפשטות הב' דעולם העקורים, נתחלפו האורות בהכלים שאור הכתר לא יצא כלל אלא אור החכמה נכנס בכלי הכתר, ואור הבינה בחכמה, ואור הו"א בכלי הבינה וכו' ע"ה, ונמצא לפי זה אשר ב' בחי' האורות שהם תוך וסוף נתיישבו בג' בחי' הכלים ראש ותוך וסוף, דאור דבחי' התוך שהיא אור החכמה נתיישב בכלי הכתר שהיא כלי דבחי' ראש, ואור דבחי' הסוף שהיא אור הו"א נתיישב בכלי הבינה, שהיא כלי דבחי' התוך כנ"ל:

ונעשה בזה ירידה לבחי' הכלים, להיותם נערכים אך לפי האור שבהם, וכיון שכלים דראש קבלו לאור התוך, ירדו כלם דראש ג"כ לבחי' תוך, בחשבון האור, וכמו כן כלם דבחי' תוך שקבלו בהם אור דבחי' סוף, ירדו הכלים דתוך ונעשו בחי' כלים דסוף, והבן:

וז"ס ביה הו"ה צור עולמים המובא בע"ה בשער העקורים: כי ב' אותיות הראשונות דשם הו"ה שהם בחי' א' ובחי' ב', נתפשט מהם עצמם כל ד' בחי' שם בן ד', כי קוצו של יו"ד ה"ס הראש, דהיינו כלי דכתר, וי"ה ה"ס חכמה ובינה, שה"ס התוך כנ"ל, ונתפשט התוך עצמו וירד לבחי' סוף, להיות שהבינה קבלו לאור הו"א, שהוא אור הסוף, ע"כ נתחלקה כלי התוך לשנים, חציו לבחי' התוך, והיינו אור הבינה שעלה לכלי דחכמה, וחציו השני לבחי' הסוף, והיינו אור הו"א שנתיישב בכלי דבינה, ונעשו בהבינה עצמה לבדה שהיא סוד הי' ראשונה דשם הו"ה ב' בחי' וז"ג שהם הסוף דהיינו בחי' ג' ובחי' הד' שהם ו"ה, וז"ג נמצא שם ב' אותיות י"ה דעולם העקורים נעשה י"ה וגם ו"ה כי הי' דיה' נתחלקה על אותיות הו"ה כנ"ל והבן זה כי קצתי כדי שלא לצאת מהענין, ועי' לקמן בפרק ששי מתבאר במילואו בהרחבה, וית' עוד לקמן בצמצום ב' ולא תקשה לך לפי זה מאי נעשה בב' בחי' אחרונות דעולם העקורים דהיינו הו"ה דעולם העקורים, אחר דמהי ראשונה דשם הו"ה נתפשט גם הוא וי' תתאה, תרע, שה"ס ב' המקיפים דיושר, שנקראים מקף דיושרה, דיושר ומקף דחיה, דיושר, ונקראים ג"כ לבוש והיכל:

ובזה מתבאר לך דברי הרב ו"ל בהיכל אבי"ע פ"ג, דמתחלק שם הע"ס בשם, שורש, ונשמה, וגוף, ולבוש, והיכל, דשורש ונשמה וגוף, הם כח"ב, ולבוש והגופים, הם בחי' א' שאין פירוד ביניהם, אך הלבושים והיכלות, הם ב' בחי' נפרדות מן ג' בחי' הנ"ל, ובין ב' האלו דהיינו בין הגופים ובין הלבושים, שם הם מדור הקליפות, וכו' ע"ה: ובפ"ה בענין ג' בחי' גוף וכו' ע"ה: ובהנ"ל תבין את כל זה, דהיינו לפי שטן י"ה נתפשט הו"ה השלימה, וי"ה ה"ס כח"ב, ונק' ג"כ שורש ונשמה וגוף, דקוצו של יו"ד נק' שורש, ויו"ד

פנים מסבירות

המלכות דראש, נפרדו משם ולהלן, והוכנו בסוד מקיף דחה דיושר שהם ז"א דמלכות, ומקיף דיחידה דיושר שהם מלכות דמלכות:

והנה זה הצמצום ב' הנ"ל, דהיינו צמצום א"ק את האור שמטבור ולמטה והעלה אותו למעלה מטבור, נקרא צמצום דרבוועא, ונקרא עגולא בגו ריבוועא: פ"י, דנודע דכל צמצום שישנו בעולמות אינו כלל לעולם מצד העליון והמאציל, וזאת מצד התחתון, וע"כ אנו קוראים את הרישומי דמקום המצומצם, בשם כל דעגולא, כי מובן בו תמונת העגול, שאין שום גבול נבחן בו מצד תצוה לו, דהיינו מצד המאציל, כי המאציל מקיף עליו, מצדו סביב סביב בהשואה אחת, דבחי' דיושר שהם הארת הקו המשפיע לפי הגבול דבחי' אחרונה, אשר התחתון עשה בתוכו במרכזו כנ"ל: ונתבאר לעיל, שיש מעלה בעגולא יותר על הישר, וכן יש ביושר מה שאין בעגולא כנ"ל ע"ש, שבעלה דעגולא אשר הארת העליון המגיע אליו הוא כל גבול, אמנם אינו מגיע בשפע, ויתרון הישר כי האור נמשך ובא אליו בשפע, אולם מוגבל ג"כ מצד העליון, וכ"ז נבחן רק בצמצום א', שהי' בבחי' נקודה בגו עגולא, שהיא קדם ליושר המוגבל בריבוועא לפי ד' הבחי' הנודעות, דהיינו הארת הקו, ושניהם יחד, דהיינו רישומי דהצמצום, והארת הקו שנמשך בתוכו, נקראים תחת ההבחן של ריבוועא בגו עגולא כזה: להיות הצמצום מוקדם לביאת הקו בערך קודם ונמשך, כי הארת הקו היא בחי' השפע המוגבל כחפץ התחתון, ונמשך כח התחתון, והיה התחתון כמו שורש גם לגבול הבא מצד המאציל, וע"כ נק' העגולא בחי' קדם ושורש, והיושר נקרא בחי' נמשך מן הקודם והיא בערך ענף לו והבן:

אמנם צמצום ב' דא"ק שהעלה את האור דנק' שהי' בכלי הו"א בסוף הפרצוף המכונה מטבור ולמטה, והעלה אותו אל כלי בינה, שהיא בחי' התוך של הפרצוף מגרון למבור, או נתרשם כל בחי' הסוף דפרצוף א"ק בבחי' העגולא, כמו בצמצום א', שהיא בראש א"ק, דהיינו ג"כ באותו המובן הנ"ל שאינו מצד העליון אלא מרצון התחתון עצמו, והעליון נשאר מאיר בהשואה א' על מקום המצומצם הב', כמו על מקום המצומצם הא' כנ"ל:

אמנם יש ביניהם הפרש גדול, להיות צמצום הב' נמשך מבחי' ספי' דיושר, שהיא הארת הקו המוקדם לו, וע"כ נגרע בו המעלה הגדולה שהי' בצמצום א', שלא הי' עליו מצד המאציל שום גבול, משא"ל הצמצום הב' כבר יש מציאות הגבול עליו מצד המאציל, דהיינו הארת הקו הבא בריבוועא, ומגביל את הע"ס לפי ד' הבחי' הנודעות, בע"ס דראש ותוך דפרצוף א"ק, וע"כ הריבוועא הוא הקודם והשורש, והעגולא בערך ענף לו הנמשך הימנו, כזה: וע"כ נק' זה צמצום בריבוועא, בספר חפצי בה, ונק' ג"כ עגולא בגו ריבוועא:

ובזה תבין המובא בשער הנקודים על ענין ע"ס דעגולא דמטבור ולמטה דא"ק, וז"ל וז"ס והאלקים ברא את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבות, דקאי על פרצוף א"ק, דעולם העקודים יצא מפה דא"ק ולמטה רק בסוד האורות ע"ס דיושר, והמה בקשו חשבונות רבות, דהיינו ע"ס דעגולא, שיצאו מטבור ולמטה, וכ"ז ע"ש פ"י שש"ס דעגולא שנתרשמו מכה צמצום הב' הנ"ל נק' חשבונות, משום עליית הרצון להמחשבה, דכבר ידעת שאור הנק' דז"א נק' רצון, ע"ש הרצון לקבל כנ"ל, והבינה נק' מחשבה, כי המחשבה היא שורש אל הרצון, ופועל אותו, וכבר נתבאר בסוד ד' הבחי' אשר הבינה שהוא בחי' הב', הוא בחי' פועל אל הבחי' ד' כנ"ל, וכיון שצמצום הב' היה ע"י שא"ק העלה את אור הנק' שהי' בכלי ז"א מטבור ולמטה והעלה אותה לכלי בינה מטבור ולמעלה, א"כ קבל הרצון לצורת המחשבה, וע"כ נק' המלכות הנה בשם מחשבה, ובשם חשבון, וז"ס כך עלה במחשבה, וזי בזה כדי שלא לצאת מהענין: אולם בשביל ההכרח לבאר את כל בחי' אור"ם ואור"ם דעגולא, וכן כל בחי' אור"ם ומקיף דיושר, הוכרחתי להיות מקצר ועולה בפרק הזה

עין החיים ענף ג

ה"ס קוין יו"ד הראשונה, והאחרונה ה"ס אדני סוד הו"י ממש, וזה סוד יאהדונה"י, בסוד אני ואין שבאדני, בסוד כתר ומלכות: וסוד ב', הוא כתר, בסוד ב' יודין ב' פעמים יו"ד ספירות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה הנאצלים מתחידים בכתר:

ובענין העשר מלמטה למעלה, כן הדין בכלם, כיצד מן הכתר עד חכמה וחזור מחכמה לכתר, וכן עד מכתר לבינה ומבינה לכתר, וכן עד סוף יו"ד הספירות, וכן דין זה נוהג בכל ספירה וספירה עצמה, כנודע היות כלולה כל אחד מי"ד, וכן עד סוף כל הפרטים: ויש הפרש כי אור ישר היא עצם אור האצילות, כדמיון אור השמש המכה בעשיות, אך אור החזור אין דומה לזה רק אור חלש יותר, כמו אור השמש המכה בעשיות ומתהפך אליו, וכן

הנה, עד להראות השרשים האלו במקום הנאמן, אמנם ודאי צריך ביאור להבין מה היה חסר להתפשטות א' דעולם העקודים שהי' מוכרח להסתלק, ומה ההכרח להתפשטות ב' דעולם העקודים שיתחלפו האורות, ויבוא אור החכמה בכלי דכתר וכו', ומה הכרח להא"ק שיצמצם א"ע בפעם ב' מטבור ולמטה, גם ענין ע"ס דאור"ה, וענין ההכאה, כל זה יתבאר בהרחבה בביאור שלם ומספיק לקמן בפ' ה' ו' בע"ה:

ענף ג אות א': הספירות הם אור ישר ואיר חוזר וכו', עד סוף: הנה בב' ענפים הקודמים ביארנו תוכנם של עשר ספירות דאור ישר, ומעתה נתחיל בביאור העשר ספירות דאור ישר, ומתחילה המצבים בעולמות ופרצופין נמשכים מצדם: ומתחילה נבאר המפורסם בכמה מקומות בכהארי' ז"ל, אשר השורשים דעשר הספירות כולם נשארין בספי' הכתר, ואך הארתם יוצא לחוץ: שזה ענין ב' המצבים שנמצא בכל פרצוף, מצב א' שכל פרצוף כולל ה' פרצופין כח"ב ז"ל שכולם קומתם שוה זה לזה, מצב ב' שמכל אחד מתפשט ויוצא ה' פרצופין על דרך המדרגה זה למטה מזה:

ומתחילה נבאר המובא כאן שש"ס דאור ישר הם מעילא לתתא וע"ס דאור חוזר הם מתתא לעילא וכו', דאנו במקומות המדומות לעין גשמי תליא מילתא ח"ה, וא"כ צריך להבין מי ומה נותן את העליונים למטה והתחתונים למעלה, שיהיה הכתר במלכות והחכמה ביסוד וכו':

והענין ע"י בענף ד', שמתחילה מתפשט אור א"ס ב"ה לעשות כלים וכו', כלומר, דאור א"ס ב"ה מתפשט, מטרים שיש כלים, דהא הכלים המה נמשכים ויוצאים מן האור עצמו: אשר אור המתפשט מתעבה בסופו בדרך התפשטותו, וזה האור שנתעבה היא הכלי של האור הזה שנתפשט, שהאור קשור בו כדמיון אור הנר הקשור בהפתילה: וענין העיבוי הזה נתבאר בארוכה בענפים הקודמים, דהיינו בחי' הרצון לקבל המתגלה בפועל בנאצל ההיא, שזהו סוד המסך שנתהווה בכלי המלכות: ומסך יורה כח העיבוי שבה, שנמשך בה מפאת צמצום הא', דהיינו המעכב לאור העליון המושפע אליה שלא יבוא בבחי' הדי' שלה, כדי שלא יופרד מסקומו, כלומר שלא יקנה שינוי צורה מבחי' הדי' כמו"ש בענפים הקודמים, דכל דביקות הרוחני יושער בהשתנות הצורה, וכל פירוד רוחני יושער בשינוי הצורה, שבהשתנות הצורה זה מזה, עד שמגיע להפניות

פנים מאירות לא

ושבילא, שהם מקום האור, בסוד כח"ב, דרישא די"ד ה"ס כתר, וגועא הוא חכמה, ועוקץ התחתון המתפשט מהיו"ד שנק' שבילא ה"ס בינה:

והאחרונה ה"ס אדני: פ"י, דקוין העליון של יו"ד התחתונה מן ה"א", היא ג"כ סוד הכתר, וגועא דהיו"ד הוא חכמה, ושבילא היא בינה, דהיינו מן ע"ס דאור"ה, דאדני, שהוא שם המלכות: והוא שבאמצע ב' היודין נחלק לשנים, כזה ה"א", שואו עליונה הוא ז"א דאור ישר, הכולל ו' קצוות חג"ת נה"י דאור"ה, והוא התחתונה, היא ז"א דאור"ה, הכולל חג"ת נה"י דאור"ה:

וה"ס יאהדונה"י: ששליבת ב' השמות הויה אדני, יורה על ע"ס דאור"ה וע"ס דאור"ה, שהם מתחברים ומשתלבים יחד זה בזה בכל נאצל, על דרך התפשט ושוב כנ"ל: בסוד אני ואין שבאדני: פ"י שנמצא בזה, שהמלכות נעשית לשורש וכתר לאור"ה, ע"כ נרמו באדני כתר ומלכות, אין הוא שם הכתר, אני הוא שם המלכות, דהיא כתר לאור"ה ומלכות לאור ישר:

וסוד כ' הוא כתר בסוד ב' יודין וכו': פ"י, ריש בחי' התפשט ושוב גם בספירות שלמטה מכתר, כמו שאיתא בסמוך, דהיינו שאינו מתפשט ושוב על כל ה' בחינות שבע"ס, אלא על ד' בחינות, שאז יהי' בהנאצל רק אור החכמה: וכשמתפשט ושוב על ג' בחי', יהי' בו ערך בינה: וכשמתפשט ושוב על ב' בחי', יהי' בו רק ערך ז"א, וע"י בפמ"ס כאן: וכשמתפשט ושוב על כל ה' בחי', אז יהי' בו אור הכתר, דהיינו עשרים ספירות שלמות:

ובענין העשר מלמטה למעלה וכו': פ"י, דעד כאן ביאר רק ספירת הכתר, ע"ד שאור א"ס מתפשט עד המלכות וממנה שב לכתר, שנאצל ע"י זה עשרים ספי' כנ"ל, והם נבנתים בשם עשר ספירות של הכתר, ואומר שכן הרין בכלם, כלומר בשאר הספי' שלמטה מכתר, שהמה מתפשטים מן ספירת הכתר ג"כ על זה הדרך דהתפשט ושוב: שנק' התלבשות כמו"ש בפמ"ס:

כיצד מן הכתר עד החכמה וכו': כאן מבאר, סדר יציאת הע"ס מן ספירת הכתר, וע"י בפמ"ס כאן שביארנו זה:

ויש הפרש כי אור ישר הוא עצם וכו': דכללות האור המתפשט מהא"ס ב"ה אל הנאצל, בא בע"ס דאור הישר:

כדמיון אור השמש המכה וכו': פ"י ער"ם כשב' דברים קשים פוגעים זה בזה, וכל אחד רוצה לעבור מעט בתוך התחום של חברו, נקרא הכאה, וישוער גורלו של ההכאה, כפי גורלו של רצון דכל אחד ואחד בהשגת הגבול של חברו: וכן ער"ו יש בכלי המלכות, מפאת הצמצום הא' בחי' מסך, המעכב על אור העליון מלבוא בבחי' הדי' שלה, ומבדע של אור העליון להתפשט להתחתונים בכל

בכל ענין עד כמעט שנפרד ממקומו, וע"כ מרמה לאור השמש המכה בעשיות, שטבע אור השמש אך להתפשט, והעשיות מעכב את דרכו, ונמצאים אור השמש והעשיות מכים זה בזה, כמו ב' דברים קשים, והנני:

אור השמש המכה ומתהפך אליו, ואע"ג שהאור מתרבה במקום שקי השמש חוזרים לאחוריו, עם כ"ז הסה רק ענף ותולדה מאור השמש הבא על העשיות ביושר:

ובכל ספירה וספירה כפי התפישותו והבן זה:

דכל חילוקי המדרגות בין ספירה לספירה ובין פרצוף לפרצוף ובין עולם לעולם נמשך מאיכות ההתפשטות ושוב דא"ו ואו"ת, שאין לך ספירה שיהי' דומה לחברתה, שיש בזה שינויים ובחי' עד אין קץ, וע"כ אומר, והבן זה" שזה צריך להבין בכל ענין וענין מחכמה הזאת, במסרם ההתבוננות בעצם הענין: ועי' פה בפמ"ס:

ענף ד דע כי כאשר עלה בחפץ הא"ם

להאציל וכו': הנה דרוש הזה מוכן לפרש ענין התפשטות הקו לתוך החלל, המוכן בתחילת הע"ח בענף ב': וז"ל שם, ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ם למטה, ובמקום החלל ההוא האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם, וכו' עש"ה: ומבאר כאן, איך מתפשט הקו בתוך החלל ועושה ד' העולמות הנ"ל אבי"ע:

וראה כי לא הי' כח בעולמות וכו' ולא הי' בתחתונים וכו' מבהא

אלא אפי' האצילות וכו': מבהא ענין הצורך להתחלקות הר' עולמות בחי' קונים דאבי"ע: ואומר, שמסכת הצמצום, שנתעלה הרצון של הנאצל שלא לקבל בבחי' ד' שלה

שהוא תכלית הגדלות של כלי קבלה, כנ"ל בענפים הקודמים, וא"כ אין בהנאצלים והתחתונים כח לקבל עוד אור העליון, כמו מטרם הצמצום, שזהו חסרון א': ועוד, כי אפי' בכלי קבלה דג' הבחי', שאין בהם הצמצום, מ"מ יהי' מחוסרי דקים, ולא הי' בהם הצמצום, מ"מ יהי' מחוסרי השלימות, כי החכמה אינה יכולה לקבל אור העליון ולהשפיע לשאר הספירות של הנאצל, אם לא באמצעות נה"י דכתר, דהיינו האו"ת

אם לא באמצעות נה"י דכתר, דהיינו האו"ת ששכבתו חוזרים חו"ב

שעולה ע"י וזוג דהכאה, שבסבתו חוזרים חו"ב פנים בפנים, כמו שנתבאר בענף א', וגם בענף זה: דלסכת החסרון פב"פ דאור החכמה

הותתקן עולם האצילות: ולסכת החסרון כח בתחתונים, לחזור ולקבל אור א"ם כמו מטרם הצמצום, הותתקנו ג' עולמות ב"ע, שסגולתן לתקן בחי' הר', כמו שהיתה בא"ם ב"ה מטרם הצמצום:

ולמען זה הוצרכו כל התיקונים וכו' באדר"ו: דאולם התיקונים נופי' להשבת פב"פ לחו"ב כנ"ל:

וממען זה וכו' ד' עולמות אבי"ע: היינו להשלים חסרון כח הקבלה שבתחתונים לתקן את בחי' הר' כנ"ל:

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

וכן הדין בכל הי"ם, ובכל ספירה וספירה עצמה כפי התפשטותו, והבן זה:

ענף ד דע כי כאשר עלה בחפץ הא"ם להאציל ולברוא ולעשות

עולמו כלול מד' עולמות אבי"ע, וראה כי לא היה כח בעולמות לקבל את

האור הגדול של הא"ם, ולא די בתחתונים אלא אפי' במספירות עצמם אפילו של

האצילות לא היה בהם כח לקבל אור עליון, כי ספירת חכמה לא היתה יכולה לקבל אור עליון אם לא ע"י אמצעות

ספי' כתר, ועד"ז כל השאר, ולמען זה הוצרכו כל אותם התיקונים הנזכרים

באדר"ו ובאדר"ה, וממען זה הוצרך לעשות ד' עולמות אבי"ע:

והענין

מהמסך שנתעלה לבחי' ג' נ"ב ע"ס דא"ו"ת: אמנם יהי' בקושר הטעלה מהתפשטות הקדום, שהמלכות שב להיות כתר, וכאן נערך שהמלכות שב להיות חכמה: כמו"ש באות א' ענף זה, שבספי' דא"ו"ת כל הוך ביותר הוא פחות במדרגה עש"ה, ובוה נמצא מתפשט הארת החכמה שנשרשה בחי' פרצופין להתפשטות הקדום, שיוצאת לחוץ למטה מהכתר, כי ספירת החכמה דבהתפשטות הקדום הי' קומתה שזה לכתר כנ"ל, אמנם חכמה זו, יהי' הע"ס שלה רק בקומת חכמה, דשעור הקומה תלוי בכלי מלכות, ובערכי האו"ת שלה, כנ"ל: ואח"כ, שוב מוזכר המסך ביותר, ומתעלה לבחי' ב', ד' בחי' הנודעים, ואור א"ם ב"ה שבכתר מודווג עם המלכות ההיא, שעלתה למקום בינה בבחי' ב', ומעלת ג"כ ע"ס דא"ו"ת מבינה לכתר: אכנס האו"ת הזה, נערך במדרגת בינה דא"ו"ת, כלומר שהמלכות הזו לא שב להיות חכמה, אלא שב להיות בינה, במדרגה הג' דהתפשטות הקדום, וע"כ יצאה הארת בינה מחוץ לכתר ולחכמה, ונמצאת למטה מהם: ואח"כ נודרך המסך ביותר, ועלה כערך בחי' א' מד' בחי' הנודעים, שהיא חכמה, והאוי' דא"ם ב"ה יורד גם או אליה מהכתר לחכמה, ומעלת ג"כ ע"ס דא"ו"ת מהכמה לכתר, והיינו רק בקומת הא"ם שבהתפשטות הקדום כנ"ל, ובוה יוצא הארת פרצוף ו"א מהכתר ולחוץ למטה מבינה: כי פרצוף ו"א דהכתר קומתו שזה לכתר, אמנם הארה דעכשיו שיוצא מווג או"י מכתר לחכמה, שב למלכות שהוא במקום חכמה, אין המלכות שב לבינה, אלא לבחי' ו"א, כנ"ל, וא"כ קומתו למטה מבינה: ואח"כ מוזכר עוד המלכות עד לשורש, שהוא הכתר, ושוב אין שם עוד וזוג דהכאה, כי בזה נמצא כל המסך מתכסל ומודרך: שו"ס ואשתאוב ניצוצא, כמו"ש כל זה לקמן בענף ה' ו' בארובה:

ונתבאר לך, איך מתחילה יוצאים כל ה' פרצופין בכלי הכתר, דהיינו בהתפשטות ראשון שהמלכות שב לכתר, ושם ישנם לשורשים דע"ס כולם, בקומת הכתר: ואח"כ, נעשה הווג הב' דכתר, במסד עליית המסך ממדרגה למדרגה, שבווג דהכאה הב' הווג, יוצאים הספירות ומתפשטים זה למטה מזה, כסדר ערכי האו"ת העולה מהווגים, כנ"ל:

ונתבאר, דבאור ישר אין שום חילוק מפרצוף לפרצוף, משום דאור א"ם ב"ה המתפשט בהכתר עד לווג בכלי מלכות, הנו מתפשט על ד' בחי' הנודעים: ואפי' כשהמסך דמלכות הוא במקום החכמה, והאוי' בא מכתר לחכמה, מ"מ מתפשט על ד' בחי' דא"ו"ת, שהם כח"ב וז"ג: משום דאין הכוונה על החכמה כמש, דלא שייך מסך בספי' חכמה, שיוצא שם וזוג דהכאה, והוא פשוט, אלא הכוונה על המסך דמלכות המודרך וקיבל ויכוך דהכמה, והבן זה:

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

ונתבאר

להמכות מקצה אל הקצה, באופן שלא יהי' בכלי הקבלה שום ניצוצין של השפעה, או נערכים כנפרדים לגמרי זה מזה, כמו"ש שם: והנה צמצום הזה ומסך הזה, אינו כלל מצד המאציל, כמו"ש שם, אלא מצד המלכות בעצמה שבהרה בהשואת הצורה ובדביקות למאצילה, וע"כ מונעת את עצמה מהשפעה, אמנם אור העליון המושפע ובא לה מצד המאציל, מתפשט אליה בכל ענין עד כמעט שהוא נפרד ממקומו, כלומר שאינו מבחין כלל בהמסך שעשתה המלכות, כי רוצה להתפשט גם מהמסך ולמטה: וע"כ נבחן זה, כעין אור השמש המכה על העשיות או על מראה לטושה, שהמראה הלטושה מסיק ירירת קוי אור השמש באמצע דרכו, וקוי האור חוזרים לאחריהם בהארה מרובה על אותו המקום: וכן כאן, כיון שהמסך מעכב אור העליון, נעשה ביניהם בחי' וזוג דהכאה זה בזה, שמוה נולדו עשר הספירות דא"ו"ת כח"ב וז"ג מתחת לעילא, אשר המלכות דא"ו"י שב להיות כתר דא"ו"ת, וכתר דא"ו"י שב להיות מלכות דא"ו"ת, כסוד נענין סופן בתחלתן ותחלתן בסופן, המוכב בספר היצירה:

וענין יציאתם דע"ס דא"ו"ת מתחת לעילא, היינו בהמכות סערך המדרגה דע"ס דאור ישר: דערך המדרגה דע"ס דא"ו"ת, הם על-פי ד' בחי' הנודעים, עד שמתגלה העוביות לכלי קבלה בבחי' ד', ובערך זה נמצא שכל הוך ביותר מבחי' העוביות, הוא במדרגה גבוהה ביותר, ויהי' הו"א במדרגה החשובה מהמלכות להיותו בחי' ג', ויהי' הבינה חשובה מהבינה להיותה בחי' ב', ויהי' החכמה חשובה מהבינה להיותה בחי' א', והכתר חשוב מכולם שהיא השורש לכולם: וערך הפני יהי' בע"ס דא"ו"ת לסכת יציאתם מהמסך שבכלי מלכות, דהיינו מדרגה הר' העב ביותר מכולם, ועתה היתה לראש פנה לכולם, דהיינו כתר לע"ס דא"ו"ת: ובערך זה נמצא העב ביותר יהי' במדרגה יותר גבוהה, כי הו"א שהיא מדרגה ג' דאור ישר יהי' עכשיו במעלת החכמה, דהיינו מדרגה ב' המקבל מהכתר: והחכמה דא"ו"ת, שהיא בחי' הא', יהי' עכשיו כערך ו"א לאו"ת, שצריך לקבל האו"ת מהבינה, כמו ו"א דא"ו"י המקבל או"י מהבינה: והכתר, יהי' בחי' מלכות, להיותו מקבל מן הו"א דא"ו"ת, והבן: והנך רואה, שהעליונים דא"ו"י נעשין תחתונים דא"ו"ת, ותחתונים דא"ו"י נעשין עליונים באו"ת, וע"כ אומר שיוצאו מתחת לעילא, כלומר שהתחתונים דלפנים באו"י, נעשין עכשיו עליונים במעלה וחשיבות, לסכת שכלולים ביותר מאור העב, כנ"ל:

(ב) אמנם נודע, אשר ע"ס דא"ו"י עם ע"ס דא"ו"ת התחברו והשתלכו יחד זה עם זה, כמו"ש בפנים בסוד יאהרונה"י: ובחיבור הזה נעשין קומתם שוה זה לזה, דהמלכות דא"ו"י קנתה עכשיו מעלת כתר לאו"ת, ונמצא קומתה ומעלתה בקומת הכתר דא"ו"י: וכן החכמה קנתה מעלת הכתר דא"ו"י שעליה, שמעלת הכתר על החכמה דא"ו"י, היינו משום שהכתר שורשה, והיא מקבלת האור מהכתר, ועכשיו באו"ת נמצא הכתר מקבל מן החכמה, ויהי' החכמה דא"ו"י, דכמו דמעלת הימנה: ועד"ז הו"א עם החכמה דא"ו"י, דכמו דמעלת חכמה דא"ו"י הוא משום שמקבל מהכתר, כן הו"א מקבל האו"ת מן הכתר, דהיינו כלי המלכות: וכיון שהחכמה שוה עם הכתר, והו"א עם החכמה, נמצא קומת הו"א עד הכתר: וכן כולם שוים הערך בקומת הכתר, וע"כ נקרא אצילות הוה, אצילות הכלי כתר, להיות כל ה' הפרצופין שוים קומתם עד הכתר, אמנם נשתרשו כאן כל ה' פרצופין בע"ס דא"ו"י וע"ס דא"ו"ת, כנ"ל:

והנה כדי שיתפשטו הארתם דה' פרצופי הכתר לחוץ בכלי הכתר בדרך המדרגה זה למטה מזה או צריך הכתר שבה אור א"ם בה להודווג עם הכלי מלכות העולה ונכללת בכל בחי' ובחי' דר' בחי' הנודעים מאור ישר:

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

והענין

פנים מאירות

עין החיים ענף ד

פנים מסבירות

הענין כי בכל העולמות וכו'
עצמות וכלים: פי' דאין שום
אור בכל העולמות שלא יהי' מלוכש בכלים:
ותחילת הכל נתפשט וכו' בסוד
כלים: להיות הכלים מתגלין
ויוצאין ע"י האור כמו"ש:

כי הלא ענין התפשטות מורה
התעבות וכו': כלומר דבהיותו
מבחינים התפשטות האור, בהכרח הוא שיש
בהתפשטות הזה בחי' התעבות, יותר ממה
שהי' בהמצא, דאם אין בו שום התעבות,
איך במציאות האור מכלל המאציל, להבחינו
בשם נאצל:

ונמצא כי י"ס וכו' מצד התפשטות
הא"ס עצמו: כלומר, דוראי
שממנו התפשטות אור א"ס, אין מציאות כלי
נמצא, אלא שבהתפשטות הא"ס עצמו, יש
בחי' התעבות בדרך התפשטות, שזה בהכרח
כג"ל, וזה ההתעבות, היא ענין עשרה הכלים
שבי"ס:

ואתר התפשטות הזה וכו' יו"ד
כלים: פי' רב' בחי' התפשטות
יש בכל אור, דהיינו התפשטות בהרחבה,
התפשטות ע"י חלון, כמו שמבאר והולך, ובכל
התפשטות יש בחי' התעבות, שהוא ענין התגברות
למשיך תוספת שפע יותר מכשיעור התפשטות,
שהם ד' בחי' הנודעים, חו"ב, וו"א, ומלכות,
נמש"ש, נמצא שיש בהתפשטות הזה עשרה
כלים, עד כלי מלכות, שהיא בחי' ההתעבות
שבהתפשטות ע"י חלון:

והנה כאשר הגיע וכו' עד מלכות
וכו' שאין כח בתחתונים
לקבל וכו': פי', דלאחר שנתגלה כלי
מלכות, דהיינו ההתעבות שבהתפשטות ע"י
החלון, שהיא בחי' הד', עובר עלי' סוד הצמצום,
כלומר שאינה רוצית לקבל עם בחי' הד', הוה,
שלא יבוא האור לירי שינוי צורה, כג"ל
בענפים הקודמים, ונמצא שאין כח בתחתונים
לקבל, והבן:

נעשית שם מסך וכו': כלומר, זה כח
העוכב הכלול בבחי' הד', מצד
הצמצום הא', נקרא מסך, המעכב
לאור העליון שלא יתפשט יותר:

ואז הכה אור א"ס ית' וכו' במסך
ההוא: כלומר, ב' דברים שכל אחד
רוצה לעבור בתחום של חבירו בכח גדול,
מתדמה לנו בזה, ענין הכאה זה בזה: ועל כן
נקרא כאן, שאור א"ס ית' מכה במסך ההוא,
גם בתוך אור המתפשט מהא"ס ית' רוצה לדרת
ומסך, שנעשה דק מצד הנאצל, ולא כלל מצד
הא"ס ית', כמו שביארתי לעיל, אמנם המסך
שכבלי מלכות מעכב את דרכו להתפשט בבחי'
ד' כג"ל, וע"כ נק' פגיעת האור א"ס בהמסך,
בחי' וזוג דהכאה, והבן:

חור לעלות בסוד אור חוזר וכו':
פי' שמוזג דהכאה הוה יוצאים ע"ס
דא"ח

והענין כי בכל העולמות יש בחי'
עצמות וכלים, ותחילת הכל
נתפשט הא"ס בסוד י"ס דאצילות בסוד
כלים: כי הלא ענין התפשטות מורה
התעבות האור יותר ממה שהיה ונמצא
כי י"ס אלו הם יו"ד כלים, שנעשו
מצד התפשטות הא"ס עצמו רק שנתעבה
האור ונעשו כלים ע"י התפשטות:
ואחר התפשטות הזה שעל ידו נעשים
יו"ד כלים או נתלבש עצמות א"ס
בתוכם, וז"ס עצמות וכלים: והנה
כאשר הגיע התפשטות הג"ל עד מלכות
דאצילות, ראה המאציל העליון שאין
כח בתחתונים לקבל האור ההוא אם
יתפשט יותר, ואז כאשר נגמר כלי היריד
דאצילות נעשית שם מסך ופרגוד א',
המפסיק בין האצילות לשאר עולמות
שלמטה הימנו:

ואז הכה אור א"ס יתברך, המתפשט
עד שם, במסך ההוא ואז בכח
ההכאה של הירידה שפגע שם חור
לעלות בסוד אור חוזר למעלה למקומו:
ואז נגמר עולם האצילות בבחי' הכלים,
ואז חזר הא"ס להתלבש בהם בסוד
העצמות, כג"ל, לכן עד המקום שמגיע
אור א"ס ע"ד הג"ל נק' עולם האצילות,
כי

דא"ח, אלא כח ההזדככות מתחזק בהמסך עד
שמורכב כולו, וכל ע"ס דא"ח שיצאו בסכתו,
חוזרים ונעלים בשורשם:

ואז נגמר עולם האצילות בבחי'
הכלים: דהיינו עוד על ידי תיקונים
המדהויים מני' וכו', שאינם נזכרים כאן: אלא
שעל ידי הסתלקות האור, ונשארים הרשימות
ד' הבחינות דא"י בלי אור, והרשימות דע"ס
דא"ח נדחין ממקומם למטה מהרשימו דהתפשטות
הקדום, שבוה נעשים בחי' כלים גדולים, כמ"ש
בענפים הבאים, ואז חזר א"ס ומתלבש בהם
בסוד העצמות:

בסוד העצמות: אור החכמה נק' אור
העצמות מא"ס כ"ה, להיות אור זה,
עצמות וכללות האור שבהנאצל, המושפע לו
מא"ס כ"ה, משא"כ אור הבינה, נק' אור
דחסדים ונבורות או אור דאחוריים, כמו"ש
לקמן:

נקרא עולם האצילות: היא מלשון
אצלו, עד"ש ואהי' אצלו אמון, כלומר,
ששם מתפשט אור א"ס כ"ה, שה"ס אור
העצמות: ויש ג"כ לפרש, מלשון הכתוב ויאצל
מן הרוח וכו', שהיא בחי' העתקת האור מצורה
לצורה שאינו משתנה ממעלתו, אלא במדליק
מנר לנר שאין שום חילוק מאור הנר המדליק
לאור הנר שנדלק הימנו: ועד"ן עולם האצילות
מקבל אור א"ס כ"ה באמצעות הא"ק, והבן:
כי

ונתבאר בזה, שגם בספירות המתפשטין בזה למטה
מוה, יש בכל אחד מהם ע"ס דאור ישר,
וכל המדובר הוא רק בערך שיעור הקומה, הנסדר על
פי מעלת האו"ח, אשר מסך היותר עב דהיינו בשיעור
בחי' הד', משהו קומה הע"ס עד הכתר: ומסך היותר
דק דהיינו בשיעור בחי' ג', משהו קומתם דע"ס רק
עד החכמה: דכאן לא שב המלכות להיות כתר אלא
שב להיות חכמה, ונמצא בזה שבחי' הכתר דהתפשטות
הזה יהיה קומתו למעלה מכל ט"ס תחתונות, דאין שני
לו בקומה, משאר ט' ספירות התחתונות, שכולם קומתם
שוה עד החכמה, דמלכות דא"י שב להיות חכמה
וקומתה שוה לחכמה: וכן ז"א דא"ח שוה קומתו
לבינה, להיותו התפשטות מהחכמה דא"ח, והבינה כבר
קומתה שוה לחכמה דא"י, כי כל מעלת החכמה על
הבינה דא"י הוא מפני שהבינה הוא נמשך ומקבל
אורה מחכמה, ועכשיו בא"ח נמצא שהחכמה נמשך
ומקבל אורה מהבינה, ונמצאים בזה מסתווים במעלתם,
וכו': והנך רואה, דהכתר הוא למעלה מכולם, ושאר
ט"ס התחתונות קומתם שוה עד החכמה: ועד"ן,
בהתעלות המסך לבינה, ונמצא בזה שהמלכות שב
להיות בינה, נמצא שכתר וחכמה דא"י דהתפשטות
זה, יהי' למעלה מכולם, ושאר שמונה ספ' תחתונות,
כולם קומתם שוה עד הבינה: ועד"ן בהתעלות המסך
לחכמה, ששם שב המלכות להיות ז"א כג"ל, נמצא
בזה שכתר וחכמה והבינה דא"י, יהי' למעלה מכולם,
אמנם שאר ז' ספירות התחתונות, יהי' קומתם שוה זה
לזה עד קומת ז"א, והבן זה היטב שהוא מפתח כללי
בהחכמה:

ובזה תבין ג"כ, מדוע לא יש בפרצוף א"א רק ט'
ספירות זה למטה מוה, וחסר לו ספירת המלכות,
והוא רק כלולה בבחי' שלו, כנודע: שהוא תמוה, דהא
אימא בספר יצירה עשר ולא תשע: אלא כהג"ל תבין
היטב, שענין התפשטות הספירות דא"א זה למטה מוה,
הוא מכה התעלות המסך ממדרגה למדרגה, אשר ע"כ
בעלות המלכות לערך החכמה, יוצא הארת ז"א לחוץ,
אמנם בעלות המלכות לערך השורש, שנזדכך המסך
כולו, א"כ אין כאן עוד מסך שיוכל להיות וזוג דהכאה,
לחוציא הארת מלכות למטה מו"א: אמנם כאמת,
אדרבא, כל ספ' וספ' מ"ט ספירות דא"א, אינו יוצא
לחוץ זולת בכח המלכות, וא"כ יש עשר ספ' סמ"ש
בכל אחד, והבן היטב:

ענף ד דע כי כאשר עלה בחפץ וכו': הנה הענף
הזה הוא מפתח כללי בכל החכמה, ובלעדו
אין שום מושג כלל וכלל מכל המובא בכהארי' ז"ל
וגם לא חזר ונשנה במקום אחר חוץ ממקום זה, ע"כ
ראוי לדייק בו היטב הדק: והנשאב מכל האמור בענף
זה, אשר כל אור המתפשט מא"ס מתפשט על ד'
הבחינות, שהם ב' בחי' התפשטות, שנקראים ב'
דוכרין דעשר הספירות, שהם ספ' חכמה וספ' ז"א,
ספ' חכמה היא בחי' א', המכונה התפשטות בהרחבה
מהכתר שה"ס השורש דע"ס, ובהתפשטות הזה כלול
כל אור א"ס כ"ה, המושפע אל הנאצל ההוא מצד
המאציל לבדו, והוא עצמות ועיקר האור שבהנאצל,
וע"כ נק' אור החכמה בחי' חיה של הנאצל, ונקרא
ג"כ אור העצמות:

והדבר הב' דעשר הספירות היא ספ' ועיר אנפון,
שהיא בחי' התפשטות על ידי חלון: פי',
דאור העב שבהבינה נקרא חלון, להיותו ראוי לקבל בו
אור העצמות, דאור העב שבהמלכות נקרא מסך, או
פרגוד, או כותל סתום, והוא משום שאינה ראויה לקבל
בה אור, אחר שנעשה הצמצום הא' על בחי' הד',
כג"ל בענף א', משא"כ אור העב שבהבינה ראויה
לקבלת אור, דעליה לא הי' הצמצום, כמו"ש שם,
שהצמצום היה בנקודה האמצעית ממש, ולא כלל בג'
בחי' הקודמים לה, והנה התפשטות השני הזה שנקרא
ז"א, הוא גרוע הרבה מהתפשטות הראשון שנקרא
חכמה, להיותו מבחי' אור משותף מהתגברות הנאצל,
דהיינו בחי' בינה שהתגברה להמשיך שפע יחירה
משיעור התפשטות החכמה, וכיון שהאור משותף
בהתגברות הנאצל, ע"כ נקרא התפשטות הזה אור
דחסדים

דחסדים וגבורות, לאפוקי מהתפשטות דבחי' א', שנק' אור דעצמות :

ועד"ן יש ג"כ ב' נוקבין בעשר הספירות, נוקבא עילאה היא הבינה, להיות עצמותה של הבינה מבחי' אור העצמות, דהיינו מעצם החכמה, אלא לסיבת התגברותה אחר תוספת שפע קנתה ג"כ בחי' עוביות, שנק' אור דחסדים, שהגיע שפע קנתה ג"כ בחי' עוביות, התגברות רצונה כנ"ל, וע"כ לא נתגלם בה עצמה בחי' כלי, מפני שעצם בינה הוא בחי' עצמות וחכמה, אשר אור דח"ג שהמשיכה בטל לגבה כנר בפני אבוקה, ולא יוכל לעלות בשם, והכן זה :

ונוקבא תתאה הוא המלכות, להיות גם עצמותה וכל בינה רק מההתפשטות ע"י חלון, שהיא הו"א, שהיא אור דח"ג : וע"כ, אחר שהוסיפה התגברות רצון אחר תוספת שפע יתר מכפי התפשטות האור מהבינה, אז נגלם בה כלי הקבלה בתכלית השלימות, וע"י בענף א' שהארכנו בזה די באר :

ונודע שמצמצום ולמטה נעשה בחי' מסך בהמלכות, שלא לקבל שפע ואור בבחי' הד', אשר זה כח העיכוב נק' מסך, ואחר ששוב מתפשט עליה אור ישר דרך ז"א לבוא לבחי' ד', שלה, כי כן טבע אור ישר להתפשט לתחתונים בכל עון, כדברי הרב ז"ל כהיכל א"ק שער עקודים פרק ח' בא"ד, וז"ל גם יש עוד חילוק אחר, שאור ישר כמעט שהוא נפרד מסקמו כדי לדרת ולהשפיע לתחתונים, עכ"ל, עש"ה : והענין, מפני שצמצום הא' הי' רק מבח הנאצל עצמו, שקיטם את עצמו ובחר בהשואת צורתו להמאציל, ולכן מיעט ברצון לקבל שלו כנ"ל בענף א' : והמלכות כעכב על האו"י שלא לבוא בבחי' הד', שלה, והוא נקרא וווג דהכאה, ע"ד ב' דברים שכל אחד רוצה לבוא בתחתום של חברו ונמצאים משום זה שאחר מכה בחבירו, והכן : והנה ע"י וווג זה יוצא ע"ס דאור חוור, כמו שהארכתי לעיל בענף ג' בסוד נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן ע"ש :

והנה הרב ז"ל מבאר לנו בהמשך דברי הענף הזה, כל בחי' השניונים הנובעים ע"י ע"ס דא"ח האלו, ע"פ איכות חיבורם עם ד' הבחי' דאור ישר : שמתחילה מבאר ע"ס השורשיים, ואח"כ עולם האצילות, וסוד י"ב הפרצופין, שכל זה תהווה רק מהשניונים דע"ס דאור חוור, וכן ג' עולמות התחתונים בריאה יצירה ועשיה, והבחנות שמבין עולם לעולם, ובין ספירה לספירה, וכן פרצוף לפרצוף, יהיה כל השניונים העצומים האלו רק בבחי' אור חוור, ולא כלל בבחי' אור ישר : כמו שאיתא כאן בדברי הרב ז"ל, וזה לשונו, אמנם החילוק שיש בין האצילות לנ' עולמות, הוא, שבאצילות אור א"ס נוקב ועובר וכו' בהיות לבריאה מסך ומבדיל א' וכו' ולעשיה ג' מסכים, ואמנם בפרטות העולם עצמו, כמו שיש ד' בחי' באצילות בפרטן, כנוכר לעיל, כן יש אלו ד' הבחי' בבריאה עצמה, וכן ביצירה עצמו, וכו' : והנך רואה מפורש, שבד' הבחי' הנודעים דא"י שהם כח"ב ז"ג, אין שום חילוק בין עולם לעולם, ומכ"ש בין פרצוף לפרצוף, ועיקר השניונים הוא בבחי' המסכים המשתנים בכל עולם ועולם, דהיינו על פ' האור חוור העולה מהמסכים, שאין פרצוף דומה בזה לחבירו כלל, וכל אחד נגדר בזה לעצמו, כמו שיתבאר :

וע"י כהיכל א"ק ש"ג פ"א, וז"ל, דהתלבש הא"ס בכתר והאציל לא"ק, והתלבש בכמה והאציל לעולם האצילות, והתלבש בכינה וברא עולם הבריאה, והתלבש הא"ס ביצירה ויצר את עולם היצירה, והתלבש לשון עש"ה : והנך מוצא, שכל העולמות מתפשטים מהא"ס ב"ה, והיינו בהכרח על ד' הבחי' הנודעים, אלא כל שינוי המצב בין עולם לעולם הוא בבחי' התלבשות הא"ס, דהיינו בהמסך דבחי' הד', ובערך העוביות שבהמסך הזה, כמו"ש לעיל ובענף ג' ע"ש : וע"י עוד כהיכל א"ק ש"א ענף ג' בא"ד, וז"ל, והנה י"ס דעגולים, יש להם כל הבחי' דאורות וכלים דיושר, אמנם החילוק שיש בין העגולים ליושר, הוא כי י"ס דעגולים הם בחי' האור הנקרא נמש, אבל הי"ס דיושר הם

כי האור עצמו הוא רק שהיא אחר התעבותו כנ"ל :

וענין התעבות האור ההיא, כי הלא הרואה אור גדול מאוד לא

יוכל לסבלו אם לא על ידי הרחקה או מסך או ע"י שתיהם, והנה הכתר שבאצילות מאיר בו הא"ס בלתי שום מסך ושום הרחקה כלל לכן נקרא הכתר, א"ס : וחכמה מקבל על ידי כתר, אך בינה קבלה אור הא"ס ע"י הרחקה, כי עתה הא"ס רחוק ממנה, ויכולה לקבלו, ובז"א אינו מקבל האור כי אם דרך חלון ונקב צר, אשר בתוך החלון ההיא עובר עצמות האור בלתי מסך כלל, אלא שאין דרך רחב רק צר מאוד, אבל הוא קרוב כי מן הבינה אל הו"א אינו רחוק, אבל נוקבא דז"א נמשך לה האור דרך נקב וחלון כמו הו"א, אך שהיא בהרחקה :

הרי

ויכולה לקבלו : פ"י, שלא עבר עליה כח הצמצום שלא לקבל באור העב, אלא הוא יכולה לקבל באור העב, שלה, דע"כ נק' בחי' ב' חלון, כמו הבית המקבלת אור מהשמש ע"י החלון :

ובז"א וכו' דרך חלון ונקב צר : פ"י, דהו"א, הוא התפשטות החסדים שמשכה הבינה מהא"ס, שהתפשט ממנה ולחון והנה כל אור שלו נמשך ע"י בחי' ב' שהוא התגברות הבינה, אמנם לא נעשית עליו למסך, אלא בחי' חלון ונקב צר :

חלון ונקב צר : כלפי בינה עצמה נק' חלון, וכלפי ז"ג נק' נקב צר :

אבל הוא קרוב וכו' מהבינה אל הו"א אינו רחוק : כלומר, דלא הוסיף עוביות כלל, אלא שהוא עצם ההתפשטות היוצא מהבינה ונק' בחי' ג' :

אבל נוקבא דז"א וכו' דרך נקב וחלון : פ"י דב' הבחנות יש במלכות, שהיא נוק' דו"א, הבחן א' היא עצם בינה, שהיא מעצמות התפשטות הו"א, אלא שנתעבה בדרך התפשטות, שזה האור שנתעבה נק' מלכות : הבחן ב', היא בחי' העוביות שקנתה ע"י התגברותה לחוספת שפע כנ"ל : ועל הבחן הא' שבמלכות, אומר, שהיא דומה לז"א שנמשך אורה דרך נקב וחלון :

אך שהוא בהרחקה : והיינו הבחן הב' שבמלכות, בבחי' העוביות הנוסף בה, כנ"ל, שהיא בחי' ד' :

הרי

כי האור עצמו הוא רק שהוא אחר התעבותו : פ"י דאין שום אור נשפע למטה אלא כשהוא מתלבש בכלי, וענין כלי כבר נתפרש היטב בענף א' בפנים מסבירות עש"ה, שה"ס אור שמתעבה בדרך התפשטות, כמו"ש בענף זה : ומשמיענו, שזהו כל ההבחן בין עולם הא"ק לעולם האצילות, כי כאן נשרשים הכלים דעשר הספירות, משא"כ בעולם הא"ק עדיין אין שם אפילו השרשה לכלים, אלא לעולם האצילות לבד : וע"כ נקרא עולם האצילות עולם התיקון, שמשם נשפעים האורות להעולמות בסבת התלבשות אור א"ס ב"ה בעשר הספירות, כמו"ש עוד, וע"י בפתחתה כוללת :

וענין התעבות וכו' הרחקה, או מסך, או שתיהם : פ"י שסוד העוביות היא בחי' שינוי צורה ע"י הרצון לקבל הנגלה בהנאצל מה שאינו נוהג בהמאציל, כמו"ש בפמ"ס בענף א' : וענין קירוב רוחני הוא בהשואת הצורה, והרחקה ה"ע שינוי הצורה : והתגלות הרצון לקבל, נוהג בבחי' ב' ובחי' ד', שהם בינה ומלכות, אמנם במלכות נוסף עליה עוד ענין הצמצום א' שלא לקבל בבחי' ד', וע"כ נקראת מסך : אמנם ההרחקה שבהבינה, לא עבר עליה ענין הצמצום, וע"כ נקראת חלון, כלומר שמקבלת אור בבחי' ב' הו"י : וע"כ באצילות, אין כלל בחי' מסך, כי המסך נמצא בספי' המלכות דאצילות, שזה נוגע לעולמות דבי"ע המקבלים ע"י מלכות דאצילות, אבל אורות דאצילות עצמם עוברים דרך חלון שהיא בחי' ב' כנ"ל :

והנה הכתר וכו' לכן נקרא הכתר א"ס : פ"י, דהכתר דכל פרצוף היא בחי' א"ס להפרצוף, אלא שאין הפרצופין משתוין באיכות קבלתם מא"ס, וזוה נבחנים גם הכתרים שבהם בשמותיהם של הפרצופין, ולפיכך פשוט הוא, שאין ענין כלי נבחן כלל בכתר :

וחכמה מקבל ע"י כתר : פ"י, שכל התפשטות האור מא"ס ב"ה אל הנאצל, נבחן בשם חכמה, וע"כ נקרא התפשטות בהרחבה, כלומר דאין בחי' אור העב מנולה בו, אמנם כלול בו כהעלם ובבחי' כח לבד, ונקרא בחי' א' :

אך בינה קבלה אור א"ס ע"י הרחקה : פ"י, שהיא בחי' האור שנתעבה בדרך התפשטות, דהיינו ע"י שהתגברה ברצונה להמשיך תוספת שפע יתר על שיעור התפשטות החכמה, שבהתגברות הזה קנתה בחי' שורש לשינוי צורה, וע"כ נתעבה שהיא כהה מן אור א"ס ב"ה, שאין בו בחי' הרצון לקבל, שזה מכונה הרחקה מא"ס, כנ"ל, ונקרא בחי' ב' :

כי עתה הא"ס רחוק ממנה : כלומר, ע"י שמשכה אור דחסדים מהא"ס שהגיע לה בסבת התגברותה, נעשה הא"ס רחוק הימנה, כי קנתה בזה שינוי צורה מהא"ס, ונתבאר שריוחוק הרוחני הוא שינוי הצורה : ויכולה

פנים מסבירות

הם בחי' האור הנקרא רוח, וכתחילה נאצלו ונתגלו בחי' העגולים, שהם מדרגות הנפש והכלים שלהם, ואח"כ נאצלו בחי' ב' דיושר בציור אדם, שהם מדרגות אורות רוח והכלים שלהם כנודע, כי הרוח נקרא אדם, והכן זה מאד, וכו', עכ"ל בקיצור לשון: המתבאר בספריו, שכל ה' עולמות א"ק ואבי"ע, אין בהם רק ב' בחי', שהיא בחי' נפש, ובחי' רוח, שהעגולים דה' עולמות הם בחי' נפש, וספירות דיושר דה' עולמות הוא בחי' רוח: ולכאורה, הוא פלא גדול, דלפי"ו לא יש כלל בחי' ג' ראשונות הנק' יחידה חיה נשמה בכל העולמות כולם: והענין, דדבר גדול שמסעינו כאן, אשר יש ב' הבחנות עיקריות בעשר הספ' דהיינו הבחן ע"ס המאורות בבחי' נפש, והבחן ע"ס המאורות בבחי' רוח, אע"ג דכל בחינותיהם שוות, דיש ד' בחי' הנדעים, ואר"ם ואר"ם, וכלי פנימי וכלי חיצון, הן בע"ס דנפש והן בע"ס דרוח, מי"ם ענינם משונה מאוד זה מזה, דע"ס דנפש אינם יכולים להתפשט לתחתונים אלא בבחי' נפש לבד, שהיא אור המלכות, כנודע, דכח"ב ונ' נקראים הכלים דע"ס, ויחידה חיה נשמה רוח נפש נקראים האורות דע"ס, ונמצא שבחי' נפש אינו אלא אור המלכות לבד:

כי זה הכלל שאין התחתון מקבל מהעליון אלא מבחי' אור המלכות דעליון, אמנם המלכות דעליון שה"ס המסך המעלה אור חוזר יש בה הבחן מדרגות, בשיעור הקומה כהעלאת א"ת כנ"ל, כי בעולם א"ק היא שבה להיות כתר, כנ"ל בענף ג', וא"כ אע"פ שהתחתון אינו מקבל אלא מהמלכות דעליון, אם הוא מקבל ממלכות דא"ק, יכול לקבל כל עשר הספירות שיש בהמלכות הן עד קומת כתר דא"ק: ועד"ו במלכות דאצילות, ששם שם המלכות להיות חכמה, יכול התחתון המקבל ממלכות דאצילות להשיג כל עשר הספ' עד קומת חכמה דאצילות: וכן במלכות דבריאה, ובמלכות דיצירה, דהיינו לפי קומת המלכות דאורות העולם שהתחתון מקבל:

והנה רואה, שכל בחי' התפשטות אור מעליון לתחתון תלוי בשיעור קומה דהעליון, ע"ד שביארנו בענף ג', שכל זה נסדר בבחי' התפשט ושוב דא"ק עד המלכות ומהמלכות לכתר או להכמה, כמו"ש שם, וע"כ נקרא זה בחי' רוח, אלא בעולם א"ק היא בחי' רוח דכתר, דהיינו בהתפשט ושוב מכתר למלכות וממלכות לכתר, ובעולם אצילות נק' רוח חכמה או רוח חיה, דהיינו בהתפשט ושוב מכתר למלכות דא"ק וממלכות דא"ק עד הכתר וכו' כמו"ש שם, והיינו דשיעור השילוב והחיבור דאור ישר עם האור חוזר שמצוי בעליון, יכול התחתון לקבל כל זה ע"י המלכות דעליון, וע"כ נקרא זה בחי' ע"ס דיושר, משום שמתפשט לתחתונים, שה"ס התפשטות הקו למקום המצומצם, ונקרא קו, משום שהוא נותן מדה ושיעור קומה לתחתון, ונק' רוח, משום דהקומה נערכת בשיעור התפשט ושוב כנ"ל.

אות ב' אמנם העגולים שורשם מהרשימו מטרם התפשטות הקו, כמו שנתבאר לעיל בענף ב' ע"ש"ה, אשר נקודה האמצעית, שה"ס המלכות ובחי' הד' דאור ישר, נעשה בה הצמצום, ונשארה ריקנית בלי אור, אמנם כנ"ל בחי' הראשונים שהם כח"ב ו"א, בהם לא נעשה שום צמצום כנ"ל ע"ש, ואע"פ שגם הם נסתלקו, אמנם לא משום הצמצום, אלא כדי לחזור ולהתפשט קו בנ' בחי' כמו שהנקודה קיטטה בעצמה כנ"ל ע"ש: וע"כ, בהתפשט אח"כ הקו במקום החלל בבחי' היושר, מי"ם נשארו בחי' הקודמת על מקומה, בסוד ע"ס דעגולים מא"ם ואר"ם וכלי פנימי וכלי חיצון, כמו"ש שם בענף ב' ע"ש"ה, אמנם הפרש גדול יש בע"ס דעגולים, כי המלכות שבה אינה מעלית א"ת בהתפשט ושוב, כי זה רק פעולת הקו וע"ס דיושר, דהיינו קו המדה כנ"ל, ששאר"כ העגולים, הם מקבלים בחי' הארה בהשוואה כנ"ל, וגם אין זיווג דהכאה נהוג במלכות דעגולים, וזכור זה:

וע"כ אין התחתון יכול לקבל מעליון שלו דרך מלכות דעגולים דהא אין בה אלא מלכות לבד שהוא בלי אור אמנם העגולים התחתונים מקבלים מעליונים

עין החיים ענף ד

הרי הם ד' בחינות, אשר בהם יובדלו פרטי האצילות מניה וביה, אבל כולם הם בלתי מסך כלל ועיקר, ולכן נקרא עולם האצילות, כי אור הא"ם עצמו נתפשט בכלו בלתי מסך: ואמנם

מעליונים דרך ראש הקו כמו"ש בעין חיים ענף א' וב' וע"ש בדרך קצרה והכן:

ונתבאר

ההפרש הגדול בין ע"ס דעגולים שנקראים נפש להיות שהתחתון אינו יכול לקבל מהם אלא נפש לבד מפני שג' הבחי' כח"ב ו"א אינם מתחברים להשפיע בהתפשט ושוב בבחי' הד' שהוא מלכות אמנם ע"ס דיושר נקראים רוח מפני שג' בחי' הראשונות מתחברים ע"ד התפשט ושוב ומשפיעים בהמלכות ובוה יכול המלכות להשפיע לתחתונים:

ובזה

תבין שאין לך שום ניצוץ בכל העולמות, שלא יהי' כלול מר' הבחי' הנודעים, מפני שכן דרך יציאתם מא"ם ב"ה עד ביאתם לכלי מלכות, אמנם בסוד הע"ס דעגולים, יוצאים החצוניות דהעולמות עד דרך העשירה, וכל העגולים מקבלים תחתון מעליון רק דרך הקו, ומקבל דרך שם ד' בחי' דא"ק, אבל אין במלכות בחי' א"ת, ונשארו המלכות דעגולים בבחי' הצמצום הא', וכן בכל עגול ועגול, אשר קבלת אורו הוא דרך הקו, אמנם האור מתפשט בו על בחי' עגולים, דהיינו נפש כנ"ל, עד לעגולי עולם עשירה, ונמצא המלכות דעגולים דע"ס דעולם העשירה, יש בה ג"כ כל ד' בחי' דאור ישר כנ"ל, משום דמקבלים ממלכות דעולם העשירה, שהוא ראש הקו, וכתר לעולם העשירה, ומשם מתפשט לע"ס דעגולים דעשירה, עד למלכות דעגולים ההם: אמנם אינם מתחברים להמלכות בהתפשט ושוב, ונמצא המלכות דעגולים דע"ס דעגולים דעשירה, למטה, ונמצא שהמקבל ממלכות דע"ס דעגולים דעשירה, הגם שנתרשם בו כל ה' בחי', מפני שכן נרשמים ג"כ במלכות דעגולי העשירה, אמנם בלי אור כלל, מפני שג' בחי' הראשונים כח"ב ו"א אינם משפיעין לה:

המתבאר

ויוצא מכל האמור אשר ע"ס דאור ישר שה"ס כתר וד' בחי' הנודעים נוהגים בכל המציאות קצתן בגדול וכל ההבחן אינו רק בערכי ע"ס דא"ת שה"ס קו המדה שנק' רוח או צלם אדם וכו' וזה שהשמיענו הרב ז"ל בפרק הזה שהוא ידיעה ראשונה בחכמה הזו:

אות ג' וצריך להבין היטב ענין עצמות וכלים, ואיכות התלבושות העצמות בכלים: ודע שבכללות האור הנמשך מהא"ם ב"ה אל העולמות, אין שום הבחן כלל מבין עצמותו ית' לאורו המתפשט מעצמותו ית', אלא בזה, דבעצמותו ית' לית מחשבה תפיסה בו כלל וכלל, ובאורו ית' המתפשט מעצמותו, והצדקים קדושים משרתי אל, ותדע, שאין זה אלא בסגולת התלבושות אורו ית' בכלי, דאם לא ה' מתלבש בכלי, לא היה שום מחשבה תפיסה בהארתו כלל וכלל כמו בעצמותו ית', אבל באור עצמו אין שום חילוק והבחן כלל ועיקר, וכמו שמהותו ית' הוא פשוט, כך אורו המתפשט ממהותו ית' הוא פשוט:

ונתבאר

בארוכה בענף א', ענין ההבדל והפירוד הנוהג בכל דבר רוחני, שאין זה אלא גרון מחתך, וריחוק מקום חלק לחלק, הוא בכח התנועה: עד"ו תשפוט, בדבר רוחני, אשר שינוי הצורה מבריל בו, החלק, שנשתנה צורתו, והוא נגד לבחי' נבדלת לעצמו, ואם השתנתה הצורה, מגיע לבחי' הפכיות הצורה מקצה אל הקצה, או נקרא פירוד גמור, שאין להם שום יחס וקורבה, וכמו ב' דברים זרים נחשבים זה לזה, ע"ש"ה:

וכבר

נתבאר ענין הכלים, שה"ס האור שנתעבה בשינוי צורה דהרצון לקבל, שאינו נוהג בהמצא

פנים מאירות

הרי הם ד' בחי' וכו': דהיינו ד' מדרגות בהעוביית זה עב מזה, עד מדרגה הד' שהיא בחי' כלי ואור העב ממש, אמנם בחכמה וכו"א, לא נבחן העוביית בהם, להיותם בחי' התפשטות מהעליון, והרצון לקבל, שהיא בחי' הכלי והעוביית, הכלול בהם, הרי כח העליון עליהם, אך הבינה והמלכות, המה ב' הבחי' בהתגלות הכלי והעוביות, אשר עוביות הבינה נחשבת פעולה הנמורה: והם ועוביות המלכות נחשבת פעולה הנמורה: והם עשר הכלים לעשר ספירות, שהא"ם נקרא כתר, כנ"ל: וכללות התפשטות האור מהא"ם, נק' חכמה, והיא בחי' א': ומה שנתעבה בדרך התפשטותו, מחמת שגילה הרצון לקבל נקרא בינה, והיא בחי' ב': ואור דח"ג שהתפשט מהבינה, נק' ו"א, שכולל חנ"ה, כי גופו של ו"א נבחן בשם תפארת, וחסד ונבירה נבחן בו אנ"ב אמו, שהיא הבינה, שהתפשט מהתוספת שפע שהמשיכה ע"י התגברותה, והבחן מהותו של השפע נק' חסד, והבחן העוביות שקנתה בהתגברותה נק' גבורה, ובכללותו הוא בחי' ג': וגם הו"א נתעבה בדרך התפשטותו, מפאת התגברות רצון אחר תוספת שפע, וזה החלק שנתעבה, נקרא מלכות, ובחי' ד': ובה עובר כח הצמצום, שבכחו מתתקנת העוביית בבחי' מסך, ומעכב על שפע העליונה שלא תעבור דרך בחי' שלה, אמנם השפע העליונה נמשך כדרכו, בלי הבחן בהמסך, וע"כ נעשה זיווג דהכאה כנ"ל, ובענף ג', ויוצאים ע"ס דא"ת: וזה השפע שנמשך לה לזיווג דהכאה, היא ג"כ מהו"א, וע"כ נחלק הו"א לב' הבחנות, דהבחן בנינו עצמו נק' חנ"ה כנ"ל, והבחן כמה שחור ונמשך ופגע במסך שבכלי מלכות, נקרא, נצח, חור, יסוד: והנה נתבארו עשר הכלים, איך בעיקרם אינם אלא ד' בחי' כנ"ל: ובדיוק יותר, אינם אלא ב' בחי', שהיא בינה ומלכות, כנ"ל: ובדיוק יותר, אין כאן אלא בחי' אחת, שהיא המלכות, שרק היא הפעולה הנמורה, כנ"ל, ודו"ק:

אשר בהם יובדלו פרטי האצילות: כלומר דהבחן של ד' הבחי' הנ"ל, הוא הבחן פרטי, בכל אר"ם מה' העולמות א"ק ואבי"ע, כמו"ש לקמן:

האצילות מני' וב': פ' שאל תטעה לחשוב, שיש כאן בחי' אור ובחי' כלים ממש, אלא ממנו מתפשט האור ומתעבה, ובו מתיחדין ומתעצמים: ובש' הכללים בתחילתו, מרמה זה להרין קמצא דלבושא מני' ובי', ע"ש, פ' דבחי' ד' אפ"ו, דומה כמו העור של הקמצא, אשר עורו כבשרו, בלי שום הבחן, והכן:

אבל כולם הם בלתי מסך כלל: כי רק התחתונים שמקבלים האור ממלכות דאצילות, יהי' שליטת המסך עליהם, אבל באצילות נופ', אין המסך שולט שם כלל: אין

עין החיים ענף ד

פנים מאירות

אין הא"ס מתפשט: היינו אור העצמות, שהיא נקרא התפשטות מהא"ס, בלי התעוררות נבירה מצד הנאצל, ונקרא ג"כ אור החכמה:

הארה היוצא ממנו דרך מסך: והיינו אור הבינה, שאין המסך מעכב אלא על אור א"ס ואור העצמות כנ"ל, אבל אור הבינה, שכבר משותף מהתעוררות הנבירה, יכול לעבור דרך המסך:

הנה מחמת אותו ההכאה וכו' ומכאן אותם הי"ס דאצילות וכו': פ', דאורו וזוג דהכאה המובא לעיל, שהעלה האו"ח מחמת פגיעת האור במסך דכלי מלכות, נשאר המסך בזה כמו מבוט ומעיון, המעלה אור תמיד, ואורות אלו נקראים בשם האורות רגלין דע"ס דאצילות, והיא משום שהמלכות הוא השורש לאורות האלו ע"י מסך המעכב שבה, והמסך היא עושה בחי' סיום וסוף לאור העצמות, שלא יתפשט למטה מגבולה כנ"ל, וע"כ נקראת רגלין, דרגלים הוא לשון סוף וסיום: וגם או"י דו"א המזדווג עמה, שנק' נה"י, נק' ג"כ רגלין, מסעם הנ"ל: וכשאנו רוצין להגדיר בחי' האו"ח העולה ע"י זוג נה"י ומלכות כשהיא לברו, בלי אור דעצמות הפרצוף, נגדר בשם הארת רגלין, לאפוקי מבחי' חג"ת וכח"ב דאורו פרצוף: ונגדע דיש באו"ח הזה עשר ספירות, כמו"ש בענף ג' ע"ש, ולפי זה יש עשר האורות נה"מ, מעשר הפרצופן דאצילות, שיכולין לעבור דרך המסך, שהמה מניעים לעשר ספירות דבריאה, והבן:

הנה התנוצצו מהם אורות וכו': ודע דבכל מקום בזהר וכהא"י, כשרוצים לדבר מבחי' או"ח כשהיא לעצמו בלי האו"י, המה מגדירים אותו בשם התנוצצות או נצוצין וכדומה:

מכאן י"ס דכלים וכו' מכאן י"ס דעצמות וכו': כלומר, דהתפשטות אור א"ס ב"ה על ד' הבחי', המובא בתחילה ענף זה ה"ס י"ס דכלים, דר' הבחי' המה ד' ערכי הכלים כנ"ל, ואח"כ מתלבש בו העצמות, וסדר התלבשות העצמות אינו מובא בכאן וית' בענפים הבאים בס"ד: ומבחי' העצמות מניע ג"כ לע"ס דבריאה, אמנם מאור הבינה ולמטה, ולא מתחר וחקמה כמו"ש בע"ה:

ובזה תבין למה נקרא זה אצילות וזה בריאה וכו': ענין ההבחן בין ד' המסכים, מבואר היטב כאן בפנים מסבירות עש"ה:

ואמנם בפרשות העולם עצמו כמו שיש ד' בחי' וכו': דבהארות ד' הבחי', שהם האורות הכלים, אין שום הבחן כלל בין העליונים ובין התחתונים, וכל השינויים נמצאים רק מבחי' התלבשות העצמות בכלים:

וכן ביצירה עצמה: ולא הזכיר העשיה אע"פ דגם שם נוהגים ד' הבחי', היינו משום דאין שם בחי' זוג דהכאה דנה"י עם המסך, משום דאין עוד למי להאיר, שהעשיה הוא

ואמנם משם ולמטה אין א"ס מתפשט,

רק הארה היוצא ממנו דרך מסך: והוא, כי המסך ופרגוד המבדיל בין אצילות לבריאה כנ"ל, הנה מחמת אותו ההכאה של אור העליון המגיע עד שם כנ"ל, הכה בפרגוד ההוא, ומכאן אותם הי"ס דאצילות שהגיעו עד שם, והכה שם באור שלהם, הנה נתנוצצו מהם אורות, ועברו דרך מסך ההוא, ונעשו למטה הי"ס דבריאה, מההתנוצצות י"ס דאצילות שעליהם, ע"י המסך: ומכאן י"ס דכלים, נעשו י"ס דכלים אחרים, ומכאן י"ס דעצמות, נעשו י"ס דבריאה בבחי' עצמות אחרים, בבריאה: וכן בסוף הבריאה נעשה שם מסך אחר, ומחמת הכאת י"ס דבריאה בבחי' עצמות וכלים במסך, נעשו י"ס דיצירה, וכן מיצירה לעשיה ע"י מסך ההוא:

ובזה תבין למה נקרא זה אצילות וזה בריאה וזה יצירה וזה עשיה, כי יש מסך מבדיל בין זה לזה, ואין זה דומה לזה כלל:

ואמנם החילוק שיש בין אצילות לנ' עולמות, הוא שאצילות אור הא"ס נוקב ועובר בו עד סוף האצילות בלתי שום מסך כלל, אך משם ולמטה יש מסך, והבדל בין בריאה ליצירה, בהיות לבריאה מסך ומבדיל א', וליצירה ב' מסכים, ולעשיה ג' מסכים:

ואמנם בפרשות העולם עצמו, כמו שיש ד' בחינות באצילות בפרמן, כנ"ל, כן יש אלו ד' בחינות בבריאה עצמה, וכן ביצירה עצמה: ואמנם

היטנו אור דעצמות: והבינה, גם כן מתחת הכתר, אך בשמאל, כיוונת מסנו אור דחסדים, ונמצא כתר משום זה נבחנו הכח"ב כמו סגולתא, כזה: חכמה בינה שזה מורה, אשר הכתר נחשב לעילה אל הבינה, כמו שהיא עילה אל החכמה, והחכמה נבחת לצד ימין להיותה אור העצמות, שהיא כללות האור המגיע להנאצל מא"ס ב"ה, והבינה נבחת בצד שמאל, להיותה אור דחסדים, הגרוע מאור דעצמות הרבה מצד התעוררות הגבורה בהמשכתו כנ"ל: כי ענין הימין בכל מקום, מורה, על עיקר בנינו של הפרצוף, וצד שמאל אנו מכנים, לבחי' הנוספת על הפרצוף, בבחי' סיוע ועזר אל הפרצוף: כמו האדם, שעושה כל פעולותיו ביד ימינו, וביד שמאל אינו משמש אלא במקום שצריך תוספת כח:

ובזה נבין ענין פנים בפנים, ואחור באחור, שאנו מבחינים בפרצופן: דנתבאר לעיל, דיש ב' בחי' בבינה, דבבחי' א' נמצאת עלולה מהחכמה ויונקת מהחכמה, ובבחי' ב' נמצאת מסך לכתר ויונקת מהכתר, ובהו כובן אשר בעת מציאותה בבחי' ב', או אינה יונקת מהחכמה, וע"כ אנו מכנים אותה, שנמצאת באחוריה שלה אל החכמה, כלומר שאינה מקבלת אור העצמות מהחכמה, כי נטלה פניה אל הכתר, כלומר שחוא

בהנאצל ית': וא"כ צריך להבין, איך מתלבש האור בכלים: דאחור שנשארו הכלים בלי אור, וניתוסף העיבוי אליהם, אז חור העצמות ונתלבש בכלים, כמו"ש חרב בענף זה, ומטה נפשו, אם קרובים המה האור והכלי, ואין בהכלי עוביית ושינוי צורה, א"כ למה זה נגדר בשם כלי, עד שהיה אמצעי, שע"י יתפשט אורו ית' לתחתונים, ואם נשאר בהם העוביית גם אחר התלבשות האור בהם, א"כ איך יתכן בהם, קירוב זה לזה והתלבשות זה בזה, אם לא בהשתוות צורתם, דאטו במקום מדומה ח"ו תליא מילתא:

ולחםביר זה אקדים לבאר ג' בחי' אור הנמצאים בע"ס, זה למטה מזה: הא', הוא האור הנמשך מא"ס ית' בלי התעוררות דהתגברות רצון דהנאצל, והוא נקרא אור העצמות או אור החכמה: אור הב', הוא האור הנמשך מא"ס ית' ע"י התגברות רצון דהנאצל, והוא נקרא אור הבינה או אור דחסדים, שהיא גרוע הרבה מאור העצמות, בזה, שרצון הנאצל משותף בו, כלומר דלא היה מתגלה ונשפע להנאצל, אם לא היה נתעורר להמשיך אותו: אור הג', הוא האור היוצא ע"י כח הנאצל עצמו, פ"י דעיקר גדרו של הנאצל הוא הכלי שבו, והוא הרצון לקבל שבו, דהיינו אור העב, כי רק בזה יוצא מכלל המאציל ונגדר בשם נאצל, להיות שבהנאצל אין בחי' הרצון לקבל, והבן, וע"כ, עיקר קוטבו של הנאצל היא בחי' כלי שיש לו, דהיינו בחי' הר' כנ"ל, והנה עליה עבר כח העצמות, אשר הנאצל אינו מרוצה לקבל עם בחי' ד', שזה העיכוב נק' מסך, והנה מסך זה נקרא לגמרי על שם הנאצל, כמבואר היטב בענף א', דאין שום גבול נעשה מצד המאציל, עש"ה, וע"כ אור העליון נשפע וזבא על המסך, ונעשה שם זוג דהכאה המעלה ע"ס דאור"ח כנ"ל, ובהו נמצא שזה האור היא תולדה של הנאצל, והוא אור שלישי המיוחס להנאצל לכדו: אמנם ודאי, שגם זה האור נמשך מהא"ס ב"ה, אלא כיון שהוא ע"י כח העיכוב של הנאצל, וכיון שכח העיכוב הוא בחידוש, ומה שלא נמשך כלל מהנאצל, אור הב', הנמשך ע"י התעוררות רצון ותבין אשר בחי' אור הב', הנמשך ע"י התעוררות רצון הנאצל, אינו נקרא על שם הנאצל, כי בחי' הרצון לקבל נמשך ע"ס מא"ס ית', בשביל שרוצה להנות לביריותו, שה"ס מחשבת הבריאה, כמו שהארנו בענף א': משא"כ כח העיכוב והמסך, אין להנאצל חלק בו, וזולת מקוטבו של הנאצל, והבן:

והנה כל אור יש לו יחס ישר אל הכלי שלו, כי אור העצמות מלוש בחכמה שה"ס בחי' א' שעור לא נגלה שם בחי' התגברות לתוספת שפע, ואור הבינה מלוש בבחי' ב' שהיא הבינה שהמשיכה אותה, ואור חור מלוש במלכות כי הוא הולידה אותה:

אות ד' ועתה נבאר הקשר והיחס שבין ג' אורות הנ"ל, ומתחילה צריך להבין ענין תיקון הקיום בסוד צלם אדם, וענין פנים ואחור הנמצאים בעולמות, דח"ו אין כאן לא עורף ולא עיפוי: והענין, דכבר נתבאר סוד ע"ס דאור ישר הנמשכים מא"ס ב"ה על ד' הבחי' הנודעים, אשר הכתר ה"ס א"ס ב"ה, והתפשטות אורו נקרא חכמה ובחי' א', וכאשר התפשט כן נתעבה בדרך התפשטותו דהיינו שהתגברה כרצונה להמשיך תוספת שפע מן הכתר, שה"ס הא"ס, והנה זה החלק שנתעבה נבחן בשם בינה כנ"ל:

וב' הבחינות יש בספי' הבינה: א', הוא מהות בינה, אשר הוא מעצם החכמה, ובחי' א' עצמה: ב', הוא בחי' העוביית שקנתה ע"י התגברותה: ג', הוא מהות שפע החדשה שהמשיכה מהכתר, דהיינו אור דחסדים כנ"ל: ובהו נמצאת למד שיעקר מציאותה של הבינה, היא עלולה מהחכמה וחלק הימנה, אמנם הקיום והשפע שלה היא עלולה מן הכתר, דיונקת אור דהחסדים מן הכתר, כנ"ל:

ובזה יצא לנו ב' סדרים של עילה ועלול: סדר א', מתחילה הכתר, ואח"כ חכמה, העלולה מן הכתר, ואח"כ בינה, שהיא עלולה מן החכמה: וסדר ב', הוא סדר מצב הספי' בתמונת סגולתא כזה: שלמעלה הכתר: והחכמה, מתחתיו בימינו, כי יונק הימנו

שהוא יונקת השפע מהכתר: כי מלת פנים, יורה השפעה וקבלה, ומלת אחורים, יורה ענין מניעת השפע, וע"כ אנו מכנים בכח' הב', אשר החכמה והבינה נמצאים אחור באחור, כלומר שאינם יונקים זה מזה כלום:

והנה נתבאר, שבהתפשטות האו"י מא"ס ב"ה על ד' הבחי', או לא נתפשט אור החכמה, בכללות ע"ס של הנמצא ההוא, משום דהתכמה ובינה היו בבחי' אחור באחור, כנ"ל, דהבינה ה' יונקת אור דחסדים מהכתר, ואחוריה להכמה:

אמנם, בפנישת האו"י על המסך שבכלי מלכות, ועל ע"ס דאור חוור, אשר או"ח הוה עלה בכל ע"ס של הנמצא עד הכתר, כנ"ל בענף ג', או אינה צריכה הבינה לינק אור דחסדים עוד, מן הכתר, כי כבר מגיע לה זה מן או"ח דהמלכות, העולה ונובע בשפע גדול, ואז מחוירה פניה אל החכמה, ומתעצמת עמה, משום דעיקר מהותה הוא עצם החכמה, ובוה נודך האחוריים שלה, כמו"ש בענפים הבאים בע"ה, ואז נשפע אור העצמות בהעשר ספירות דכללות הנמצא:

אות ה' וז"ס תיקון הקוין, כי בטרם וזוג דאו"ח, היה נבחרים רק ב' קוין: שבחי' א' ובחי' ג', שאין בהם בחי' שינוי צורה, ה' בבחי' קו ימין: ובחי' ב', ובחי' ד', שבהם נתגלה השינוי צורה בבחי' פועל ופועלה כנ"ל, עמדו בקו שמאל: ולא ה' ביניהם שום חיבור, דאם היה ביניהם חיבור, אז לא היו נחשבים לב' קוין ימין ושמאל, אלא לקו אחד, כמו"כ: וכנ"ל, דכל הברל רוחני אינו אלא בשינוי הצורה מזה לזה, ובהשתנות צורתם נמצאים מתחברים: אמנם אח"כ, בווזוג דאו"ח, אשר הבחי' ד' שנמצאת בבחי' שמאל וריחוק ביותר מכולם, העלתה הע"ס דאו"ח, וגרמה בוה שבה בינה אל החכמה פנים בפנים, נמצאת בוה שנעתקה הבחי' ד' מן קו שמאל, ושבית להיות אמצעית, בין החכמה שהיא בימין ובין הבינה שהיא בשמאל, להיותה מכריע ביניהם, ומיחדם לאחד: ובוה נמצא, שבחי' ד' נחשבת יותר לימין של הפרצוף מבחי' ב', כי בחי' ד' משיבת אור העצמות שהיא נשפע בכללות הע"ס כנ"ל וא"כ נחשבת כמו כלי לאור העצמות, כלומר שאור העצמות נתקשר בבחי' ה', דרך בסגולתה מורכך אחורים דבינה, ויכולה החכמה שה"ס בחי' א', להתלבש בבינה דבחי' ב', שהיא האחורים דבינה, שכבר נזכרנו, כי אינה יונקת אז אור דחסדים מהכתר, להיות האור חוור מגיע אליה מאו"י ע"י הבחי' ד', והבן היטב קשר הוה:

והנה נתבאר תיקון הקוין בבחי' השורשים, אשר החכמה ובחי' א' הוא שורש קו הימין, והבינה ובחי' ב' היא שורש לקו שמאל, והמלכות ובחי' ד' היא שורש לקו האמצעי, דהיינו עם סגולת האו"ח שבה, כנ"ל:

ובוה תבין, איך העצמות מתלבש בכלים, להיותם נקשרים זה בוה, דהיינו, אחר יציאת האו"ח או יכול אור הא' שהוא אור העצמות להתלבש בבינה שהיא אור הב', כי נזדככה מבחי' העיובי שלה כנ"ל, ואור הבינה מתלבשת באור המלכות שהוא האו"ח, כי רק בסגולת האור הוה מלבשת את אור העצמות: ובוה מתוודין הע"ס לבחי' אחת כמש, ודו"ק שאכמ"ל:

ובוה תראה, שהעוביית נשאר בכלי, והיינו דוקא בבחי' ד', אמנם אינה מקבלת האור שם, ואדרבה היא מעכבת לאור העליון שלא יושפע לשם, שו"ס המסך, וע"כ אין זה נחשב אצלה לבחי' גרעין, כי אינה משמשת בו, אמנם אדרבה, הוא משפעת בסבתו את הע"ס דאו"ח, וכבר נתבאר בענף א', אשר ענין השפעה ה"ס השתנות הצורה להמציא, עש"ה: ובוה נעשית כלי מלכות בב' בחי', כאחת, דמחוקת העוביות וט"ס לא נשתנה צורתה, משום דאינה מחוקת לקיים צורתו, אלא אדרבה רק כדי להשפיע את האו"ח, והבן זה היטב:

ובוה מוכן, מ"ש בריש תיקוני זוהר בענין ע"ס דאצילות, דאיהו וחיותו וגרמוהו חד בחין: וסובא ג"כ בדברי הרב

עין החיים ענף ד

ואמנם בענין ד' בחי' הנ"ל, ראיתי שינוי א' להר"ר גדלי': והוא

כי ג' מדרגות הם, כי הג' מקבלים את האור מרחוק, וז"א מקבל האור מקרוב רק שהוא דרך חלון, ומלכות מרחוק וע"י חלון: והנה בוה תבין מ"ש בתיקונים, כי י"ס דאצילות איהו וחיותו וגרמוהו חד בחין: פי' כי אין אור א"ס נכדל מהן ע"י מסך כלל, אבל הבריאה לאו איהו וגרמוי חד בחין כי אין א"ס עובר דרך שם, רק דרך מסך:

ועוד מצאתי דרך ג' בסוד ההפרש שיש באצילות עצמו, והוא כי א"א נמשך לו אור א"ס בקרוב עד שבא לו בהרחבה גדולה: אבל או"א בא להם הארה מן אור א"ס בקרוב נ"כ רק שהוא דרך חלון ולא בהרחבה, כמו שבא לא"א: וז"א בא אליו האור בהרחקה וגם שהוא בא לו דרך חלון ולא בהרחבה, אך רוחב החלון דז"א היה רוחבו כרוחב החלון דאו"א ממש: אך

הרב ז"ל בענף זה, פי', איהו, ה"ס כתר וא"ס, חיותו, ה"ס אור החכמה, דנקרא בחי' חיה דכללות הפרצוף, וגרמוהו, ה"ס בינה וז"א ומלכות, והמה נקראים גרמוהו בסוד הכלי שבהם, דנתבאר, כהשפעת האו"ח לאור החכמה שתתפשט בהנצאל, להיותם גורמים שלה, וע"כ נקראים הכלים גרמוהו, והוא חר עם אור להתלבשות העצמות בהנצאל, וע"כ אין בה שינוי העצמות, להיותה בסוד השפעה, וע"כ אין בה שינוי צורה כנ"ל:

והנה נתבאר ענין מסך דאצילות, אשר לגבי האצילות אינו נחשב למסך כלל, אלא אדרבא הוא יותר מעולה אפ"י מן הבינה, דעל כן אינו נחשב לקו שמאל, אלא לקו האמצעי כנ"ל:

ועתה נבאר ג' המסכים, שבין העולמות דבריאה יצירה ועשיה, שהרב ז"ל מקצר ואומר, שכל ההבדל הגדול הנמצא בין ד' עולמות אבי"ע, הוא שבאצילות אין שום מסך כלל, ולבריאה מסך א', וליצירה ב' מסכים, ולעשיה ג' מסכים, עכ"ל, וצריך להבין היטב ענין המסכים האלו, איך בסבתם מתקנים ומתממטים עד לעשיה, שאורה ממועט שם בתכלית:

והנה נתבאר היטב בדברי הרב ז"ל בענף ה', אשר ב' ענינים נזהרים בספירות: ענין א', הוא הארת כלים, שענינו ע"ס דאור ישר טרם גילוי האור חוור מהמסך, דהיינו שאור א"ס ב"ה מתפשט על ד' בחי' הנודעים, כתר חכמה בינה ז"א מלכות: וענין הב' הוא התלבשות העצמות בכלים, והיינו שע"ס דאור ישר מתחברים עם ע"ס דאו"ח הנובעים מהמסך כנ"ל, וכמו"ש בענף ג' בסוד יאהדונו"י עש"ה, אמנם ענין הב' לא נגלה תיכף על שלימותו, אלא מתחילה הסתלק, ואח"כ חוור ומתלבש, כמו"כ בתחילת ענף זה, בדברי הרב ז"ל:

וענין הסתלקותו, יתבאר בע"ה בענפים הבאים, בפי' ע"ס דעקורים, אשר המסך צריך להכלל בכל ע"ס עד הכתר, ואז שוב אינו מסתלק ומתחברים האו"י והאו"ח תמים יחדיו, כמו"ש בע"ה, וע"י בפתיחה כוללת: ודע, שבענין הא', שהיא הארת כלים, נכון שלכתר וחכמה אין כלים, כי אפ"י החכמה, שהיא בחי' א' מ' הבחי', אינה נחשבת לכלי, אלא בחי' כח בהעלם, כנ"ל, דע"כ נרמזת ביוז דשם כן ד', אלא הבינה

פנים מאירות

לז

הוא עולם התחתון, שהוא בחי' נפש לבד בלי רוח, וכל ההארות דכלים ועצמות, דעשיה, נמשכים מהכאת נה"י ומסך דמלכות, דיצירה:

ואמנם וכו' ראיתי שינוי א' להר' גדלי' וכו': וכל השינוי שבשמועת הר' גדלי', הוא, שאינו חושב אלא ג' בחי', שכתר חכמה בינה כוללם יחד בבחי' ב', שהוא בחי' ההרחקה דבינה: והענין, דשמועת מהר"ח ז"ל היא בענין הארות הכלים, כנ"ל, אמנם שמועת הר' גדלי' ז"ל, הוא בענין התלבשות העצמות בכלים, שאו נמצאים הכתר והחכמה, דע"ס הנמצאים בכל פרצוף, מתלבשים בתוך הבינה שלהם, וע"כ כוללם יחד בבחי' ב':

כי אין אור א"ס נכדל מהם ע"י מסך וכו': כלומר, דהמסך אינו מעכב על התפשטות אור א"ס, שהיא אור החכמה, ואדרבה הוא ממשיך אור החכמה, כמו"ש בפמ"ס ע"ש:

אבל הבריאה וכו' כי א"ס עובר דרך שם: כלומר, שאין אור א"ס עובר מאצילות לבריאה דרך מסך דאצילות עצמו, אלא דרך מסך אחר, שהוא המסך שבין אצילות לבריאה, כמו"ש בפמ"ס עש"ה:

ועוד מצאתי דרך ג' וכו': וכאן מיידי הרב מכללות ה' הפרצופן דאצילות, אחר שהתלבש בהם העצמות, ואינו מדבר מע"ס הפרטיות הנמצאים בכל פרצוף, ששם אין כלל בחי' כלים בכתר וחכמה, וע"כ אינו נכון שם רק ג' בחי', כשמועת הר' גדלי' ז"ל כנ"ל:

והוא כי אריך אנפין וכו' בקרוב עד שבא לו בהרחבה: שאריך אנפין ה"ס כתר דאצילות, וע"כ לא שייך שם שום הבחן כלי:

אבל או"א וכו' בקירוב וכו' דרך חלון וכו': פי' כי פרצופי אבא ואימא דאצילות, שהם חו"ב, מקבלים אורם מיסוד דעתיק, ומפיות נקבי שערות דיקנא, כמו שיתבאר במקומו, והם כלים מהתפשטות בחי' הב' הנק' חלון, אמנם הוא בקירוב, מפני, שהם במצב פנים בפנים למעלה מפרסא, כי הפרסא הוא שם בסוד כותל, המעמיד לאו"א פב"ם, ונזדכך בוה בחי' ב' דאימא, כמו"ש במקומו, אמנם תחילת קבלתם בא להם דרך חלון, כנ"ל:

וז"א בא אליו האור בהרחקה וכו' כחלון דאו"א ממש: פי' דז"א בגדלות, נמצא מלביש לאו"א תתאין שלמטה לפרסא, ואז נמצא לו ממש אותו החלון דאו"א דקטנות, אמנם בחי' הרחקה דבחי' ב' נשאר בו, ואע"ג שעולה יותר, ומלביש לפעמים גם את א"א, אמנם הוא ע"י מחיצות או"א תתאין, שמתחת לפרסא, הנק' ישראל סבא ותבונה, כמו"ש במקומו, דתמיד מקבל על ידהם:

אך

17-10-11 פתח תקוה 1000000

פנים מאירות

עין החיים ענף ה

פנים מסבירות

אך הנוק' וכו' יותר צר וקטן מחלון דו"א: כי חלון דו"א הוא מישראל סבא וחבונה כנ"ל, אבל חלון דנוק' היא מחלון דו"א עצמו, שהיא יותר צר, כמובן, וית' במקומו:

אינם ע"י מסך כלל וכו': דכל אלו הה' פרצופין מתיחדין כאחד, בסוד איהו וחיהו ונרמזהו חד בהון, כמ"ש בפמ"ס כאן, עש"ה:

ענף ה: דרך משל ודמיון וכו': פ' שמעולם האצילות ולמטה, יש לנו לדבר בחכמה, ע"ד משל ודמיון מהמציאות וההנהגות דעוה"ק, בסו"ה ומבשרי אחוה אלוהי: כי כל הענינים הנוהגים בעוה"ק, המה רק ענינין שנמשכין מעולמות העליונים, כמ"ש ו"ל, דאין לך עשב למטה, שאין לו מלאך מלמעלה וכו': וכן כל הדברים: ולפיכך אנו מדברים בהענפים הנשמיים שלעוה"ק, ומרמזין על שרשיהם שבעולמות העליונים, ובזה נמסרים ההשגות שבעולמות העליונים, של הענפים הנשמיים מבין בשרשים העליונים, שיש להענפים יחס ושר האלו: והיינו משום, שיש להענפים העולמות: אל השורשים, ע"ד השתלשלות העולמות: משא"כ מאצילות ולמעלה, שאין להענפים יחס ושר אליהם: אמנם צריכים לבאר ג"כ, שרשים הראשונים שלקודם אצילות י"ס, כמ"ש בסמוך, וע"כ מתרין את עצמו, שהמה רק לשכך האוון, כלומר על פי יחס השרשים האלו אל אור האוון, וד"ל:

כי י"ס דאצילות הם ב' ענינים וכו': כל זה נתבאר היטב בפמ"ס, בענף הקודם, ע"ש:

הא' הוא התפשטות הרוחניות: והיינו ענין התלבשות העצמות דא"ס ב"ה בכלים כמ"ש בענף ד' בתחילתו ע"ש:

הב' הוא כלים ואברים וכו': והיינו התפשטות הא"ס ב"ה לעשות כלים שהוא על ד' בחי' הנודעים כמ"ש בתחילת ענף הקודם, עש"ה: ודע דכל ההמשך שבענף זה סובב הולך על הביאורים שבענף העבר וע"כ מקצר כאן מאד:

היות ד' יסודות לכל וכו': שה"ס חכמה, בינה, ז"א, ומלכות: ונקראים יסודות, משום יציאתם מכלי הכתר, ששם קומת כל ע"ס שוים ול"ו, ויציאה הראשונה, נק' ד' יסודות הנ"ל, רשר"ד:

כי יש בהם רוח דק בתוכם וכו': כלומר דב' הבחנות יש כאן: הבחן א', הוא הרוח שבתוך האוון וחוטם ופה, וה"ס ג' בחי' דאור ישר, כג"ד, המובאים בענף הקודם: והבחן ב', מה שמתפשט הרוח מכלים שלהם, ויוצאים חוץ מהם, אשר ביציאתם החוץ, נגרע ערכם, כמ"ש בע"ה:

מן הפה יוצא הבל יותר נרגש מכולם: והיינו משום דהוא בחי' הדר' ושלימות הכלי קבלה:

אך הנוקבא בא אליה האור בריחוק, וגם החלון אשר משם נמשך לה האור הוא יותר צר וקטן מחלון דו"א: אמנם כל אלו הבחי' אינם ע"י מסך כלל אך בין בריאה לאצילות יש מסך:

ענף ה כבר ידעת, שאין בנו כח לעסוק קודם אצילות י"ס, ולא לדמות שום דמיון וצורה כלל ח"ו, אך לשכך האוון, אנו צריכין לדבר דרך משל ודמיון: לכן אף אם נדבר במציאות ציור, שם למעלה, אין הדבר רק לשכך האוון:

אמנם דע, כי י"ס דאצילות הם ב' ענינים: הא', הוא התפשטות הרוחניות: והב', הוא כלים ואיברים, אשר העצמות מתפשט בהם: והנה צריך, שיהיה לכל זה שורש למעלה, לב' בחי' אלו, ולכן צריכין אנו לדבר בסדר המדרגות, מראש ועד סוף:

והנה נתחיל ונאמר, כי הלא הא"ס ב"ה, אין בו שום ציור כלל ח"ו, כמבואר, ואמנם כשעלה במחשבה לברוא העולמות ליד מדרגות, ע"י סדר, האציל והמשיך ממנו התפשטות אורות רבים, להיותם שרשי האצילות, להתאצל האצילות אח"כ:

והנה כאשר נעריך ונמשיל לענין זה, כבר ידעת, היות ד' יסודות לכל, והם, ראיה, שמיעה, ריח, דיבור: והם סוד נשמה לנשמה ונר"ן: ונתחיל לבאר מסוד הנשמה ואילך, ואח"כ נתחיל לקודם אליה, ונאמר, כי הלא נמשיל ונצייר האזנים, כי יש בהם רוח דק בתוכם, והנמיון לזה, כאשר יסתום האדם אזניו, ישמע בתוכם קול הכרה מחמת הרוח הנצטר בתוכם: אח"כ, מחוטם, יוצא מתוכו הבל יותר נרגש מאוון: ואח"כ, מן הפה, יוצא הבל יותר נרגש מכולם, וכפי ערך הדברים ובחינתם, כך יהיה דקותם: כי אוון, להיותו סוד בינה, ההבל היוצא ממנו הוא יותר דק, מהבל היוצא מהחוטם, וכן הבל החוטם יותר דק, מהבל הפה, שהוא למטה ממנו במעלה:

אמנם אם נמשיל ונאמר דרך משל: כי מסוד האוון נמשך ממנו הבל ורוח, מתוכו ולחוץ, וה"ס נשמה: והבל היוצא מחוטם, הוא סוד רוח: והבל היוצא מפה, ה"ס נפש:

הנה

הבינה נבחת לבחי' פועל לכלי, להיות שנתנלה בה הרצון לקבל, סמאת התעוררותה לתוספת שפע, כנ"ל: וגם בחי' ג' שהיא הו"א אינו נחשב מצד עצמו לבחי' כל, כי הוא ג"כ בחי' התפשטות דעולתו, כמו החכמה, וע"כ אין בו אלא בחי' בלי דבינה עצמו, אבל לא מצדו: אלא המלכות, שנגלה בה הרצון לקבל, כנ"ל, הוא נחשבת כלי נמורה:

ובזה תבין, ענין התחלקות כל פרצוף לשנים, דהיינו על הסבור והפרצוף, כי הנוגלגלת דכל פרצוף, ה"ס בחי' ב', דהיינו רק בחי' פועל לכלי, וכן כל הכלים הנמשכים מנוגלגלתא עד הסבור, נחשבים לכלי בינת: אמנם הסבור, הוא נחשב לכלי מלכות, וכן כל הכלים הנמשכים מסבור ולמטה, עד סיום הרגלים, נחשבים לכלי מלכות, וכל הבחנות האלו נוהגים רק בהארת כלים שהוא ענין הא': וכבר נתבאר, שד' הבחי' אלו דהארת כלים נוהגים בכל הפרצופין ובכל הספירות והעולמות עד לעולם העשיה, שבהם אין שום השתנות, וכל ההשתנות שבעולמות ופרצופין, הכל נמשך מענין הב', שהוא התלבשות העצמות בכלים:

אמנם בענין הב', אנו מבחינים כלים בכל הע"ס, דאמ"י בכתר והכמה יש כלים, כמו לבינה וזו"ג: והיינו משום, דנכלל המסך בכל ספירה וספירה עד הכתר, כנ"ל, וכמ"ש בע"ה:

ובזה תבין דברי הרב המובא בהיכל א"ק ש"ג בהמשך פ"א וב' ו', אשר הא"ק ה"ס עולם הכתר, והתלבש הא"ס בחכמה והאציל לעולם האצילות, והתלבש הא"ס בכינה וברא עולם הבריאה, והתלבש הא"ס בכינה וברא עולם הכריאה, והתלבש הא"ס ב"א ויצר לעולם הציורה, והתלבש במלכות ועשה עולם העשיה, ע"ש ובשער הקדמות בדרושי אבי"ע: פ"ו, דצריך לידע דכל מקום שיש התלבשות בכלים, מוכרת שיהי' בו ב' בחי' אור, דהיינו זה האור שהתלבש בכלי, שהוא נק' אור פנימי, וזה שעוד לא התלבש אלא עתיד להתלבש, הוא נקרא אור מקיף על הכלי:

והנה בא"ק לא הי' התלבשות אלא בכתר, ולא כלל ב"ט ספירות תחתונות שלמטה מכתר, ובזה נמצא שלא שייך אור"ס ואו"ס, אלא בספ' הכתר לבד, ונמצא דכל ס"ס תחתונות היו בתכלית מילואם, משום דעוד לא היה בהם שום התלבשות, והכן: אמנם להאציל עולם האצילות התלבש הא"ס גם בספירת החכמה דא"ק, ובזה נמצא שנעשה בחי' פנימי ומקיף גם בחכמה, ונבחנו החכמה שנמצא בא"ק במידוואו, לגבי האצילות, לבחי' מקיף שהי' בספירה, וחזר ויצא ממנה, ונעשה לבחי' מקיף: כי גבי הא"ק לא נחלק אור החכמה לבחי' פנימי ומקיף, אלא היא שם במילואו בחוץ הע"ס כנ"ל, וע"כ זה המקיף שנתהוה בהתלבש הא"ס בחכמה דא"ק לצורך האצילות, נק' מקיף החוץ, ובזה תבין המובא בעה"ח היכל אבי"ע שער מ"ה שער המקיפין ע"ש וז"ל פסקית אור האוון בשכולת הזקן המובא בש' אח"כ: ובה מוכן, ההבחן שבין א"ק לאצילות, שהוא באור החכמה, שבא"ק הוא במילואו, ובאצילות נעשה לפנימי ומקיף:

אות ד' ובזה תבין ענין שיעור קומה דפרצופי א"ק, שמתחיל מהכתרים דכל אחד, אשר כל אחד מה' פרצופי א"ק יש לו ע"ס, וכתר דכל עליון, נבוח למעלה מפרצוף התחתון, וכתר דפרצוף חכמה, מלביש מתחת לכתר דפרצוף כתר, וכן כתר דפרצוף בינה מלביש למטה מכתר דפרצוף חכמה, וכן כתר דפרצוף ז"א מלביש למטה מכתר דפרצוף בינה, וכן כתר דפרצוף מלכות מלביש למטה מכתר דפרצוף ז"א, ונמצא דכל שיעורי קומת הפרצופין שזה נבוח מזה, רק עם הכתר שלו לבד: וזה מוכן עם הנ"ל, דכל שאר ט' ספירות דכל פרצוף, דהיינו סחכמה ולמטה, נמצאים בכל מילואם וא"כ אין צורך שם לקבל וליוג כל תחתון, מפרצוף העליון, אלא לאור הכתר לבד: וע"כ נמצא כל תחתון מתחת הכתר דהעליון, כדי לקבל משם האו"ס, שדרכו לבא לאט לאט: אבל באצילות, דנעשה פנימי ומקיף גם באור החכמה, ולפיכך נמצאים מצד ה' פרצופי אצילות זה למטה מזה כל תחתון מתחת החכמה דעליון ונמצא

ונמצא כל פרצוף נבזה מתחתון שלו עם ב' ספירות והיינו עם הכתר והחכמה והתחתון מלישו מבינה ולמטה כי התחתון צריך לינק מהעליון, גם את אור החכמה: אמנם מבינה ולמטה אין חילוק ביניהם, להיות שנמצא בכל אחד מהם במילואו, כתחתון כעליון, והבן:

ובזה תבין מ"ש הרב ז"ל, בסדר התלבושות ה' פרצופי אצילות, אשר אור"א, שהם בחי' חו"ב דאצילות, מלישין לפרצוף אריך אנפין, שהיא הכתר דאצילות, פניו ולמטה, כי הנרון ה"ם בינה דאריך אנפין, ונמצא ש"א נבזה מפרצוף אור"א ב' ספירות, בכתר וחכמה: ועד"ו ה"א מלישו מחוה דאור"א ולמטה, ויתבאר שחיה ה"ם בינה דאור"א, ונמצא אור"א נבזה מ"א בכתר וחכמה: ועד"ו, המלכות מלבשת לז"א נ"ב מחוה ולמטה, ונמצא ה"א נבזה מהמלכות עם כתר וחכמה:

ואין להקשות על זה, והא מביאר בכמה מקומות, דה"ס אצילות מלישין זה לזה רק ו' תחתונות לבד, וכל פרצוף נבזה מהתחתון, ב' ספירות כח"ב: כי בזה צריך להבין, סוד התחלקות חו"ב לשנים בסוד הפרסא, אשר יש בחי' חו"ב למעלה מפרסא, אמנם שניהם נחשבים לחכמה, והחו"ב שיש למטה מפרסא שניהם נחשבים לפרצוף הבינה: ובה תבין, אשר אפשר לומר דכל פרצוף נבזה מחבירו ב' ספירות כח"ב, והיינו בהבינה שממעל לפרסא, אמנם באמת נחשבת בינה זו לחכמה, כמו שיתבאר בע"ה כענפים הבאים, ועיקר הבינה מתחלת, מחוה ולמטה עד הסכור, וע"כ כיון שכל תחתון מלישו לעליון עד החוה, כמבאר בשער הפרצופין, נמצא שהעליון אינו נבזה הימנו רק ב' ספירות, והיינו כתר וחכמה לבד, והבן זה, ויתבאר במקומו, ויש עוד כאן גדלות וקטנות ואכמ"ל: ובה תדע, שכל השמונה ספירות תחתונות הם באצילות, במילואם, ורק לאור החכמה צריכים, להיותה נעשית בסוד פנימי ומקיף, כנ"ל, וע"כ נמצא כל תחתון, מתחת החכמה דעליון:

אות ח' אמנם כדי לברא עולם הבריאה, התלבש הא"ס גם בבינה דאצילות: והיינו שגם באור הבינה נעשה פנימי ומקיף, והיינו המסך שבין האצילות לבריאה, שה"ס מסך דבינה: כי נתבאר בענף ג', שיש ה' מדרגות בהמסך, זה למטה מזה, בסוד אור חוור חוור, ע"ש, שבמדרגה הא' שב המסך להיות כתר, והוא מדרגת א"ס: ומדרגה ב', הוא שב להיות חכמה, והוא מדרגת מסך דאצילות: אמנם מסך זה, שבין אצילות לבריאה, הוא מהמדרגה הנ', שהמסך שב להיות בינה:

ותדע, שבסוד התלבושות העצמות בכלים, אין מניע להפרצוף זולת משיעור הקומה שבאור חוור: שזה ענין ההתלבושות, אשר האור ישר מתחבר לאחר עם האור חוור, ומאיר להפרצוף שמתלבש בהמסך שלו, להיות המסך שלו, הוא השורש של האור"א, כנ"ל, וע"כ מתחברים שני ומתישבים בהפרצוף, וזכור זה לכל המקומות בזוהר ובהאר"י, שמביאים ענין התלבושות: ולפיכך, כיון שאור א"ס מתלבש בבינה דאצילות, והיינו, במסך השב להיות בינה, א"כ אין מניע לעולם הבריאה זולת מאור הבינה ולמטה, כי עד שם מניע קומת האור"א, ושיעור הכתן שבהתלבושות, אבל מאור הכתר ומאור החכמה, אין מניע שם, ואפי' אור הבינה אינה במילואה, אלא בסוד פנימי ומקיף, אשר נמשך לה לאט לאט מהארת רגלין דאצילות, כלומר מזווג נחי' דאצילות, בהמסך דמדרגה ג' ששב להיות בינה, ובה מתלבש העצמות דבריאה, בכלים דבריאה:

ובזה תבין הפרש הרב, שבין ה"ס אצילות לה"ס דבריאה, להיות שבאצילות נמצא מתלבש אור החכמה בפנימיות הכלים, ואורות דבינה וזו"ג הם במילואם, משא"כ בהבריאה שאור החכמה נעלם, ואין מתלבש כלל בכלים דבריאה, ואפי' אור הבינה, מתלבש רק חלק הימנה בפנימיות הכלים, והוא צריכה לינק ולקבל שלמות אור הבינה מהארת רגלין דאצילות, הנמשך ובא אלי' לאט לאט, כנ"ל:

וגדע שאור החכמה הוא אור א"ס בבחי' העצמות כנ"ל, שהיא אלקיית, ואורות דבינה וזו"ג נחשבים

הנה אתר שדברנו איך נאצל מציאות נר"ן מאח"פ, הנה עתה נבאר מציאות הכלים שלהם, שהם בחי' גוף אליהם:

אמנם כבר ביארנו, כי מבחי' הראיה עצמה נעשה נשמה לנשמה, אך אין הראיה סוד הכל הנמשך למטה כמו אח"פ, והטעם כי נר"ן שהם אורות אח"פ, הם מתפשטים למטה, אבל הנשמה לנשמה שהיא הסתכלות העין, אינה מתפשטת, רק נשארת במקומה בסוד אור"מ, כנ"ל, ואין בה זולתי הסתכלות דק מאוד, והוא סוד הראיה והסתכלות, אכן אינה דומה כמו הכל אח"פ, אשר עצמותם נמשך למטה, לכן מסוד ראיה זו נעשו ל' כלים, שהוא הגוף, וי' כלים להבל האוזן הנקרא נשמה, וי' כלים להבל החוטם הנקרא רוח, וי' כלים להבל הפה הנקרא נפש:

אבל ההבל עצמו, שהוא אור הפנים, אי אפשר להתפשט למטה, לפי שבחי' הראיה נמשך מהענינים, שהם יותר עליונים מכולם, לכן בראי' זו לבדה יצאו הכלים, משא"כ מאח"פ כי לא היה אפשר להאציל מהם שום מציאות, אם לא מהבל היוצא מהם ממש:

ואמנם הסתכלות זו היא כך, כי נמשכה ראיה זו בנפש רוח ונשמה הנ"ל, ומחמת הסתכלות הזו נעשו שרשי הכלים:

ו"ם

נחשבים לערך כלים לאור העצמות, ובהיותם מחוברים יחד באצילות, אין הכלים עולים בשם כלל, כי בכלים באור העצמות, כמו נר בפני האבוקה, שז"ס איהו ותינוה ונרמיהו חר בהון כנ"ל: אמנם בהבריאה, נפרש הנר ויצא מתוך האבוקה, ואז ניכר אור הנר ונכתן לעצמו, מפאת המסך דעל גג הבריאה שנק' קרקע האצילות, והיינו מדרגה הנ' דהמסך דשב להיות בינה, כנ"ל, שהוא מסך גמור על אור העצמות, ונכתן שהכלים דאצילות יצאו ונבדלו מאור העצמות, ומאירים בבחינתם עצמם, דומה לנר הכלול באבוקה ואינה ניכרת כלל וכלל, אמנם ביציאתה מכלל האבוקה לחוץ, אז ניכרת ונכתנת ועולית בשם, והבן היטב:

ו"ם, דמבריאה ולמטה נק' עלמין דסירורא, ושם יש מתצבת הנשמות: ותבין זה עם הנ"ל, כי כל הנשמות נמשכין מא"ס ב"ה, ועד קרקע האצילות הם ממש אלקיית, בלי אפשרות ההבחנה כלל ועיקר, אלא בעברם קרקע האצילות, שמחמתה נפרשת ונבדלת מאור העצמות, כנ"ל, אז עולית בשם נשמה, דומה לנר היוצא מהאבוקה, וניכרת לעצמה, והבן:

אות ט' וכדי ליצור עולם היצירה, התלבש הא"ס ב"ה גם ב"א דאצילות, והיינו שגם באור ד"א דאצילות, נעשה בחי' פנימי ומקיף: והיינו על ידי התלבושות בהמסך דמדרגה ד', השב להיות ז"א, ונמצא דגם אור הבינה נעלם מהיצירה, ואין מלוכש בו אלא אור

איך נאצל מציאות נר"ן וכו': היינו מהבל היוצא מכלים דאח"פ ולחוץ, כנ"ל:

מבחי' הראיה עצמה וכו': והיינו, אור החכמה, כנ"ל:

רק נשארת במקומה בסוד אור"מ: דבכלי הכתר, היה כל ע"ס בתכלית מילואם, וכשיצא אור החכמה לחוץ, א"כ נעשה בחכמה פנימי ומקיף, כי קומת הכתר שהי' לאור החכמה, בעודה בכלי הכתר, חור ויצא הימנה, ונעשה למקיף מחוץ לה, ומה שנכנס מהחכמה בפנימיות הכלים דאור החכמה, נק' הסתכלות דק, כמו"ש עוד בע"ה:

ואין בה זולת הסתכלות דק וכו': פי', דכבר נתבאר בענף ג' בפמ"ס אות ב', דסיבת יציאות האורות מכלי דכתר ולחוץ, הוא מכה הורככות המסך שעולה ומורכך ממדרגה למדרגה, ע"ש: והנה בהורככות המסך בשיעור דבחי' ג', או יוצא מבחי' כלי כתר ולחוץ, אור החכמה: כי אור ישר מהא"ס ב"ה, אינו פוסק אפי' רנע, וכשהאורי מכה על המסך דבחי' ג', אז לא ישוב המלכות לבחי' כתר, אלא לבחי' אור החכמה, כמו"ש שם: וזה האור"י הפוגע במסך דבחי' ג', נקרא הסתכלות דק, משום דהמסך נורכך מעוביות שלו שהיא בחי' ד', וקיבל לעוביית דבחי' ג', שהוא דק הימנו:

הבל אח"פ אשר עצמותם נמשך למטה: פי', דגם האור"י המתפשט על מסך הדק, יש בו ד' בחי' הנורעים, והיינו ד' יסודות רשר"ד כנ"ל, ונתבאר בענפים הקודמים, אשר בסוד התפשטות דאור"י, נמצאים החו"ב אב"א, (ע' בענף ד') אלא בהפגיעה במסך הדק, אז שבים החו"ב פכ"פ, ונמצא אור החכמה, מושפע בכל ע"ס, אשר זהו נקרא הסתכלות דק כנ"ל: ונמצא, דבחי' בינה וז"א ונוק' דאור ישר, יהי' עצמותם דאור ישר מתפשט למטה, משא"כ בחי' א', שהיא אור העינים והחכמה, אין עצמותה דאור ישר מתפשט, אלא נפסק, מסיבת הבינה שהשיבה פניה לכתר לינק אור דחסדים, ואינה יונקת מאור החכמה: ומה שנמשך מאור החכמה, היא רק בסיבת זווג דהכאה בהמסך, שה"ס אור חוור שנק' הסתכלות דק, אבל לא עצמותו, והבן:

לכן בסוד ראיה זו נעשו ל' כלים: פ', דכללות הנאצל הזה, ה"ס פרצוף החכמה, שיצא לחוץ מכלי הכתר, כנ"ל, שיש בו ע"ס: גולגלתא, ה"ס כתר: ועינים, חכמה: ואוזן, בינה: וחוטא, וז"א: ופה, מלכות שבה המסך, והנה כתר וחכמה דנאצל זה אינו נחשב לכלי, כי בחי' ב', היא בחי' שורש הא' לכלי, כנ"ל, וע"כ אומר שיצאו ל' כלים, והיינו לג' בחינות בג"ה, שבאור"א מתפשט על ע"ס:

אבל ההבל עצמו שהוא אור הפנים וכו': החכמה נקראת אור הפנים, כי כלי דפנים ה"ס בחי' ב', ובסוד הסתכלות

עין החיים ענף ה

מ פנים מאירות

הסתכלות דק שב החי"ב פכ"פ, ונמצא הכלי מלאה מאור החכמה, שו"ס חכמת אדם תאיר פניו: אמנם, אינו נמשך למטה, כנ"ל:

נסתכל המאציל שהוא א"ק וכו':
א"ק, ה"ס כלי הכתר, ששם נתפשט האו"י על מסך דכחי' ד', שהוא עב"י, בכל השיעור, וע"כ שב המלכות הו"ו להיות כתר, וכוה נשתוו קומת כל ע"ס שלו עד הכתר: ונקרא נ"כ, כחי' ע"ב הכללי, והיינו על שם החכמה דשם, שהוא בכל מילואו, עד קומת הכתר, ואור החכמה היוצא הימנו ולחוף, דהיינו סוד הרשר"ר, הוא הנאצל הא' מן הא"ק, והבן: **באור הנפש הנק' א"ת וכו':** היינו במסך הרק דכחי' ג' כנ"ל.

הנפש הנעשה מהכל הפה: כלומר
שיצא מחוף לפה דהיינו שנורכך מכחי' ד' לבחי' ג' ונבחן שהוא מחוף להכלי המיוחדת לו והבן:

רוח ונשמה נק' אור: כלומר, האור שעולה אליהם ע"י המלכות: אור דכחי"ב וז"נ נק' נרנח"י:

אז יצאו שרשי הכלים: דהיינו כל כלי הראש עד הפה:

כי סוד הגוף שהוא הכלי הוא הנותן וכו': פ"י, דהמלכות ה"ס הגוף והכלי, והוא הנותנת ומשפעת את האור להעליונים, כנ"ל:

ועושה הבדלה וגבול וקצבה אל האורות: ענין הבדלה, הוא ההכר בין כלים דפנים לכלים דאחור: וענין גבול, הוא בחי' הסוף והסיום על אור העליון, כי מנבלת אותו, שלא להשפיע אל בחי' הד', כנ"ל: וענין קצבה, היא כולל כל הערכים וההבחנות, הנוהגים בפרצופן ועולמות, שהכל נעשה על ידה, וכמ"ש:

ואמנם זה האו"י היה בו וכו':
בסוד הראש: כי כלים דראש, הם ג' בחי' דא"י, הקודמים לפה ולא"י:

עכ"ז לא ה"י יכול וכו' עד שפגע בנפש: כי מטרם ביאת האו"י, אין אור החכמה יכול להתפשט מבינה ולמטה, כנ"ל:

גמגר עשיית גוף אל הראש וכו':
דהיינו עד שכולת הזקן, דשם נפסק אור האו"ן שה"ס בינה, וע"כ נק' הראש ג"ר, שהם כח"ב:

אך כלים לגוף שה"ס ז"ת: כלומר, בערך הראש, נקרא כל הגוף רק ז"ת, והוא משום אור חומם ופה דראש, המתפשטים בגוף כמ"ש לקמן דחומם פה היא ז"י:

עדיין לא היה כח בראי' זו וכו':
משום דכלי הגוף, הם מסוד אותיות הנופלים, מפאת הבימוש דא"פ באו"מ, שאין זה נוהג בכלים דראש, כמ"ש:

עד שפגע בנפש הנפש: כלומר, דאור א"ס ב"ה מתפשט כפה עצמו, על ד' בחי', שאו האו"מ ואו"פ עקודים ומקושרין בכלי אחר, וכיון שבחי' הד' עצמה, מתפשטת על

זו"ס וירא אלקים את האור ויבדל, כי נסתכל המאציל הנקרא אלקים,
שהוא א"ק, באור הנפש הנק' א"ת: כי המלכות נקרא א"ת, וז"ס הנפש הנעשה מהכל הפה, אמנם רוח ונשמה נקרא אור, א"ת האור, הנפש עם נשמה ורוח, וכאשר הסתכל המאציל וראה בנפש הנקרא א"ת, אז יצאו שרשי הכלים, וזהו ויבדל, כי סוד הגוף שהוא הכלי הוא הנותן ועושה, הבדלה, וגבול, וקצבה אל האורות:

ואמנם בסוד ראי' זו, יש אור ישר ואור חוזר, כי מתחילה נמשך הראי' עד סוף בחי' עשירית של הנפש, ואח"כ בחזרה למעלה היה מבדיל, ונעשה בחי' הכלים, ומלביש את הנפש בכל חלקיה:

ואמנם זה האור הישר, היה בו כח לעשות כלים בסוד הראש, שהם ג"ר, עם כל זה לא היה יכול להיות ניכר, עד שפגע ראי' זו בנפש עצמו, ובהפגיעה שם, הנה נגמר עשיית הגוף אל הראש, שהם ג"ר:

אך כלים אל הגוף, שהם ז' תחתוניות, עדיין לא היה כח בראי' זו, עד שתפגע בנפש הנפש עצמה, ועל ידי הסתלקות ב' מלמטה למעלה, שהם אור העקודים ואור העינים, היה האור חוזר ומלביש את הז' תחתוניות:

ענף ו דע, כי אין מציאות ציור קומת אדם בעולם, שלא יהיה בו כללות ד' בחי' אשר כוללים כל האצילות וכל

על ד' בחי', נמצא האור ישר פוגע בנפש הנפש, דהיינו מלכות דמלכות:

וע"י הסתלקות ב' מלמטה למעלה וכו': כלומר, בסבת האו"פ, ששבעו לזכר את המסך שמלוכש בו, דע"כ הולך ומורכך המסך מלמטה למעלה, שמתחילה מורכך לבחי' ג', ואח"כ מורכך לבחי' ב', ואח"כ מורכך לבחי' א', עד שנמצא צורתו מורכך לגמרי, כמו הכתר, ובדרך עלייתו מתמעט ג"כ האו"ח, עד שנעלם לגמרי, כמ"ש לקמן בענפים הבאים בע"ה:

ענף ו': דע כי אין מציאות ציור קומת אדם: דהיינו בע"ס דיושר, שהם נקראים קומת אדם, כי שיעור קומה דכל פרצוף, נמשך מבחי' או"ח העולה מהמלכות:

אשר כוללים וכו': כלומר, דכמו שד' בחי' ע"ב ס"ג ס"ה וכו', נבחנו בכל פרצוף ופרצוף כנ"ל, כן המה כוללים ביחד כל העולמות

אור הו"א, וגם היא רק בבחי' חלק, ורוכ או"ו נשאר בהכריאה ככחי' או"מ, אשר על ידי הארת רגליו דכריאות בהכאת נה"י במסך השב להיות ז"א, שהוא קרקע הכריאה, נמשך שלימות אור הו"א לאט לאט:

והנך מוצא ההבחן שבין עולם הכריאה לעולם היצירה, כי בעולם הכריאה נמצא אור הבינה מתלבש בפנימיות הכלים, ואו"מ דאור הבינה מקבל, מהכאת נה"י דאצילות, ואור ז"א ומלכות יש לה במילואם: משא"כ היצירה, אין אור הבינה מתלבש שם כלל, להיות קרקע הכריאה, שהוא נג היצירה, שם המסך דמדרגה ד' ששב להיות רק ז"א, ואין שם אלא אור הוא מסך גמור על אור הבינה ג"כ, ואין שם אלא אור הו"א לבד, וגם הוא אינו בשלימות, כי רוב אורו נשאר בהכריאה, שרק שם נשאר הו"א במילואו, כנ"ל: וכוה נבחן היצירה, שהוא חסר ראש, כי יש ב' בחי' ראש תוך סוף בפנימיות: בחי' א', בערך העצמות, אשר הראש ה"ס הא"ס שנק' כתר, והתוך ה"ס החכמה, והסוף ה"ס בינה, וז"א, ומלכות, שהם בבחי' כלים לעצמות: ויש עוד בחי' ב', בערך רת"ס דכלים, אשר הבינה ה"ס השורש לכלים, ונקרא ראש, והז"א שהוא כללות התפשטות הבינה, נקרא תוך, והמלכות נק' סוף: וכוה תבין, שעולם היצירה מכונה גוף בלא ראש, להיות חסר שם אור הבינה, שהוא השורש לכלים, וכבר נתבאר שכללות בריאה יצירה ועשיה, אינם אלא הארת כלים דאצילות, וע"כ יש ביצירה, בחי' תוך וסוף דכלים וחסר ראש:

וכדי לברוא עולם העשיה, התלבש הא"ס במלכות דאצילות, ועשה את עולם העשיה, ונעשה גם בחי' פנימי ומקוף באור המלכות, ששם אינו שב אפי' התלבש במסך דמדרגה החמישית, ששם אינו שב אפי' לדרגת ז"א, אלא נשאר בדרגת מלכות, ובמסך הזה שהוא נג העשיה, וקרקע היצירה, מתעלם גם אור הו"א לגמרי מעולם העשיה, ואין שם אלא הארת סוף דהכלים, וגם זה אינה במילואו, כמו ביצירה, אלא רק חלק קטן, ורוב האור נשאר בעולם היצירה בבחי' מקוף, אשר ע"י הכאת נה"י דיצירה במסך דמדרגה ה' שהוא קרקע דיצירה, הולך ונמשך לה אור המלכות, לאט לאט עד שלימותה:

והנה נתבארנו כל ד' המסכים דאב"י, בחכמותם, אשר באצילות לא נחשב המסך לכולם, לחיותו בערך מדרגה ב', דשב להיות חכמה, וע"כ ערך של מסך דאצילות כמו בחי' א', סד' בחי' הנודעים דהארות כלים, אשר בחי' א' לא נחשב כלל לכלי, כנ"ל, אלא מסך דכריאה, שהוא בערך בינה, ובחי' ב' ד' בחי' דהארת כלים, נחשב לבחי' ראש לכלים, ובמסך דיצירה לבחי' תוך דכלים, ובחי' ג', ובמסך דעשיה, לבחי' סוף דכלים ובחי' ד': וע"כ, כשנמשך אור לכריאה, אין הכריאה יכולה לקבלו זולת ע"י מסך א' שהוא קרקע האצילות כנ"ל, וכשנמשך ליצירה אין היצירה יכולה לקבלו זולת בעברו דרך ב' המסכים, כי נוסף עליו קרקע דכריאה כנ"ל, וזולת בעברו דרך ג' מסכים, כי נוסף עליו גם קרקע היצירה כנ"ל, והבן היטב: ותשלום אב"י, יתבאר במקומו, וזי במקום זה שיתבאר דב"ו הרב ז"ל בענף זה:

הקדמת אח"פ.

לענף ה', ר' ד': דע, שזהו השער לכללות החכמה הזאת, וביתור לאור הגדול שניהל

לפנינו האלקי הרי ז"ל, אמנם מהר"י ז"ל, שהשאר לנו כל הברכה הזאת, הנית השער סגור ומסוגר וכמו שאומר בעצמו, במאמר הפסיעות של אברהם אבינו, וז"ל, לא יעלה על הדעת, לשום מעיין בכל הכתבים האלה, שהוא מבין אף מלה אחת מכל הענינים האלו וכו', וזולת משה חכם מקובל למקבל מבין, עכ"ל: וחיינו, משום נעילת הדלת, שהמה השרשים הראשונים שבעולם הא"ק, אשר כל העולמות העליונים ותחתונים נשרשין שם, ונמשכין משם לכל מציאותם והנהגתם, בפרשות ובפרטי פרטיות עד גמר התקון: ומי שאינו יכול לבנות לדברים

פנים מסבירות

לחדרים הראשונים איך יכנס לחדרים האחרונים : ולהיות שעת רצון הוא בעקבתא דמשיחא, שיתגלה החכמה, כגודל ע"כ בעזרת תגללה הזכות על-ידי, לפתוח נפתחו של מחט סדקית בשער הסגור הזה, וימלא כבוד ה' את כל הארץ :

וצריך להבין מאד ענין הא"ק, וענין ההארות היוצאות לחוץ מא"ק, הנקראים אח"ם ונקודים, וענין התכללות הע"ם זה בזה.

ובראשונה, נבאר ענין הקומה של א"ק בכללותו, הנחלק על ראש וזנב, אשר הראש היא בחינה אחת של ע"ם, הנקראים, כוללתא, ועינים, אוזן, חושם, ופה, שהם כח"ב ז"א ומלכות, ואמנם הזנב, נחלק לשני בחי' של ע"ם, דהיינו על הסבור, דמפה עד הסבור, היא בחי' ע"ם, הנקראים עולם העקודים : ומספור ולמטה, הוא בחי' ע"ם, הנקראים עולם הנקודים, שצריך להבין זה :

והענין, תבין, אחר שתדע היטב המתבאר בענפים הקודמים, בענין עשר הספירות, על מתכונתם, באורות וכלים, ואו"ם ואו"ם, ואו"ם ואו"ם : אשר האור מתפשט מהא"ם ב"ה, על ד' בחי' הנודעים, שנק' הארות לכלים, ונקרא ג"כ ע"ם דאור ישר, אשר הכתר ה"ם הא"ם ב"ה, וד' בחי' ה"ם כח"ב ז"א ומלכות, ואשר מכה הצמצום הא' התתקן המסך בכלי מלכות, שה"ם העיכוב על אור א"ם ב"ה שלא יתפשט לבחי' ד' שלה, וע"כ בשאור הישר פוגע במסך ויוצא לעבור בו, והמסך מעכב על עצמו שלא לקבל, נעשה זווה דהבאה, ועולים שם ע"ם דאור חוזר : ויש הפכויות ביניהם, כי הע"ם דאור חוזר יהי' ערך חשיבותם ע"ם ריבוי העוביות שבהם, כי בחי' היותר עב מכולם, דהיינו המסך וכלי מלכות, נעשה לכתר, להיותה השורש לע"ם האלו : והוא, נמצא שהוא מקבל הראשון הימנה, וע"כ נערך העוביות דבחי' ג' לבחי' ד' עוביות דבחי' ב' לבחי' בינה, ועוביות דבחי' א' לבחי' ז"א, והשורש דאוי' שהוא הכתר, הו' יותר מכולם, נחשב לבחי' מלכות דאוי' : ונמצא אשר העליונים דע"ם דאוי', נעשה תחתונים בע"ם דאוי', כמו"ש בענף ג' אות א' : אמנם, אין להם כלים מיוחדים, אלא האוי' והאוי' מתחברים יחד, וע"ם דאור חוזר, מלבישים את ע"ם דאור ישר עד הכתר, ומסכת ערך ההפכי שיש בין או"ם לאו"ם, נמצאים כל הכלים משתנים במעלה אחת, ואין האחד יותר חשוב מחבירו, שז"ס ענין הע"ם שיוצאים בקומה שזה עד הכתר, ע"ש אות ב' :

ובזה נתבאר לנו, ענין פרצוף א"ק הפנימי הנ"ל, הנקרא כתר לכל העולמות, והיינו משום, שכל עשר ספירות שלו יש להם קומת הכתר, כנ"ל, וזכור זה : ונקרא ג"כ ע"ב הכולל, והוא משום שאור א"ם ב"ה מתפשט עד המסך, הע"ב יותר מכולם, שה"ם בחי' הר', שרק לה יש מעלת הכתר, כי שבה להיות כתר לאו"ם, משא"כ בשאר הפרצופין, כבר המסך מוזכר, וע"כ נגרע מעלת או"ם הנובע מהמסך, כמו"ש לעיל, אשר מעלות ע"ם דאוי' נערכים על-ידי ריבוי העוביות שבהם, ונמצא דכל מה שהמסך דק ביותר, הוא במדרגה שפלה ביותר, כנ"ל :

אות ב', ואחר שנתבאר ענין הע"ב הכולל, נבאר ג' הבחי', שלעשר ספירות, הנכתיים כנ' שמות, ס"ג מ"ה, וב"ן : והנה בכל אחד ואחד מד' בחי' ע"ם ס"ב שבע"ס כנ"ל, צריך להבין היטב, ענין כולל וענין פרטיות : שיש ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, הנקראים כוללים : אשר הכוללים האלו, נכתיים כל או"ם, שמתחלקים ג"כ לעסמ"ב : כי יש בע"ב ד' הבחי', ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וכן יש בס"ג ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, וכן במ"ה, וכן בב"ן :

והנה הבחינה הנ"ל דקים מאוד, לפני המעינים, מפני שהשמות קרובים זה לזה, אמנם ההבחינות ביניהם רחוקים בתכלית מזה לזה, וע"כ אבארם בענף זה היטב הדק, ותזכור לכל המקומות :

וה"ל הרב ז"ל בע"ה בשער ה' שער מנח"א בפ"א וב' : דע, כי אין מציאות קומת אדם וכו' שלא יתה' בו ד' בחי' אשר כוללים כל האצילות וכל העולמות

עין החיים ענף ו

וכל העולמות כולם, ואלו הם : ע"ב, כזה יוד הי ויו הי : ס"ג, יוד הי ואו הי : מ"ה, יוד הא ואו הא :

ב"ן

העולמות, ואלו הם, ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן וכו' : וע"כ, הוא מעמים : וס"ג, נקודות : ומ"ה, תנין : וב"ן, אותיות, וכו' : וכל אחד מהם כלול מכולם, שיש בטעמים עצמם מנח"א, וכן בנקודות לבד יש מנח"א וכו', ע"ש, ועי' בענף ששי כאן : ויש להבין ענין התכללות כל אחד על מנח"א, וגם ענין שיווי השמות דעסמ"ב ומנח"א, ומאחר שהם ענין אחד, א"כ למה נקראים מעמים עסמ"ב, ופעמים מנח"א : וכל זה הם סעיקרי החכמה, שצריכים לרקק בהם מאד :

ועי' בדברינו בפמ"ם בענף ג' אות ב', ששם ביארנו ענין יציאת הע"ם מחוץ לכלי הכתר, הנ"ל, שהוא א"ק, וביארנו שם, שהוא מסכת הורכבות המסך, כי אחר שהמלכות שב להיות כתר בפרצוף א"ק הפנימי, הנ"ל, נמצא המסך מורכב דרנא אחר דרנא, עד ששב לזיכוכ הנמור שאז מסתלק האו"ם כולו, כי כל עוד שיש בו בחי' מה מן העוביות, ואפי' בחי' א' דעוביות, נמצא עדיין מעלה או"ם, להיות שאור הישר מהא"ם אין מסתלק מן הנאצלים אפי' רגע, וע"כ נמצא או"ם מורוץ עם המסך אפי' בדרגות זיכוכו, אלא הולך ומתמעט, שבבחי' ג' נערך האו"ם לקומת חכמה, וכבחי' ב' לקומת ז"א, ובהודרכו לגמרי כמו הכתר דאוי', אז נשאר בבחי' נפש בלי רוח, כי אין האוי' מכה עליו עוד, להיות שנשאב מכל העוביות שלו, והבין היטב :

ויש בהתפשטות והסתלקות הנ"ל, ד' הבחינות, הנקראים, מנח"א : כי כללות ההתפשטות של הנאצל, בקומת הכתר, כמ"ס שהמסך מתחיל להורכב, נקרא מעמים : וכללות האו"ם, מרגע שמתחיל המסך להורכב, עד שנעלם נקרא נקודות : ונודע, שברותיות אין בחי' העדר, בהשתנות הצורה לצורה אחרת, אלא בחי' תוספת צורה, אשר צורה הקודמת נשאר בפנימיות, וצורה החדשה נחשב לחיצון, המתגלה לפני התחתונים : וע"כ, מתחילה אנו מבחינים בחי' המעמים והנקודות, שהם בחי' צורות האורות כנ"ל, אמנם אחר שנסתלק ב' בחי' אורות האלו, נשאר ג"כ רשימו מכל אחד, אשר רשימו דאור המעמים, נק' תנין : ורשימו דאור הנקודות, נקרא אותיות :

ועתה נבאר, למה נשתוין לד' ההויות ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, ולד' הבחי' כתר חכמה ובינה וזו"ג, והנה המעמים, נק' בחשבון הויה דע"ב, כי המלכות נק' חשבון, כנודע ענף ב' בסופו : וחשבון ע"ב, רומז על מסך דבחי' ד', המורוץ שם באור הישר כנ"ל : ונקרא ג"כ כלי דכתר, להיות קומת כל ה' פרצופין שלו כמעלת הכתר, בלי שום חילוק מכלי לכלי, כנ"ל :

והנקודות, שהיא בחי' או"ם ההולך ומתמעט, כנ"ל, נק' ס"ג, מלשון כולו ס"ג יחידיו, או נסוג"ו אחור : והיינו משום, שהאו"ם מתחיל להתמעט ולסוג לאחוריו, עד שנעלם לגמרי, כנ"ל, וע"כ נרמז בחשבון הויה במילוא ס"ג, ונקרא גם כן חכמה, מפני שיוציאה הראשונה מן הכתר נקרא תמיד חכמה : וזה יתבאר עוד, שכל בחי' היציאה לא ה' אלא לע"ם דחכמה, שהם נקראים א"ק החיצון או כללות התארות היוצאות מהא"ק ולחוץ :

אות ג' והתנין, שהיא בחי' הרשימו הנשאר מכללות אור המעמים אחר הסתלקותו, נקרא מ"ה, והוא נתבאר בזוהר בסו"ה, שאז מרום עינינו וראו מי ברא אלה ע"ש בהמשך : והענין, משום דאינו מסתלק בסיבת העלם האו"ם, והוא בחי' ב', דהיינו אור הבינה : ומוכן זה, ע"ס המבואר לעיל בענף ד', אשר בהתפשטות אור הישר מא"ם ב"ה על ד' הבחי', נמצאים החכמה והבינה אחור באחור, שבהיות הבינה שמה פניה לינק אור שלה, שהוא אור דחסדים, מן המאציל, אז אינה מקבלת ואינה יונקת, מאור החכמה : ונק' זה, אשר פניה אל הכתר

פנים מאירות מא

העולמות דאבי"ע, וכן כל ע"ם דאצילות : שיש ד' בחי' עסמ"ב הכוללים : אשר כל אחד מהכוללים, נפרט ג"כ על עסמ"ב, כמו"ש לקמן :

כ"ה האצילות וכל העולמות : דבא"ק הפנימי, יש הו"ה אחת, דקומתם דכולהו שוין זה לזה, שמהם יוצאים ד' הויות, דע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן, לחוץ הימנו, שביציאת כאו"ם לחוץ נגרעים ממדרגתם שמבפנים : ועי' כ"ו בפמ"ם כאן, דמבואר בהרחבה :

ואל"ו הם ע"ב, כ זה, וכו' : דד' אותיות הפשוטים מן שם בן ד', שהם יהו"ה, ה"ם ד' הבחי' דאור ישר חו"ב וז"א ומלכות, כנ"ל בענף ד' דף ל"ה בפנים מאירות עש"ה : ואותיות המילוא, ה"ם האו"ם העולה מהמלכות, שבהם, כל ההשתנות מפרצוף לפרצוף, ומעולם לעולם :

יוד, ה', ויו, הי : היא נקרא מילוא ע"ב, להיות בו מסך המעלה או"ם מבחי' הר', שהוא ע"ב מכולם, דע"כ שב המלכות להיות כתר, כנ"ל בענף ג' וד' ע"ש, וע"כ נקרא הו"ה דכתר, וה"ם מעמים :

ס"ג, יוד, ה', ואו, הי : ונקרא מילוא דס"ג, מפאת המסך, שס"ג מבחי' ד' לבחי' ג' : ונקרא ג"כ או"ם היורה, לרמז שהוא האו"ם, המתחיל להורכב ולהתפרש מן אור הע"ב : ונקרא ג"כ נקודות, והיינו משום דענין הורכבות של המסך, מניע אליו מכה נקודת הצמצום, שחושקת בהשואת הצורה להמאציל, ולהורכב מכל העוביות שבה : ונקרא הו"ה דחכמה, להיות אור זה, רק בחי' האו"ם לבד, ונודע שהאו"ם מיוחס, להתפשטות החכמה כהנאצל, שמסכתו שבים החו"ב דאוי' פנים בפנים : וכל השינוי שבין מילוא דס"ג למילוא דע"ב, הוא רק בהא' דמילוא הוא, שהוא סוד הו"ם, ובחי' ג' דאור ישר, כנ"ל, והיינו דצורת א' מורה על הרקיע המבריל ומחבר מים העליונים עם התחתונים, שה"ם ו' באלכסון וב' היודין מלמעלה ולמטה, וכיון שהס"ג מרמז על נסיגת המסך מבחי' ד' לבחי' ג', ע"כ נרמז בהו' : ויוד עליונה ה"ם ע"ם דאוי', ויוד התחתונה ה"ם ע"ם דאוי', כנ"ל בענף ג' עש"ה :

מ"ה, יוד, הא, ואו, הא : וה"ם הו"ה דבינה, שהיא הרשימו הנשאר מאור ישר, אחר הסתלקות אור המעמים, כי מסכת הורכבות המסך עד לשורש, מסתלק כל הע"ם דאוי", וגם כתר וחכמה דאור ישר, כי בחסרון האו"ם, שבים החו"ב אחור באחור, כנ"ל בענף ד' בפמ"ם אות ד', עש"ה, אמנם מבינה ולמטה, נשאר בשלימות גם אחר העלמת האו"ם, וע"כ נקרא הו"ה זו ע"ש בינה דאור ישר : ונק' ג"כ חג"ת, שהיא כל בחי' ז"א, מטרם שנכנס והאיר לזווג דהכאה בהמסך דמלכות, שהוא נחשב ג"כ על רשימו דאור המעמים, משום דהיא מבחי' אור ישר, עי' ד' ל"ה בפמ"א : וסוד המילוא דהויה זו, ה"ם מילוא אלפין, שהו' דהא' הוא באלכסונא כזה, להורות על בחי'

הכתר ואחריו אל החכמה, וכיון שהבינה אינה מקבלת אור החכמה, מכ"ש שאין להם לז"א ומלכות, כלל מאור החכמה, וע"כ נחשב שבכללות הנאצל אין אור החכמה מתפשט בו, וכמו"ש הרב בענף זה, אשר אור חיינו, אין עצמותו מתפשט למטה, אלא בחי' הסתכלות וראיה לבד, והיינו משום הבינה, שמחזקת פניה לינק מהכתר כנ"ל: אמנם בהפניעה בהמסך דהמלכות, שיוצאים הע"ס דאז"ח, אז נובע אל הבינה אור דחסדים בשפע מאור חוזר זה דמלכות, ואינה צריכה עוד לינק אור דחסדים מהכתר, וע"כ משיבת פניה לינק אור החכמה, מספי' החכמה, עש"ה: ובוה תבין, אשר בעת התעלמות דאור חוזר, נמצא ג"כ, שאור החכמה נפסק מן הנאצל, להיות ספי' הבינה שוב מחזרת פניה אל הכתר לינק אור דחסדים, ושוב נמצאת עם החכמה אחור באחור:

המתבאר מהנ"ל שלא לבד האור חוזר נעלם מסכת הזדככות המסך, אלא האור ישר ג"כ נעלם עמו, והיינו בחי' כתר וחכמה דאור ישר, שאינם משפיעים בהבינה, מסכת הפיכת פניה לאור דחסדים כנ"ל: ובוה מובן ג"כ מה שנשאר מן האור ישר אחר הסתלקות המעשים הנ"ל, הנק' רשימו, שהיא אור הבינה, וז"א, ומלכות, הכלולים בהבינה, כנודע: וע"כ נקרא הרשימו דמעשים כשם בינה, משום דרך הוא נשאר, אחר הסתלקות המעשים: והנה נתבאר ענין התנין, שהיא בחי' רשימו דמעשים, שנקראים בינה, מפני שהוא ממש בחי' בינה, שאינה מסתלקת בסיוט העלם האז"ח, וחוזר זה:

והאותיות שה"ס רשימו הנשאר מאור הנקודות, נקראים הויה דב"ן, ונקרא זי"ג: וצריך שתדע, שעיקר הע"ס נמצאים רק בכתר, דהיינו בא"ק הפנימי, והספי' שלמטה מכלי כתר, שהם חו"ב וז"א ונוק', אינם אלא רק הארות היוצאות מן הכתר ולחזין, כמו"ש בעה"ח שער מ"ב שער כללות אבי"ע ס"ב ע"ש: וע"כ מתחילה יצא למטה מן הכתר פרצוף החכמה, זתיינו כלי הראש הנ"ל, שהם גולגלתא ואח"כ, דכל ה"ס האלו הם פרצוף החכמה, שיצא מהכתר ולחזין, ע"ד שבארנו לעיל על סדר מנ"ת: אמנם הבינה, עוד לא יצאה לחזין מן הכתר, משום דכל ענין היוצאה לחזין מסעלת הכתר, הוא בסבת הזדככות המסך, כנ"ל, וכבר נתבאר, שענין העלם האז"ח והזדככות המסך, אינה גורע כלום מאור הבינה, אלא לבחי' אור העצמות דכתר וחכמה לבד, ונמצא דסעלת הבינה לא נתקטנה עוד, וע"כ נכתנת שעורה נשאר בא"ק הפנימי, ולא יצאה עוד לחזין, וע"כ צריך לבאר, איך גרע כלי הבינה יוצאה לחזין, מא"ק הפנימי:

אות ד' ועי' בדברי הרב ז"ל בתחילת שער העקודים, וז"ל בקיצור לשון: אשר ה' פנימיים וה' מקיפין דבחי' און וחוטם, יצאו משני נקבים, דמנקב ימין יוצאים ה' מקיפין, ומנקב שמאל יוצאים ה' פנימיים, הן באוון והן בחוטם, שהנקבים נבדלים ורחוקים זו מזו, אמנם ה"ס וה' מקיפין דאור הפה, יצאו מנקב אחר, שהוא הפה, ונתחברו תוך הפה יחד, וע"כ בצאתם מתוך לפה קשורים יחד, הם מכים זה בזה, ומבטשים זה בזה, ומההכאות שבהם, אתייליד הויות בחי' כלים, ולכן נק' פה, שבגי' ס"ג וב"ב אתוון, כי האותיות הם הכלים, עכ"ל:

פ', דכבר נתבאר סוד אח"כ, שהם ג' בחי' כנ"ר, שנק' בינה ז"א נוקבא, דפרצוף החכמה שיצא מן הכתר, שהוא א"ק הפנימי: כי ה"ס דפרצוף החכמה, הם גולגלתא, ועינים, ואח"כ, כנ"ל, והנה בכל או"א מה' פרצופין אלו, נבחן בו ה"ס פריטיים, הן בבחי' אור פנימי והן בבחי' או"מ, והנה נתבארנו בענפים הקודמים, שב' כלים נכתנים בה"ס, שהיא בחי' ב' ובחי' ד', שהם בינה וזו"ר, והבינה נקראת חלון ונקב, להיות אור העב שלה ראוייה ג"כ לקבלה מאור העצמות, משום דעליה לא הי' צמצום הא': משא"כ בחי' הד', שה"ס מלכות, נקראת מסך וכותל, והיינו משום דעליה עובר כח צמצום הא', שלא תקבל עם בחי' הד' הזו, וע"כ נקראת מסך, שאין בה חלון ונקב לקבלה: אמנם בה נוהג, זווג דהכאה, שנעשית מעיין לבחי' ע"ס דאז"ח הנובעים על ידה

ב"ן, יוד הה וו הה: והנה אלו ד' הויות הנחלקים לד' מילואים האלו הם ד' בחי' אלו: המעשים, שם ע"ב: הנקודות, שם ס"ג: התנין, שם מ"ה: האותיות, שם ב"ן: וכל אחד מאלו הד' הויות כלול מכולם, ויש בכל הויה מהם בחי' מנ"ת: והנה בחי' קרקפתא של זה האדם קדמון שהוא ראש עד בחי' מקום האזנים שלו נקרא בחי' שם ע"ב, והוא סוד המעשים שבו כנ"ל, עם היות שגם בבחי' זו לבדה כלולה מנ"ת, אלא שאין לנו רשות לדבר בזה: הנה אע"פ שאנו מכנים וקוראים כאן כינויים אלו כגון אדם ראש אזנים וכיוצא, אינו, רק לשכך האזון שיוכנו הדברים, לכן אנו מכנים כינויים אלו במקום גבוה כזה, אמנם עיקר אלו כינויים הם מעולם האצילות ולמטה, שהיא מן א"א דאצילות ולמטה, כי משם ואילך יש בחי' פרצוף, אבל מא"א ולמעלה אין שם בחי' פרצוף כלל, רק לשכך האזון אנו מכנים כינויים אלו:

והנה מבחי' אזנים ולמטה נתחיל לבאר בקיצור נמרץ: דע כי מהאזנים ולמטה מתחיל שם ס"ג שבו, וכבר נתבאר שגם הוא כלול ממנ"ת, ונודע כי המעשים והנקודות לעולם נחלקים לג' חלקים, כי יש בחי' מעשים ונקודות למעלה ע"ג האותיות, וכן יש למטה מן האותיות, וכן יש באמצעית האות, והנה או"פ שבזה הא"ק יצא לחזין דרך הנקבים הנ"ל, והנה ההבל היוצא מן הראש יוצאים דרך נקבי השערות, וכבר אמרנו לעיל שאין אנו רשאים לדבר ולהתעסק בו, ולכן נתחיל לדבר מהבל היוצא מן האזנים ולמטה, שהיא בחי' ס"ג: ונאמר כי דרך נקבי האזנים שבו יוצא אור מפנימיות א"ק הזה: ופשוט

ידה, ע"ש, וע"כ בחי' ב' נעשה כלי לאור פנימי, ובחי' ד' נעשית כלי לאור:

והענין, דבכלי הכתר נמצאים ה' פנימיים בכל מילואם, ואין שם להם בחי' או"מ, אלא לבחי' ד' לבד וגם הוא לא בבחי' העוביות הנוסף בה שהוא מעצמות ז"א, אלא בבחי' העוביות הנוסף בה עי' התנברותה אחר חוספת שפע כנ"ל, שהעוביות הנוסף נקרא בחי' ד', אמנם עיקר בינה הוא חלק מהז"א, שנכתנת בזה לבחי' ג', ואשר ע"כ, סוד בחי' ד', שהוא המסך שבה, שנעשה כתר לע"ס דאז"ח, וזה סוד ה' מקיפין דהכתר, בשביל שעדיין לא נגלה שם תיכף כל האז"ח הראוי עוד לצאת הימנו בהעלמות, אלא מה ששייך לפרצוף א"ק לבד, והבן: ועי' בענף ד':

וע"כ גם בחכמה שיצאה לחזין מהכתר, נוהג בה ד' בחי' דאור הישר מהא"ס, שמתחילה התפשט אור

בחי' הפרסא דאלכסנא, דאתתקנת בהו"ה הזו, כמ"ש לקמן: ונקרא ג"כ תנין, להיותה מאירה להאותיות הנפולים למטה מסבך, כמ"ש לקמן: **ב"ן** יוד הה וו הה: ונקרא אותיות, להיותם מבחי' אור ישר דז"א, הנמשך להמסך בזווג דהכאה: שאור הז"א, היא נצח הוד יסוד, והמסך היא מלכות, דהם הנשואים ריקנים מאז"ח המסתלק מהם, ונודע דהמלכות נקרא את, כמו"ש לקמן, ונה"י הנכנסים בהכאה נקראים ו', להיותם מו"א, כנ"ל, ושניהם נקראים "אות": וה"ס הרשימו, הנשאר מהויה דס"ג הנ"ל, והם נפלו למטה מסבך, מסבת הבטישא כמו"ש לקמן: וע"כ, הויה דמ"ה הנ"ל נקרא גופא, לרמו ע"ש שיצאה לבד מרישא, כי הראש דע"ס דאז"ח ה"ס כתר וחכמה, שהם נסתלקו יחד עם האז"ח, שנמשכים עד הסבך: והויה דב"ן, נקרא לבד מגופא, כי עיקר הגוף היא בבחי' רשימו דע"ב, כלומר עד סיום האור ישר, שהיא חג"ת דז"א, בטרם שנכנס לזווג דהכאה: שהאותיות, נדחו משם, למטה מהחג"ת כנ"ל, וע"כ נקראים לבד מגופא:

וכ"כ אחר מאלו הד' כלול מכולם: כי בכל הויה והויה, שיצאו מא"ק הפנימי, נעשה בהם הבחן ע"כ ס"ג מ"ה וב"ן, כמבואר בפמ"ס בארוכה:

ויש וכו' בחי' מנ"ת א': דמנ"ת, וע"כ ס"ג מ"ה וב"ן, הוא ענין אחד, כנ"ל וזר"ק:

והנה בחי' קרקפתא וכו': כ"ז מבואר בפמ"ס אות י"ד:

והנה מבחי' אזנים ולמטה וכו': כל המדובר כאן הוא בהו"ה ראשונה שיצא מא"ק הפנימי ולחזין, שנקרא ע"כ החיצון, אשר בערך א"ק הפנימי, נק' ס"ג, ויש בו ה' פרצופין, ע"כ ס"ג מ"ה וב"ן, שבערך א"ק הפנימי, ה"ס: גולגלתא, כתר: עינים, חכמה: אזנים, בינה: חוטם, ז"א: פה, מלכות:

כי המעשים וכו' נחלקים לג' חלקים וכו': דהיינו ע"פ הבחן האז"ח, ומעשים עליונים ה"ס בינה, שהיא לגמרי למעלה מאותיות שהם נהי"מ כנ"ל: ומעשים אמצעים, ה"ס פסיק ומקף כזה || , שהם מתלבשים באמצעיות האותיות, והם בחי' ז"א

אז"ח על בחי' ד' דהמסך, והתפשטות הא' הזה, נקרא ג"כ כלי הכתר, אלא אינו בחי' כתר ממש, כמו א"ק הפנימי, אלא בערך כתר דהכמה, שזה יתבאר עוד לקמן, וזהו ההתפשטות, דגולגלתא, ואור עינים, ואח"כ, שהם כח"ב זי"ג דהכמה, כשנתפשטו על בחי' הד', יצאו כל אור"א בה"פ בקומת כתר דהכמה, ונכתנים באורות פנימים ובאורות מקיפין, אשר הפנימיים נחשבים הע"ס דאז"ח בהתלבשות עליהם האז"ח כנ"ל, והמקיפין כוללים כל בחי' האז"ח שעתיד עוד להופיע מהמסך, ויתלבש על הע"ס דאור הישר: ולהם ב' כלים, דכלי דאז"ח הוא בחי' ב', שנק' נקב וחלון, משום שהיא ראוייה לקבל העצמות, כנ"ל: וכלי דאז"ח, הוא המסך, כנ"ל, ובחי' הד':

והנה נתבאר ב' הנקבים דאזון וחוטם הימיניים, שהם בחי' הד', שבת נאחזים ה' מקיפין: והשמאליים דאזון

דאון וחוטם, הם בחי' הב', שבה מלוכשים ה' פנימיים, כח"ב זי"ג, כנ"ל:

ובזה תבין ג"כ, אשר ה"פ דאון וחוטם רחוקים, מה"פ דאון וחוטם, כלומר, שאינם תלויים כלל זה בזה, כי אפי' אחר שנעלמו ה"פ וכל האו"ח שבהם, אינו נוגע כלל לה' פנימיים שבאון וחוטם, להיותם בחי' אור הבינה, שאינה נגרעת מסבת העלם או"מ, וע"כ הנקבים נבדלים ורחוקים זו מזו, ואפי' בחוטם, יהי' בו האו"ח בבחי' ג', והאו"מ בבחי' ד', והבן:

אמנם הפה, שהוא בחי' מלכות דפרצוף החכמה, שהוא עצמות בחי' הד', ונופה, לא יוכל להיות שם ב' נקבים, דהיינו בחי' ב' לבדה, ובחי' ד' לבדה, משום, דהוא בחי' הד' לבד, כנ"ל: וע"כ ה' פנימיים וה' מקיפין מקושרים בכלי אחר, והיינו כיון דעצמות בחי' הד' הוא חלק מבחי' ג', וזהו הכלי הפנימי שלה, לה' פנימיים: ובחי' העוביות הנוסף בה, הוא כלי חיצון שלה, לאו"מ: אמנם, הם יחד בנין אחר, שנק' כלי מלכות, משא"כ בז"א, הם נבדלים זמ"ז כי כלי פנימי הוא בחי' עצמו, דהיינו בחי' ג', שאינו מחובר עם בחי' ד', וכלי חיצון הוא מה שמגיע לו מבחי' הד', שמקבל האו"ח על יריה: ובאון, מרוחקים יותר, כי כלי פנימי הוא בחי' ב' נופה, וכלי חיצון הוא בחי' הד', המקבלת או"ח מהמלכות כנ"ל, וע"כ ה' פנימיים דאור הבינה ואור הז"א דאור ישר נשארים כולם, אפי' אחר העלמת האו"ח כולו:

ונתבאר, דהעלמת או"ח אינו נוגע אלא לאור העינים, שהוא אור החכמה, וגם לבחי' מלכות דחכמה, שהוא הפה, מסבת שהיא בעצמה היא בחי' הד', ונמצא, ה"פ וה"פ קשורים יחד, בתוך הפה, כלומר בא"ק הפנימי, וע"כ בצאתם מחוץ לפה קשורים יחד, הם מכים זב"ז, ומבטשים זב"ז:

אות ה' וענין הכאה זו, וביטוש הזה, נבין במה שנוגע לאור הפה, בסיבת התפשטות א' הנ"ל ובסיבת הפתלקות ההתפשטות הנ"ל, ע"ד שבארנו בענין טנת"א:

כי בהתפשטות א', נתפשטו כל או"מ מאח"פ על ע"ס בקומת כתר כנ"ל, משום דהאו"ח התפשט עד בחי' ד', שהוא הפה, והנה גם הפה לבדה נתפשטה בזה לע"ס, שנק' ע"ס דעולם העקודים, והיתה ג"כ בקומת כתר, כנ"ל:

והנה נתבאר, שביציאת ד' בחי' דאו"ח יהי' החו"ב אב"א, אלא בסגולת האו"ח שבים החו"ב פב"פ, ונמצא שאור הפנים דחו"ב תלוי בעוביות דהמסך, כלומר באו"ח שלו, כנ"ל, וע"כ, כשעלה האו"ח והשיב את החו"ב פב"פ, נמצא שבחי' ב' שה"ס כלי פנימי דה"פ דעקודים, נודככה מאחוריים שלה, שהוא העוביית דבחי' ב' שלה, להיותה עוזבה את הכתר ואור דחסדים, וחורה ונתעצמה עם ספי' החכמה, שהיא בחי' א':

וז"ס שה' פנימיים וה' מקיפין מכים זה בזה, כי מסבת התפשטות האו"ח מבחי' ג', להכאה בבחי' הד', שהוא המסך, ועלה האו"ח, ונמצא מודרך אחר ועוביית דבינה, שהוא השורש להעוביית דבחי' ד', וכיון שנודרך השורש, נודרך הענף עמו, שהיא המסך עצמו, והתחיל האו"ח להסתלק, בסדר המדרגה, עד שנעלם בכתר, כנ"ל, שיש כאן הבחנת טנת"א, כנ"ל:

והנה כאן נעשה ביטוש, בין הרשימות דטעמים ובין הרשימות דנקודות, שהמה הפכים זה לזה, כי הרשימו דהטעמים, רוצים וחושקים בעוביות דבחי' ד', שישאר בעוביותה ולא תסתלק, להיות בהעוביות הזה כל בחי' אור הפנים שלה: אמנם רשימו דהנקודות, דהיא בחי' המסך שהתחיל להודרך, הנה כח נקודת הצמצום בו, שבהרה בהשואת הצורה להמאציל, ונמנעת מקבלת שפע, וע"כ רק מודרך ועולה עד שמשוה צורתו להמאציל: שזה ההפכיות עושה ביטוש ביניהם, עד שמתפרדים ב' הרשימות זה מזה:

והנה רשימו דנקודות, שנק' אותיות, המה פחותים בערך מרשימו דטעמים, הנק' תנין: כי רשימו דטעמים

ופשוט הוא שבצאתו לחוץ מתעבה קצת, נמצא כי אור שנשאר בפנימיות א"ק גדול מזה האור היוצא לחוץ ממנו, אבל ודאי, שזה האור היוצא, גדול הוא מבחי' כלים והנוף של א"ק הזה, וזה פשוט: והנה כאשר יצא האור דרך נקבי האזנים ימנית ושמאלית, נתפשטו האורות אלו מבחוץ ממקום האזנים עד מקום שבולת הזקן, ונמשך בהתפשטותו מנגד התפשטות שער הזקן הצומח בלחיים בצדדי הפנים, וכנגדו מתפשט ונמשך האור הזה עד שמגיע למטה בשבולת הזקן, ושם מתחברים האורות היוצאים מב' נקבי אזנים, אמנם לא נתחברו בחיבור גמור, אלא נשאר ביניהם חלל מעט:

אח"כ באו המעמים האמצעים והם בחי' אור היוצא מחוטם דא"ק וחוטם גימטריא ס"ג, גם מבאן נמשך יוצא

דטעמים הם כלי כתר, דהם החזיקו לעצמם, כמה שיכלו, מבחי' העוביות דבחי' ד', כדי להשאר רשימו שלהם, אמנם רשימו דנקודות הם מקבלים היוכך והיציאה מכלי כתר לחכמה, וע"כ הם בערך כלי חכמה: וע"כ יוצאים למטה מכלי כתר והרשימו דכתר, וסיום כלי כתר הוא בטבור דא"ק, דהיינו בחי' ד' דמלכות שרשימות דאור הנקודות, שהם האותיות, הם נדחים למטה מטבור הכתר: ונמצא נחלק הגוף לשנים, דער הטבור הוא כלי דכתר, ברשימו דטעמים הנק' תנין: ומטבור ולמטה, הם כלי דחכמה, ברשימו דאור הנקודות, הנק' אותיות:

והנה נתבאר, שכלי הכתר נק' ע"ב, להיות האו"ח מודווג בבחי' ד', אמנם כלי חכמה נק' ס"ג, להיות האו"ח מודווג במסך הרק, שהיא בחי' ג': ונמצא שנחלק כלי דעולם העקודים לשנים, דהיינו העצמות שבה מו"א, שהיא בחי' ג', נפל למטה, בסוד כלים דחכמה: ובחי' העוביות והמסך שבה, נשארה ברשימו דכלי הכתר, למעלה מטבור, והבן זה:

אות ו' ובה תבין למה נק' האותיות זי"ג, והיינו משום דזה הרשימו דנקודות שנדחה מכלי הכתר, ונפלה למטה מטבור, הוא בחי' ג' הכלול בהמלכות, שבחי' הג' הוא ז"א, אלא להיות, שז"א הזה, אינו בחי' חוטם, אלא בחי' פה, שהוא מלכות, וע"כ נרמו בז"א ומלכות יתר, כלומר הז"א שבהמלכות, והבן: אמנם בחי' הד' שהיא מלכות דמלכות נשארה למעלה מטבור: ועתה נתבאר קומת א"ק הנחלק על ג' בחי': דבחי' א', הוא כלים דראש עד הפה, דשם לא היה בטישה בין ה"פ לה"מ, להיותם בב' כלים נבדלים ורחוקים זה מזה, וע"כ כל ע"ס דראש הם בחי' א', אמנם הוא רק מפה ולמעלה:

והתפשטות הפה עצמו, נקרא גוף להיותו התפשטות דבחי' ה"פ וה"פ הקשורים בכלי אחר, וע"כ נחלק לשנים, דמפה עד הטבור הוא רשימו דטעמים, ובחי' ע"ב דחכמה, שהוא כתר: ומטבור ולמטה, הוא מקום רשימו דנקודות, ובחי' ס"ג דחכמה, כי המסך ס"ג אחר מבחי' ד' לבחי' ג', שבערך האו"ח, הוי מיעוט ונסיגה לאחור, וכאן מקום עולם הנקודים, כמו"ש עוד בע"ה:

והנה נתבאר ב' בחי' בע"ב ס"ג: הבחן הא', הוא ע"ב הכולל, שהוא א"ק הפנימי, וס"ג הכולל, שהוא ה"פ, גולגלחא, ועינים, ואח"פ, שיצאו מחוץ לא"ק

ז"א, שנחלק על טבור, דחג"ת שלו עד הטבור, ה"ס מקף, ונה"י שלו, מתלבשים על כל קומת האותיות, שה"ס פסיק: ומעמים שמתחת לאותיות, ה"ס מלכות עצמו, שיצאה לבר מרישא, כמו"ש לקמן, ועד"ו, נבחנים הנקודות ג"כ:

שבצאתו לחוץ מתעבה קצת: דע"כ נקרא יציאה לחוץ מא"ק הפנימי.

שזה האור היוצא גדול הוא מבחי' כלים וכו': כלומר דשערות דיקנא, שהיא ג"כ בחי' בינה, הוא נגרע מבחי' כלים ונוף דא"ק, מפני שכל יניקתם מבחי' כלים דא"ק, אבל זה האור היוצא דרך נקבים, דהיינו מבחי' ע"ב דא"ק ואורו עצמו, ודאי, שנדול הוא מבחי' כלים דא"ק:

נקבי האזנים ימנית ושמאלית: כל אלו ה' ההבחנות, דגולגלחא, עינים, און, חוטם, פה, הוא על בחי' א"ק הפנימי, אשר ע"ב החיצון היוצא הימני, על ד' בחי' דאו"ח עד לווג דהכאה בפה, כנ"ל, הוא מלביש על ע"ב הפנימי במקומות אלו, והבן: ונודע, שאין כלים אלא מנ' בחי' בג"ד, וע"כ תבין שכלים דה"פ כח"ב זי"ג הפנימיים, ה"ס בחי' ב' ובחי' ג', וכלים דה"פ דח"ב זי"ג דמקיפין, ה"ס בחי' ד', שה"ס מסך, העב"ד בחי' א"ק הפנימי, המתלווה לכל ה"פ אלו, להמשיך להם גדלות האור דא"ק הפנימי, לאש לאש: וע"כ נקב ימין דאון ימין ה"ס מקיפין ונקב שמאל דאון שמאל ה"ס פנימיים:

עד מקום שבולת הזקן: היינו משום דכלים פנימיים מסיימים קומת הפרצוף, וכיון דכלים פנימיים דאון הם בחי' ב' ובחי' ג' ולא בחי' ד', ע"כ נבחן שאור האון נסתים בבחי' שפה תתאה, ששם השבולת: אמנם בא"ק הפנימי נמשך קומת הבינה עד סיום הרגליו, להיות בו קומת כל הכלים שוין ול"ז כנודע:

בלחיים בצדדי הפנים: כלומר דאור הפנים עצמו נבחן על ע"ב הפנימי, ור"ק:

אלא נשאר ביניהם חלל מעט: כלומר דאפי' המלכות דה"פ דאור האון שהוא בהכרח בחי' הד', מ"מ אינה מתחברת עם המקיפין ממשי, כי בחי' ד' דמקיפין ה"ס מסך הע"ב ובערך א"ק הפנימי, ובחי' ד' דהפנימיים ה"ס מסך הרק ובערך ס"ג הכולל, והבן:

אור היוצא מחוטם וכו' בגי' ס"ג: חוטם היא בחי' ג' ובחי' ז"א, שמשם יוצאים ה' פרצופין דז"א בקומת כתר חכמה פנימיים ומקיפין כמו באזנים, ואומר שהיא בגי' ס"ג, כלומר דכולל ג"כ לבחי' ד' שבה מציאת המסך שנסוג אחר לבחי' ג': ואון בגי' ס"ג בחומר ה', והיינו משום דהאון ה"ס בינה ומעמים עליונים שאינם מתפשטים במהותם לווג דהכאה במסך דמלכות, וע"כ לא נרמו בה רק בגי' ג"ח

לא"ק, כנ"ל: וערכם זה על זה כמו ערך הכתר על החכמה כנ"ל: אמנם ה"ם רחבמה עצמו, דהיינו הס"ג הכולל, נחלק לערך עצמו, גם כן לע"ב וס"ג, אשר למעלה מטבור נקרא ע"ב, כי שם נשאר בחי' הד' כנ"ל, ולמטה מטבור, נקרא ס"ג, כי שם ירדו האותיות, דבחי' ג':

אות ז' ובזה יוכנו דברי הרב ז"ל פה, בענף ז': וז"ל, ומכאן תוכל להבין, אשר גם בעולם העקודים יש מציאות ביטול מלכים, בצד מה, כדמיון המלכים שמלכו בארץ אדום, שמתו ונתבטלו, כנוכר בעולם הנקודים, שענין התעלמות האורות דעקודים הוא ג"כ ביטול מלכים בכאן, דו"ק ותשכת, אמנם ההפך אשר בכאן הוא קלקול ע"מ לתקן וכו', והמשכיל יבין, אשר גם בא"ק היה כל אותו הצמצום שבארנו למעלה, (היינו בבחי' התעלמות האורות דכח"ב וז"ג דעקודים) גם אותם שנבאר לקמן בענין צאת הנקודים ממנו, איך צמצם עצמו ופרים חד פריסה וכו' בטבורא דליה, כ"ז קרוב לביטול מלכים וכו', והמשכיל יבין, עכ"ל: פ"י, כי סוד שבירת הכלים ומיתת ז' מלכים, המוזכר בשער הנקודים, הוא ענין הפרשת אור דחסדים מעל אור העצמות, דנתבאר לעיל בענף ד' אות ה', איך באצילות, איהו וחיותו וגרמוהי חד בהין: דאיהו, ה"ם כתר: וחיותו, ה"ם החכמה, כי אור החכמה נקרא חיה, כנודע, שהכלים דה' פרצופין נקראים כח"ב וז"ג, והאורות שבהם נק' יחידה חיה נשמה רוח נפש כנ"ל: וגרמוהי, ה"ם בינה וז"ג, שהמה בחי' אור דחסדים ואור חוור, כנ"ל, וכולהו חד, דכולם בטלים ונכללים באור העצמות כנר בפני אבוקה, כמ"ש שם: כמו הנר שמצוי בתוך אבוקה גדולה, שאינו ניכר שם מציאותו כלל וכלל, שאור הנר הוא מתחבר לכלל האבוקה, ובטל אלהי במציאותו, אמנם אם אנו מוציאים את הנר ממקום האבוקה ולחיו, או נעשה הכר לאור הנר, ונבחן מציאותו לעצמו: והוא סכונה, שבידה באור הנר היוצא, כי טרם יציאתו היה מתחבר בכללות אור האבוקה, והיה בבחי' כל, אמנם עם יציאתו התוצה, נבדל, בבחי' חלק הנשבר מה, כל: ואין עוד בו בחי' כל, אלא בחי' חלק לבד:

ועד"ן תבין, שז' מלכים, ה"ם ז"א ומלכות, כי ששה מלכים חג"ת נה"י בז"א, ומלך אחד במלכות, שענינם יתבאר במקום, אמנם כללות בנינם, נודע שהם אור דחסדים הנמשכים מאור הבינה, ואור חוור הנמשך מהמלכות, כמ"ש לעיל: וכיון שיוצא ונבדל מעולם האצילות, שה"ם אור העצמות וחכמה, ע"כ נחשבים לשבורים: ע"ד הנר היוצא מהאבוקה, כנ"ל, כי נשבר החלק מה, כל:

והנה ההפך הנ"ל מאור החכמה, בבחי' חלק מה, כל, הוא נמשך מפאת הזדככות המסך מדרגא לדרגא, כנ"ל, עד שמזדכך לבחי' ב', ונמצא אור המלכות במקום בינה, ואור הכתר ואור החכמה מתעלמים לשורשם כנ"ל, וא"כ לא נשאר בהפרצוף, זולת קומת בינה וז"ג, שהם אור דחסדים ואור חוור ונמצאים נפרשים ונבדלים מאיהו וחיותו, שה"ם כתר וחכמה: ואח"כ, כשמזדכך עוד לבחי' א', או נמצא אור המלכות בקומת ז"א, ונעלם ג"כ אור הבינה, שהיא בחי' השורש לאור דחסדים, דו"א ומלכות, ונחשבים בזה שז"ג חסרי ראש, כי ראש ה"ם השורש: ואח"כ כשמזדכך עוד, לבחי' כתר, אז לא שייך יותר בחי' מסך לזווג דהכאה, כי אשתאיב מכל העוביות שלו, ואז נמצא נעלם אור המלכות כולה, כנ"ל: אמנם נודע, שבאן בעקודים, נשאר רשימות דכח"ב וז"ג כנ"ל, וע"כ לא נחשב זה לשבירה ממש, כי הרשימו דע"ב הנשאר, עדיין דבוק בהם:

אמנם, והו רק מטבור דא"ק ולמעלה, שנשאר שם רשימו דטעמים כנ"ל, משא"כ רשימו דנקודות, שנמלה מסיבת הביטוש דרשימו דטעמים למטה מטבור, וכיון שאין בהם מבחי' רשימו דטעמים, א"כ נחשבים הניצוצין וכלים שנמלו, כדוגמת שבירת הכלים דנקודים שנמלו לבי"ע דפרודא, שענינם בינה וז"א ומלכות הנפרדים מכתר וחכמה שנק' אצילות, וע"כ מקומם מתחת

ויוצא אור מב' נקבי החומם ימין ושמאל ימין מקיף ושמאל פנימי ע"ד הנזכר באוון, ונמשכו ביושר עד החזה של זה הא"ק, וזהו עיקר האור אמנם הארתו ג"כ הוא מתפשט אל צד האחור ומסבב בכל סביבות א"ק:

והנה כאן נתקרבו אורות אלו הפנימים במקיפים שלהם יותר מבאורות אזנים כי נקבי החומם סמוכים הם, אבל עכ"ז נחלקו לב' ואין מתחברים ביחד, וע"כ גם באורות אלו לא היה בחי' כלים:

ומה שניתוסף באלו יותר מבאורות אזנים, הוא, כי צורת אות ו' שבתוך אות ה', אשר באוון היתה כלולה עמו, נתגלה עתה, ומה שהיתה אז בחי' ה', נעשה עתה בחי' ב' אותיות ד' ו', להורות יציאת אות ו' לחוץ, וגילוייה, והוא סוד ז"א, שבכאן נתגלה:

ואמנם לא נעשית ו' לבד, אמנם היא נחלקת ג"כ לששה חלקים, והם ו' אלפין: ומעם הדבר, כי ה' פרצופין הנכללין באות ה', שהם א"א אר"א זר"ג, והם נקראים יחנר"ן, נמצא, כי ז"א הוא בחי' רוח, כנודע, והנה הכתוב אומר, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, להורות כי בחי' רוח נתגלה באפו, שהוא החומם: לכן בזה החומם, נתגלה בחי' ז"א, ונתחלק לו"ק שבו, אבל אות ד' נשארת אות אחת מחוברת, ואות ו' נחלק לו' אלפין:

וכמו שנחלקה אות ו', שבנקב החומם הימיני, כך נחלקה אות ו', שבנקב החומם השמאלי, ובין כולם הם י"ב אלפין, ועם חומם הם י"ג, כמנין ואו: וכן ב' ויון אלו, עם החומם שצורתה א', כנודע, כי ב' נקבי החומם הם

מתחת המלכות דאצילות, כמ"ש בנקודים: ועד"ז כאן בעקודים, אשר הטבור ה"ם מלכות דרשימו דטעמים, וכח"ב וז"ג בניצוצין שנמלו למטה ממלכות דעקודים, שוב אין בהם מרשימות דכתר וחכמה, וע"כ המה נבחנים, שנעשו לבחי' בי"ע, כנ"ל בנקודים, והבן: וזה שאמר הרב ז"ל לעיל, דו"ק ותשכת, והיינו כמו שבארנו, דדמיון אהרדי ממש: אולם מה שאומר הרב ז"ל, דמ"מ לא נחשב כאן שבירה, משום דהוי קלקול ע"מ לתקן, עדיין צריך ביאור:

אות ח' ומתחילה נבאר דברי הרב ז"ל הנ"ל בענין, שא"ק צמצם עצמו, ופרים חד פריסה בטבורא דליה, שצריך להבין היטב, ענין צמצום הב' הזה, וענין הפרסא דפרים בגו מעוהי מטבור ולמעלה: ועי' בתחילת שער הנקודים, אומר שם, אשר ענין הצמצום היה לתקון האצילות גופיה, וענין עשיית הפרסא

נ"ת, כי עדיין חסר ה' תתאה דס"ג שהיא מתחלת להגלות מן החומם, כמ"ש לקמן: מב' נקבי החומם ימין ושמאל וכו': כ"ז כבר נתבאר באזנים:

כי נקבי החומם סמוכים הם: פ"י דכלים פנימיים דאזנים הנה עקרים מבחי' ב', כי בחי' ב' ה"ם בינה כנודע, וע"כ הם רחוקים הרבה מכלים דמקיפים, שעיקרם היא בחי' ד' כנ"ל דאין הבינה מתפשטת במהותה עצמה לתוך המלכות, משא"כ נקבי החומם יהי' נקב שמאל מבחי' ג' שממנו מתפשטים הנה"י להכאה בבחי' ד' כנ"ל וע"כ סמוכים המה:

גם באורות אלו לא הי' בחי' כלים: כלומר דכלים דראש מכונים רק שרשי הכלים כנ"ל:

נעשה עתה בחי' ב' אותיות ד' ו': עי' היטב בענף א' בכוף אות ט' בפנים מסבירות כד"ה וז"ס ד' אותיות דשם בן ד': והמתבאר משם, דסוד היור דשם בן ד', ה"ם אור החכמה, שבאור החכמה, שהיא כללות האור שמצוי בהנאצל מהא"ס ב"ה, תיכף יש שם בחי' כח בהעלם, שעתיד לצאת בבחי' פועל לבחי' כלי, וע"כ, מרומז זה הכח בבחי' יור, שהיא הקטנה שבאותיות, והיא שורש לאותיות, דכל אות יש בתחילתו יור, דהיינו הנקודה שממנה מושכים האות הנרציה, וע"כ נבחן, שבאור החכמה אין כלי כלל, אלא כולו אור, וזכור זה: והבינה, שהתגברה ברצון אחר תוספת שפע, ונתגלה בה ענין הכלי, בבחי' שורש ובחי' פועל אל הכלי, והיא משום דהבינה היא חלק החכמה בעצם אלא משום ההתגברות הנ"ל קנתה שם בינה, ע"כ לא יכלו הכלי להתגלם בה, וע"כ זה השפע היתירה שהמשיכה, מתפשטת הימנה, שה"ם ז"א, ובחי' ג', שה"ם ו' דהו"ה, שגם הוא מתעבה להמשיך תוספת שפע, ואור שנתעבה מהו"א, נעשה לכלי נמורה, שנק' מלכות, וה' תתאה, ובחי' ד', כמ"ש שם: אשר ע"כ, נבחן הבינה לבחי' ה' עילאה, שעצמות בינה ה"ם ד', והו' שבתוך הד' כזה ד', ה"ם השפע היתירה שמשכה מהשורש, שזהו נק' אור דחסדים: וכוה מובנים דברי הרב ז"ל, שאומר שצורת אות ו' שבתוך הה', דהיינו האור דחסדים שהמשיכה הבינה, יצאה לחוץ הימנה, לבחי' ז"א, שה"ם חומם, וא"כ נתחלקה הה', לד', ו', כמ"ש לקמן:

נחלקת ג"כ לו' חלקים והם ו' אלפין: פ"י, שהו"א ה"ם ואנכי איש חלק, שנחלק פרצופו על המבור, דחג"ת דלמעלה מטבור ה"ם ז"א עצמו, ונה"י שלמטה מטבור נמשך אל המלכות, וכמו שמבאר והולך:

וכמו שנחלקה אות ו' שבנקב חומם ימין וכו' ועם חומם הם י"ג: משמיענו, שהם שורשים ל"ג תי' דיקנא, שה"ם פרצוף ס"ג, שנתגלה בחומם, כמ"ש במקומו:

והכותל

הפרסא הוא לתיקון עולם הבריאה, שתוכלה לקבל מהאצילות, עש"ה :

והנה מובא בתחילת ענף ז', אשר אחר שנסתלקו האורות דעקודים, חזר אור הא"ס והתפשט בהם, אלא שלא חזרו כל הי"ם, שנתעלו למקורם, לחזור ולהתפשט, אלא רק הט' ספירות התחתונות, והכתר דהתפשטות הא', נשאר נעלם במקורו, ולא יצא להתפשטות הב' הוה : וע"כ, בא החכמה בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה, וכו', עד שנשאר כלי מלכות כלי אור כלל, עש"ה : והנה דברי הרב כאן קצרים ביותר, שלא מירש ענין התפשטות הוה הב', איך היה אם היה ע"י העלאת מ"ן, וע"י רעיתא עילאה, או מאליו בלי מ"ן, שזהו ודאי צריך ביאור :

והענין דנתבאר לעיל אות ה', ענין ההסתלקות דהתפשטות הא' דעקודים, משום דא"פ ואו"ם קשורים בכלי אחד דבחי' ד', שה"ס המסך שבכלי מלכות, שטבע של או"ם לוכך הכלי שהוא מלוכב בה, והיינו מטעם שבהתעלות האו"ם מבחי' המסך, משיב את חוי"ב פב"ם, ונמצא שבחי' ב' מתיחדת באור החכמה, ופוסקת מלינק אור דחסדים מהכתר, ונמצא שבחי' העוביות שבבינה מודרכת : וכיון שעוביית הבינה הוא שורש של המסך, מודרך גם המסך בסבחה, ע"י לעיל אות ג' וה', ובפתיחה הכוללת אות י"ב :

והנה אחר הסתלקות או"ם, אז שוב מחזרת הבינה פניה אל הכתר לינק אור דחסדים כנ"ל, ונמצא שחזר ושב העוביות דבחי' ב' אל הבינה, ונמצא ששב העוביות גם אל המסך, שהוא הענף שלה : ונודע שהאור ישר מהא"ס אינו נפסק מהנאצלים אפי' רגע, וע"כ נמצא מתחדש מאליו זוג דהכאה בהמסך שחזר ונתעבה ע"י השגת אחרונים ועוביות דהבינה, כנ"ל, ונמצא ששוב מתפשט אור הא"ס אל העקודים כמלפנים, דהכל תלוי בעוביית המסך, והבן, וכ"ז כבר נתבאר בארוכה, ונתבאר היטב ענין התפשטות ב' דעקודים, שהיה מאיליו, בלי העלאת מ"ן מתחתונים :

והנה כאשר חזר התפשטות הב' דא"ס אל העקודים, לא יצאו כל הי"ם, אלא ט' ספירות תחתונות, דהיינו מחכמה ולמטה, והיא משום דאין עכשיו בהעוביות דהמסך בחי' ד' שלו כמקודם, אלא נחשב לבחי' ג', משום דהיא נמשך לו רק מעוביות דבינה כנ"ל, ונבחן כמו עוביות דו"א, שגם הוא נמשך מהבינה : ונודע, שמסך דבחי' ג' אינו ממשיך אור הכתר, אלא אור החכמה לכד, כנ"ל באות ב' עש"ה, והיינו שאומר הרב, שבהתפשטות הב' לא יצא הכתר :

אות ט' ועתה כשחזר אור החכמה לעקודים, נמשכו ועלו כל בחי' הרשימות דנקודות שנפלו למטה מטבור כנ"ל, דגדגו מקודם כן הרשימו דטעמים לסבת ההפכיות שביניהם, שזהו רשימו דכתר וזהו רשימו דהכמה, כנ"ל בארוכה באות ה', אמנם עכשיו, כשנמשך אור החכמה בכלי הכתר, נעשה גם השתוות לבחי' רשימו דנקודות, ועלו למעלה מטבור אל רשימו דכתר, וקבלו משם אור החכמה, ושוב הותתקנו לאצילות :

אמנם בעליות כח"ב וז"ג דנקודות למעלה מטבור, נתרבו שם האורות, והיינו משום ניצוצין דאור חזר היורד מכתר, שהמה נשאר בטבור גופיה, כמ"ש בענף ז' ע"ש בפנים מאירות, שהוא בחי' מלכות דעקודים שנשאר בלי אור, כי אור דהתפשטות ב', שהוא אור החכמה אינה מגיעה לה, שהיא בחי' מלכות ובחי' ד' עש"ה : וע"כ בעליות כח"ב וז"ג דאותיות, נכלל עמהם בחי' הטבור ומלכות הנ"ל האמיתית, וע"כ נעשים שם לבחי' מין נוקבין, כלומר שנתעורר שם בחי' ד' דעוביות בהמסך, כמו בחי' המלכות דפה דראש, שהיא שורש אח"פ דראש, ונמצא האור ישר היורד עליה מן המאציל לזווג דא"ח, הוא בקומת כתר, שנקרא ע"ב דגולגלתא, שנמצא בזה שהמלכות שב להיות כתר, ויצאו ע"ס דאוי' וע"ס דאוי', בערך גולגלתא ועינים ואח"פ, דראש א"ק : וכ"ז הוא משום עליית ניצוצין דאוי' היורד מהכתר עם המלכות דעקודים, שנק' טבור, שה"ס מלכות דמלכות, ובחי' ד' גופיה

עין החיים ענף ו

הם ב' יודין, והכותל המפסיק ביניהם הוא צורת ו', הרי צורתה א', ועם ב' ווין הנ"ל הרי ואן, והוא להורות, כי למעלה בבחי' ראש, ששם מקום מוחין, הוא שם ע"ב, הויה דיודין, וכאן שם ס"ג, כי אין הפרש בין הויה דע"ב ובין הויה דס"ג, רק במילוא דאות ו', כנודע :

ואלו ב' ווין, הם בחי' מעמים אמצעים שבאמצע התיבה, והם פסיק ומקף, כנודע, כי הוראת הפסיק, הוראת ה' של הה' שנפסק ונעשה לו' אלפין, כנ"ל, ולכן נקרא פסיק : וכאשר תחבר זה הפסיק עם המקף, הם ד' אחת, והוא הוראה על אות ד' של אות ה' : והנה

גופיה, והבן היטב : ובוה יוכנו דברי הרב בשער נקודים פ"ב, שאומר, שעליות האורות מטבור ולמטה דא"ק בצמצום ב', עלו לבחי' מין נוקבין, לע"ב דגולגלתא ולשרשי אח"פ : כי קבלת העוביות דבחי' ד', היא בערך הפה דא"ק, שהוא שורש אח"פ דראש, כנודע : והקומה מיוחס עד ע"ב דגולגלתא, שה"ס כתר דע"ב דא"ק, כנ"ל : והנה זוג זה נעשה בא"ק הפנימי, ומשם נתפשט לע"ב החיצון, עד שנמשך מפה ולמטה, לעולם העקודים, כמ"ש במקומו :

וע"כ נעשו בעקודים ב' בחי' באור החכמה, כי הכח ב' ז"ג דניצוצין שעלו למעלה מטבור, נתחלקו לשנים, בהיות שהח"ב וז"ג דניצוצין שעלו למטה מטבור דא"ק, המה לא עלו לבחי' מ"ן, אלא התתקנו עם עלייתן למעלה מטבור לכד, כי מצאו שם אור החכמה דהתפ"ב, אשר נתחברו אליה לבחי' אצילות, ודי להם : והוא נקרא בחי' ישו"ת, ונקרא ג"כ אור הישן שעלה מנה"י דא"ק למעלה מטבור דא"ק, כנ"ל : אמנם, ניצוצין דכתר, שעלו עם בחי' הכלי מלכות, לא הי' די להם עלייתם למעלה מטבור לתיקונם, להיותם מבחי' ד', שאינה מתתקנת אלא באור הכתר, וע"כ עלו למ"ג, ונתחדש עליהם אור ע"ב דגולגלתא כנ"ל, והמה נק' בחי' או"א עילאין, שהותתקנו עם כלי מלכות דטבור, כנ"ל :

וע"כ נחלק קומת הגוף מפה עד הטבור לשנים, שער החזה מיוחס לאו"א עילאין, ומחזה עד הטבור מיוחס לישו"ת, והיינו בהבחן האור שבהם, כי האור דאו"א עילאין הוא בקומת כתר, וע"כ נבחנו לעליונים, ואור של ישו"ת הוא בקומת אור החכמה, וע"כ נבחנו לתחתונים : אמנם בבחי' המסך והכלי שבהם, נמצאים הפוכים, כי מסך וכלי המלכות דאו"א עילאין היא בחי' הטבור, כלומר מסך דעוביות דבחי' ד', שהיא בחי' עור וכותל סתום, שאינה ראויה לקבלה, אמנם מסך דישו"ת, הוא בחי' ג', שהיא בחי', המסך דהתפשטות הב' כנ"ל, והבן זה היטב : ונודע, שאו"א עילאין ה"ם בחי' א' וחכמה, וישו"ת ה"ם בחי' ב' ובינה :

וזהו דבר הפרסא, כי כלי הטבור ובחי' ד', שאו"א ע"י התתקנו בהם, נמצאים למעלה מן כל פרצוף ישו"ת, ונודע שבחי' ד' ה"ם מסך ועור, המסיים על אור העליון, שלא יעבור ממנה ולמטה, ונמצא בזה, שישו"ת יצאו ונתחלקו לגמרי מן פרצוף או"א עילאין, מסבת הפרסא המבדלת ביניהם, והבן היטב :

וע"כ, נקרא זה, בחי' צמצום ב', שנוסף על בחי' צמצום הא' : כי צמצום הא', היה בנקודה אמצעית ממשי, כלומר בבחי' הד' בדיוק, כמ"ש בענף א', ונמצא שבבחי' ב' וג', לא שלט הצמצום כלל וכלל : משא"כ עכשיו בצמצום הב', שיצאה הבינה, שה"ס

פנים מאירות מה

והכותל המפסיק הוא צורת ואו' וכו' : פי', דכותל שבין ב' הנקבים, ה"ם הרקיע המבדיל ומחבר האוי' עם האו"ח, ע"י לעיל בדברי הרב בענף ג', בסוד יאהרונה"י, הנכלל בא', עש"ה :

להורות כי למעלה במקום ראש וכו' וכאן שם ס"ג : פי', דהראש היא רק בחי' שורש לשם ס"ג, ועיקר הו"ה דס"ג היא נגלית בנוף, דהיינו מפה ולמטה, אמנם החומם שה"ס ז"א, ובחי' ג', שה"ס ה' שנפסק לשאת אלפין אשר ג' אלפין תחתונים שלו נמשכים בנופא עד החזה, וע"כ נרמו בו הס"ג בסוד וא"ו, שה"ס הא' של החומם, וענין הס"ג הוא במה שנורכך מבחי' ד' ועלה לבחי' ג', נמצא דכל ההבחן מבין הויה דע"ב להויה דס"ג, אינו אלא בבחי' ג', שנתעלה המסך לשם, וע"כ לא נרמו הא', רק בבחי' ג' דהויה הוה, שהוא הוא דשם ס"ג, והבן :

ואלו ב' ווין וכו' והם פסיק ומקף : פי', דחנ"ת שהם למעלה מטבור, נק' מקף, מפני שה"ס ז"א במרם שהאיר לזווג דהכאה : ואור ז"א שנתפשט לזווג דהכאה, נק' פסיק, דהיינו נה"י שלו, כנ"ל :

כי הוראת הפסיק וכו' : כלומר, דאור הנה"י אלו, נחשבים כמו שנפסקו הימנו, ועברו לבחי' מלכות :

וכאשר תחבר זה הפסיק עם המקף וכו' : פי' דהו"א נק' איש חלק, כנ"ל, שמטבור ולמעלה נחשב לבחי' ב', דכל עיקרו הוא התפשטות דבחי' ב', כנ"ל, ומטבורו ולמטה, נחשב לבחי' ד' משום דמתלבש בבחי' ד', כנ"ל, וע"כ מרומו בו ה' והו', הרי ע"ש הבינה, וה' ע"ש בחי' ד' שנמשך אליה, כנ"ל : וזה שאומר הרב, דע"כ מרומו בה' עצמה, ב' הבחי' דו"א, חג"ת, ונה"י, שהם פסיק ומקף המחברים, והיינו במרם שנמשך לתוך המלכות, אמנם אח"כ, כשנמשך חלק הימנו לתוך המלכות, נבחן זה החלק כמו נפסק הימנו :

והנה

שה"ס ישו"ת, למטה מבחי' ד', שהיא הפרסא, וא"כ שלט כח הצמצום גם על בחי' ב' וג', ובוה יצא הס"ג הכללי דא"ק הפנימי לחוץ, כמ"ש עוד לקמן, שנעשה בה או"פ ואו"ם :

אות י' ונתבאר ב' התיקונים שנעשין בחי' וז"ג דאותיות, שעלו למעלה מטבור, דתיקון הא', הוא עלייתם למעלה מטבור, והוא לצורך עצמם, שנתחברו בזה לאצילות, דהיינו לאור החכמה שיש שם מהתפ"ב, שאור החכמה נק' אצילות, כנודע : ותיקון ב', הוא הפרסא דאיפרס על גביהם מלמעלה, שזהו אינו לצורך עצמם, אלא לתיקון עולם הבריאה, אשר בזה תוכלה הבריאה לקבל אור הבינה מיסודות הוה, שלסבה זו התתקנה הפרסא באלכסונא, והוא כוללת בזה ב' וזווגין, וזוג דקצר וזווג דארוך כי קו האלכסון כולל ארוך וקצר כאחת, והיא ענין ארוך, ויח' במקומו בארוך אנפין דאצילות, כי שם מקום עינים האלו אבל פה בא"ק המה רק בבחי' שרשים בעלמא, ויתבאר עוד לקמן :

ודע דזה הפרסא הוא תיקון הכללי והשרשי דכלהו עלמין דאביע, כמ"ש בזה"פ נשא באררא רבא קדישא בתחילתו, וז"ל באמצע דיבור, תנא עתיקא

עתיקא דעתיקין וכו' שירותא וסיומא לא הוי וכו' ופרים קמיה חד פרסא ובה גליף ושיער מלכין ותקנוני לא אתקמו, הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו', (והיא ענין שבירת הכלים דו' מלכים דעולם הנקודים) ולבחר זמנא הוי מסתכל בהאי פרסא, ואתחקן בתקנוני וכו' עכ"ל, ע"ש:

והנך רואה בדברי הוהר, אשר הפרסא הוא השורש לכל עולם הנקודים, שבו נעשה השבירה, ואח"כ הוא שורש לר' עולמות אבי"ע דעולם התיקון, שהם אתתקנו רק בסוד הפרסא הוה, וענין י"ב פרצופין דעולם האצילות, הם נבחרים ג"כ על פיה, להיותה נמצאת באלכסנא, מחוזה עד הטבור, וע"כ מתחלקין על ידה י"ב גבולי האלכסון כנודע שהם השרשים ל"ב פרצופי האצילות: וכמו שבארנו, שבחי' המסך מצמצום א', היא הנותנת גבול ומספר וקצבה בעשר ספירות, עד"ז יהי' הפרסא דצמצום ב', נותנת גבול ומספר וקצבה, ב"ב הפרצופין: כמ"ש במקומו:

אמנם הוהר מאוד לכל תבשל בדרך העין, כמושגים המדומים לגשמיים ח"ו, אלא אנו מדברים בענפים של עוה"נ, שיש להם יחס אל השרשים שלהם בעולמות העליונים: כנודע, שאין לנו מציאות או הנהגה כקטן כגדול, בעוה"נ, שלא יהי' נמשכת מעולמות העליונים, שהעולמות נמשכין זה מזה כחותם מחותם, אחד שקוע והשני בולט, וכל שישנו בראשון עובר אל השני, והעשייה נחתמת מהיצירה, והיצירה נחתמת מהבריאה, והבריאה מהאצילות, שז"ס גבוה על גבוה שומר עליהם, שעד"ז נספר לנו חכמה הוה מדור דור, שדי ומספיק בשביל המשכילים ויודעים שורש כל דבר, בעליונים: אמנם ודאי, אין שום השתוות בחומריים שבעולם העשייה, אל החומריים שבעולם היצירה וכו', אע"פ שיש להם יחס של שורש וענף, ותבין זה עד"ד שאמרו חז"ל, אין לך כל עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה, וכו', והנה אע"פ שהענף הקטן שבעוה"נ, נמצא לו שורשו בעולם היצירה, אמנם כמה רחוק הוא הענף מן השורש, שפה הוא עשבו, ושם הוא מלאך, ושורש שורשו בעולם הבריאה הוא שרף, וכו', והבן זה מאד:

והנה כל משכיל בחכמה זו הקדושה, בקדושה וטהרה, זוכה למציאת חן בעיני קונו ית', ולאט לאט מתקרבים אליו המאורות העליונים, עד"ד שאמר שמואל נהדין לי שבילי דשמיא בשבילי דנהדרעא, כי זוכה לראות עולמו בחייו, והכל לפי רוב המעשה: אמנם, מי שאינו חס על כבוד קונו, ונכשל בדמיון ותמונה לפי פשטן של דברים, ביהוסם הגשמי, אדרבה ככול יסכל, ודעתו יורד ומטפשת עליו, וצא צא אל תגע בי אוסרה אליו:

וע"כ שמתי אל לבני, בענף הראשון בפנים מסבירות, להאריך ולבאר ענין האחדות הפשוט, הנוהג הן בעצמותו ית', והן באורות המתפשטים היטב, ובארנו שם, שכל העולמות בריבוי מקריהם, כולם נובעים ומשתלשלים רק ממחשבתו היחידה על כללות הבריאה, עש"ה: וכן ביארנו בהמשך דברינו, ענין תמונת העיגול ומספר וקצבה, שכ"ו היא רק מבחי' הצמצום הא', שיש לו יחס בלתי ישר למחשבתו היחידה, להיות הצמצום רק מכת הנאצל, ולא כלל מהמאציל ית', דע"כ נמצא בחי' וזוג דהכאה, בין אורו ית' אל בחי' כח הצמצום המצוי בהנאצל, ע"י בענף ג' וד', וזוהו נצמחים ובאים כל עניני השינויים בשפעו ית', באיכותו המגיע לתחתונים, עש"ה:

אות י"א והנה עתה עת דודים, לבאר כל עניני המדידות הנאמרים בדברי הרב ז"ל, בערך תוארם הרוחני: דהיינו שורש העיגול, ושורש האורך, ושורש הרוחב, ושורש המרובע השטחי בעל זוויות הנצבות, ושורש המעוקב, בעל ששה קצוות, ושורש האלכסון, ושורש המשולש:

והנה שורש העיגול, כבר נתבאר בכל צרכו בענף א', שה"ס הצמצום עצמו בטרם ביאת הקו, ע"ש: ועתה נבאר שורש האורך, והנה, באם נקח מאיזה דבר בחי' האורך שבו, בלחי הרוחב שבו, נמצא שיהיה

והנה ד' זו, כבר אמרנו לעיל שאינה נפסקת, אבל יש הוראה אחרת אליה, והוא כאשר תקח הה' שבאזון ימין, שמספרה יוד ספירות כנ"ל, והרי הוא בחי' יוד אחת, ותצרפנה ותחברנה עם הה' שבנקב ימיני של החוטם, שצורתה ד' ו', כנ"ל, הרי הכל הם צורת י' ו' ד', והוא ציור כזה א', יוד למעלה, ו' באמצעיותא, ד' למטה: גם אם תקח יוד שבנקב אזון שמאל, ותחברנה עם ו' ד' שבנקב חוטם שמאל, הרי אלף ב', שצורתה י' ו' ד', והרי ב' אלפין בציור י' ו' ד':

ואם תצייר ציור אחד, שתצרף י' של און שמאל, עם ו' שבחוטם שמאל, וי' שבאזון ימין, הרי א' בצורת י' ו' י': גם אם תצרף יוד של און ימין, ו' של חוטם ימין, י' של און שמאל, הרי ד' אלפין עם הנ"ל:

ואלו הם מורים קצת גילוי, על ד' של ה' שבחוטם, שנגלית מעט, אבל לא נגלית לגמרי, כמו ו' של ה', אבל עיקר גמר גילוי הד', הוא למטה, באור הפה, כמ"ש בע"ה:

אח"כ באו הטעמים התחתונים שמתחת האותיות, והם בחי' אורות היוצאים דרך הפה של א"ק משם ולחוץ, והנה בכאן נתחברו האורות חיבור גמור כי הרי יוצאים דרך צנור א' לבד: והטעם כי כל מה שהאורות מתרחקים ומתפשטים למטה כך יש יכולת להשיגם ולקבלם לכן אין חשש אם נתחברו המקיפים עם הפנימים יחד:

והנה כיון שכבר נתחברו האורות המקיפים עם הפנימים יחד לכן מכאן התחיל להתהוות בחי' כלים אלא שהם זכים בתכלית הזכות כמו"ש, ולפיכך עדיין לא נתגלה כאן רק בחי' כלי א' לבד אבל האורות הם נחלקים ליוד:

ואלו האורות נקראים עקודים: ופי' הענין כי הנה כתיב וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים וגם כתיב כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך: ובפסוק זה מרומז כל אלו הבחי' שאנו מדברים בכאן כי לבן ה"ס לובן העליון אשר הוא קודם כל האצילות והוא העושה כל אלו הבחי' שהם עקודים נקודים ברודים

והנה ד' זו אינה נפסקת וכו': כלומר, דהוראת הד' היא, בעוד שאור הנה"י כלול בחג"ת, מרם שנפסק, והבן: אבל יש הוראה אחרת וכו': דהיינו, אשר הו', שה"ס הפסיק, מתפשט אליה, בסוד המסך שעולה מבחי' ד' לבחי' ג', ומעלה הימנה או"ח, וה"ס הא', דהו"ה דס"ג, הנרמות בחוטם, כנ"ל, עש"ה:

והוא ציור כזה יוד למעלה ו' באמצעיותא ד' למטה: והיינו, ע"ד התחברות או"י באו"ח, המוזכר לעיל בענף ג', בסוד א', עש"ה, שהיור שלמעלה הנמשך מהאזון, ה"ס כח"ב דאו"י, והו' דאמצעיותא נחלק לשני ווין, שו' העליונה ה"ס ז"א דאור ישר, ועד"ו ו' תחתונה ה"ס ז"א דאו"ח, והר' התחתונה, ה"ס אור המלכות, ע"י לעיל: וציור ו' ד' דחוטם ימין, היא בבחי' ע"ב, שה"ס מקיפין, וציור ו' ד' שבחוטם שמאל, הוא בבחי' ס"ג, וע"י בפמ"ס:

הרי א' בצורת י' ו' י' וכו': ענין ההבחן, בין אלפין דיודין, ובין אלפין דדלתין, ע"י בפמ"ס:

עיקר גמר גילוי של ד' הוא למטה באור הפה: דענין הד', ה"ס הו"ה דס"ג, כנ"ל, אשר מקום גילוי שלה, היא בנופא, כנ"ל, ולא בראש:

כי הרי יוצאים דרך צנור אחד לבד: דכל עצמה דפה אינה אלא בחי' הד' כנ"ל ובוה נמצאים הן ה' פנימים והן ה' מקיפין באים בכלים דבחי' הד' ונמצא צינור אחד לשניהם אלא מ"מ יש איוה הבדל כי ב' בחי' יש בהמלכות בחי' א' הוא מהות בנינה עצמה כי הוא בחי' ז"א אלא נקרא בשם לעצמה מסכת התנברותה וכו': כנ"ל, שבוה נבחת קרובה לבחי' ג' והבחן הב' הוא בחי' המסך שנמשך בה מנקודת הצמצום והנה בהבחן הא' באים ה' פנימים שלה, ובהבחן הב' באים ה"מ שלה:

מכאן התחיל להתהוות בחי' כלים: דכאן נעשה בטישא, בין רשימו, ובין האו"ח היורד, שמהם נפלו האותיות למטה מטבור, כמ"ש לקמן:

להיות יוד אורות פנימים וכו' מקושרים בכלי אחד: כי באזון

ברודים לצורך האצילות שיאציל אחריהם אשר הוא נקרא בשם יעקב:

והתחיל בעקודים כי הם האורות היוצאים מפה דא"ק אשר בהם התחיל גילוי הויות הכלים להיות יוד אורות פנימים ומקיפים מקושרים ומחוברים יחד בתוך כלי אחד אשר לסבה זו נקרא עקודים מלשון ויעקד את יצחק ר"ל ויקשור וכמ"ש בע"ה אבל האורות עליונים של אזנים וחוטם לא

עין החיים ענף ז

פנים מאירות מז

באופן וחושם באו ה' פנימים בכלים דבחי' ב' ונ', כנ"ל, אבל בפה יהיו גם הם בבחי' ד', כנ"ל: מכים זכ"ו ומבטשים זכ"ו: יתבאר לקמן, בע"ה:

ענף ז' והענין הוא כי בוראי שבחי' הכלים הי' בכח וכו': כבר נתבאר דהכלים מתחילים מן הו"ה דס"ג, שהוא בנופא, וגם שם אחרי נפילת האותיות למטה מסבור, ועלייתם בסוד מ"ג, כמו"ש לקמן, ואומר, דבאמת בחי' הכלי כבר נגמרת בפה דראש, אלא כיון דהמסך שב להיות לכתר, כנ"ל, ע"כ הוא מחובר בעצמות היסב, ואינו עוד בחי' כלי אמיתי, עד שיתפרש מאור העצמות, שזה נעשה אחר הסתלקות האורות דעקודים:

רק שהיה בו מחובר בעצם היסב וכו': פ"י, דאע"פ שאור העב נתגלה תיכף, ביציאת האור ישר עד בחי' הד' כנ"ל, אמנם, מסיבת העלאתו את האור חוור, ששב בזה להיות כתר כנ"ל, נמצא מתעצם עי"ז עם האור הוך, לעצם אחר, בלי שום הבחן כלל, דהא העוביות והזכות שוים הם במעלתם, דזה שבחו באו"י וזה שבחו באו"ח כנ"ל, ולא יתכן להבחין באור העב, שיהי' בבחי' כלי אל אור הוך: אמנם, אחר הסתלקות האור דעקודים, שנשארים ד' הבחי' בלי אור, אלא בבחי' רשימו דאור ישר, כמ"ש לקמן, שבזה ניתוסף העוביות באור העב, כי עתה אינו מאיר את האור חוור, וע"כ נבחן בו שנשאר למטה, כלומר שנגרע מעלתו, ונשאר בבחי' אחרים, והבן:

אמנם מ' תחתוניות לבדם ירדו וכו': והענין, דנתבאר בפמ"ס בענף ג' אות א', שמדרגות ע"ס דאור ישר יוצאות מלמעלה למטה, כלומר, שנבחנו על הזכות שבהם, דכל היותר וך הוא יותר חשוב במדרגה, עד שהכתר דהוא הוך שבכולם, וע"כ חשוב הוא מכולם: ולהיפך, במדרגות הע"ס דאור חוור, כי יוצאות מלמעלה למטה, כלומר, דכל היותר עב הוא יותר חשוב במדרגה, והיא משום דעוביות היתירה שבכלי מלכות, נעשית בהם לכתר ושורש: ונבחן בזה, דעוביות דבחי' ג', הוא בערך כלי לחכמה דאו"ח, ועוביות דבחי' ב' לבינה דאו"ח, ועוביות דבחי' א' לז"א דאו"ח, והכתר, שאין בו עוביות כלל, לית

נשארה תמיד עם המאציל, ובזה נמצא שאור החכמה הוא שחזר להתלבש בכלי הכתר, וכן כל שאר הספירות, ויכולין הכלים לקבל האור הממועט ממנו עתה ממה שהיה להם בתחלה:

ונבאר עתה ענין חזרתם והסתלקותם למעלה, איך ע"כ נעשו הכלים: והענין הוא, כי כאשר נתעלו האורות למעלה נשאר למטה האור העב והגם שהוא

לא נתבארו בפסוק כיון שעדיין לא נתגלו בהם היות הכלי ואח"כ נבאר בע"ה נקודים וברודים:

והנה בהתחברות אורות פנימים עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה לכן בצאתם יחד חוץ לפה קשורים יחד הם מכים זה בזה ומבטשים זה בזה ומהכאות שלהם אתייליד היות בחי' כלים לכן נקרא המקום הזה פה כי פה בגי' ס"ג וכ"כ אתוון והנה בחי' אותיות הם הכלים כנודע לכן נרמז בפה שם ס"ג ועוד כ"כ אותיות לרמזו על מה שנתחדש במקום הזה ענין גילוי היות הכלים שנתגלה בכאן ע"י הכ"כ אותיות:

ענף ז והנה נתבאר ג' בחי' המעמים אמנם גם ג' בחי' הנקודות והתנין והאותיות כלולים בהם אלא שאינם נגלין כלל כאן עד למטה באורות עינים כמ"ש במקומו בע"ה:

ונבאר יציאות אורות אלו הנקראים עקודים: דע כי בעת שיצאו לא יצאו שלימים כמ"ש בע"ה וטעם הדבר הוא כי כוונת המאציל היה לעשות עתה התחלת היות הכלים להלביש האור לצורך המקבלים שיוכלו לקבל ולכן בהיות שיצאו בלתי שלימים וגמורים חזרו לעלות נעשה כלי כמ"ש:

והענין הוא כי בוראי שבחי' הכלים היה בכח אף כי לא היה בפועל בתוך האור, כי היה בבחי' האור היותר עב וגם, רק שהיה בו מחובר בעצם היסב, ולכן לא נגלה בחינתו, כי כאשר יצא האור דרך הפה ולחוץ יצא הכל מעורב יחד, וכשחזרו לעלות ולהשתלם כנ"ל, אז ודאי ע"י יציאת האור חוץ לפה הנה אותו אור בחי' הכלים שהוא יותר עב קנה עתה עוביות יותר, וע"כ לא יוכל לחזור גם הוא למקורו כבראשונה ונתפשט האור הוך ממנו ועלה למקורו כנ"ל, ואז נתוסף באור העב עוביות יותר על עוביו ואז נגמר ונשאר בחי' הכלי:

וא"ת כאשר יחזור האור הוך לירד ולהתפשט בכלי יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה ויתבטל מלהיות בחי' כלי: התשובה בזה כמ"ש במקום אחר כי לא חזרו כל הי"ס שנתעלו למקורם לחזור ולירד כולם אמנם המ' תחתונים לבדם ירדו והעליונה שהוא הכתר נשארה

שיתיה רק בחי' קו דק מחשבי, כלומר, שאינו נתפשט בהמהות, להיות שאין בו עובי ורוחב כלל, והבן זה: ובזה תבין דברי הרב ז"ל בענף א', שאומר על בחי' הקו דא"ס שנמשך לתוך הרשימו, שהוא קו דק, דהיינו בחי' אורך, בלי רוחב כלל: והענין, משום דאור החכמה, שהיא כללות העצמות המיוחס לאור א"ס ב"ה, אינו שופע ובא בע"ס דאור ישר, וזולת בהגלות המסך שבכלי מלכות, שאז נמשך האור העליון לווג דהכאה, כנ"ל בענף ג', ואז יוצאים ע"ס דאו"ח מן המלכות, ובזה שבים חו"ב פכ"פ, ואור החכמה יכולה להתפשט בכללות הנאצל, ע"ש:

ובזה תבין שכה הצמצום, שהיה בהרשימו בטרם ביאת הקו, בבחי' נקודה בגו עיגולא, נמצא עתה בביאת קו האורך הרק, עד לווג דהכאה, שנתפשטה זו הנקודה, ונעשית לקו רחב, מושכב למטה, בסיום קו האורך, לרחבו, כזה L, אשר ע"ס דאור חוור העולים מהמסך, נתנו מדרת הרהבה בקו הרק, אשר אור החכמה נמשכת בע"ס ממעלה למטה, כפי שיעור האו"ח ואו"ח עולה בע"ס של המסך כזה:

והנה או"ח ואו"י משתלבים ומתחברים זה בזה, כנודע, וע"כ נמצאים קו הרוחב וקו האורך נארגים זה בזה: וז"ל אמתא בריבועא, ושיעור אמה הוא ג"כ על בחי' המסך, דרחבו אמה בת חמשה טפחים, והיא בערך ה"פ שנכללים בע"ס, דהיינו כח"ב זו"ג, כנודע: שה"ס השורש שבבחי' אור א"ס, השופע על סדר ד' הבחי' הנודעים, שהם חו"ב זו"א ומלכות: אמנם אלו ד' בחי' מיוחסים כולם לנקודת הצמצום, כי בטרם הצמצום אין שום הבחן כלל, בין בחי' לבחי', כמ"ש בענף א' וב', וע"כ, נק' טפחים, שהוא לשון הבחנות המיוחדות, בסו"ה וימינו טפחה שמים: ונתבאר, דהן שיעור הרוחב, והן שיעור הקומה, הכל ע"י נקודת הצמצום נבחן, וע"כ נמצא באמתא דריבועא הנ"ל כ"ה טפחים, חמשה טפחים בקו האורך, וחמשה טפחים בקו הרוחב, שעושים הפ"ה, שהם כ"ה:

והנה קו הרוחב הזה, כמו שהתפשט ממטה למעלה באמה מרובעת, מאו"י ואו"ח יחדיו, כמו כן התפשט מלמעלה למטה, בשיעור העליון, באמה מרובעת, כי המסך נעשה להלבשתו לע"ס דאור ישר, לבחי' כלי קבלה על שיעור הזה, שהמשיך בעליונים, וע"כ התפשט למטה ג"כ באמתא בריבועא, כנ"ל:

ודע, שב' התפשטות הנ"ל, מכונים לחי העליון ולחי התחתון, ואמתא עילאה נק' שפה עילאה, ואמתא תתאה נקרא שפה תתאה:

ונקראים "לחי" מלשון חיה, דאור החכמה נקרא חיה, כנודע, דכלים דע"ס נק' כח"ב זו"ג, ואורותיהם, נקראים יחידה חיה נשמה רוח נפש, וכיון שכל ענין הדקות שבקו האורך, הוא באור החכמה, וכל שיעור הרוחב דבהמסך היא בשיעור המשכתו מאור החכמה, ע"כ מרומז בשם ל"חי", דהיינו שעומד על משמרתו להמשיך בחי' א', שנקרא חיה:

וע"כ יוצאים בב' הלחיים, ל"ב שינים, הרומזים על ל"ב נתיבות החכמה, כי אמתא עילאה, שאמרנו בה שיש לה כ"ה טפחים, ה' פעמים ה' כנ"ל, היינו, עם השורש, אבל השינים ה"ס הגבורות, הנבחנו בד' בחי' הנודעים, שה"ס ערך העוביות מבחי' א' עד בחי' ד', וע"כ, יש באמתא עילאה ד' פעמים ד', שהם י"ו שינים, ובאמתא תתאה ג"כ דפ"ד שהם י"ו שינים:

והנה יש הבחנה גדולה, בין לחי העליון, ללחי התחתון, משום דבלחי העליון נתגלה מתחילה, שורש האורך מא"ס ב"ה, ואח"כ נגלה הרוחב, ומילא את השטח כנ"ל, אמנם, בלחי התחתון נבחן, שקו הרוחב הוא השורש דכל האמה הזאת:

וע"כ לא ניכר כל כך הרוחב, בתמונת הראש, כי צורתו כמו עגול מושך לארכו כזה: D להיות כאן מרומז התחלת הכל, שהוא תמונת העגול, שהיא עוד מטרם ביאת הקו, ומרומז בו עוד, בחי' האורך, שהיא התחלה ב', דביאת הקו הרק כנ"ל, אמנם, בחי' הרוחב

לית ליה מנרמי' ולא מירי מאו"ח, אלא הוא מקבל מט"ח, ונודע, דשיעור קומה דכל פרצוף, נמדר רק בערכי האו"ח שבאותו פרצוף: ולפיכך אחר הסתלקות האור דהעקודים, מסבת הזדככות כל העוביות שבהמסך, וחזר העוביות להמסך מכח האחוריים דבינה, שבוה נתעבה המסך בבחי' ז"א, ובחי' ג', אשר הוא מעלה אור חזר רק בקומת חכמה, כנ"ל: והיינו, שאומר הרב שלא ירדו אלא מ' תחתוניות, והבית נשאר נעלם בהמציל, ועי' כ"ו בפמ"ס ענף ג' אות ב' דנתבאר בארוכה:

והנה יש בטבע האורות להשאיר רשם שלהם וכו': פי', כי הסתלקות האור נהג רק בע"ס דאו"ח, ולא כלל באור הישר, חוץ מבחי' הא' דאו"י, שמסתלקת יחד עם האו"ח: והיא, משום דאין אור העצמות מתפשטת בהנצאל, כסדר יציאת האו"ח מהמלכות, כנ"ל, בענף ד' אות ד' עשה, ולפיכך, כשמסתלק האו"ח, מסתלק עמו יחד אור העצמות, שה"ס כתר וחכמה דאו"י: אמנם בחי' ב' וג', שה"ס אור דחסדים, דבינה וז"א, נשארים בשלימות גם אחר ההסתלקות, שהם נקראים, רשימו, הנשאר מכל או"א דע"ס דעקודים, ודו"ק:

הנה הכתר הניח רשימו וכו': כנודע, דכל הע"ס נכללים זה מזה, וע"כ נכלל גם הכתר בחו"ב ז"נ, וכן כולם:

נמצא שכולם מניחים רשימו חוץ מהמלכות: כנודע לעיל, אשר המלכות אין בה כלל מבחי' ב' וג', שה"ס הרשימו, כנ"ל:

כי אין ספירה אחרת תחתיה להאיר בה: כלומר להיותה בחי' מלכות דמלכות, דהיינו בחי' אחרונה, והגם שהיא כלולה מכל ע"ס, אמנם רק בבחי' ד' שבה, בסוד העלאת או"ח לעליונים, שהיא בחי' השפעה לעליונים, ולא כלל קבלה, ודו"ק:

והנה זה הרשימו הוא מן האור הראשון וכו': פי', דאע"ג שאמרנו שהם רק בחי' ב' ובחי' ג' דאור ישר, אמנם כן, כבר נטבע בהם בחי' אור העצמות הקודם, שנתפשט בהם כסדר ההסתלקות בסגולת בחי' הד', כנ"ל: והתפשטות הכללי דאו"י ואו"ח, הקדום בעקודים, נק' אור הראשון:

והאור הבא בדרך חזרה למעלה הוא או"ח והוא דין: פי', כמו"ש לעיל, דענין ההסתלקות הוא מפאת ההזדככות דהמסך, והוא, משום דשורשו של המסך הוא נקודת הצמצום, כנודע לעיל, שכל ענינה בהצמצום, הוא משום חשקה להשוות הצורה להמציל, ולהסתלק מבחי' קבלה שבה, שהיא נקרא אור העב, עי' לעיל בענף א' בפמ"ס אות ה': והוא נקרא דין, משום דהשפע נמדרת במדת הרצון, ובהסתלקות הרצון מסתלק השפע, עש"ה: וע"כ מרגע התחלת כח הויכוח שבהמסך להסתלק מבחי' ד', נבחן אור הזה בשם או"ח היורד, כי כמו שהולך ומורכך ממדרגה למדרגה, כן יורד מעלתו, שבהיותו מורכך

שהוא בחי' הכלי כנ"ל, והנה יש בטבע האורות להשאיר רשם שלהם למטה במקום שהיו שם בראשונה, ולכן כל האורות האלו בעת עלותם הניחו רשימו למטה במקום שהיו שם בראשונה: כיצד, הנה הכתר הניח רשימו להאיר אל החכמה, וכן חכמה לבינה, ובינה לז"א, וז"א לנוק', כי לעולם בטבע העליון להאיר בתחתון, ויש לו חשק להאיר בו כמו חשק אימא לבנים, ולכן מניח ומשאיר רשימו בו, נמצא שכולם מניחים רשימו חוץ מהמלכות, כי אין ספירה אחרת תחתיה להאיר בה, ולכן אין המלכות משארת רשימו למטה:

ונתחיל לבארם מן היסוד, שהוא האחרון מן המניחים רשימו, ונאמר כי בעת עליתו מן היסוד אל מקום ההוד עד למעלה, מניח רשימו במקום שהיה היסוד, לצורך המלכות, ואותו הרשימו אינו מסתלק לעולם משם, אפי' כאשר המלכות חוזרת ועולה אל המאציל, וכן עושין כל שאר ספירות חוץ מהמלכות כנ"ל:

והנה זה הרשימו, הוא מן האור הראשון, שהיה יורד דרך יושר: ואור הבא ביושר הוא רחמים, והאור הבא בדרך חזרה למעלה הוא אור חזר והוא דין: והנה הרשימו, זה הוא דרך יושר, והוא רחמים:

והנה נודע כי כשבאו הספירות של העקודים היו פניהם למטה, כי כוונת ביאתם היה להאיר למטה, לכן פניהם היו לדרך המקבלים, אבל בחזרתם לעלות למעלה, אז הפכו פניהם למעלה נגד המאציל, ואחוריהם למטה: והנה בעלות הכתר אל המאציל, אין ספק כי לעולם

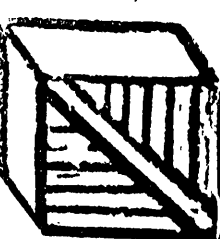
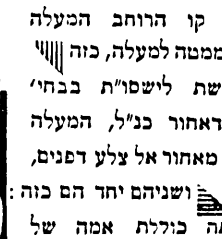
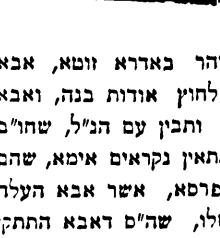
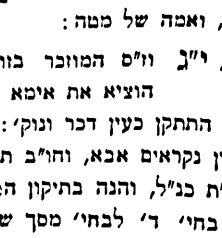
למטה מהמסך, ונודע שהמסך עושה סוף וכיום על האור, שלא יתפשט למטה: והיינו, אודות בנה, שה"ס כללות פרצופי האצילות, שהמה בחי' זו"ג, לאו"א דא"ק, דכל מוחין ואורות דאצילות, באים ע"י ישו"ת הזו, שלמטה מפרסא, אשר אי לאו הפרסא, לא היה האצילות יכול לקבל מא"ק כלום, בשביל אורו הגדול מאד, רק לעתיד בנמר התיקון, אז יתגלה אורות דאו"א עילאין דא"ק שלמעלה מפרסא:

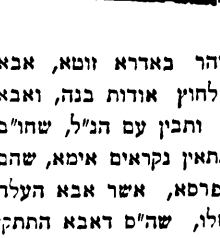
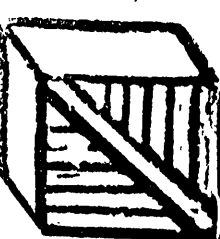
וזה שרמזו חז"ל, כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסנא: דנתבאר, דאמה של רוחב, שה"ס בחי' ד' דהתפשטות א' דעקודים, כוללת ה' טפחים, דהיינו ה' חומשין, בהבחן בח"ב זו"ג, כנ"ל, שה"ס אמה של תורה, אמנם אמה דאלכסנא, שה"ס הפרסא, נוסף עליה ב' חומשין חרשים, דהיינו בחי' מסך דאחור, שה"ס שורש המעוקב כנ"ל, שהיא נכלל בפרסא לצורך ישו"ת, ועוד חומש של התמונות ב' הבחי', אחור ורוחב יחד, שהוא נכלל בפרסא לצורך או"א עילאין

הרוחב השטחי, אינו ניכר אלא ספה ולמעלה, ובצר הפנים ביחוד, והיינו, משום דעוד לא נגלה כאן המעוקב, וזולת אמה שטחית משפה עילאה ולמעלה, כנ"ל, וז"ס חכמת אדם תאיר פניו, כי כל ענין כ"ה טפחים דלחי העליון, אינם אלא בחי' אור החכמה לבד, כנ"ל, שה"ס זיו הפנים: אמנם מלחי התחתון ולמטה עד הטבור, ניכר בה רק שורש הרוחב, ולא עגול כלל, והוא משום דכל התפשטות זוה, וכ"ה טפחים האלו, אינם אלא משרוש הרוחב לבד, דכבר נעלם מסנו בחי' הנקודה, כנ"ל, כי בסוד ההכאה, נעשה מהנקודה, קו הרוחב:

אות י"ב וכבר נתבאר, שאורות המתפשטים ספה ולמטה, חזרו ונתעלמו, ואח"כ חזר אליהם התפשטות ב', בהעלם אור הכתר, ובא אור החכמה בכלי הכתר כנ"ל: וע"כ, בעת ההסתלקות, נעשין שם ב' אמות, כי בחי' הסתלקות השיב האחוריים והעוביות אל הבינה, ובוה נעשה צלע דאמה על אמה, בבחי' אחוריים שאינם מאירים, ונשאר שם ג"כ, רשימו דהתפשטות א', כנודע לעיל, שזה נבחן לצלע של אמה על אמה, בבחי' פנים מאירים, ונמצא, שהאמה האחת של כ"ה טפחים, נחלקת לשני אמות, אמה של פנים, ואמה של אחור, בחמשים טפחים: והנה נתבאר לעיל, שהעוביות דאחוריים דבינה, שב ונמשך בבחי' המסך, ונעשה שם בחי' זווג דהכאה, בערך המסך דבחי' ג', שממשיך אור החכמה, ולא כתר, כנ"ל: וע"כ, לא נבחן עתה המסך, שמצוי למטה, שהאו"ח עולה ממטה למעלה, כמו בשפה דראש, כנ"ל: דסיום של מטה, מיוחס רק לבחי' ד', ולא לבחי' ב' וג', וע"כ נבחן כאן, שהאו"ח נמשך, מבחי' אחוריים, לבחי' פנים, דהיינו, מצלע דאחוריים, לצלע דפנים כזה:

וכאן נגלה שורש או"ח חדש, הנקרא שורש מעוקב, שעושה ו' קצוות, פנים ואחור, ימין ושמאל, מעלה ומטה, והיינו, דכיון דנחלק האמה על כל שטחה לב', צלעות, פנים ואחור, ע"כ נמצא חלל בין הצלעות, כלומר, בחי' מרחק והבחן, מצלע דפנים, לצלע דאחור: אשר אח"כ, בזווג דאור ישר במסך דבחי' ג', נתמלא זה המרחק, באור ישר ואור חזר, וע"כ נבחן כאן הקומה, לעובי, שהאור שופע והולך בימין ושמאל, מפנים לאחור ומאחור לפנים: וצד מעלה, נבחן בו בבחי' היחס לראש, וצד מטה נבחן בו בבחי' הטבור והסיום, ודו"ק:

ועתה נבאר שורש המשוש, ושורש האלכסון, שהם ענין אחר, דנתבאר לעיל, אשר מבחי' הניצוצין שעלו כטבור ולמטה דא"ק, למטבור ולמעלה, הותתקנו מהם ב' בחי' חו"ב, דחו"ב זו"ג דניצוצין, הותתקנו באור דהתפ"ב עצמו, ובחי' ניצוצין דכתר וכלי מלכות דטבור, הותתקנו לחו"ב עילאין, שקומתם עד הכתר: ובחי' ד' דטבור עם בחי' ג' דכסך דאחוריים דישו"ת, נתחברו יחד, ונעשו מהם פרסא באלכסנא: אשר פרסא זו, משמש לב' הפרצופין יחד, דלאו"א עילאין משמש בבחי' מסך דרוחב, המעלה האו"ח, ממטה למעלה, כמו פה דראש: ולישו"ת, משמש בבחי' מסך דאחור, כמו מסך דהתפ"ב הנ"ל: ונמצא, שמתחלק המעוקב הנ"ל, לב' נושולים, ע"י הפרסא כזה: אשר פרסא זו משמשת לאו"א עילאין כמו בחי' ד', שהיא קו הרוחב המעלה או"ח ממטה למעלה, כזה: ומשמשת לישו"ת בבחי' צלע דאחור כנ"ל, המעלה או"ח מאחור אל צלע דפנים, כזה: ושניהם יחד הם כזה: להיותה כוללת אמה של אחור, ואמה של מטה:

אות י"ג וז"ס המוכר בוהר באדרא וזוטא, אבא הוציא את אימא לחוץ אודות בנה, ואבא עצמו התתקן כעין דכר ונוק': ותבין עם הנ"ל, שהו"ב עילאין נקראים אבא, וחז"ב תתאין נקראים אימא, שהם ישו"ת כנ"ל, והנה בתיקון הפרסא, אשר אבא העלה אלי' בחי' ד' לבחי' מסך שלו, שה"ס דאבא התתקן כעין דו"ג, נמצא, שאימא נדחתה לחוץ מבחי' אבא, למטה

עילאין, וא"כ יש כאן ז' חומשין: ה' חומשין דכח"ב ז"ג, וחומש דאחור, וחומש דמיווג אחור ורובת יחד, ודו"ק:

וז"ס המוזכר בתיקוני זוהר תיקון א', וז"ל, ואילין עשר ספירין אולן כסדרן, חד אריך, וחד קצר, וחד בינוני: והיינו, כנ"ל, דשורש הרובת, שהיא בחי' ד', הוא בחי' אריך, להיותה ממשיכת קומת הכתר, כנ"ל: ובחי' שורש המעוקב, שהוא מסך דאחור, ובחי' ג', הוא בחי' קצר, לסבת חסרון אור הכתר, כנ"ל: ובחי' הפרסא שעלתה לבחי' אלכסנא, היא סוד בינוני: להיותה ממשיכת מדה ממוצעת, בין אריך לקצר, כנ"ל:

וה"ס ג' פרצופין הכוללים כל האצילות, דהיינו אריך אנפין, ואו"א, וזעיר אנפין: דמבחי' אמה של מטה, שכלול בפרסא, נאצל האריך אנפין: ומבחי' אמה של אחור, הכלול בפרסא, נאצל זעיר אנפין: ומבחי' המיווג דאמה של אחור ואמה של מטה יחד, נאצלים אבא ואימא, דע"כ נקראים בינונים, והבן, ונמצא, דחד אריך, ה"ס אריך אנפין, שהוא פרצוף כתר דאצילות: וחד קצר, ה"ס ז"ג, שה"ס ב' פרצופין, זעיר אנפין ומלכות דאצילות: וחד בינוני, ה"ס או"א, שהם ב' פרצופין דחכמה ובינה דאצילות, והנה כאו"א מהם, גפרטים עור, לבחי' למעלה מפרסא, ולבחי' למטה מפרסא, ובוה יהיה בפרצוף הכתר, ד' פרצופין, עתיק ונוקבא למעלה מפרסא, ואריך אנפין ונוקבא למטה מפרסא, שכל ד' פרצופין אלו, ה"ס חד אריך: ועד"ז נחלקים, פרצופי חכמה ובינה, לז' פרצופין, או"א עילאין למעלה מפרסא, וישסוף למטה מפרסא, וכל ד' פרצופין אלו, ה"ס חד בינוני: ועד"ז נחלקים, פרצופי זעיר אנפין ומלכות לז' פרצופים, שישאל ורחל למעלה מפרסא, ויעקב ולאה למטה מפרסא, וכל ד' פרצופים אלו ה"ס חד קצר, שהם י"ב פרצופין: והנה נתבאר, איך י"ב פרצופי אצילות יוצאים מהפרסא דאלכסנא, שה"ס י"ב גבולי אלכסון: וית' עוד במקומו, בע"ה:

אות י"ד, ועתה יתבאר לנו היטב ענין ע"כ ס"ג מ"ה ב"ן הכוללים, והפרטים, וסדר הלבשתם זה על זה:

והנה נתבאר היטב ענין עס"ב הפרטים, שה"ס טעמים נקודות תנין אותיות: גם נתבאר היטב ענין א"ק הפנימי, ע"י לעיל אות א', אשר נבחר בשם ע"ב הכולל, כנ"ל, משום דקומתה דמלכות שזה לכתר, להיותה מבחי' הר' ממש, כלומר היותר ע"ב, כנ"ל, שהבחר כל קומה הוא ע"י המלכות, דהיינו ע"י או"ח שלה, דעד כמה שעולה ומלביש כן הוא משוית הכלים יחד, כנ"ל בענף ג' עש"ה: וזהו השורש לבחי' ה' פרצופין הפרטים שכל נאצל שקומתם שוה, ומכונים על סדר כח"ב ז"ג בשם, מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור: אשר פרצוף הכתר מכונה מוחא, ומתפשט לארכו על ה' בחי' כח"ב ז"ג: ועד"ז כח"ב ז"ג דפרצוף עצמות, מתפשטים לארכו עד נוקבא: ועד"ז כח"ב ז"ג דגידין, ודבשר, ודעור, מתפשטין כאו"א לכח"ב ז"ג, לארכו, עד נוק': וה' פרצופין אלו עכנע"ם מלבישין זה על זה בקומה שוה, דהא אפילו בגולגלתא, נמצא עצמות גידין בשר עור, אלא הם כולם, בחי' כתרם דה"פ עכנע"ם: ועד"ז ה"פ דחכמה מתחת ה' הכתרים וכו', עד למטה בסיומם, דנמצאים ה"פ דנוקבא מלבישין זע"י, מתחילה נוק' דמוחא, ועליו נוק' דעצמות, ועליו נוק' דגידין, ועליו נוק' דבשר, ועליו נוק' דעור, שה"ס כ"ה טפחים הנוכר לעיל אות י"ב: והנך מוצא קומתם דכולהו שוה בלי הפרש, אמנם צריך להבחין בהם מה שיש בכאו"א מבחי' או"י, ומה שיש בכאו"א מבחי' או"ח בסוד התוספת, ע"י המלכות:

והנה ה"ס כח"ב ז"ג דמוחא, כולם ה"ס אור ישר, משום שהוא פרצוף הכתר הכללי, ונודע שאור א"ס מתלבש בכתר על ד' בחי' הנודעים, שכולם ה"ס אור ישר: אמנם בכח"ב ז"ג דעצמות, שהוא חכמה הכללית, נמצא שמצד אצילותה באו"י שלה, ה"ס בחי' א', שהוא מתחת הכתר, ונמצא שקומת כתר דפרצוף עצמות, הגיע לה מסוד או"ח דאור המלכות: ובכח"ב ז"ג דפרצוף גידין, נבחר ג"כ שאין לה מאור ישר אלא מבינה

לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע מן המקבלים הנאצלים, רק ההפרש הוא כי בעת ההוא אשר הכתר עולה למעלה, אז האור ההוא היורד מהמאציל, יורד ממנו אל הספירה דרך אחוריו, שהרי הוא הפך פניו למעלה ואחוריו להנאצלים, והיו דינין כנ"ל, ועד"ז בשאר ספירות, בעת שהיו חוזרים ועולים:

אמנם, יש הפרש א' ביניהם, כי החכמה אינה מקבלת אלא מאחוריים אחד, דהיינו מן הכתר לבד, והבינה מקבלת מן ב' אחוריים דהיינו דכתר ודחכמה, והוא יותר דין: ועד"ז עד המלכות, נמצא שהמלכות קיבלה מן ט' אחוריים:

ועוד יש הפרש א', כי מלבד חילוק תוספת ריבוי או מיעוט בחי' אחוריים, יש בהם עוד שינוי, והוא, כי התפארת מקבל מאחוריים דגבורה שהם אחוריים קשים עד מאד, אמנם הספירה שלמעלה ממנו אינו באופן זה, וכפי הבחי', כן יהיה שינוי באותו אור הנמשך להם, או דין גמור או ממוצע או חלוש, ואין כח בקולמם להרחיב בפרטות חלקים אלו, כי הם רבים, והמשכיל יבין:

נמצא, שיש כאן ג' מיני אורות: א', הוא האור הא' שבכולם והוא נקרא עקודים כנ"ל: ב', הוא הרשימו שנשאר מזה האור שבא דרך ישר והוא רחמים: ג', הוא האור הבא אליו דרך עליית הספירות, שאז הוא דרך אחוריים שהוא דין:

והנה בבא אור הג', שהוא דין, ופוגע באור הרשימו הנשאר שהוא רחמים, ואז מכים ומבטשים זה בזה, משום שהם ב' הפכים,

זה

מבינה ולמטה, להיותה בחי' ב', שהוא שפל מבחי' א', ונמצא שכתר וחכמה דפרצוף הגידין הוא רק מאו"ח דאור המלכות: ועד"ז פרצוף בשר, שהוא ז"א הכללי, נמצא מצד אצילותו ואור ישר שבו, רק בחי' ג', שהוא שפל מבחי' ב', וע"כ כל קומת ג"ר שבו, שהם כתר חכמה בינה דפרצוף הבשר, מסובכים לו מאו"ח דאור המלכות: ועד"ז פרצוף העור, שהוא מלכות הכללית, אין לה מצד אצילותה, אלא בחי' מלכות דאור ישר, דהיינו בחי' ד' השפלה מכולם, והוא מתחת מעלת ז"א שהיא בחי' ג', ונמצא שכל מ' ספירות ראשונות שלה, שהם כח"ב ז"ג, באים לה מאו"ח בסוד תוספות: ולפיכך, במקום שצריכין לדקדק בזה, אנו מכנים את ה"ס הכוללים בשם, גולגלתא, ועינים, ואוזן, וחוטם, ופה, להורות הבחן המדרגות שבהם, מבחי' האור ישר לבד, חוץ מתוספת המניע להם מצד או"ח דהמלכות, חששה קומתם דכולם עד הגולגלתא, כנ"ל, והבן היטב: וצריך

מורכך על בחי' ג', נמצא נעלם בחי' הכתר: וכשמורכך עוד לבחי' ב', נמצא נעלם גם החכמה: וכשמורכך לבחי' א', נמצא נעלם גם הבינה: וכשנשאב מכל העוביות שבו, דהיינו שעולה לבחי' המאציל שהיא הכתר, נמצא שמסתלק לגמרי:

אין אור המאציל נפסק אפי' רגע וכו': כלומר דאפי' בדרגות זיכוכו דהמסך, יורד אליו אור הא"ס ב"ה על ד' בחי' הנודעים, עד לווג דהכאה, שמעלה או"ח ע"פ הדרגא שבהמסך, כנ"ל:

יורד ממנו אל הספירה דרך אחוריו וכו': פי', דקומת הע"ס נכחנים רק על האו"ח, שבהיות המסך על שיעורו, נמצא המלכות שב להיות כתר, כנ"ל, ובוה, נעשים קומתם דכולהו שוים זל"ו, כנ"ל בפמ"ס בענף ג' אות ב': ובהיותה מורככת לבחי' ג', ונמצא קומת האו"ח בבחי' חכמה, נבחן בוה שקומתם דהע"ס רק עד החכמה, וכתר דאו"י נשאר מגולה בלי התלבשות או"ח: ונמצא בוה, שפרצופין דחכמה, נמצאים מאחורי הכתר, כלומר, דנגרע קומתם ומעלתם הקורמת, שהיו שוים עם הכתר: ועד"ז, בויכוח דבחי' ב', יהי' קומתם דכולהו עד הבינה, ובוה נכחנים שמקבלים מאחורי החכמה, וכו':

נמצא שיש וכו' ונקרא עקודים: היינו בחי' התפשטות הא' דע"ס דאור הפה עד הסבור:

ב' הוא הרשימו שנשאר וכו': דהיינו בחי' ב' וג' דאור ישר, ורושם הנשאר מאו"ח דהתפ"א, שהיה בקומת כתר:

ג' הוא האור הבא אליו וכו': היינו האור חוור העולה מהמסך עם דרגות הודככותו, כנ"ל, אשר הולך ומתמעט עד שנעלם כולו, והוא דין, כי בחי' הויכוח שבהמסך נמשך לו משורשו, שהיא נקודת הצמצום, שחושקת להשוות צורתה להמאציל, כנ"ל, ודו"ק:

ואז מכים ומבטשים: דאור המאציל המדווג עם המסך בדרגות עלייתו, נק' זווג דהכאה, אשר אז נגרעים הכלים, כי בויכוח לבחי' ג', נגרע המלכות דעקודים, שכבר שבה להיות כתר, ואחר הסתלקות המסך מבחי' ד', נמצאת נופלת לבחי' עצמה, שהיא רק מלכות התחתונה מכולם: ועד"ז בעליה לבחי' ב', נמצא נדחה גם הו"א שהי' בקומת חכמה וכו' והם נופלים למטה מכל דרגות הרשימו להיות הרשימו הנשאר מע"ס דקומת הכתר פולטתם לחוץ הימנה, וזה נקרא ביטוש, ולכן אומר מכים ומבטשים, והבן ועי' בפתיחה כוללת אות י"א:

משום שהם ב' הפכים: כי הרשימו הנשאר מהתפשטות א' על המסך דבחי' ד', שבוה שב המלכות להיות כתר ומשוה קומתם דכולהו ע"ס עד הכתר, הרי היא מחוקת בבחי' הד' דעוביית המסך, כמה שיכולה, כדי להשאיר חשיבות קומת הכתר בהע"ס: והפכי אליה, הוא האו"ח והמסך, המתעלה

אות ט"ו, וצריך שתבחין בזה מאד, לידע בכל פרצוף, עד כמה מניע כללות האור ישר שבו, וכמה מבחי' האו"ח שבו: והבחן הא' הכללי בענין זה, נקרא ראש ונוף, כי עד הפה שה"ם מלכות דאו"י, נקרא ראש, אבל למטה מפה נק' נוף, אשר המלכות לבד מתפשטת, כשיעור שנותנת לעליונים, שבשיעור הזה שהמסך משפיע, נעשה ג"כ לכלי קבלה, אמנם כולו הוא או"ח בלי אור ישר:

הבחן חב', הוא בה"ם דראש נוסית, שהמלכות מתחילת אצילותה באו"י הוא נגד הפה לבד, לא למעלה ולא למטה, כי למטה הוא התפשטות המסך בכח האו"ח כנ"ל, וחוטם מתלבש בפה, ואזון בחוטם פה, וכו', ונמצא שכולם מתקבצים מבגד הפה בשוה, והמדרגות נכחנים רק בקומה שלבאו"א מלמעלה כנ"ל:

הבחן ג', הוא בבחי' הודרכות המסך, שהוא רק מקרה להתפשטות המסך מפה ולמטה, להיות שאין שם אלא כלי אחת, שה"ם המסך המתפשט לבדו בלי ט"ם הראשונות, שנכתימו בפה, וע"כ אין שם כלים לאור פנימי דאור ישר מבחי' א' וב' וג' אלא כל ה"ם אורות מתלבשים בהתפשטות המסך לבד, וע"כ יהי' אור הפנים והעצמות מוכך אותו מעוביותו, ע"ד שכארתי לעיל, ויש עוד הבחנות רבות מאוד שיה' במקומם:

ובזה תבין, שכל ראש ה"ם כתר דהפרצוף, להיותו כולל אור א"ם המתפשט באור ישר על ד' הבחי' הנ"ל, והוא כולל ג"כ שהם בחי' א' אבל בחי' ג' שהיא חוטם ובחי' ד' שהוא פה הם מתפשטים ג"כ למטה שנק' נוף: כנודע, שחג"ת דו"א הוא למעלה מאצילות דבחי' ד', אבל אחר אצילות דבחי' ד' מתפשט אור דו"א בסוד זווה דהכאה, כנ"ל כענף ד' בפ"א, וע"כ הם מתחברים לאחר, עם כלי מלכות דאו"ח, וז"ם המזכיר בכ"ס בע"ה, שאין לך אור המלכות בלי נהי' דו"א, שז"ם והנה באר בשדה, היינו מלכות, שהמסך מתתקן בה לנביעו דאו"ח בבאר מים חיים, וג' עדרי צאן רובצים עליה, היינו נהי' כנ"ל:

אמנם אור א"ם נמשך ע"י הראש אל הנוף, ג"כ על ד' בחי' דאו"י, וגם בזווה דאו"ח, וע"כ גם התפשטות הפה עצמו כולל ג"כ, ע"ס דאו"י, ואו"ח, ואו"ם, ואו"ם, כמו פרצוף הראש, כנ"ל, אמנם הוא בערך פרצוף שני, ששפ"ל הרבה מפרצוף הראש, למטה שהאו"ח והמסך לבדו הוא שורשו, ונמצא שבערך חשורש אין לו מכח"כ כלום, כי אור הבינה מסתיימת מבגד הפה, כנ"ל, כי הוא רק התפשטות המסך, כנ"ל:

ובזה תבין, בענין יציאת הע"ב ס"ג מ"ה ובין מא"ק הפנימי, שכולם יוצאים דרך הפה דכל אחד, כי בראש דכל אחד אין שם הודרכות המסך, להיות האו"ם והאו"ם כב' כלים מיוחדים, כנ"ל בארוכה עש"ה בכל האמור, וע"כ אחר שנודרך המסך דא"ק הפנימי מפה ולמטה, אז יצא הע"ב לחוץ, להיות אור א"ם ב"ה המתפשט על המסך דבחי' ג', יהי' האו"ח בקומת חכמה, ונמצא משוה קומתם דע"ס רק עד אור החכמה, ובחי' כתר הכללי נשאר מגולה בלי התלבשות:

והנה מקום פרצוף זה שיצא לחוץ, כלומר שנגרע מבחי' שמלפנים, הוא מפה ולמטה דא"ק הפנימי, כי רק במקום הזה נעשה הויכוח ולא כלל מקודם, כנ"ל, ונמצא שע"ב החיצון מלביש לא"ק הפנימי רק מלכות שלו לבד, והבן היטב:

ונתבאר לעיל אות ג', אשר ענין הויכוח אינו גורע רק לאור החכמה, והאו"ח, אמנם לבינה וזו"ג דאור ישר אין לו להויכוח שום יחס ושייכות, ונמצא לפי"ז שוה הע"ב החיצון שנגרע מקומת כתר דא"ק הפנימי, שה"ם הראש, נמצא נשארים לו בינה זו"ג דאור ישר מבתר הכללי שה"ם ע"כ הכללי, אפי' אחר יציאתו החוצה:

אמנם הם בחי' אחוריים, דגורע, שבינה וזו"ג דאו"י, המה בסוד אחוריים מדר אצילותם ב' הבחי', אלא אח"כ בסגולת האו"ח, שבים סב"ם, ומתפשט בהם אור החכמה, כנ"ל:

וא"כ

זה אור ישר והוא רחמים, וזה אור חורר שהוא דין, וזה חפץ לעלות אל מקורו והוא אור הרשימו, אע"פ שאינו עולה ממש, עכ"ז חשקו וחפצו הוא להדבק ולקבל ממנו, והאור חורר הוא חפץ לירד, נמצא ששניהם אינם שוין במבעם, לכן מכים זה בזה, כנודע כי כל בחי' הכאות ובמישיות אורות זה בזה, הוא כאשר אינם שוים, ואז נופלים ניצוצים מאור היורד שהוא דין, והוא גורע מאור הרשימו: וזהו אור אחר רביעי:

הרי הוא ד' בחי' אור, והם סוד ד' בחי', מעמים, נקודות, תנין, אותיות, כנ"ל, שהיו כולם נכללים בכאן בענין העקודים:

וזהו פרטן אור א', מעמים: אור אחוריים, נקודות: כי הנקודות הם לעולם דין: ואור הרשימו, תנין: ואור של הניצוצין הנופלים ע"י הכאות האורות זה בזה, כנ"ל, הוא אותיות, אשר מהם נעשו בחי' הכלים: והרי נתבאר, איך נעשו בחי' הכלים והוא מהכאות ובמישיות האורות כנ"ל:

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי כבר היו בחי' כלים בעולם העקודים: רק שאלו הניצוצין הנ"ל נתערבו

וא"כ, אחר שנסתלק מע"ב החיצון בחי' או"ח דקומת כתר, א"כ נסתלק עמו אור העצמות שהיא אור הפנים, והרשימו שנשאר לו היא רק אור דאחוריים, שהם בינה וזו"ג דאו"י, כנ"ל: וז"ם ושורש פנים ואחור שנמצא בכל ראש, כי הנולגלתא דע"ב החיצון, ה"ם מלכות דכתר דא"ק הפנימי, ואור בינה וזו"ג הנשאר בו מאור ישר דכתר הכללי, נעשין לאחוריים דגולגלתא בסוד שערות רישא, שהמה לו בסוד מקיפין, מע"כ הפנימי שנגרע הימנו, שחזרין ונמשכין בסגולת בינה וזו"ג אלו, התופפים על הנולגלתא מלמעלה, ובאחוריים: שג' בחי' יש בהם, כמ"ש באד"ר, מכווא, וניסא, וקוצי דשערי, שמכווא ה"ם אור דחסדים שהבינה יונקת מהכתר, והתפשטות הניסא ה"ם ז"א, וקוצי דשערי ה"ם נוק', המסיימת לכל אור, והבן:

אות ט"ז, ועתה נבאר הלכשתן דפרצופי עסמ"ב זה על זה, והבחן העסמ"ב הכוללים והעסמ"ב הפרטים: והנה פרצוף זה שיצא לחוץ, הנזכר לעיל, ה"ם חכמה הפנימית דא"ק הפנימי, שמסכת הודרכות המסך נגרעת מקומתה שבפנימית הא"ק, כי שם קומתה כמו הכתר, כנ"ל באות י"ד, אבל התפשטות הזה דאור א"ם ב"ה על המסך דבחי' ג', יוצאות ע"ס דאו"י ואו"ח יתר רק עד קומת חכמה, וכתר דאו"י נשאר מגולה מלמעלה בלי התלבשות דאו"ח: ובה נמצא, שפרצוף הזה מתחיל מתחת הכתר דא"ק הפנימי, וגורע שמלכות דעליון נעשה לכתר לחתתו, נמצא שגולגלתא דוח הע"ב החיצון, היא בחי' מלכות דע"ב דא"ק הפנימי, דהיינו מלכות דכתר הפנימי, ובערך פה שלו, כנ"ל באות הקודם: ונחלק גם כן על ראש ונוף, דעד הפה נקרא ראש דע"ב החיצון, ונקרא ג"כ שבו כח"כ, והיינו בערך אור ישר, כנ"ל, ומטה ולמטה, הוא זו"ג שבו, דהיינו התפשטות הפה עם נהי' דו"א, כנ"ל: וכל זה רק

המתעלה ומודרך מסכת נקודת הצמצום, שחושק רק בויכוח ובהשוואת צורתו להמאציל, עד שמקבל מעלת הויכוח כמו הכתר, כנ"ל:

זה אור ישר וכו': כלומר, שהרשימו, הוא הנשאר ממהתפשטות א', שכבר נתפשטו כל ע"ס עד קומת הכתר דאור ישר, ונתחבר האו"ח למעלת האור ישר בלי הבחן דרגות, וע"כ היא רחמים, שאין נבחן בו מדרגות הדין כלל, והבן:

וזה או"ח שהיא דין: כלומר, דמרנע התחלת הויכוח, כבר יש חילוק מאו"ח אל האור ישר, שתיכף בעלייתו לקבל בחי' ג' נמצא האו"ח הזה הולך ומתמעט מחשיבות האור ישר, עד שנתמעט מכתר דאו"י, ואח"כ מחכמה דאו"י, ואח"כ מבינה דאו"י וכו', עד שנעלם כולו, להיות כח הדין שבנקודת הצמצום שולט בו:

וזה חפץ לעלות אל מקורו וכו': פירוש, כי הרשימו חפצה להחזיק ולהשאיר את העוביות בהמסך כמלפנים, כדי שאור חורר העולה מהמסך יעלה וילביש עד המקור שהוא הכתר:

אע"פ שאינה עולה ממש: מפני שהרשימו אינה יכולה להחזיק את העוביות מסבת או"פ המזכך להמסך, כמ"ש בפ"ם, אמנם רשימו מזה נשאר, כנ"ל:

והאו"ח הוא חפץ לירד: כלומר, לירד מדרגות האו"י, שמתחילה יורד קומתו עד חכמה, ואח"כ עד בינה, וכו' כנ"ל: ואז נופלים ניצוצין מאור היורד וכו': כנ"ל, דכל בחי' הרשימות הנשארים מאו"ח ההולך ומתמעט, כולם נופלים למטה ממעלת הרשימו הנשאר מהתפשטות א', מפני שהם כולם למטה מהרשימו, שהיא כלי דכתר עם רשימו דהתפ"א בקומת כתר, שהיא רחמים: ונקראים ניצוצין, משום שהאו"ח נק' תמיד ניצוצין, וזכור זה:

אור א' מעמים: ומכונים מעמים, מפני שהם אורות המתפשטים מפה ולמטה, ובסו"ה וחיך אוכל יעטם:

אור אחוריים נקודות: ומכונים נקודות, ע"ש הודרכות המסך, שנמשך לו מכח נקודת הצמצום, כנ"ל, שהוא דין:

ואור הרשימו תנין: היינו להיותה בחי' הנשארת מכלי דכתר, וכתר בלשון תרגום, תנא:

ואור של הניצוצין וכו' אותיות: היינו משום דכל אור זה הנק' ניצוצין, היא בחי' או"ח מווג דהכאה, וגורע שהמודונגים בהכאה, ה"ם נהי' דו"א עם המלכות, שרק כחינתם נפלו למטה מהרשימו: והמלכות נק' את, ונהי' דו"א נק' ו', וע"כ כללות נהי"ם נקראים אותיות כנ"ל:

אשר מהם נעשים בחי' הכלים: פי', לעולם הנקודים, כמ"ש במקומו:

רק שאלו הניצוצין נתערבו עם הם וכו': דהכלים דעולם הנקודים נמשכין

נמשכין מעולם העקורים, כמ"ש שם, אלא נתעברו זה בזה, והבן זה:

והוא בדוגמת רפ"ח ניצוצין: דענין שביה"כ ונפילת הניצוצין לבי"ע שבעולם הנקודים, היא ג"כ מכה הכאה ובמישא, ע"ד שנתבאר כאן, ושם לא פירש הרב, וסמך עצמו על הביאורים שבכאן:

ונתחיל לפרש וכו' המלכות לא השאיר רשימו וכו': כמ"ש לעיל, דכל ענין העליה וההורכבות, לא היה, אלא באור המלכות, שהוא המסך המעלה האו"ח, שהוא נורכך ועלה בהדרגה עד ביאתו למעלת כתר, ונורכך כולו, וא"כ לא נשאר הימנו שום רשימו:

אספקלריא שאינה מאירה: המסך דאחתקן בכלי מלכות, נק' אספקלריא, דהיינו עשיות, שענינה הוא עוביות דבחי' ד' המעלה או"ח, כנ"ל, אשר נורכך בחי' זו, וגם לא נשאר רשימו הימנה, וע"כ נקראת אספקלריא שאינה מאירה, והבן:

כאשר חזרו האורות לירד וכו': היינו שנקרא התפשטות ב', שיתבאר למטה:

נשאר כתר דבוק במאציל וכו': כמ"ש למטה, דכל העוביות שחור להמסך, הוא רק בבחי' ג', וקומת הכתר אינו נמשך רק מעוביות דבחי' ד' כנ"ל:

ומלכות במקום יסוד: כלומר, דהמסך המקבל ההכאה עלה לבחי' ג', שהיא יסוד ז"א.

ונשאר כלי המלכות בלי אור: היינו המסך דבחי' ד' שנמחק הימנה:

והנה כשעלתה המלכות במקום יסוד וכו' דרך אחר: ע"י כפמ"ם, שסבת ההסתלקות הוא הורכבות המסך, ובין שאור א"ם אינו נפסק מלהאיר להנאצלים, נמצא שמעת שמתחיל להורכך עד שמתעלם, הרי אור א"ם מכה בו, ועולה האו"ח, אמנם הוא יורד ומתמעט, ע"פ הדרגות שבהורכבותו, וע"כ נק' זה, שמאיר דרך אחר, ונודע שווג דהכאה מתפשט מנה"י דז"א, וע"כ נקרא ע"ש יסוד:

ואז אותו אור היסוד הכה וכו': כלומר, שאור הרשימו דיסוד דהתפשטות הקדום במסך שהתחיל להורכך, הכה באור זה דהמלכות שמתחיל להתמעט משיעור הקדום:

ונפל מאור היורד דרך אחוריים ניצוצין: פי', דנתבאר לעיל דיש ד' אורות כאן, הנקראים מעמים נקודות תנין אותיות: שאור דהתפ"א נקרא מעמים, והא"ח היורד ומתמעט דהיינו מתחילת תנועת המסך להורכבות, נק' נקודות, וכו' אורות אלו, מסתלקים לשורשם, ונשאר מהם ב' רשימות, אשר הרשימו דמעמים נק' תנין, ורשימו דנקודות נק' אותיות, או ניצוצין: והיינו דקאמר הרב, שגרעין

נתעברו עמהם, והוא בדוגמת הרפ"ח ניצוצין, שנשארו בכלים של עולם הנקודים, כמ"ש במקומו בע"ה, וראיה לזה, כי הרי נתבאר למעלה כי כשהיה האור חוזר עולה למעלה, היה נשאר הכלי בבחי' אור עב וגם:

ונתחיל לפרש הענין, הנה אור המלכות לא השאיר רשימו, וכל בחינתה נסתלקה כולה ועלתה, וזה המעם שנק' מלכות אספקלריא שאינה מאירה, דלית לה מנרמה כלום, כי לא השאיר בה שום רושם: אך מן הרשימו שנשאר ביסוד לבדו, מאיר ג"כ אליה: עוד יש מעם אחר אל הנזכר, והוא, מה שכתבתי לעיל, כי כאשר חזרו האורות לירד, נשאר כתר דבוק במאציל ולא ירד כלל, נמצא שחכמה ירד למקום הכתר, וכו', ומלכות במקום היסוד, ונשאר כלי של המלכות בלתי אור כלל, ולכן נקרא כלי של מלכות אספקלריא דלא נהרא, וכבר נתבאר זה במקום אחר באורך בדרוש עקודים:

והנה כשעלתה המלכות במקום היסוד, הלא היה היסוד מאיר בה דרך אחר, כנ"ל, ואז אותו אור היסוד הכה באור הזה של המלכות, ונפל מן אור היורד דרך אחוריים, ניצוצין, אל כלי המלכות

וע"כ החיצון וס"ג החיצון, שנגלה מהם ב' ראשים, ראש דע"ב מגולגלתא עד השבולת הזקן, וראש דס"ג משבולת הזקן עד הטבור, נקראים יחד ס"ג הכולל: והיינו שבערך ע"ב הכולל יהיו שניהם בחי' ס"ג, על שם המסך שס"ג אחר, מבחי' ד' לבחי' ג', כנוכר לעיל: ונקראים ג"כ יחד, בחי' ע"ב דס"ג הכולל, והיינו משום שלא נגלה מהם אלא הראשים לבד, שהראש נקרא בכללות, כתר, או ע"ב, או ג"ר, כמו שבארנו לעיל, וא"כ לא נגלה מהם וולת הע"ב דשניהם: אמנם בערך עצמם, יהיה נבחנום לכ' פעמים עסמ"ב, שבע"ב החיצון, שהוא החכמה הפנימית שיצאה לחוץ, יהיה בה לבד, עסמ"ב שהם טנח"א, דעד הפה דראש ה"ם ע"ב וטעמים, ומפה ולמטה, שמשם מתחיל הבטישות וההסתלקות, דע"ב מכונה תמיד התפשטות אורות דפה בשם גוף, מלשון גניפה, שהיא יורה על בטישות האורות וכו', כנ"ל, דאז מתחיל להגלות או"ח היורד ומתמעט, מסבת הורכבות המסך, כנ"ל, שהיא מכונה בשם נקודות: ואח"כ, כשמתלקים הטעמים והנקודות, נשאר מהם ב' רשימות, שרשימו דמעמים נקרא תנין, ורשימו דנקודות נק' אותיות, כנ"ל, הרי שהתחלת גילוי ג' האורות דתפ"א, שנק' ג"כ ס"ג מ"ה וכו', הם רק מפה דראש ולמטה, וכו' הוא עסמ"ב או טנח"א דע"ב החיצון: ועד"ו נבחן ג"כ עסמ"ב וטנח"א, בס"ג החיצון, אשר משבולת עד הטבור, ה"ם הטעמים, וע"ב שלו, ומטבור ולמטה, שהם בערך התפשטות אורות דפה דראש דס"ג החיצון, מתחיל בהם ההסתלקות והבטישות, ונגליון שם נח"א, וס"ג מ"ה וכו' שלו, כנ"ל, וכו' נקרא עסמ"ב פרטיים, אשר ב' העסמ"ב הנ"ל יחד, נקראים, בשם ס"ג הכולל:

וכללות

רק בערך הראש, אמנם כשנקט את התפשטות הפה בערכו כלפי עצמו, נמצא בו לבד כל ע"ם דאוי' וע"ם דאוי', כנ"ל, וע"כ נבחן הנוף לברו ג"כ, על בחי' ראש ונוף, אשר ג"ר דנופא, כלומר במקום שממתיים האוי' שבו, דהיינו עד בחי' פה דנופא, המעלה או"ח מלמטה למעלה, נקרא זה, ראש דנופא, שמקומו מפה עד הטבור, דהטבור היא בחי' פה ומלכות דנופא, ע"ד פה דראש שהוא מלכות דראש: וע"כ, כמו שפה דראש מתפשט ג"כ למטה, כן ישנו ג"כ להטבור התפשטות ע"ם מטבור ולמטה, עד סיום הרגלים, ונקרא בחי' זו"ג דנופא, והבן היטב:

ונתבאר לעיל, אשר התפשטות פה דראש דע"ב החיצון שנק' עולם העקודים, חזר ונסתלק לשורשו, ואח"כ חזר הא"ם והאיר בהעקודים התפשטות שני, שנתהפכו המקומות, ובא החכמה בכלי דכתר, והבינה בכלי דחכמה, ונשאר המלכות בלי אור, כמו שנתבאר בענף ו' ע"ש ובפס"א: והנה התפשטות ב' הזה, ה"ם בינה הפנימית שיצאה לחוץ מא"ק הפנימי:

וקומת הכינה הזו מתחלת ג"כ מתחת מלכות דכתר דע"ב החיצון, דהיינו שפה תתאה דפה דראש, שה"ם גולגלתא לבינה החצונה: וע"ם דראש שלה, שבבחי' אור ישר המה רק ג"ר בחי'ב, מסתיימים על הטבור דא"ק, שה"ם פה דראש דנופא הנ"ל: והזו"ג שלה, שהוא התפשטות הפה דראש הכינה עם נה"י דז"א, המה מתפשטים מטבור ולמטה, שהיא בערך נופא דנופא:

והנה נתבאר, שג"ר דע"ב החיצון, מסתיימים על הפה דא"ק, שהוא פה דראש, וז"ל שלו מתפשטים מפה ולמטה, שבהם נעשה הסתלקות האור והתפ"ב: והתפ"ב, ה"ם ס"ג החיצון, המתחיל מתחת פה דראש, והע"ב דס"ג החיצון הזה, שה"ם הכתר והראש והג"ר דבינה החצונה, מתפשטים עד הטבור דא"ק, שהוא פה דראש דנופא: וז"ל דנופא דס"ג החיצון, מתפשטים מטבור עד סיום הרגלים: שבהם נעשה ג"כ הסתלקות האור, כמו באורות דפה דע"ב החיצון, כנ"ל, הנק' הסתלקות דעולם העקודים: והסתלקות דאורות דפה דס"ג, נקרא צמצום נה"י דא"ק, או צמצום ב': והתפשטות הב' דמפה ולמטה דס"ג החיצון, הוא נקרא עולם הנקודים, שה"ם ב"ן הפנימי שיצא מא"ק הפנימי ולחוץ:

והנה פרצוף דב"ן הזה, מתחיל ג"כ מתחת הפה דס"ג החיצון, דהיינו מתחת הטבור דא"ק ע"ד גולגלתא דס"ג החיצון, וגולגלתא דע"ב החיצון כנ"ל: וע"ם דראש שלו, שבבחי' או"י אינם רק ג"ר בחי'ב, נמשכים עד הפה דראש דעולם הנקודים, כי גם פרצוף ב"ן נתקל על ראש ונוף כמו הע"ב והס"ג הנ"ל: ומפה ולמטה, מתפשטים ז"ל שלו, שהם בחי' התפשטות אורות דפה דראש עם נה"י דז"א, ע"ד הנ"ל גבי ע"ב וס"ג החצונים: וע"כ, גם בז"ל דפרצוף ב"ן, היה ג"כ מקרה הויכוח ובטישות האורות, כמו באורות דפה דע"ב וס"ג, כנ"ל, שהם מכונים שביה"כ, וירידת רפ"ח ניצוצין לבי"ע דפרורא: ואח"כ נעשה גם כאן התפ"ב, אשר התפ"ב הזה נקרא פרצוף מ"ה החיצון, שהוא מ"ה הפנימי שיצא מא"ק הפנימי ולחוץ: והוא מתחיל מתחת פה דראש דב"ן החיצון, ע"ד שבארנו בגולגלתין דע"ב ס"ג ב"ן, וע"ם דראש שהם בחי' ג"ר דאוי' שלו, נמשכין עד הפה דראש דא"מ דאצילות: אמנם מכה תיקונים שיתבארו במקומם, נעשה שם שינוי, אשר בינה דאוי' יצאה החוץ מראש, וא"כ אין שם בראש אלא ההתפשטות כתר וחכמה דאוי' לבד, ובינה וז"ל דמ"ה מתחילין מפה ולמטה, ע"ד שבארנו גבי ע"ב ס"ג ב"ן החיצונים, וענין התחברות מ"ה וז"ל דב"ן שנשברו, יתבאר במקומם בע"ה:

ועתה נבאר שמות עסמ"ב הכוללים, ועסמ"ב הפרטים: דהנה פרצוף א"ק הפנימי נקרא ע"ב הכולל, שממנו אין שום מדובר, שאסור להתעסק בו, כמ"ש בדברי הרב ז"ל כנ"ל, וכל עסקינו מע"ב הכולל הזה, הוא רק בבחי' המקיפין שלו, שנתחבר על גולגלתא דע"ב החיצון בסוד שערות ראש, כמו שהבאנו לעיל ע"ש: וע"כ

וכללות עולם הנקודים, נקרא ב"ן הכולל, אשר היה שכיית הכלים בזה שול, כמ"ש, וגם הוא נחלק על טנת"א ועסמ"ב פרטים, שג"ר שול, עד פה דראש דפרצוף הזה, נקרא טעמים, וע"ב: ומפה ולמטה, שנעשה ההסתלקות והבטישות, ויצאין יונגלין הנת"א וס"ג מ"ה וב"ן שול, אשר ב' אורות דטעמים ונקודות שבז"ח, מסתלקים למעלה, ע"ד שנתבאר בזה דע"ב החיצון, כנ"ל ע"ש, וב' הרשימות הנשאר מהם, נקראים תנין ואותיות, או מ"ה וב"ן: אשר רשימו דטעמים שנק' תנין, לא ירדו עם הכלים שהם האותיות, אלא נשארים חופפים עליהם מלמעלה, בסו"ה ונפשו עליו תאכל, אשר נפש המת מתאכל ממעל להקבר, כמ"ש בע"ח: והאותיות, שהם רשימו דאור הנקודות, הם הכלים והמלכים שנשברו ומתו, כלומר שנפרדו מאור האצילות, שהם אור החכמה שנק' חיה, ונפלו לבי"ע: ולהיותם רשימו דאור הנקודות, שהם אור"ח, כנ"ל, ע"כ יש עמם רפ"ח ניצוצין, כי האור"ח נק' ניצוצין, והם ירדו עם המתים לבי"ע, כדי להחיותם: ומספר רפ"ח יתבאר במקומו בע"ה: ובסוד התפ"ב, דהיינו מ"ה הפנימי שיצא מפנימיות ולחין, שנק' מ"ה החדש, חזרו והותקנו, כמ"ש, וזה המ"ה החדש המתקן את הב"ן, נקרא מ"ה הכולל, שגם הוא נחלק על עסמ"ב, ואכמ"ל, ודי בזה:

אות י"ז. ועם הנ"ל, נוכל להבין, ענין אריכות רגלין דא"ק, עד לעולם הזה הנשמי ממש: ונמצאים ארוכים ביותר מרגלין דה' פרצופי אצילות, בשיעור האורך דג' עולמות בריאה יצירה עשיה, להיות ה"ם אצילות מסתיימים מלמעלה מגג הבריאה, ורגלי א"ק נמשכים עוד דרך עולמות דבי"ע עד לעולמו הנשמי, כמ"ש בע"ח ש"ג פ"ב ובשה"ק שער א' ובמב"ש ש"ב ח"א פ"ג ובשער מאמרי רשב"י ויקרא עש"ה:

והענין דנתבאר לעיל, שסוד הארת הקו, הנמשך עד לנקודה דאמצעייתא דצמצום הא', ה"ם ע"ם דא"ק, שהיו ממלאים המקום עד לנקודה האמצעית ממש, ושם נעשה בחי' הסוף והסיום להארת הקו, מסכת המסך שנעשה בנקודה דאמצעייתא, מכת הצמצום, כנ"ל בענפים א' וב', ואז נעשה מכת העיכוב שבהנקודה, בחי' וזוג דהכאה, ויצאו ע"ם דא"ח, והושוו ע"יו כל הכלים בערך אחד, כמעלת הכתר, שה"ם א"ק הפנימי, שאין אנו עוסקים בו, אלא בכמה שמאיר בסוד מקיפים דשערות גולגלחא, כנ"ל באות ט"ז:

והנה בסוד הארותיו שיצאו לחין, ובסוד אורות דהתפשטות הפה דס"ג החצון, שירדו למ"ה וב"ן הפנימיים, נעשה שם צמצום ב', שנקרא צמצום גהי דא"ק, כנ"ל, שה"ם עליות הרצון למחשבה, כנ"ל, שבחי' ד' שה"ם המלכות, עלה לבחי' בינה שנק' מחשבה: שה"ם, מתחילה נברא העולם במדת הדין, כי נתפשט האורות הקו עד נקודה דאמצעייתא ממש, שה"ם בחי' הד' שבכלי מלכות, שה"ם מרת הדין הגמור, כנ"ל בענף א' אות י': ועדיין ראה א"ק שאין התחתונים כדאי לקבל אורו הרב, וע"כ העלה הו"ג שלו שה"ם אורות דנהי למעלה מטבור, לסוד הבינה דשם, שה"ם מרת הרחמים, להיותה מבחי' ב' שנקראת חלון, שאין בה בחי' העוביות המגיע לשינוי הצורה, שיוכל להתפשט הימנה הפכויות הצורה שהיא אחיות הדינין והקליפות: וז"ל, משגיח מן תחלונות, שה"ם כלי בינה, מציץ מן החרכים, ה"ם העלאת אור"ח שעולה מהמלכות שבבינה, והבן, והתפשטות אור"ח מכוונה בשם משגיח, והעלאת אור"ח מכוונה בשם מציץ, מלשון התנוצצות, שה"ם אור"ח, כנ"ל וע"י בשער מאמרי רשב"י שמות כ"ד ע"א:

והנה ע"י העלאת נהי דא"ק שבצמצום הב', נעשה חלל ומקום פניו, לכל התיוקנים שבג' עולמות בריאה יצירה ועשיה, כנודע בדברי הרב, בשער הנקודים ובשער התיקון, שמתחילה הי' בחי' שבה"כ בהתפשטות אורות דפה דעולם הנקודים, שנק' וז"ג דנקודים ואח"כ חזרו והותקנו, ונעשה מהם ד' עולמות אבי"ע, כמ"ש במקום: והנה אצילות הזה מסתיימים בסוד עליות המלכות למעלה מגג מברואה, דהיינו, ע"פ

המלכות: וכשעלה יסוד הניח רשימו במקומו, וכשבא האור לו דרך אתוריו, הכה בזה הרשימו, ונפלו ממנו ניצוצין, ונעשה מהם בחי' כלים של היסוד: ואז אותו הרשימו, היה מאיר בכלי זה מרחוק, ולא נכנס בתוכו, והם סוד התנין, וכמ"ש בע"ה בדרוש הנקודים ע"ש: וכן עשו כל הספירות, חוץ מכתר, שהניח רשימו לצורך החכמה, אבל לא עשה בחי' כלי, לפי, שבשלמא שאר הספירות, בהעלותם למעלה ע"י הכאה של הרשימו, היה נעשית בחי' הכלים, אך הכתר לא יש מי שיכה ברשימו שלו, לכן לא נגמר עדיין הכלי שלו: והרי, כי הכתר מניח רשימו ולא כלי, ושאר הספירות הניחו רשימו וכלי, ומלכות הניח כלי, ולא רשימו:

אמנם, אחר קבלת אלו הספי' מן המאציל, חזרו למקומם, חוץ מן הכתר, כנ"ל: ואז, הכלי של הכתר לא נעשה רק בחזרה, כי כשחזרה חכמה ונכנסה בו, אז הכה אור החכמה, ברשימו שהניח בו הכתר במקומו, והיו אלו הכאות כפולות, שלפי שרשימו של כתר, להיותו בחי' עליונה מן החכמה, לכן הוא מכה בחכמה, ומוציא ניצוצין, וגם

ע"פ הנקודה, דצמצום הב', שה"ם מרת הרחמים: ומנקודה זו המשותפת ברחמים, עד נקודת הצמצום הא' שה"ם מרת הדין, מתפשטים שם ג' עולמות ב"ע דפרודא, כלומר, שהכלים דשם אינם אלקיות, כמו באצילות, אלא בחי' שרפים ומלאכים ואופנים, שה"ם התפשטות הנק' וצבאיה, אמנם האור דשם היא אלקיית, כמ"ש במקומו:

ונודע, שאין שינוי מצב עושה העדר במצב הקדום, בכל ענינים הרוחניים, אלא בסו"ה הוא ותמורתו יהיה קודש, דשינוי המצב היא ענין תוספת הצורה על צורה הקודמת: וא"כ מוכרח, שגם בחי' א"ק דצמצום א' בסוד א"ק הפנימי, נשאר כמו שהיה, וכל הארותיו שיצאו לחין מלבישים אותו מחוצה לו, אשר התחתונים מונבילים בכל המסכים והלבושים שעליו, שהם כולו מדרגות דעלמין דאבי"ע, אמנם לעתיד לבא, יסורו המסכים, ויקבלו כולם אורותיהם השייכים להם, בסו"ה ולא יכנף עוד מוריד והיה עיניך רואות את מוריד וכו', כי יחזרו הכנפיים להיות אור, ואז יקבלו התחתונים מהארת א"ק עצמו, שנמצא אצלינו בעוה"ז ממש, כנ"ל, דנקודה דצמצום הא' ה"ם נקודה דעוה"ז, שהוא לבד נקראת אמצעייתא ממש, שה"ם מרת הדין, שעד גמר התיקון אין התחתונים כדאי לקבל הימנו, וע"כ לעת עתה, היא נמצאת בריחוק הגמור מאור א"ס ב"ה, הן בענין העולמות דספירות דיושר, והן בענין העולמות דספירות דעגולים, כנ"ל בע"ח ענף ב': וע"פ הדברים הנ"ל, יתבאר לך דברי הרב בע"ח היכל א"ק שער ג' פ"ב עד סו"ה ועמדו רגליו על הר היותים, עש"ה, וע"י בש' מאמרי רשב"י ויקרא כ"ד ע"ב בד"ה כד יסתיים גלותא:

ובזה תבין ג"כ המוכר בע"ח בהיכל אבי"ע שער מ"ב פ"ב וג', דחשיב שם הכללות דע"ם כח"ב וז"ל

שגרעון הראשון מאור"ח היורה, שהוא בחי' רשימו דכתר דניצוצין, נפל לכלי מלכות:

וכשעלה יסוד הניח רשימו במקומו: פי', דענין הנ"ל, נכחן ג"כ בספי' יסוד, וכשהתחיל להתפשט בו אור"ח היורה, נמצא נעלם ממנו האור דהתפ"א, אמנם הניח רשימו מאור דהתפ"א:

וכשבא האור לו דרך אתוריו: היינו אור"ח היורה כנ"ל:

הכה בזה הרשימו: דהת"א, כלומר דשניהם מבטלים זב"ן, כנ"ל, מסכת הפכויהם:

מאיר בכלי זה מרחוק ולא נכנס בתוכו: פי', דהרשימו ה"ם האור הנשאר מקומת הכתר, והוא מאיר אל הכלי, שה"ם האותיות שנפלו, כדרך תנין המאירים על האותיות מלמעלה:

חוץ מכתר שהניח רשימו וכו' אבל לא כלי: דמאחר שהמסך עלה למקום כתר, ונמצא מוכך כמו הכתר, א"כ אין נורה בו עוד שום הכאה כלל להעלות אור חזר, ואין כאן ניצוצין שיפלו לבחי' כלי: לא יש מי שיכה: דאין שם אור"ח היורה, כנ"ל, דאור ישר דא"ס הבא על המסך דשם, אינו מעלה אור"ח:

חזרו למקומם חוץ מן הכתר: כלומר דחזר אור א"ס להתפשט בעולם העקורים, אבל לא במקומם ממש, אלא שנתהפכו המקומות, שבא החכמה בכלי דכתר, כמ"ש לקמן:

חוץ מן הכתר: והענין דכל חזרת התפשטות הב', הוא משום שהמסך חזר ונתעבה מכת התפשטות העוביות דאחוריים דבינה, כמ"ש בפס"ס, אות ח', דהוא בחי' ג', וערך ז"א, ונודע שאור"ח המלביש עד הכתר, הוא רק ממסך דבחי' ד', עש"ה:

כשחזרה החכמה ונכנסה וכו' הכה אור החכמה ברשימו וכו': דכאן בהתפשטות ב' היה ג"כ הסתלקות האורות, כנ"ל, אלא על דרך מטי ולא מטי, כמ"ש בע"ח בשער מול"מ, ואז הכה אור החכמה ברשימו, ונפלו הניצוצין למטה, שנעשה לבחי' כלי לכתר, ויתבאר עוד לקמן:

והיו אלו הכאות כפולות: דבכיוושין דרשימו דטעמים ורשימו דנקודות, דהת"א, לא נפל מרשימו דטעמים כלום, אלא רק מרשימו דניצוצין דנקודות לבד, כנ"ל, אמנם כאן, נפל ג"כ ניצוצין מרשימו דטעמים, כמ"ש:

לפי שהרשימו של כתר וכו' להיותו בחי' עליונה: פי' דבהתפ"א, נגלה ובא האור"ח מלמטה למעלה, מתחילה במלכות ולבסוף בכתר, כנ"ל, אבל בהתפ"ב, בא האור"ח מתחילה להכתר ואח"כ למ"ח, והטעם מפני שכבר עלה המסך במקום כתר, כנ"ל, וע"כ כשחזר להתעבות מאחורים דבינה, ואור א"ס השופע בלי הפסק מכה בו, ומעלה אור"ח, נמצא

נמצא בזה שספי' הכתר עצמו, מתפשט בע"ס דאורי' וע"ס דאורי' עד קומת חכמה שבו, אבל הכתר שבו נמצא מנולה, כלי התלכשות דאורי', אמנם בחי', הרשימו דהתפ"א, נמצא ג"כ בכתר שבו, ונמצא בזה שהרשימו הוא בחי' עליונה מאור החכמה, שבא עכשיו בהת"ב:

וגם החכמה וכו' על הרשימו והוא גבוה ממנו כלומר, שהרשימו צריכה להיות: להיות שאין יותר בהרשימו, וזולת בינה וזו"נ ורושם מקומת כתר, אבל כל האור ואור הפנים דחכמה ובינה נסתלקו הימנה, כנ"ל, וע"כ עתה, ששוב נתעבה המסך, ושוב נחתדש וזו"נ דהכאה והאור, חזרו חו"ב פב"פ, ושב אור העצמות להתפשט בעקודים, אשר ע"כ, יש מעלה גדולה באור החכמה שבא עתה, שהרשימו צריכה לה, והבן:

ב' כלים אחד לרשימו של הכתר וכו': דנתבאר לעיל, שמן הכתר לא נפלו ניצוצין בהסתלקות דהתפ"א, דאין שם מי שיכה עליו, כנ"ל, אמנם עתה בהתפ"ב, דהמסך שעלה לכתר חזר ונתעבה, ונתחדש הזווג דאורי' בכתר נופיה, ונתפשט לע"ס דאורי' לע"ס דאורי' כנ"ל, א"כ בעת הסתלקות האור, נופלין ממנו הניצוצין למטה ונעשין לבחי' כלי לכתר: והיינו רק בערך שרשימו דכתר התחבר ולקח מהאור דעכשיו:

ואחר אל החכמה שבא עתה: והיינו בערכו דהתפ"ב, שבא עכשיו מחדש:

שהם הרשימו והחכמה: דהרשימו להיותה מאירה גם בכתר דהכתר, ה"ס הזכר שבו, ואור החדש דהתפ"ב, להיותו מתחיל מחכמה דכתר ולמטה, ה"ס הנוקבא שבו:

שהרי ענין התעלמות וכו' ה"ס ביטול מלכים: פ', שהתעלות המדרגות, הבא בסגולת האור, נקראים מלכים: והיינו, על שם המסך שבכלי מלכות, שהוא שורשם ומולידם: וכל העילוי שבמלכותם, הוא מבח המשכת אור הפנים דחו"ב לכללות הנאצל, כנ"ל, וענין ביטול מלכותם, הוא משעה שפוסקים להמשיך אור הפנים לכללות הנאצל, וע"כ התעלמות האורות נקראים ביטול מלכים, והבן:

קלקול ע"מ לתקן וכו' לעשות בחי' כלים: כלומר, שלא נפלו למטה מבחי' הכלים דאצילות, כמ"ש בפס"ס עש"ה:

שגם בא"ק היה כל אותו צמצום וכו': הסתלקות האורות הנ"ל נקרא צמצום:

גם אותם שנבאר וכו': כ"ו יתבאר במקומו כע"ה:

ענף ח': ודע כי ד' בחי' כוללים וכו': כ"ו, נתבאר היטב בתחילת ענף ו', בפס"א, עש"ה:

ג"ר

וגם החכמה להיותו בא עתה מלמעלה, ונמצא עומדת על הרשימו והוא גבוה ממנו, לכן הכה עתה ברשימו, והוציא ניצוצין אחרים, ולכן נעשה עתה ב' כלים, אחד לרשימו של הכתר, ואחד אל החכמה שבא עתה: וכבר הארכנו בזה במקום אחר, איך יש בכתר זכר ונוקבא, והמה אלו הב' שזכרנו פה, שהם הרשימו והחכמה, וע"כ היטב: והנה מכאן תוכל להבין, איך יש ג"כ בעולם העקודים מציאות ביטול מלכים, בצד מה, כדמיון אותם מלכים שמלכו בארץ אדום, שמתו ונתבטלו, כנזכר בדרוש עולם הנקודים: שהרי ענין התעלמות אורות של העקודים, ועלייתם במאצילם, הוא ג"כ ביטול מלכים בבאן, דו"ק ותשכח:

אמנם ההפרש אשר ביניהם הוא זה, כי כאן בעקודים, היה הקלקול ע"מ לתקן וסותר על מנת לבנות, כי זה היה עיקר הכוונה לעלות כדי לעשות בחי' כלים, אבל בנקודים, היה ביטול ומיתה גמורה ממש:

ואמנם לפי שמן העקודים התחילו הכלים להתגלות קצת, לכן גם בבאן היה קצת ביטול: והמשכיל יבין, שגם בא"ק היה כל אותו צמצום שבארנו למעלה, גם אותם שנבאר לקמן בע"ה בענין צאת הנקודים ממנו, איך צמצם עצמו ופרים חד פריסה בטיבורא דליה, כל זה קרוב לביטול המלכים, ודברים אלו אמור להרחיב בהם והמ"י:

ודע כי במלכות של עולם העקודים, נשאר בה יוד שרשים של יוד הנקודים, כמ"ש בע"ה: ועד"ז בכל האצילות, כי המלכות של השרשים אשר בפה א"ק, היא כלולה מיד, והם יוד שרשים אל יוד דעקודים, ובמלכות דעקודים יש יוד שרשים אל י"ס דנקודים, ועד"ז בשאר העולמות:

ענף ח' ודע, כי ד' בחי' כוללים כל ד' עולמות, והם, ע"ב, ס"ג, מ"ה, וב"ן: והם עצמם נקראים טנת"א, וכל אחד כולל ארבעתן: ע"ב, יש בו ע"ב ושעמים, ס"ג ונקודות, מ"ה ותנין, ב"ן ואותיות, וכולם נקראים ע"ב ושעמים: וכן בס"ג, וכן במ"ה, וכן בב"ן:

גם דע, כי ע"ב, הוא כתר ושעמים: ס"ג, הוא חכמה ונקודות: מ"ה, הוא בינה ותנין: וב"ן, ז"ת ואותיות: והנה

זו"ג, לה' מדרגות נקראים בשמותם שנגל"ה: שורש, הוא כתר: גשמה, היא חכמה: גוף, היא בינה: לבוש, הוא ז"א: והיכל, הוא נוק': והולך ומבאר אח"כ, דשורש גשמה גוף, שהיא ג"ר כח"ב, הם בחי' א', שאין פירוד ביניהם, אבל לבוש והיכל נפרדו מהם, ונעשו מהם ב' מקיפים: ונמצאים, דכל ספירה וספירה מכל הפרצופים, אינם נכללים כלל מלבדש והיכל, אלא מנ"ר לבד: דהיינו, שככתר יש רק ג"ר דכתר, אמנם זיו"ג שלו נתפרדו הימנו לבחי' ב' מקיפים: ועד"ז ח"ב זיו"ג, כי בפרצוף הנוק', לא יש רק כח"ב דנוק', אבל זיו"ג דפרצוף הנוק', נפרדו הימנה לבחי' ב' מקיפים: באופן, שבכל הע"ס אין בהם, רק עד הבינה, ולא כלל מלבדש והיכל, עש"ה בב' פרקים הנ"ל: וזה מוכן היטב בחמור לעיל, אשר מצמצים ב' ולהלן, עלה המלכות לבחי' הבינה, ויצאו זיו"ג חדשים שהמה בערך זיו"ג דבינה, ובחי' ב', בסוד שיתוף דמרה"ר כנ"ל, וזיו"ג הקודמים דבחי' מרה"ד, נעשו למקיפין, כלומר שמאירים כדרך אור"מ, לאט לאט, בכחי' הכלים חצונים, עד גמר התיקון, שאז, ימשכו המקיפין לכלים הפנימיים, והבן היטב (וה"ס שאין אוכלים אנונים ברה"ה והמ"י):

והנה תחילת השתתפות מרה"ר במה"ד, נעשה בהתפ"ב דעולם העקודים, כמ"ש בענף ב' וז"ס מטי ולא מטי, המובא בע"ה שער מטי ולא מטי, כמ"ש במקומו, שבוה נתערבו האורות דזיו"ג באור הבינה, שה"ס אשר בדברו מעריב ערבים: וז"ס ביה שמו, שצריך לכתבו בראש העמוד להיות הו"ה שה"ס לבוש והיכל נפרדו, וזיו"ג עלו ונתחברו ביה, שבוה נמצא שכל השם בן ד' המה רק בחי' י"ה, וע"כ נרמז ביה שמו, והבן, כמ"ש בע"ה ש' מול"מ פ"ה:

אות ח'. וז"ס כתנתינן מאימתי קורין את שמע וכו' שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן וכו': פ', דעיקר כוונת קריאת שמע, ה"ס היחוד דע' דשמע עם ה' דאחר, כמ"ש בכוונות, כנודע, והענין, דהשכינה הקדושה נקראת עולמיתא שפירתא דלית לה עיינין, כמ"ש בזהר בסבא דמשפטים דף צ"ה ע"א: ועי' בזהר הרקיע משפטים, בהשגת האר"י ז"ל על הרמ"ק ז"ל, בפירוש הזהר הנ"ל:

ופירש שם וז"ל, דעולמיתא שפירתא, ה"ס הכלה הכלולה: ולית לה עיינין, דמסטר דיצחק אתיא דכתיב ב', ותכנהנה עיניו מראות, ועיינין דילה הם למטה בהיכל זכות וכו', וגם גופא לית לה, שהרי גפקא ומתדבקא באחוריו בתחילת האצילות וכו', וכן כתב הוא עצמו (היינו הרמ"ק ז"ל) בס"ה, וז"ס ד' שאין לה אלא ד', ב' וזרעות וב' ירכין: ובשעת היתור, דהיינו אחר, אחר ד', שהיתה בתחילת אצילותה, צריך להעביר ידיו על עייניו: ואפשר, שעל זה נהגו לכסוף ראשיהם על ברכיהם בשעת היחוד, לכל יראה הגוף וכו': ואלו היה לה עיינין, היו מוקרא עלמא בשלהובותא, וז"ס הסבי עיניך מנגדי, שהיה למטה ולא כנגד החתך, וז"ס המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, יתן כמטה למטה בהיכל זכות: ולבו למעלה, באצילות: איהו נפקת בצפרא, בשעתא דאתקדושתא ואתחברת, ואתדבקת איתתא בבעלה וכו': ואתחברת ביממא, כי היא מרת לילה, וכיום מתעלמת, ואינה פועלת פעולתה וכו': וכאשר נבאר האדם, ובנה ה' אלקים את הצלע וכו', אתחנתת גם הוא למעלה בקישוטים דהתחתונים, ונמצאת אתקשטת בקישוטין דלא הו, להיות דלא הו באצילות, ונעשין לה עתה מקישוטין של התחתונים וכו', וז"ס ד' דיהודה עכ"ל עש"ה:

ז"ל דבריו ז"ל, צריכים לידע, שאין בין הקריאה להכתיבה, אלא טעמים ונקודות לבד, שכתובת הספר תורה הוא רק בתנין ואותיות, ובעל הקריאה הולך וממשיך בתוכם אורות דטעמים ונקודות בעל פה: וכללות הטנת"א שבס"ה, ה"ס אורות דפה דעולם הנקודים, שהיה בהם ענין שביה"כ, אשר ב' האורות דטעמים ונקודות חזרו ונסתלקו לשורשם, וכו' הרשימו שלהם שנק' תנין ואותיות, עלו והותקנו בסוד צירופי תיבות ופרשיות שבס"ה: וגורע שסוד שביה"כ נהגים בזו"ג דכולהו ה' פרצופין דעולם הנקודים

הנקודות, וע"כ די לו רבעי הקריאה, להסתכל בהצטרופי תיבות ופרשיות, להכיר בהם בחי' הטעמים והנקודות שצריך להמשיך לחזקן, אם מא"א, ואם מא"י ואם מישסו"ת, ואם מו"נ: ומקום הטעמים והנקודות האלו, הם למעלה מאצילות, דהיינו בפרצוף ס"ג דא"ק, המלביש לא"ק משובלת הזקן ולמטה, אשר הראש דס"ג מתפשט עד הטבור, וגופא דס"ג מטבור ולמטה, ובכל הסדרים שנוהגים שם, כמו שפרשתי לעיל:

ובזה יתבאר לנו סוד אתון רברבין, דע' דשמע וד' דאחד, ונתבאר לעיל, סוד ב"ה שמו, שצריך לכתבו בראש העמוד בס"ת, שהיא ענין העלאת נה"י דא"ק לחג"ת שלו, כנ"ל, שה"ס העלאת וד' דס"ג דא"ק ליה' דס"ג, המלביש לא"ק מטבור ולמעלה עד השבולת הזקן, כנ"ל, שה"ס ראה שאין התחתונים כדאים לקבל אורו, עמד ושייתף עמו מדה"ר, כי מתוך שעלו ה"ה ב"ה, קבלו ה"ה לצורת ו"ה, ונעשין הו"נ כמו בחי' או"א ממש, שזה שורש לסו"ה מ"ה שמו ומ"ה שם בנו כי תדע, כמ"ש בווהר, להיות סעלת האב ומעלת הבן אתיון כחדא:

והנה נתבאר לעיל, שעי' התפ"ב והעלאת נה"י לחג"ת, נתעלמו ונפרשו האורות דבחי' ג' ובחי' ד', ועלו להיות בסוד ב' מקיפים הנקראים לבוש והיכל, עש"ה, ולא נשאר סהם בחג"ת, וזולת בחי' רשימו שלהם, שה"ס דברי הרב ז"ל במאמרי רשב"י הנ"ל, שאומר דגם גופא לית לה, שהרי נפקא ומתדבקא באחוריו בתחילת אצילות עכ"ל: שנמשך משורש הנ"ל, דבסבת התערבות והמתקת סה"ר בסה"ר, ונכלל הו"ה ב"ה, וב"ה לבד כל שמו, כנ"ל, הותקנו כל אחת ואחת מעשר הספירות, רק בשורש נשמה וגוף לבד, שה"ס כח"ב ו"ה, אמנם לבוש והיכל, נפרדו למקיפים, כנ"ל: ולפ"ז, צריכה גם המלכות להכלל משרש נשמה וגוף, כמו ה"ר: ואומר, דגופא אין לה, להיותה רק בבחי' רשימו מתחילת אצילות, כלומר, דהרי שורשה אינה ביותר מבחי' התפשטות הפה דראש, שה"ס נהי"מ כנ"ל, ונודע שאימא רק עד הוד אתפשטותה, וא"כ בבחי' גוף דמלכות שה"ס הבינה, כנ"ל דשורש נשמה גוף ה"ס כח"ב, נמצא דאין לה בחי' יסוד, אלא נצח והוד לבד: וע"כ, בסוד עליית וד' ל"ה, נמצא שלא עלו מהמלכות אלא הירכין שלה, שה"ס גו"ה, ובהתכללם עם בחי' חג"ת, נמצא נצח דהמלכות נכללת בחסד, והוד דהמלכות נכללת בגבורה, שח"ג נקראים דרועין, אבל ת"ת אין לה כנ"ל, וא"כ אין לה יותר מד' ספירות, חו"ג נצח והוד: שה"ס ד' רבתא, שנודע, שג' אלפא ביתות יש, אותיות גדולות בבינה, בסו"ה ופום סמלל רברבין: ואותיות קטנות בגוף, בסוד המיעוט: ואותיות אמצעיות כו"א, וכיון שאנו רוצים להמשיך בשעת קריאת שמע בסוד הטעמים ונקודות משורשם, דהיינו בסוד העליה לחג"ת ששם הרחמים, ע"כ כתיב אחר כך רבתי שירה על חו"ג גו"ה דהמלכות, כמות שהיא ב"ה, כנ"ל:

וצריך שתדקק במה שאנו מחליפין הכינויים שהיא ענין אחד, אלא כשאנו מדברים בערך א"ק גופי', נקרא עליית נה"י לחג"ת, ומה שאנו מכנים עליית ו"ה ל"ה, היינו בפרצוף ס"ג, שקומתו מתחיל משובלת הזקן ולמטה: וכן תזכור שכל נהי"מ, הם שם המלכות, דהיינו התפשטות המלכות דראש דכל דרגא, נקרא נהי"מ כנ"ל: שא"ל להאריך ולברר זה בכל מקום שכבר הארכתי לבאר זה בהמשך האמור בהקדמת אה"פ עד כאן:

ובסוד העליה הנ"ל, נקרא הו"א בשם א"ק דאחד: דאחא אחות הוא שם החכמה, כנודע בסו"ה אמור לחכמה אחותי את, וכיון שהו"ה עלו ל"ה, נמצא הו"א במקום אבא ממש, ע"כ נק' את, כמו פרצוף אבא:

ובזה יתבאר לך, למה תלה התנא שיעור קריאת שמע בערבין, בזמן כניסת הכהנים לאכילת תרומה, להיות אבא נקרא כהן גדול כנודע, ובסוד מ"ה שם בנו הנ"ל נקרא גם הו"א בשם כהן, שבוה נמצא דמעות

והנה מתחילה היה בא"ק כך: ג' ראשונות שבו, שהם ע"ב, כתר: ס"ג, חכמה ובינה: וזה הס"ג, היה מחציו ולמטה, שהם הנקודות שבו, מלובש מטבור ולמטה דא"ק, תוך מ"ה וב"ן

דמעות קריאת שמע, ואכילת כהני טבולי יום בתרומה, תלויים בזמן אחד ממש, כמו שיתבאר בס"ד:

והענין יתבאר בהקדם הספרא דצניעותא שמות קע"ז בשלהי פרק ראשון בד"ה ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור היינו דכתיב כי הוא אור ויהי הוא בלחוריו לבתר אתחורו חד יד'ה'ן (כצ"ל דהיינו יהי עם הו אתחברו) ן בתראה שכינתא לתתא כמא דד' שכינתא אשתכח ובחד מתקלא אתקלו והחיות דצוא ושוב דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב אמרו צדיק כי טוב האי במתקליה סלקא קדמא בלחוריו וכלא לחד אתחורו אחתא ומודעתא כלילין דא בדא ב"ה בתרין דחיסין דמתחבקן וכו', ויאמר אלהים יהי מארות ברקיע השמים שליט דבר בנוקבא דכתיב וצדיק יסוד עולם נהיר יוד בתרין ונהיר ומעבר לנוקבא אתחיד יוד בלחוריו סליק בדרגיו לעילא ולעילא אהחשכא נוקבא ואתנהירת אימא ומתפתחא בתרעיו אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחא ואחיד לתתא להאי ולהאי ווי לסאן דגלי פתחא ע"כ עו"ש שמות קס"ו בא"ד ועל רוא דא דהאי אור דרליק ונהיר להאי נר כתיב ביה באהן בהעלותך את חנרות בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור אור דא כתיב ביה יהי אור ויהי אור אמאי כתיב ויהי אור הא בויהי כן כגוי: אלא יהי אור, דא אור קדמא דאיהו ימינא ואיהו לקן הימין: ויהי אור, דמימינא נפק שמאלא, ומרוא דימינא נפק שמאלא, וע"ד, ויהי אור, דא שמאלא, מכאן דויהי קדמא דאורייתא מסטרא דשמאלא הוה ובג"כ לאו איהי סימן ברכה, מ"ט בגין דביה נפיק האי חושך דאחשיך אנפי עלמא וכו' וירא אלקים את האור כי טוב דא הוא עמודא דקאים באמצעיתא וקאים ואחיד בסטרא דא ובסטרא דא וכו' וכיון דאתא תליתאה דא כדון אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא שו"ס ויבדל אלקים בין האור ובין החושך:

פ"י דיש כאן ג' פעמים אור אור א' יהי אור אור ב' ויהי אור אור ג' וירא אלקים את האור כי טוב והנה כ"ז ה"ס התפשטות אור א"ס ב"ה לע"ס דאוי' עד כלי מלכות ומהמלכות על ע"ס דאור"ח כמו שפרשנו לעיל והמאמרים דמעשה בראשית ה"ס או"א כמ"ש בליקוטי תורה בראשית ע"ש ונמצא אור א' דויאמר ה"ס או"א והאור הב' דויהי אור ה"ס וז"נ נודע דהוא, ה"ס עלמא דאתכסיא שה"ס או"א וזה שפירשו בוהר ענין ב' פעמים אור הנ"ל בסו"ה כי הוא אמר ויהי שהוא בלחוריו ויהי בלחוריו שסוד אור הב' שה"ס וז"נ בסוד לבוש והיכל כנ"ל נבדלו ונתפרשו מן אור א' שנק' הוא ונעשין לב' מקיפין כנ"ל ואומר עוד לכתר אתחורו חד: כלומר דהכלים של וז"נ הנעלמים עלו לאו"א ונעשין וז"נ בבחי' או"א וע"כ בחד מתקלא אתקלו: פ"י דסוד וז"נ נקרא מתקלא ונמצא ע"י עלייתם נעשין גם בבחי' או"א בחי' מתקלא שה"ס וז"נ שו"ס וירא אלהים את האור כי טוב שה"ס אמרו צדיק כי טוב כלומר דהתפשטות דאור הג' ה' בחי' וז"נ הכלולים באו"א גופייהו שה"ס השיתוף דמדת הרחמים דהמסך דמלכות נמתק במדרגת אימא ונמצא ג' אורות אלו ה"ס כהן לוי ישראל אור א' דהמאמר ה"ס או"א שה"ס כהן ואור ב' ה"ס וז"נ הראשונים שהיו במדת הדין ואור ג' ה"ס עליית וז"נ באו"א שה"ס שיתוף דכדה"ר ונקרא ישראל וזה שאומר האי במתקלא סלקא דהיינו אור ג' שה"ס ישראל ונמצא גם או"א בא"ס בסוד מתקלא וז"נ בשיתופא משא"כ קדמא בלחוריו דהיינו אור א' לא היה משותף עם וז"נ ואומר עוד וכולא לחד אתחורו אחתא ומודעתא כלילין דא בדא: פ"י הבינה נקרא

ג"ר שבו שהם ע"ב, כתר: פ"י דהתפשטות הא' דע"ס דאוי' על המסך דבחי' ד', שחור ויוצא מהמסך ולמעלה ע"ס דאוי"ח, נקרא כתר: והיא משום דכל ה"פ שבהתפשטות הזה קומתם שוה לכתר, כנ"ל בענפים הקודמים, שנקרא ג"כ בשם ע"ב הכולל, להיות המסך מאור העב שבבחי' הד', אמנם מנע האו"פ לזכך את המסך, ובהיות אור א"ס ב"ה מודווג על המסך בתוך דרגות ויכוון, יוצאים עי"ז האורות ה"פ דהכתר, לחוץ, זה למטה מזה, כמו"ש לעיל בענף ג' בפנים מסבירות עש"ה, כי שם מקומו, וע"כ מתחילת הויכוח נעתק האור לחכמה, שאז נק' האור בשם ס"ג, להיותו ס"ג אחר ומתמעט: ונסינה זו מתחלת רק מפה דע"ב הכולל ולמטה, כנ"ל בענף ו' עש"ה בפמ"א בכיאר מ"ה וב"ן, וע"כ נחשב רק הראש עד הפה, לבחי' כלי הכתר, דער שם ישנם לה' פרצופין דקומה שוה, כי גם אור הפה עולה ומלביש עד הכתר דהראש, אמנם מפה ולמטה מתחיל הויכוח, דהיינו רק במה שאור הפה מתפשט בע"ס למטה, בערך שמלביש למעלה בראש, שאלו ע"ס דהתפשטות הפה נקרא גוף, לבר מראש: וע"כ אומר הרב, שהג' ראשונות, נקראים כתר, שמרמו על אור ישר שבראש, שאין שם מאו"י רק כח"ב, שהם שורשים, לגולגלתא, ועינים, ואוון, אבל בחי' חוטם, שהוא ז"א, ובחי' פה, שה"ס מלכות, הם מתפשטים בגופא לבר מרישא, בסוד נה"י דו"א המתחבר בתוך המלכות עד הטבור, ומטבור ולמטה מתפשט המלכות לבד: ונהי"מ אלן, שה"ס הגוף, נקראים מ"ה וב"ן בכל מקום שהם, וזכור זה:

ס"ג, חכמה ובינה: פ"י, שהאורות הראשונות היוצאות לחוץ מע"ב הכולל, נק' חכמה ובינה, ששניהם נקראים ס"ג הכולל: **וזה** הס"ג היה מחציו ולמטה וכו': דע דסוד החצי, והמחצה, בכל מקום שהוא, יורה על הבחן המלכות, שכל פרצוף נבחן ממלכות ולמעלה, שה"ס הראש, ובבחי' פה דראש המעלה או"ח ממטה למעלה: ונבחן עוד ממלכות ולמטה, שהיא בבחי' גוף, שהוא התפשטות ע"ס דהמלכות גופי', ששם נעשין הביטושין דאו"מ באו"פ, ע"ד שנתבאר לעיל ענף ו' ע"ש, ונק' ג"כ מ"ה וב"ן, כנ"ל: **מלובש** מטבור ולמטה דא"ק תוך מ"ה וב"ן דא"ק: כלומר, דהס"ג הכולל, ה"ס חו"ב דא"ק הפנימי, שיצאו לחוץ, כנ"ל, אשר פרצוף החכמה מלביש על א"ק הפנימי מגולגלתא ולמטה, שהגולגלתא ה"ס מלכות דע"ב הכולל, וסוד השערות עד המצח ועד האונים, ה"ס המקיפין מע"ב הכולל על פרצוף החכמה החיצון: ומאונים ולמטה מתפשט ה"פ דפרצוף החכמה, בסוד הסתכלות דק, כנ"ל בענף ו', שהוא נקרא ע"ב החיצון: ונתבאר שם, שמפה ולמטה נעשה במישא והסתלקות האורות, ויצא התפשטות ב' מפה ולמטה, שנתהפכו האורות, ע"ש: וע"כ נשלם פרצוף ע"ב החיצון בשבולת הזקן, כלומר בפה, כי מפה ולמטה נתפשט התפשטות הב' הנ"ל, שה"ס

שה"ס בינה שיצאה לחוץ מא"ק הפנימי: ומלבשת על ע"ב החיצון מפה שלו ולמטה, אשר שפה תתאה ה"ס הגולגלתא שלה, ושכולת חוקן הוא בערך כמו שערות רישא דע"ב החיצון: וכמו שמפרצוף החכמה שיצאה לחוץ לא נתפשט אלא הראש שלו, שה"ס המעמים והנ"ר והכתר שלו עד הפה שלו, כנ"ל, דמפה ולמטה מלובש בבינה שיצאה לחוץ, דהיינו בהתפשטות ב' הנ"ל: כמו כן, מבינה שיצאה לחוץ, לא נגלה, אלא הראש והמעמים והנ"ר שלה, שהוא עד המכור דא"ק, דהמכור היא בחי' פה, דראש דנופא: ונמצא, שיצא ראש החכמה החיצונה, מגולגלתא עד פה דראש, ויצא הראש דבינה החיצונה, משכולת חוקן עד המכור: ובחי' התפשטות המלכות דראש דבינה החיצונה, דהיינו השיך למסכור ולמטה, סמונים תוך מ"ה ובין דא"ק, כלומר, דעם יציאת מ"ה ובין הפנימיים, מא"ק הפנימי ולחוץ, נגלין ויוצאין גם בחי' נת"א דס"ג הכולל, דאינם נוהגים אלא מפה ולמטה דבינה החיצונה, כמ"ש עור, ועי' בפמ"ס היטב: ונמצא, שנת"א דע"ב הכולל, מלובשים בתוך פרצוף החכמה שיצאה לחוץ: ונת"א דפרצוף החכמה, מלובשים בתוך פרצוף הבינה שיצאה לחוץ: ונת"א דבינה שיצאה לחוץ, יתלבשו בתוך עולם הנקודים ואצילות, שה"ס ב"ן ומ"ה הפנימיים דא"ק שיצאו לחוץ, כמ"ש בע"ה במקומם:

ובין הוא פנימיות א"ק וכו': כלומר, ששמות וערכים האלו, הוא בערך השורשים של האורות התצונות, שנמצאים בא"ק הפנימי, דע"ב נק' החו"ב, בחי' ס"ג הכולל, אמנם כלפי עצמם, אחר שיצאו לחוץ, נקראים שניהם בחי' ע"ב דס"ג, ומעמים, כי לא נגלה מהם רק המעמים דכל אחד, כנ"ל:

עצמות אורות וכלים: אור החכמה נקרא עצמות, ובינה וזו"נ נק' אורות וכלים, כמו שנתבאר בענפים הקודמים, ולאפוקי שערות וצפרנים, שאינם בכלל זה:

ואח"כ הוציא בחי' החיצוני

להלבישו: היינו ע"ר הורכבות המסך, כנ"ל בענף ו' ע"ש:

ותחילה הוציא אורות מע"ב הפנימי

וכו': היינו שנודרך המסך לבחי' ג', שאו אינו ממשיך אליו ע"ס בקומת חכמה, ונגרע מפרצוף הוה, בחי' הכתר, ואור הנגרע הימנו, מתלבשים בסוד השערות, לבחי' אור מקיף בשבילו:

ואח"כ הוציא שערות חוקן: היינו ע"י הסתלקות דאור הפה דפרצוף חכמה, וע"י ממי ולא ממי הנוהג בהתפ"ב, שיצאו ע"י שערות חוקן, שה"ס אור הנגרע מבחי' חכמה, שמתלבשים בשערות חוקן לבחי' מקיפים, כנ"ל בכתר:

שמהם נעשה כללות ג' מוחין: היינו כח"ב דמקיפין, הנמצאים בשערות האלו כמ"ש במקומם:

ונמשכין תחילה סוד מעמים

דס"ג וכו': כלומר, שממרים יציאת

ובין דא"ק: וכל זה, הוא פנימיות א"ק עצמות, אורות וכלים:

ואח"כ הוציא בחי' החיצוניות להלבישו, ותחילה הוציא אורות מע"ב הכולל הפנימי, שהוא השערות של הכתר, מקיפים ראשו מבחוץ עד המצח ועד האזנים כגודע: ואח"כ הוציא שערות חוקן, הנמשכין מס"ג הכולל, הנקרא נקודים, שמהם נעשה כללות ג' מוחין שבו:

ונמשכין תחילה סוד המעמים דס"ג, שהוא אח"פ, עד מכורו:

ואח"כ לא הוציא שאר בחי' לחוץ, יען, כי

דע"ס דא"ק, ונמצא עשר פעמים ל"ב בחי' הם ש"ך בחי': ונודע דאע"ג שהמאציל חור והעלה את האורות וניצוצין וכלים הנ"ל, ותיקן מהם ד' העולמות דאצילות בריאה יצירה עשיה, אמנם לא עלו כולם, אלא נשאר מהם מאורות וניצוצין וכלים שלא נתבררו, כמ"ש באד"ר, מהם אתתקנו ומהם לא אתתקנו, ותרע, שלא נתתקנו מהם אלא רפ"ח בחי', כלומר דחורו והותתקנו רק בבחי' ט"ר דע"ס דא"ק, אבל בחי' מלכות דע"ס דא"ק לא נתתקנו, ונמצא של"ב בחי' דמלכות נשארו למטה בלי תיקון שהיא נקראת ל"ב האבן, שאינו עולה בתיקון עד לעתיד לבא, כפ"ה והסירותי את לב האבן מברכם ועי' כ"ו במרשב"י בסופו:

ונתבאר, דמלך הו' דו"ת דנקודים לא נתתקן מצד המאציל, אלא חג"ת נהי' לבר, וז"ל הו"א דעולם התיקון, שנק' מפתחא דכליל שית, אבל לא מלך הו', אמנם היא נכללת בו בסוד היחוד, דהיינו בעליתו להיכל א"א שאו נבנים שניהם משרשם במלפנים, בסוד המלכות דצמצום חב' כנ"ל:

ז"ל המוכר לעיל מוזהר שמות, ועל רוא דא דהאי אור דליק ונהיר להאי גר, פ"י דהמלכות שעלה בסוד התיקון דאצילות להיכל א"א, נמצא שהו"א במקום אבא והמלכות במקום אימא, ונמצא דהמלכות מקבלת לאור הא' דאור שבעת הימים: וזה שאמרו עוד דכתיב ב' באהרן בהעלותך את הנרות, בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור וכו', אור קרמא דאיהו לימינא וכו' עי' לעיל: פ"י, דסוד כהן גדול ה"ס ז"א העולה במקום אבא ומשמש בשמונה כנדים כנ"ל, ואיהו מאיר שם להמלכות סוד אור החכמה דאור קרמא, וע"כ כתיב בהעלותך את הנרות, דהיינו דמעלה אותה להיכל א"א כנ"ל:

ובזה נמצא הו"א ומלכות שניהם שוין בקומה אחת כמו א"א, ואו נקראים ב' מאורות הגדולים, שמשמשים בכתר א': וז"ל ויהי ערב ויהי בוקר דיום א', שכתוב בליקו"ת דהלילה כאור היה וערב ובוקר שוין שם אהרדי, ע"ש בבראשית:

אמנם ביום הרביעי מארות חסר כתיב, כי נתמעטה הלבנה וכמו שפרשו חו"ל דקטרגה הירח א"א לבי' מלכים שישמשו בכתר אחר, ואו נאמר לה לבי' ומעטי את עצמך וכו':

והענין של הקטרוג, היינו משום דראתה, דבאופן הוה שיהיה שניהם משמשים בכתר אחר דא"א, לא יגיע לבחי' דידה עצמה, שום תיקון, דהיינו לבחי' אחרונה הנ"ל שעדיין לא עלתה להתברר ולהתתקן, כי האורות שלהם שהיה באים במאנן דאימא, לא הי' להם שום יחס אל בחי' אחרונה הנ"ל: ואו נאמר לה, לבי' ומעטי את עצמך, ואמרה לפני, ובי' בשביל שאמרתי דבר הנון אמעט את עצמי, כלומר לא די שלא עשית רצוני להוסיף תיקון בעולמות, עוד עשית קלקול

נקרא אחתא בסוד אמור לחכמה אחותי את דחו"ב נקראים אח ואחות והמלכות נקראת סודעתא בסוד הווג הנק' ידיעה כגודע: ואומר שהם כלולין דא ברא וז"ל דא"א בסוד התכללות הוה נקרא כהן וכהנה משום דהמלכות נקראת יד כהנה כמו שדרשו חו"ל בסו"ה והיה לאות על ירך זו הוא יד שמאלית שהוא יד כהנה ובעלתה לבינה בסוד אחתא ומודעתא כלולין כחדא נקראת כהנה על שם הבינה שיש לה ג' שערי בינה כגודע ואבא נקרא בסוד הוה כהן גדול המשמש בשמונה כנדים דארבע כנדים דכהן הדיוט ה"ס ע"ס דו"נ המתפשט מא"א ולהיות הו"נ נכללים בו יש בו ד' בחי' חו"ב חו"ב דידה וגם חו"ב חו"ב דנק' והכן: ואומר עוד ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע השמים שליט דבר בנקבא: דסוד ב' המאורות ה"ס התפשטות הו"נ מן היכל א"א למקום עצמם שבהיות הו"נ בהיכל דא"א ה' בסוד ב' המאורות הגדולים בסוד אחתא ומודעתא כחדא כנ"ל אבל בהתפשטותם שוב לבחי' עצמם למטה מא"א למקום הו"נ הקודמים נמצא דשליט דבר בנקבא כלומר דבחי' הרין הקודמת בסלכות נמתק ונעלם מכה ההתכללות הקדום: וע"כ אומר דכתיב וצדיק יסוד עולם כלומר דכל האורות הראויים להתפשט בעולמות נכללים עכשיו ב"א שה"ס המאור הגדול לממשלת היום ועליו נאמר וצדיק יסוד עולם והולך ומפרש סדר העליה לא"א וחזירתם למקום: ואומר נהיר יוד בתרין כלומר אבא שה"ס יוד מעלה את הו"נ דלמטה אצלו ונמצא שהו"א נכלל באבא והנוק' נכללת באימא ואו אור אבא מגיע לב' נוקבין ביחד ונמצא נהיר בתרין: ואומר עוד ונהיר ומעבר לנקבא כלומר דע"י הארתו בשניהם יחדיו נעשה אימא כמו מעוברת עם הנוק', ומעבר כמו מערב: ואומר עוד אתיהר יוד בלחודו כלומר דאחר שהאבא סתערבת עם הנוק' הוא מתפרש מהם וסליק בדרגו לעילא ולעילא שה"ס אור א' דנגנו לצדיקים לעולם הבא ואו אתחשכא נוק' דהיינו משום הגניו הנ"ל ואהנהירת אימא ומתפתחת בתרעו דהיינו שאור הגנו אינו מגיע לנק' אלא לאימא בלחודו שאימא נקרא עולם הבא כגודע: אתא מפתחא דכליל שית ומכסיא פתחא ואחיד לתתא להאי ולהאי: ומתחילה נבאר ענין המפתחא דכליל שית, שהוא סוד ז"א: אמנם, למה נקרא בשם מפתחא דכליל שית, וכדי להסביר את זה, צריכין להבין מקודם שורשי רפ"ח ניצוצין על בוריו: וסוד ג' מיני קלקולים כלליים, שקרו בהעולמות, דהיינו ענין שבירת הכלים, וענין מיעוט הירח, וענין החטא של עין הרעת טו"ר, שבוה נפגמה המלכות בג' הבחי', עולם, שנה, גפ"ש:

והנה קלקול הא', שה"ס שביה"כ כבר נתבאר לעיל, שהיא ענין הורכבות המסך על בחי' ב', באופן שאו"ה שעולה מהמסך לא המשיך כלום מהכתר והחכמה זולת מאור הבינה ולמטה: שבוה הופרש הנר ויצא מכלל האבוקה, כי אור דחסדים שה"ס מבינה ולמטה נפרשו מאור העצמות והאצילות, והפרשה הו"נ נק' בדוגמא שבירה, כי נשבר אור דחסדים מאור דעצמות כנ"ל והכלים מובנים מיתה, להיותם נבטלים מהגבול שלהם, שכל הגבול היא מסוד המסך, וכח המעכב דהמסך, על אור העליון, הוא דוקא על אור דא"ס ב"ה, שה"ס אור האצילות דהיינו אור החכמה, אבל לא כלל על אור הבינה הנפרש מהאצילות, עי' לעיל:

והנה יש כאן בשבירה ומיתה הנ"ל ג' בחי', שהם, אורות, ניצוצין, וכלים: והענין, דנודע דכל אור יש בו ד' בחי' דא"ק, שה"ס ע"ס דא"ק, ואח"כ עולה מהמסך ע"י ווג דהכאה עוד ע"ס דא"ק, אשר הע"ס דא"ק עם הע"ס דא"ק מתחברים למהות אחר, ומתלבשים בהכלים דר' הבחי' דא"ק:

והנה בוג"נ דנקודים לא עלה מהמסך ע"ס דא"ק אלא ח' ספירות, דהיינו עד הבינה, שהיא ענין שבירתה ומיתה כנ"ל וא"כ יש כאן בשבירה"כ ל"ב בחי' בניצוצין וכלים, דהיינו ח' ספירות דא"ק, וד' בחי' הכלים דא"ק הכלולים בכל ספירה וספירה סח' ספי' הנ"ל, וד' פעמים שמונה הוא ל"ב: וכל אחד ואחד מליב בחי' הנ"ל כלול מרשמות האורות דע"ס

קלקול חרש לבחנתו, להתמקט ולהיות צבחי אחורים, אתמא: וע"כ פייס אותה, ואמר לה שתמשלה ביום ובלילה כלומר שתתפשט לבחי' ו"א ג"כ:

והשיבה, שרנא בטיהרא מאי אהניא, כלומר דלהיות האורות מושפעים לה מהשמש, שה"ס מרת הרחמים, מאי זה אהניא לבחי' עצמה שה"ס מרת הדין, ונמצא מרתה עצמה שרויה בחושך, ופייסה עוד, אשר ישראל יקראו על שמה וכו'.

וקלקול ג' הוא מחטאו של אדה"ר שבסבת חטאו חור ונתערב גם מבחי' רפ"ח ניצוצין שכבר נבררו מצד המציל כנ"ל (אשר אחר שביה"ב ונפילת ש"ך ניצוצין לעלמין דפרודא חורו והותקנו בר' עולמות דקדושה שנק' אבי"ע אמנם רק ברפ"ח ניצוצין שהם ט' פעמים ל"ב ול"ב העשירי שה"ס בחי' אחרונה דמלכות נשארה למטה בל' בירור ואז היו הו"ג קומתם שוה בערך או"א ממש כנ"ל: ואח"כ בסוד מיעוט הירח געשה לבחי' אחרים לז"א ובסוד המאור הקטן והיה זה אחר שנתפשטו ויצאו מהיכל או"א למקום בס"ה ויתן אותם ברקיע השמים וכו', והנה ללדת אדה"ר חורו ועלו להיכל או"א כמ"ס בע"ח ונמצאים שוב בקומה שוה כמו או"א ומוזוגים יצא נשמת אדה"ר שו"ס שאה"ר נק' בחי' אח לז"א דבין שו"ג היו או בבחי' או"א נמצא נשמת אדה"ר הוא התפשטות דאו"א ומדרגתו כמו הו"א והבין וכשנולד אדה"ר היה בבחי' דו פרצופין כמ"ס בחול' והיינו דהיו העולמות בבחי' מיעוט הירח שנכללה הנק' ב"א כנ"ל ואח"כ נתנסה הנק' הימני ובסוד ויבן ה' אלקים את הצלע חורו וז"ל העליונים פב"פ וגם אדם וחיה היו ב' פרצופים פב"פ והיינו באורות דאו"א ובכאמין דברא וברתא כמ"ס בשער הפסוקים בראשית ע"ש ובלילית) וז"ס ויניחהו בנן עדן שגן ה"ס ברתא ועדן ה"ס אימא ושם היה עבודתו דהיינו בהיכל אימא שה"ס ג"ע: וסוד ל"ב האבן הנ"ל שלא נחבר מסובת שביה"ב ה' בבחי' חתיכת שדה חוץ לגן ואם היה אדה"ר נשמר עצמו כמצות עבודה ושכירה היה האורות דאימא מושפעים מאליו בסוד השבת והיו מתחדיין ברזא **דאחד** ונהירין בנהירו עילאה דאו"א ממש וכיון שחטא בעה"ד ט"ר אז נתקלקלו הכיורין דרפ"ח ניצוצין גם כן וחורו ונתערבו עם הרע ונמצא דמלכות דט"ר שכבר נבררה חורו אורותיה להתערב ברע וע"כ נגרש מג"ע לעבוד את האדמה בזיעת אפו וכו' כדי שיתקן כל ג' קלקולים הנ"ל ע"י גששות רבות וזמנים רבים:

וצריך שתדע סוד הזמנים ביום ולילה, אשר באים ע"י זיווגים העליונים, דסוד הלילה, ה"ס זמן זיווג דו"ג העליונים וסוד היום היה ההארה המתפשט מהווג הזה, ונמצא דזה הוההרא עילאה שהיה לו לאה"ר בג"ע בבת אחת, היא מתפשטת לפרטים רבים בסוד כו"ן ומ"ד, שבאיר היום עושים מצוות ומ"ט, ובה מעלים כו"ן לזיווג הלילה, ומאור הזיווג מתפשט יוס שלאחריו, וכן חור הלילה, והוא, כי אחר שנתערב ט"ר נעשה לקליפות בנן גדול שיש בה להם להתאחו בהקדושה וכו', וכדי להשמר מהם נתחלק האור דו"י ימי בראשית לחלקים קטנים מאד, אשר הקליפ' אינם יכולים לינק מהם מחמת קטנותם: עדי"מ במלך שרוצה לשלוח סך גדול דיגרי זהב לבנו למדינת הים, והנה כל בני מדינות גנבים ורמאים ואין לו שליח נאמן, מה עשה הלך ופרט את הדיגרים לפרוטות, ושולחם ע"י שליחים רבים, באופן שלא יהיו כדאי להם הנאת החמס שיפגמו בשבילה בכבוד מלכותו: שבאופן זה דסוד זמנים כנפשות רבות, אפשר ע"י האורות הימים לברר כל הני"ק שנעשקו בירי הקלי' מסיבת החטא דעצה"ד כנ"ל: וסוד הנפשות רבות הוא בחי' התפטרות לאורות הפנימים, ובחי' ימים מרובים הוא בחי' התפטרות לבחי' אורות חצוניות, ופרוטת ופרוטת מצטרף לחשבון אור הגדול שחטא בו אדה"ר ואז יהי גמר התיקון:

ונמצא דע"י מצוות התלויות בדבור מתקן או"פ בסוד קלקול ג' הנ"ל, וא"צ מעשה האדם, דכבר מתוקנים היו בששת ימי בראשית בעשרה מאמרות, ודיבורו של קב"ה חשיב מעשה, בסויה בדבר

עין החיים ענף ח

כי הם מלובשים תוך מ"ה וב"ן, כנ"ל, בדרך אורות ע"ב הכולל, שלא נתגלה ממנו רק השערות הנמשכין מע"ב של ע"ב הכולל, ושאר חלקם ממיר תוך מ"ג הכולל:

והנה רצה להוציא גם מן מ"ה וב"ן שבו הפנימיים, חיצוניותם לחוץ: ואז עלו כל בחי' מ"ג הפנימיים, המכונים תוך מ"ה וב"ן הפנימים, ועלו עמהם מ"ה וב"ן הפנימים: ואז אלו מ"ה וב"ן הם המין שלהם, אל המעמים עצמם דס"ג, שאינם מלובשים תוך מ"ה וב"ן: והם בערך או"א אל ישמרת, כי כמו שלצורך עיבור זו"ג, מזדווגין או"א עילאין וישמרת נכללים עמהם, כן הכא המעמים דס"ג מזדווגים עם כל ע"ב, ומכ"ש שהנקודות תנין ואותיות דס"ג מתחברים עמהם ומפלים להם, ולכן אינם עולים בשם, דוגמת ישמרת כנ"ל: ואז מולידים בחי' ב"ן דחיצוניות, ולבושם לחוץ, הרי נולדה הנקבה עתה תחילה:

בדבר ה' שמים געשו, וע"כ אחי דיבור ומתקן דיבור, אמנם בסוד המציאות דעוה"ק, שה"ס בחי' אחרונה שלא נבררה ונשארה בקלקול התורה ושב"ה"ב, בסוד ל"ב העשירי דש"ך ניצוצין, שה"ס הדומם והצומח שאה"ר לא קרא להם שמות, עליהם ניתנו המצוות התלויות דוקא במעשה, שאין הדיבור מספיק להם, להיות דיבורו של אדם לא חשיב מעשה, שומות אשר ברא אלקים לעשות הנאמר במ"ב, כלומר שהניח למעשה האדם:

ובזה תבין שהלילה ה"ס המלך השביעי דחמלכין הנ"ל דשביה"ב, בסוד ל"ב העשירי, אמנם גם הוא נחלק לז' בחי' כנ"ל ד' פעמים ח', שג' בחי' הראשונים ראויים עוד לקבלה, לאור הלבנה עכ"פ, וז"ס ג' משמורות הוי הלילה: וז"ס עולמא שפירא דלות לה עיינין כלומר לעיינין דחתן וה"ס אור שבעת הימים שה"ס ערבתי כנ"ל: ואילת השחר היא בחי' הדי' שבל"ב העשירי שנק' אקדירותא דצפרא שע"י המ"ב העולים ממע"ט דהצדיקים געשה בעת הזה הזיווג למעלה ואז יוצא השמש להאיר ע"פ הארץ שה"ס האור הנוצא מווג הנ"ל אמנם מתחילה צריך להקדים לתקן ג' אשמורות הלילה שה"ס נתינת עינים דחתן וז"ס קדמו עיני אשמורות ועיקר התיקון הוא בהתחלה וז"ס הקריאת שמע שהיא מצוה התלויה בדיבור לחיקון או"פ וז"ס אכילת כהנים בתרומתם שהיא מצוה התלויה במעשה לתיקון אור חיצון:

ובזה תבין מה שהתנא דמתני' תלה מצוות ק"ש באכילת תרומה שהיא תסוה: דאנן במשנה ראשונה קיימינן ועדיין לא נרע מסכת תרומות לידע דביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה והיה לו לפרש מצאת הכוכבים ותי' הנמ' מילתא אנב אורחא היא דוחק לכאורה אמנם נודע דתנאים ואמוראים ארזא דאוריתא סדריה ובסוד פנימיות הדברים נמצא שמתחילה צריך לתקן אור החיצון בסוד מצוות מעשיות ועמו יחד אפשר לתקן גם אור הפנימי: ועוד כיון דמצוות ק"ש בזמן שביבה ה"ס הכנת תתן וכלה לתופה דאו"א דע"כ משים ידיו על עיניו בקריאת שמע כדי להכניס להמשכת ע' רבתי דשמע דעיינין שלה נמצאים למטה בהיכל זכות וצריך לאורות דאו"א כנ"ל א"כ עבודה זו שייכה לכהן שהיא בבחי' אבא בסוד אור דדליק להאי נר כנ"ל בסוד כהעלותך את הגרות וע"כ אומר משנה שהכנתים נכנסין

יציאת שערות הזקן יצאו מתחילה במקומם אורות דאח"פ, שע"י הנת"א שבהם, נתהוו מהם בחי' שערות דיקנא כנ"ל:

שהם מלובשים תוך מ"ה וב"ן: כלומר, שעם יציאת מ"ה וב"ן הפנימיים לחוץ, יוצאים עמהם ומתלבשים בהם נת"א דס"ג, כנ"ל:

בדרך אורות ע"ב הכולל וכו': כנ"ל, דנת"א דע"ב הכולל, הם מתלבשים בפרצוף החכמה החצונה:

שלא נתגלה ממנו רק השערות וכו': שהמה סוד המקיפין, שבהם אור הע"ב דע"ב הנגרע מפרצוף חכמה, כנ"ל:

ואז עלו כל בחי' ס"ג הפנימים וכו': דהיינו בחי' אותיות דחכמה החיצונה, ובחי' נת"א דבינה החיצונה, שהם מלובשים במ"ה וב"ן, כנ"ל:

ואז אלו מ"ה וב"ן הם המ"ס וכו': פי' דמ"ה וב"ן הפנימים ה"ס נהי"ם דבחי' ד', דעדיין לא נעשה בהם הבמישא והיוכוד, כנ"ל, וע"כ עלו למין לע"ב דגולגלתא, ואח"פ הפנימיים, שהם בחי' חו"ב דא"ק הפנימי שנשתיירו בפנים, שמסבת המין שקבלו לתוכן נעשין האח"פ הפנימיים בחי' נוקבא, לע"ב דגולגלתא, והבין זה:

והם בערך או"א אל ישמרת: כלומר, דבחי' נת"א דס"ג ה"ס ישמרת שנתערבו עם המ"ה וב"ן, ובאים לחו"ב למין, ומ"ס הישמרת אינם עולים בשם, רק המ"ה וב"ן לבר, כמו שפירש והולך:

ואז מולידים בחי' בחי' ב"ן דחיצוניות: דהיינו אור חרש דבקע לפרסא, ומאיר דרך יסוד א"ק לנקודים, כמ"ס במקומו:

ולבושם לחוץ: היינו אור רישמרת שיצא דרך נקבי העינים ולחוץ, ומתפשט למטה ממבור, לעולם הנקודים, כמ"ס במקומו:

הרי נולדה הנקבה עתה תחילה: שה"ס ס"ג דס"ג, שירד ממדרגת הבינה וקיבלה לצורת המלכות, כמ"ס בע"ה, שנקרא ב"ן: אבל ע"ס דמ"ה, שיצא לחוץ ממ"ה הפנימי, נולדו אח"כ, ויצאו ממצח רא"ק, כמ"ס בע"ה:

נכנסין לאכול בתרומתן וצאת הכוכבים הוא רק סימנא בעלמא: **ובזה** תבין דברי ר' אליעזר עד סוף משמורת ראשונה שנ' משמורות ה"ס רת"ס והנה בסוף הוא זמן הזיווג ליציאת השמש שכבר מוכנת לזה ועיקר הכנה צריכה להיות בראש:

ובזה תבין הפלוגתא דס"ד ד' משמורות הוי הלילה הוא משום דקחשיב אתקדירותא דצפרא למשמורת הדי' ומ"ד ג' משמורות ה"ס מ"ש בזוהר בסו"ה אשת חיל עשרת בעלה דבעלה אתערב בה והיא לא אתערבת בבעלה והיינו דכל הארת הזיווג אין מגיע לבחי' ד' קודם גמר התיקון כלום וע"כ ביסמא שה"ס הארת הזיווג כנ"ל נמצאת אתכסא לנמרי:

ובזה תבין שהערב שמש נקרא ביאת השמש ואור יום נקרא יציאה ולכאורה הי"ל בחיפן והיינו כנ"ל דבערב השמש בא לתופתו דאו"א עד אתקדירותא דצפרא ושם נעשה הזיווג כחופה הנ"ל ואז והוא כחתן יוצא מחופתו וישיב בכבוד לרוץ אורח: